

ଅନେକ ଆତ୍ମୀୟତା

ଶ୍ରୀ ପ୍ରତାପ କିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକ

ଅନେକ ଆତ୍ମାୟତା

ଶ୍ରୀ ପ୍ରତାପ କିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକ

ପ୍ରକାଶକ

ଶ୍ରୀମତୀ ପ୍ରୀତି ପଟ୍ଟନାୟକ

ଅନେକ ଆତ୍ମୀୟତା

(ଗନ୍ଧ ସଂକଳନ)

ଗାନ୍ଧିଜୀ :

ଶ୍ରୀ ପ୍ରତାପ କିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକ

ଠିକଣା :

ଶ୍ରୀ ଅଭିରାମ ନଗର (ନିଉ କଲୋନୀ)

ରଙ୍ଗାଡ଼ିପା, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ - ୭୭୦୦୦୨

ପ୍ରକାଶକ :

ଶ୍ରୀମତୀ ପ୍ରୀତି ପଟ୍ଟନାୟକ

ଶ୍ରୀ ଅଭିରାମ ନଗର (ନିଉ କଲୋନୀ),

ରଙ୍ଗାଡ଼ିପା, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ - ୭୭୦୦୦୨

ଲେଖକଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସର୍ବସ୍ୱତ୍ୱ ସଂରକ୍ଷିତ

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ : ଦୋଳ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ୨୦୨୨

ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟ୍ଟ : ବିଜୟ ପ୍ରଧାନ, କଟକ

ମୁଦ୍ରଣ : ସ୍ଵପ୍ନିକ୍ ପ୍ରେସ୍

ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ :

ଶ୍ରୀ ଅଭିରାମ ନଗର (ନିଉ କଲୋନୀ)

ରଙ୍ଗାଡ଼ିପା, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ - ୭୭୦୦୦୨

ଯୋଗାଯୋଗ :

୯୪୩୮୦୭୭୦୫୩, + ୯୧ ୬୬୨ ୨୩୫୮୦୬୮

ସହଯୋଗ ରାଶି :

ଟ. ୧୫୦/- (ଏକଶତ ପଚାଶ ଟଙ୍କା ମାତ୍ର)

ସମର୍ପଣ

ମଦୀୟ ପ୍ରାଣନାଥ, ହୃଦୟ ବିହାରୀ, ଜୀବନ ସର୍ବସ୍ୱ ଜଗଦ୍‌ଗୁରୁ
ଠାକୁର ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଅଭିରାମ ପରମହଂସଦେବ, ଯାହାଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ବିନା
ଗଛର ପତ୍ର ମଧ୍ୟ ହଲେନା, ଯାହାଙ୍କ କୃପା ବିନା ମନରେ କୌଣସି
ଭାବନାର ଉଦ୍ବେକ ହୁଏନା ବା ଗୋଟିଏ ବି ଅକ୍ଷର ଲେଖି ହୁଏନା,
ତାଙ୍କରି ପାଦପଦ୍ମରେ ସମର୍ପଣ କରୁଛି ଅନାବନା ଘାସଫୁଲର ମୋ
ହୃଦୟର ପ୍ରଥମ ଅର୍ଘ୍ୟ—

ଗନ୍ଧ ସଂକଳନ ‘ଅନେକ ଆତ୍ମୀୟତା’ ।

ଘେନା ହେଉ ପ୍ରଭୁ!

ଶ୍ରୀଚରଣାଶ୍ରିତ

ପ୍ରତାପ

ଆତ୍ମୀୟତା ଓ ମଣିଷପଣିଆ ଖୋଜିବାରେ 'ଅନେକ ଆତ୍ମୀୟତା' ସଂପର୍କରେ କେଇପଦ

ଶ୍ରବେୟ ପ୍ରତାପବାବୁ ଠାକୁର ଅଭିରାମ ପରମହଂସଙ୍କର ବିନୀତ ଭକ୍ତ । କାୟୋମନୋବାକ୍ୟରେ ସେ ସମର୍ପିତ ଏକାନ୍ତ ଭାବରେ । ବିରଜା କ୍ଷେତ୍ର ଯାଜପୁରରୁ ଜୀବିକା ଅନ୍ୱେଷଣରେ ସୁଦୂର ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଯାଇ ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗରେ ଚାକିରି କରିଛନ୍ତି । ଠାକୁରଙ୍କ ପାଖରେ ସେ ସମର୍ପିତ ହୋଇଥିବାରୁ ଜୀବନ ବ୍ୟାପୀ ସେ ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ ଭାବରେ ବୃତ୍ତି ନିର୍ବାହ କରି ଅବସର ଗ୍ରହଣ ପରେ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ରେ ହିଁ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଛନ୍ତି । ଠାକୁର ଅଭିରାମଙ୍କ ପ୍ରତି ଥିବା ତାଙ୍କର ନିର୍ମଳ ଭକ୍ତି ଓ ଆପଣାର ଅନୁଭୂତିକୁ ପାଥେୟ କରି ସେ ରଚନା କରିଛନ୍ତି ପୁସ୍ତକଟିଏ 'ଅନୁଭବକୁ ସତ୍ୟ କହି' ।

ଏବେ ତାଙ୍କର ପ୍ରକାଶ ପାଇବାକୁ ଯାଉଛି ଷୋଳଟି ଗଛକୁ ନେଇ ଏକ ମନୋଜ୍ଞ ପୁସ୍ତକ 'ଅନେକ ଆତ୍ମୀୟତା' । ଆତ୍ମାକୁ ଅଭିଭୂତ କରି ହୃଦୟ ରସରେ ଜାରିତ ହୋଇ ଆତ୍ମୀୟତାର ହୁଏ ଉନ୍ମେଷ । ଏହା ମଣିଷ ପ୍ରତି ଏକ ଦିବ୍ୟ ଆଶୀର୍ବାଦ । ଆତ୍ମୀୟତା ବଳରେ ହିଁ ଜଣେ ପରକୁ ଆପଣାର କରେ, ଦୂରକୁ ନିକଟ କରେ, ଭିତରକୁ ବାହାର କରେ । ତା' ଭିତରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଯାଏ ଜାତି ବର୍ଣ୍ଣ ଧର୍ମ ଉଚ୍ଚ ନୀଚ ନିର୍ବିଶେଷରେ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କୁ ଭଲପାଇବାର ବାସନାଟିଏ । ସେହି ବାସନା ହୁଏ ଶୁଦ୍ଧ ଓ ପବିତ୍ର । ଅନ୍ୟର ଅଶ୍ରୁ ହୋଇ ଯାଏ ତାର ଅଶ୍ରୁ, ଅନ୍ୟର ଦୁଃଖ ହୋଇଯାଏ ତା'ର ଦୁଃଖ । ସେ ଚାହେଁ ଦୁର୍ଗତମାନଙ୍କ ମୁହଁରେ ଟିକେ ହସ ଫୁଟାଇବାକୁ । ଅନ୍ୟର ମୁହଁରେ ହସ ଦେଖିଲେ ସେ ଆନନ୍ଦ ପାଏ । 'ଅନେକ ଆତ୍ମୀୟତା' ଏହିପରି ଏକ ଗଛ, ଯାହା ଆଧୁନିକ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସଭ୍ୟତାର ଭୋଗବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ପ୍ରତି ଏକ ତାବୁ ବ୍ୟଞ୍ଜନା ।

ଏହି ଗଛରେ ନିର୍ମଳ ବନ୍ଧୁତ୍ୱର ଚିତ୍ର ଯେପରି ଫୁଟି ଉଠିଛି ସେହିପରି ବସ୍ତୁବାଦୀ ନରନାରୀଙ୍କର ଉକ୍ତ ଉପଭୋଗ-ଦୃଷ୍ଟି ପ୍ରତି ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ସହାନୁଭୂତିମୂଳକ ବ୍ୟଙ୍ଗ ।

ବିଶେଷତଃ ଏ ଗଛର ନାୟକ ଗିରୀଶବାବୁଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ, ଆତ୍ମସମୀକ୍ଷା ଓ ଆତ୍ମାୟତା, ପତ୍ନୀର ସ୍ବେଚ୍ଛାଚାରିତା ଓ ପରପୁରୁଷ ସହିତ ଗୋପନରେ ସଂଭୋଗ, ଗିରୀଶବାବୁଙ୍କର ସେହି ପୁରୁଷ ସହିତ ନିଜ ପତ୍ନୀକୁ ବିବାହ ଦେବା ଓ ରାଜା ଭର୍ତ୍ତୃହରିଙ୍କୁ ଆଦର୍ଶ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରି ଅବଶିଷ୍ଟ ଜୀବନକୁ ମାନବ ସେବାରେ ବିନିଯୋଗ କରିବା ଗଛଟିକୁ କେବଳ ପ୍ରାଣବନ୍ଧ କରି ନାହିଁ; ତଥାକଥିତ ଆଧୁନିକ ନାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏକ ଚେତାବନୀ ପାଲଟିଯାଇଛି ।

‘କାଠଗଡ଼ାରେ ବ୍ରିଗେଡ଼ିଅର’ ଏକମିତି ଏକ ଆତ୍ମାୟତାରେ ରହିମନ୍ତ ଗଛ । ଜନୈକା ଗଣଧର୍ଷିତା ଯୁବତୀ ମୁମୁର୍ଷୁ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଥିଲା ବେଳେ ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ବ୍ରିଗେଡ଼ିଅର ପହଞ୍ଚି ନିଜ ଗାଡ଼ିରେ ତାଙ୍କରଖାନାକୁ ଆଣିଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ତାଙ୍କର ସାମାନ୍ୟ ମାନବିକତାକୁ ହରାଇ ପୋଲିସ ଆସିଲେ ଚିକିତ୍ସା କରିବାକୁ କହନ୍ତେ ବ୍ରିଗେଡ଼ିଅର ଦକ୍ଷିଣ କବାଟ ତାଙ୍କୁ ଧମକ ଦେଲେ । ପୋଲିସ ଓ ମେଡ଼ିକାଲ ଅଫିସର ପହଞ୍ଚି ସଂଗେ ସଂଗେ ଚିକିତ୍ସାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ । ବ୍ରିଗେଡ଼ିଅର ଓ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ଉଭୟ ଝିଅଟିକୁ ଜଗି ରହିଲେ । ଝିଅଟି ଆରୋଗ୍ୟ ହେଲା । ତା’ପ୍ରତି ବ୍ରିଗେଡ଼ିଅର ଓ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କର ବାସ୍ତବ୍ୟ ମମତା ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ତାକୁ ନିଜର ଝିଅ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିନେଇଛନ୍ତି । ବର୍ବର ଧର୍ଷଣକାରୀମାନେ ଧରା ହୋଇ ଜେଲ୍ ଗଲେ । ଏହି ଗଛରେ ସାଂପ୍ରତିକ ସମାଜରେ ବର୍ବରମାନଙ୍କର ନାରୀ ହରଣ, ଧର୍ଷଣ ଓ ନିର୍ମମହତ୍ୟା ପ୍ରତି ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ତାହା କଟାକ୍ଷ । ତାଙ୍କର, ପୋଲିସ ଓ ବିଚାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରତି ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ବ୍ୟଞ୍ଜନା । ସର୍ବୋପରି ବ୍ରିଗେଡ଼ିଅରଙ୍କ ପରି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଧର୍ଷିତା ଯୁବତୀ ପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତି ଓ ବାସ୍ତବ୍ୟ ବେଶ୍ ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ ହୋଇଛି । ‘ସବୁ ରକ୍ତର ରଙ୍ଗ ଲାଲ’ ଏକ ସାମାଜିକ ଅଙ୍ଗୀକାରବଦ୍ଧ ଗଛ । ଏଥିରେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନ ଯୁବତୀ ଆଲ୍ଭିଆ ଓ ହିନ୍ଦୁ ଯୁବକ ରମେଶ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରେମ ଓ ବିବାହ ପାଇଁ ସହମତି, ରମେଶର ବାପା ଓ ମାଆଙ୍କର ବିରୋଧ, ଘଟଣାଚକ୍ରରେ ମେଡ଼ିକାଲରେ ପଡ଼ିଥିବା ରମେଶର ମାଆକୁ ରକ୍ତ ଦେଇ ଆଲ୍ଭିଆର ନାରୀତ୍ବର ମହନାୟତା ପ୍ରତିପାଦନ, ବାପା ଓ ମାଆଙ୍କର ହୃଦୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ, ରମେଶ ଓ ଆଲ୍ଭିଆର ବିବାହ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଯେପରି ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ତାହା ବେଶ୍ ମାର୍ମିକ ଓ ସମାଜ ସଂସ୍କାରଧର୍ମୀ ହୋଇଅଛି ।

ଏହି ଗଛ ସଂକଳନରେ ଯେତେ ଗଛ ସଂକଳିତ ହୋଇଛି ସର୍ବତ୍ର ଫୁଟି ଉଠିଛି ଆତ୍ମାୟତାର ଭାବ । ‘ହାର’ ଗଛରେ ଗାଁ ମହାଜନମାନଙ୍କର ଅର୍ଥ ଲୋଭ ଓ ତାହାର ପରିଣତି, ଗାଁର ସାଧାରଣ ନାରୀମାନଙ୍କର ତ୍ୟାଗ ଓ ସଂବେଦନା, ‘କଳଙ୍କ’ ଗଛରେ ପୋଲିସବାବୁଙ୍କ ଚାକର ସତୁରାକୁ ଚୋରି ଅଭିଯୋଗରେ ଜେରା ଓ ଭୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ ଓ ମିଥ୍ୟା କଳଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ସତୁରାର ଭାବାନ୍ତର, କନ୍ଦନ, ପୋଲିସବାବୁଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କର ସହାନୁଭୂତି,

‘ବୁଦ୍ଧୁଷୁ’ ଗଛରେ ଅଫିସମାନଙ୍କରେ କର୍ମଚାରୀ ଓ ଅଫିସରମାନଙ୍କର ଦୁର୍ନୀତି ପ୍ରତି ବିଦ୍ରୁପ,
 ‘କସ୍ତୁରୀ’ ଗଛରେ ସାଂପ୍ରତିକ ରାଜନୀତିରେ ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ପ୍ରଭାବ, ସଂରକ୍ଷଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ
 ଉଚ୍ଚବର୍ଣ୍ଣର ଲୋକେ ନିମ୍ନ ଜାତିର ସାଙ୍ଗିଆ ଧାରଣ କରି ଚାକିରି ପାଇବାର ମନୋଭାବ
 ପ୍ରତି ବ୍ୟଙ୍ଗ, ‘ଭୂତ’ ଗଛରେ ଗାଁ ଲୋକଙ୍କର ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ, ପ୍ରକୃତ ଭୂତର ରହସ୍ୟ
 ଉନ୍ମୋଚନ ପରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ, ‘ନିଷ୍ଠି’ ଗଛରେ ଜନୈକ ମୁଦକର ପାଠପଢ଼ା ଛାଡ଼ି କୁସଙ୍ଗରେ
 ପଡ଼ିବା, ମଦ୍ୟପାନ କରି ବାପାମାଆଙ୍କୁ ଭର୍ଷଣା କରିବା, ବାପା ମାଆ ଚାକିରି ଛାଡ଼ି ଗାଁକୁ
 ଚାଲିଯିବା, ମଦ୍ୟପ ପୁତ୍ରର ଅନୁତାପ ଓ ଗାଁକୁ ଆସି ଭଲମଣିଷ ହେବା ଘଟଣାକୁ ଲେଖକ
 ଯେପରି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ତାହା ତାଙ୍କର ସାମାଜିକ ଓ ସମ୍ବେଦନାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ
 କରିଦିଏ ।

‘ପାଦତଳର ପୃଥୁବା’, ‘ବିଲୁପ୍ତି ଗର୍ଭରୁ’, ‘ମଣିଷ ଗଛ’, ‘ଅତୁଆ ସୂତା’,
 ‘ସମ୍ଭାବନାର ସୁର୍ଯ୍ୟୋଦୟ’, ‘ଥୁଣ୍ଡା ଗଛର ଛାଇ’, ‘କଲିଂବେଲ’, ଆଦି ଗଛଗୁଡ଼ିକ
 ଚଳନ୍ତି ସମୟର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଜୀବନ୍ତ ପ୍ରତିଛବି । ସର୍ବତ୍ର କଥାକାର ଦେଖାଇ ଦେଇଛନ୍ତି
 ସହର ଓ ପଲ୍ଲୀ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବ୍ୟବଧାନକୁ । ସର୍ବତ୍ର ଫୁଟି ଉଠିଛି ନରନାରୀଙ୍କର ବିବିଧ
 ରୂପ । ପିତାମାତା କଷ୍ଟସ୍ୱୀକାର କରି ପୁତ୍ରକୁ ପଢ଼ାଇ ମଣିଷ କରନ୍ତି । ପୁତ୍ର ଚାକିରି କରି
 ବାହାରେ ରହିଲା ପରେ ବାପାମାଆଙ୍କୁ କିପରି ଅବହେଳା କରେ ତାହାକୁ ଦେଖାଇ ଦେବା
 ସହିତ ପୁତ୍ର ପ୍ରତି ବାପା ମାଆଙ୍କର ମମତା କିପରି ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ରହିଥାଏ ତାହାକୁ ମଧ୍ୟ ସୂଚାଇ
 ଦେଇଛନ୍ତି । ପରପିଲା ପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାଇ ତାକୁ ନିଜ ପୁତ୍ର ରୂପେ ରଖି ମଣିଷ
 କଲା ପରେ ସିଏ କିପରି ବିଶ୍ୱାସଘାତକ ପାଲଟି ଯାଏ ତାହା ମଧ୍ୟ ଲେଖକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବାଦ
 ଯାଇ ନାହିଁ ।

ଗଛଗୁଡ଼ିକ ଘଟଣାଧର୍ମୀ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଘଟଣାକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଚରିତ୍ରମାନେ ଜୀବନ୍ତ
 ହୋଇ ଉଠିଛନ୍ତି । ସର୍ବତ୍ର ଗୁରୁତ୍ୱ ରହିଛି ନୀତି, ନୈତିକତା ଓ ମଣିଷପଣିଆ ଉପରେ ।
 ସର୍ବତ୍ର ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ଆତ୍ମାୟତାର ମହିମା । ଯେଉଁଠି ସେ ଭ୍ରାନ୍ତ ଅହଂକାରକୁ ଉପଲବ୍ଧି
 କରିଛନ୍ତି, ହୀନ ଅର୍ଥଲାଳସା ଓ ଉପଭୋଗ ତୃଷ୍ଣାକୁ ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି ସେଠି ତାଙ୍କ ଲେଖନୀ
 ବକ୍ତ୍ର କଠିନ ହୋଇଯାଇଛି । ତାଙ୍କ ଗଛ ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଛନ୍ତି ମଫସଲରୁ ସହର
 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିବିଧ ଚରିତ୍ର ଓ ପରିବେଶ । ବିଶେଷତଃ ନାରୀଚରିତ୍ରମାନେ ଜୀବନ୍ତ ହୋଇ
 ଉଠିଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ଗଛ ଭିତରେ । ସେହି ନାରୀ କେତେବେଳେ ମାଆଟିଏ, କେତେବେଳେ
 ପତ୍ନୀଟିଏ, କେତେବେଳେ ପ୍ରେମିକାଟିଏ । ସେହି ନାରୀ ମଧ୍ୟ ଶାଶୁ, ନଣନ୍ଦ ଭୂମିକାରେ
 ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି । ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରିଣୀ ନାରୀ ମଧ୍ୟ ଆସିଯାଇଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ଗଛ ଜଗତକୁ ।
 ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ, କ୍ଷମତାମଦମର ରାଜନେତା, ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ମଧ୍ୟ ବାଦ ପଡ଼ି ନାହାନ୍ତି

ତାଙ୍କ ଗନ୍ଧରୁ । ଡାକ୍ତର, ପୋଲିସ୍ ସୁଦ୍ଧା ଆସିଯାଇଛନ୍ତି ଗନ୍ଧ ଭିତରକୁ । ସର୍ବତ୍ର ସେ ଖୋଜିଛନ୍ତି ମଣିଷପଣିଆକୁ, ଆତ୍ମାୟତାବୋଧକୁ । ଗନ୍ଧଗୁଡ଼ିକୁ ପଢ଼ିଲେ ତତ୍ତ୍ଵଶାତ୍ ସ୍ତବ୍ଧକୁ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ କରିଯାଏ । ଖାଲି ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ କରେ ନାହିଁ; ଅଭିଭୂତ କରିଦିଏ ଓ ବିବିଧ ସମସ୍ୟା ପ୍ରତି ସଚେତନ କରିଦିଏ ପାଠକମାନଙ୍କୁ ।

ଶ୍ରୀ ପ୍ରତାପ କିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଗନ୍ଧ ପୁସ୍ତକ ‘ଅନେକ ଆତ୍ମାୟତା’ ପାଠକମାନଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ଆକର୍ଷଣ କରିବ । ବିଶେଷତଃ ରାଉରକେଲା ଓ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ର ଅନେକ ଘଟଣା ଓ ଚରିତ୍ର ଗନ୍ଧ ଭିତରେ ରହିଥିବାରୁ ସେଠିକାର ପାଠକମାନଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ କରିବ; ସଂଦେହ ନାହିଁ ।

ପ୍ରତାପବାବୁ ଏତିକିରେ ନୀରବି ନଯାଇ ଆହୁରି ଲେଖନ୍ତୁ, ଆପଣାର ଅନୁଭବ ଓ ବାସ୍ତବ ଚିତ୍ରକୁ ଗନ୍ଧମାନଙ୍କରେ ରୂପ ଦେଇ ଚାଲନ୍ତୁ, ସୃଷ୍ଟି କରୁଥାନ୍ତୁ ମଣିଷପଣିଆ ଓ ଆତ୍ମାୟତାର ସ୍ଵର, ଏହାହିଁ ମୋର କାମନା ।

ବୈଷ୍ଣବ ଚରଣ ସାମଲ

ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରଫେସର

ବିଶ୍ଵଭାରତୀ, ଶାନ୍ତିନିକେତନ

ନିଜକଥା

“ମନକୁ ଯେତେବେଳେ ଯାହା ଆସୁଛି ଲେଖୁଯାଅ; କାଳ ବକ୍ଷରେ ଯାହା ଲାଗି ହୋଇଗଲା ଗଲା । ଯିଏ ରହିଗଲା ରହିଗଲା ।” — ଏହା ଥିଲା କବି ଓ ଲେଖକମାନଙ୍କ ପ୍ରତି କଥାସମ୍ରାଟ୍, ଫକୀରମୋହନଙ୍କର ପରାମର୍ଶ । ଅବଶ୍ୟ ସେ ଏକଥା କହିଥିଲେ ସେତେବେଳେ ଯେତେବେଳେ ଆମର ପ୍ରିୟ ମାତୃଭାଷା ଓଡ଼ିଆ ଘୋର ସଙ୍କଟ ଦେଇ ଗତି କରୁଥିଲା ଓ ତାକୁ ଲୋପ କରିଦେବା ପାଇଁ ଆମ ପଡ଼ୋଶୀ ରାଜ୍ୟର କିଛି ଲୋକ ଏକ ସୁଚିନ୍ତିତ କ୍ଷତ୍ରଯନ୍ତ୍ରର ରଚନା କରିଥିଲେ । ସମଗ୍ର ରାଜ୍ୟରେ ସେତେବେଳେ ଯେଉଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆନ୍ଦୋଳନ ଦେଖା ଦେଇଥିଲା ନିଜ ଭାଷାକୁ ବଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ, ସେ ପୁରୋଭାଗରେ ରହି ତା’ର ନେତୃତ୍ୱ ନେଇଥିଲେ ଓ ବିପୁଳ ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ ଲେଖନୀ ତାଳନା କରିବା ପାଇଁ । ଏହା ଥିଲା ସେ ସମୟର ଏକ ନିଷ୍ପର ଆବଶ୍ୟକତା । ଏବେ କିନ୍ତୁ ସେ ସମୟ ନାହିଁ । ଏବେ ପାଠକ ଅପେକ୍ଷା ଲେଖକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ ଥିବା ଭଳି ମନେହୁଏ । ଏବେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା, କ୍ଷତ୍ରଯନ୍ତ୍ରକାରୀଙ୍କ ଭାଷାଠାରୁ ପ୍ରାଚୀନ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇସାରିଛି ଓ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଭାଷାର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ମଧ୍ୟ ଲାଭ କରିସାରିଛି । ଏବେ ଆଉ ଆମ ଭାଷା ପ୍ରତି ବାହ୍ୟ ସଙ୍କଟ ନାହିଁ କହିଲେ ଚଳେ । କିନ୍ତୁ ଭାଷା ପ୍ରତି ଯେଉଁ ନୂଆ ଆହ୍ୱାନ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି, ତାହା ହୋଇଛି ଆମ ନିଜ ଆତ୍ମ । କାରଣ ଆମର ନୂଆ ପାଢ଼ି ଏବେ ଆମ ମାତୃଭାଷା ପ୍ରତି ବିମୁଖ । ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳରେ ଯଦିଓ ଫକୀରମୋହନଙ୍କ ପରାମର୍ଶର ଆଉ ଏତେଟା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ନାହିଁ, ତଥାପି ତାହା ମୋତେ ବହୁ ଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ କରିଛି । ଲେଖାର ମାନ ଉକ୍ତୁଷ୍ଟ ବା ନିକୃଷ୍ଟ, ଏ ବିଚାରକୁ ମନରେ ସ୍ଥାନ ନ ଦେଇ, ମୁଁ ମୋର ଲେଖାଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ତତଃ ସାଇତି ରଖୁଛି; ଚିରି ଫିଙ୍ଗି ଦେଇନାହିଁ । ଉଚ୍ଚ ଖାଇଯିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଦେଇନାହିଁ । ନିଜେ ନିଜର ବିଚାରକ ନହୋଇ ଏବେ ପ୍ରୟାସ ଆରମ୍ଭ କରିଛି ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ ବାଢ଼ିଦେବାକୁ ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ପାଠକମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ । ସେହି କ୍ରମରେ ଏହା ହେଉଛି ମୋ’ର ପ୍ରଥମ ଗନ୍ଧ

ସଂକଳନ ତଥା ତୃତୀୟ ପୁସ୍ତକ । ଆଶା କରୁଛି ସହୃଦୟ ପାଠକବୃନ୍ଦ ନିଜସ୍ବ ମହନୀୟ ଗୁଣରେ ତୁଟି ମାର୍ଜନା ପୂର୍ବକ ପୁସ୍ତକଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ଓ ଆଗକୁ ଲେଖନୀ ଚାଳନା କରିବାପାଇଁ ଏ ଦାନହୀନ ଅକିଞ୍ଚନକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବେ ।

ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ସନ୍ନିବେଶିତ ଗନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ‘ବୁଭୁକ୍ଷୁ’ ହେଉଛି ମୋର ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶିତ ଗଳ୍ପ, ଯାହା ୧୯୯୩ ମସିହାରେ କଟକରୁ ପ୍ରକାଶିତ ଏକ ତୈମାସିକ ପତ୍ରିକା ‘ତନ୍ଦ୍ରା’ରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଅନ୍ୟ ଗନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ବିଭିନ୍ନ ପତ୍ରପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ପାଠକୀୟ ଆଦୃତି ଲାଭ କରିଛି । ତେବେ ଯେଉଁ ଶୁଭେଚ୍ଛୁ ବନ୍ଧୁଗଣ ପୁସ୍ତକାକାରରେ ଗନ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ବେଶି ଉତ୍ସାହିତ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି ଶ୍ରୀ କିଶୋରୀ ମୋହନ ତ୍ରିପାଠୀ । ଏହି ଅବସରରେ ମୁଁ ବନ୍ଧୁ ଶ୍ରୀ ତ୍ରିପାଠୀଙ୍କୁ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ସହିତ ସ୍ମରଣ କରୁଛି ।

କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଛି ମୋର ଧର୍ମପତ୍ନୀଙ୍କୁ, ଯିଏ ସମସ୍ତ ପ୍ରତିକୂଳ ପରିସ୍ଥିତି ସତ୍ତ୍ୱେ ମୋତେ ସବୁକ୍ଷେତ୍ରରେ ସହଯୋଗ କରି ଆସିଛନ୍ତି ଏବଂ ସହଯୋଗ କରିଛନ୍ତି ଏ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶନରେ ।

ମୋର ଶିକ୍ଷକ, ବିଶିଷ୍ଟ ଗବେଷକ ତଥା ବିଶ୍ୱଭାରତୀ, ଶାନ୍ତି ନିକେତନର ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରଫେସର ଡଃ. ବୈଷ୍ଣବ ଚରଣ ସାମଲ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ସହିତ ତାଙ୍କର ବହୁମୂଲ୍ୟ ସମୟ ଦେଇ ମୋର ପାଣ୍ଡୁଲିପିଟି ଆମୂଳତ୍ୱ ପାଠକରି ପୁସ୍ତକର ମୁଖବନ୍ଧ ଲେଖିଥିବାରୁ, ତାଙ୍କୁ ମୋ ହୃଦୟର ଗଭୀରତମ ପ୍ରଦେଶରୁ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଛି ।

ଶେଷରେ ବିଜୟିନୀ ପବ୍ଲିକେଶନ୍ସ, ଶଙ୍କରପୁର, କଟକର ସ୍ୱତ୍ୱାଧିକାରୀ ତଥା ‘ଜନସୁଧା’ର ସଂପାଦକ ଓ ବିଶିଷ୍ଟ ଗଳ୍ପକାର ଶ୍ରୀ ଦିଲୀପ କୁମାର ବେଉରା ସହୃଦୟତାର ସହିତ ପୁସ୍ତକଟିର ମୁଦ୍ରଣ ଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରିଥିବାରୁ, ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ମୋ’ର ହୃଦୟର କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କରୁଛି ।

ସୁଧା ପାଠକବୃନ୍ଦ ପୁସ୍ତକଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କଲେ, ଶ୍ରମ ସାର୍ଥକ ହେଲା ବୋଲି ମନେ କରିବି ।

ବିନୀତ

ଲେଖକ

ସୂଚିପତ୍ର

୧ ।	ହାର	୧୩
୨ ।	କଳଙ୍କ	୨୨
୩ ।	ବୁଦ୍ଧିଷ୍ଟ	୨୭
୪ ।	କସ୍ତୁରୀ	୩୨
୫ ।	ଭୂତ	୩୭
୬ ।	ନିଷ୍ଠା	୪୨
୭ ।	ଅନେକ ଆତ୍ମାୟତା	୪୬
୮ ।	ପାଦ ତଳର ପୃଥ୍ବୀ	୫୬
୯ ।	ବିଲୁପ୍ତି ଗର୍ଭରୁ	୬୧
୧୦ ।	ମଣିଷ ଗଛ	୬୫
୧୧ ।	ଅଦୃଶ୍ୟ ସୂତା	୭୪
୧୨ ।	କାଠଗଡ଼ାରେ ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର	୮୩
୧୩ ।	ସମ୍ଭାବନାର ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ	୯୨
୧୪ ।	ସବୁ ରକ୍ତର ରଙ୍ଗ ଲାଲ୍	୯୯
୧୫ ।	ଥୁଣ୍ଡା ଗଛର ଛାଇ	୧୦୯
୧୬ ।	କଲିଂ ବେଲ୍	୧୨୫

ଲେଖକଙ୍କ ପୂର୍ବ ପ୍ରକାଶିତ ପୁସ୍ତକ—

ଆରାଧନା

(ଭକ୍ତି ସଂଗୀତ ସଂକଳନ)

ଅନୁଭବକୁ ସତ୍ୟ କହି

(ଠାକୁର ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଅଭିରାମ ପରମହଂସଙ୍କ ଲୀଳା କାହାଣୀ)

ହାର

ମଧୁ ବୋଇତି ବିଲେଇମୁଣ୍ଡା ଗାଁର ଜଣେ ଜଣାଶୁଣା ଲୋକ । ଖାଲି ଗାଁରେ କାହିଁକି, ଆଖପାଖ ପାଞ୍ଚ ପଚାଶ ଖଣ୍ଡ ଗାଁର ଲୋକ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଜାଣନ୍ତି । ହେଲେ ଲୋକେ ମଧୁ ବୋଇତିଙ୍କୁ କେମିତି ହିସାବରେ ଜାଣନ୍ତି, ସେ କଥା ପରିଷ୍କାର ଭାବରେ କହିଦେବା ଲେଖକ ପକ୍ଷରେ ଉଚିତ୍ । ତା ନହେଲେ, ଚୋରକୁ ଦୁନିଆଟା ଚୋର ଓ ସାଧୁକୁ ଦୁନିଆଟା ସାଧୁ ଦିଶିବା ଭଳି ପ୍ରତ୍ୟେକ କିସମର ଲୋକେ ମଧୁ ବୋଇତିଙ୍କୁ ନିଜ ନିଜ ଛାଞ୍ଚର ଆଉ ଗୋଟିଏ ଲୋକ ବୋଲି ଭାବି ନେଇ ପାରନ୍ତି । ତେବେ କଥା ହେଉଛି, ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ବୋଇତାକୁ ମାହାଜନ ବୋଲି ନାମକରଣ କରିଛନ୍ତି ।

ବୋଇତିଏ ଆଡ଼ରେ ଯେମିତି ଚାରି ଚୌରସ, ଦୀର୍ଘରେ ବି ସେମିତି ପାଞ୍ଚ ହାତ । ନ ଦେଖିଲା ଲୋକ ଘଡ଼ିଏ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଦେଖୁବ । ମୁଣ୍ଡଟି ଅଳ୍ପ ଚନ୍ଦା, ନିଶ ଦି'ପଟ ଇତିହାସ ବହିର ରାଣା ପ୍ରତାପଙ୍କ ନିଶ ପରି । ଫକାର ମୋହନଙ୍କ ବର୍ଷନା ଶୈଳୀ ଅନୁସାରେ ପେଟଟି ଠିକ୍ ପଚାଶ ଗୌଣିଆ ଓଳିଆ ସାଙ୍ଗରେ ସାମିଲ୍ ହେବ । କିନ୍ତୁ ମୋ ଭାଷାରେ, ତାଙ୍କ ସାହି ବାୟୁତି ବେହେରା ପିତାରେ ଗଲା ବର୍ଷ ଯେଉଁ ପେଡ଼ି ବୋଇତାଲୁଟା ଫଳିଥିଲା, ସେଇମିତି । ବୋଇତାକୁ ମଝିରେ ଆଙ୍ଗୁଳିଏ ଲମ୍ବ ତେମ୍ପଟି ଯେମିତି ଶୋଭା ପାଉଥିଲା, ବୋଉତିଙ୍କ ନାଭିଟି ଠିକ୍ ସେମିତି ଶୋଭା ପାଏ ।

ତେର ଦିନ ତଳର କଥା । ବୋଇତିଙ୍କ ବୁଢ଼ାମା ଆଖି ବୁଜିବା ଦିନଠାରୁ ତାଙ୍କୁ ଚିନ୍ତା ହେଲା, କିଏ ମୁଁଠେ ରାନ୍ଧିଦେବ । ଶୁଦ୍ଧି କ୍ରିୟାକୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭୋଜନୀ ପାଇଁ ଆସିଥିବା ମୁଡ଼ି, ବୁଢ଼ା ଆଉ ଗୁଡ଼ରେ ଆଠଦିନ ଚଳିଗଲା । ନବମ ଦିନକୁ ଆଉ ରଥ ଚଳିଲାନି । ଶେଯରୁ ଉଠୁ ଉଠୁ ଦିନ ଦି'ଘଡ଼ି ହେଲା । ଦାଣ୍ଡ କବାଟ ଖୋଲି ଚାହିଁଲେ, ହରି ରାଉତ କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛନ୍ତି । ତାକିଲେ, “ଆଛା ଟିକେ ଶୁଣିବ କି ?” ରାଉତେ ପଛକୁ ଚାହିଁଲେ । କିଛି ନ କହି ବୋଉତିଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଲେ । ବୋଇତିଏ କହିଲେ, “କ'ଣ, ମୁଁଠେ ରାନ୍ଧି ଦେବାକୁ ପିଲାଟିଏ ଯୋଗାଡ଼ କରି ପାରିବ ?” ପିଲା ଯୋଗାଡ଼ ପୁଣି ରାନ୍ଧି

ଦେବାକୁ - ଏ କଥା ରାଜତଙ୍କୁ ବଡ଼ ସନ୍ଦେହରେ ପକାଇଲା । ଝିଅ ପିଲା କି ପୁଅ ପିଲା ସେ ଠଉରେଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ମୁହଁ ଖୋଲି ପଚାରିଲେ, “କ’ଣ ବୋହୂପିଲା ନା ତାଙ୍କର ପିଲା ?” ବୋଇତିଙ୍କ କଥା ରାଜତଙ୍କୁ ଯେତିକି ସନ୍ଦେହରେ ପକାଇଥିଲା, ରାଜତଙ୍କ କଥା ବୋଇତିଙ୍କୁ ତା’ଠାରୁ ବେଶି ସନ୍ଦେହରେ ପକାଇଲା । ସେ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ନିରବ ଭାବରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଗଲେ । ଭାବିଲେ, ବିଭା ବୟସ ବି ତାଙ୍କର ହୋଇଗଲାଣି । ବୋହୂଟିଏ ଆଣିଲେ ରାନ୍ଧିବାକୁ ଖାଇବାକୁ ତ ଦେବ, ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଘରଦ୍ୱାର, ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି ବି ସାଇତିବ । ବୋଇତିଙ୍କୁ ନିରବ ରହିବା ଦେଖି ରାଜତେ ବୋଧହୁଏ ସନ୍ଦେହରୁ ମୁକ୍ତ ହେଲେ । ଟିକିଏ ହସି ପୁଣି ଆରମ୍ଭ କଲେ, “ଭାବୁଛ କଣ ? କହିବ ଯଦି କାଲି ସକାଳୁ ତମ ମନଲାଖି ବୋହୂଟିଏ ଆଣିଦେବି । ନାତୁଣୀ ବୋହୂ ଦେଖିବ ବୋଲି ବୁଢ଼ାତ ଆରପୁରକୁ ଗଲା, ଆଉ ବିଳମ୍ବ କାହିଁକି ? ବୋଇତିଏ ହିଁ ଭରିଲେ । ରାଜତଙ୍କ ଭଉଣୀ ହାର ସହିତ ତାଙ୍କର ବିବାହ ହେଲା ।

ହାରଟି ଗାଁ କନିଆଁ ହେଲେ ହେଁ ସିଂଘାଣିନାକା ନୁହେଁ । ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଦିନଗୁଡ଼ିକ ବେଶ୍ ଆନନ୍ଦରେ କଟିଲା । ଘରେ ଶାଶୁ କି ନଣନ୍ଦ କେହି କହିବାକୁ ନାହିଁ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଖାଇବା ପିଇବା ବୁଝିଦେଲେ କାମ ଶେଷ । ନିଜ ପାଇଁ ଚିନ୍ତା ନଥାଏ । ସ୍ୱାମୀ ଖାଇ ସାରି ଉଠିଗଲା ପରେ ଆଳିରେ ଯାହା ରହେ ସେତକ ଠାକୁରଙ୍କ ପ୍ରସାଦ ମନେ କରି ଖାଇଦିଏ । ବୋଇତିଏ କାମକୁ ଗଲେ ଖଣ୍ଡିଏ ପୁରାଣ ବହି ଧରି ପଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଯାଏ ।

ସେତେବେଳେ ବୋଇତିଏ ଗାଁ ଅପର ପ୍ରାଙ୍ଗମେରା ସ୍କୁଲରେ ମାଷ୍ଟର ଆଆନ୍ତି । ଯେଉଁ ଦି’ ପଇସା ପାଆନ୍ତି ସବୁ ଆଣି ହାର ପାଖରେ ବୁଝେଇ ଦିଅନ୍ତି । ସେ ବି ଖୁବ୍ ଘରକରଣା । ଫୁଲ ଚନ୍ଦନ ଦେଇ କାଠ ବାକ୍ସରେ ସାଇତି ଦିଏ । ଏମିତି ଚାକିରିକାଳ ଭିତରେ ବୋଇତିଏ ଯାହା ଆୟ କରିଛନ୍ତି ସବୁ ଗୋଟିଏ ଚାରିଫୁଟ୍ ଲମ୍ବ, ଦୁଇଫୁଟ୍ ଓସାର ଆଉ ଦେଢ଼ଫୁଟ୍ ଉଚ୍ଚ କାଠ ବାକ୍ସରେ ଭରପୂର ହୋଇଛି । ତା’ଛଡ଼ା ପୂର୍ବପୁଷ୍ପାନିରୁ ଯେଉଁ ବାଟିକ ଜମି ଅଛି, ସେଥିରୁ ଜମିଦାର ଭାଗ ବର୍ଷକୁ ପଚାଶ ଭରଣ ଧାନ ମିଳେ । ମାମୁ ମାଇଁ ଦୁଇପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଖାଇବା ପିନ୍ଧିବା ଖର୍ଚ୍ଚ ଯାଇ ଯେଉଁ ପନ୍ଦର ଭରଣ ବଳେ, ବୈଶାଖ ମାସ ଦେଢ଼ସେର ପାଞ୍ଚପା ଭାଗରେ ବିକ୍ରି ହୁଏ । ସେଥିରେ ଅଗାଡ଼ି ଓ ଧୁଳି ଭାଗ ପ୍ରାୟ ବେଶି । ହେଲେ ବି ଲୋକେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ କିଣନ୍ତି । ଯଦି କେହି ସେଥିପାଇଁ ଆପରି କରେ ତେବେ ମୁଣ୍ଡ ପିଟି ଦେଲେ ବି ତାକୁ ଧାନ ମୁଠାଏ ମିଳେ ନାହିଁ । ବୋଇତିଏ କହନ୍ତି, “ନ ନିଅ । ମୁଁ କ’ଣ ଖୋସାମତ କରୁଛି ? ବେପାରୀଏ ଚାରିଦିନ ହେଲା ପିଣ୍ଡାରେ ବସିଛନ୍ତି । ନଗଦ ଟଙ୍କା ଗଣିଦେଇ ଧାନ ବୋହି ନେଇଯିବେ । ଗୋଟାଏ ବି ଶୁଳ୍କ ରହିବନି । ଆରେ ଗାଁ ଲୋକ ବୋଲି ଯାକୁ ଉପୋଧ କରିବାରୁ ଯେ

ଭାବିଛନ୍ତି ମୋ ଧାନ ଅବିକିରି ରହିବ ନାହିଁ ?” ଏଇ ଭୟରେ ଅନେକ ଲୋକ ପଛରେ “ବଂଶ ବୁଡୁରେ” ‘ଖଣ୍ଡ ଖାଉରେ’ ଇତ୍ୟାଦି ଗାଳି ଦେଲେ ବି ସାମାନ୍ୟରେ କିଛି କହନ୍ତି ନାହିଁ ।

ମୋଟ ଉପରେ ଧାନ ବିକ୍ରିରୁ ବର୍ଷକୁ ପ୍ରାୟ ଦଶହଜାର ଟଙ୍କା ଉପାର୍ଜନ ହୁଏ । ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା, ନ ଦେଖିଲେ ବି କିଏ ନ ଜାଣେ ? ତେଣୁ ବୋଇତି ଦମ୍ପତି ଖୁବ୍ ସଜାଗ ଥାଆନ୍ତି । ଶୋଇବା ଘର ଖଟ ତଳେ ଟଙ୍କା ବାକ୍ ରହେ । ସିମେଣ୍ଟ ଘର ହୋଇଥିବାରୁ ଉଇ ଲାଗିବା ଭୟ ନାହିଁ । ସେ ଘରେ ଯେଉଁ ଗୋଟିକ ଝରକା ଅଛି ତାହା କେବେ ଖୋଲା ହୁଏ ନାହିଁ । କାଳେ ଗୁମର ପଦାରେ ପଡ଼ିଯିବ !

ବିବାହ ପରେ ଦଶ ବାର ବର୍ଷ ବିତିଗଲାଣି । ଜଣା ପଡୁଛି ସତେ ଯେମିତି ସ୍ବାମୀ ସ୍ବାଙ୍କର ପୂର୍ବ ସଂପର୍କ ଥାଉ ନାହିଁ । ଗରିବ ଲୋକେ ଭାବିବେ, ଆମର ସିନା ନାହିଁ ବୋଲି ରାତି ପାହିଲେ ଗେରସ୍ତ ଭାରିଯା ଭିତରେ କଳି । ଆଉ ବୋଇତି ଘର କଣ ନାହିଁ ? କିନ୍ତୁ କଥାଟା ସେମିତି କିଛି ନୁହେଁ । ମଧୁ ବୋଇତିଙ୍କ ଛୋଟ ପରିବାରଟିରେ ଅଶାନ୍ତି ଭରି ଦେଇଛି ସନ୍ତାନର ଅଭାବ । ପିଲାଟିଏ ନଥିବାରୁ ଘର ଘର ପରି ଲାଗୁନାହିଁ । ସ୍ବାମୀସ୍ବା ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଦୋଷାରୋପ କରୁଛନ୍ତି । ଏ ସଂପର୍କରେ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଭିତରେ କେତେଥର ଖଟ୍ ମଟ୍ ଲାଗିଲାଣି । ହେଲେ ତାହା କେବଳ ସେଇ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଭିତରେ ସୀମିତ । ବାହାର ଲୋକ କେହି କେବେ ଶୁଣିନାହିଁ ।

ପୁଣି ହାରକୁ ବନ୍ଧ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀ ଭାବି ଥାଉ ଗୋଟିଏ ବିବାହ କରିବାକୁ ବୋଇତିଏ କେତେଥର ଭାବିଲେଣି । କିନ୍ତୁ ସବୁବେଳେ ଯେ ଭାବନା କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେବ ଏ କଥା ତ କେହି କହି ପାରିବନାହିଁ, ହାର ଯଦି ମରି ଯାଆନ୍ତା ବା କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଯାଆନ୍ତା, ତେବେ ଅବା ଦ୍ଵିତୀୟ ସ୍ତ୍ରୀ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପ୍ରସ୍ତାବ ଉଠନ୍ତା । କିନ୍ତୁ କଣ କରିବେ ? ସେ ତ ପୂର୍ବପରି ରହିଛି, ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ପରବର୍ତ୍ତୀ ପଦକ୍ଷେପରେ ବାଧା ଦେବା ପାଇଁ ସେ ରହିବ । ତେଣୁ ବୋଇତିଙ୍କୁ ସେ ଚିନ୍ତା ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ଭାବନ୍ତି, ଭାଗ୍ୟରେ ଯାହା ଅଛି ତାହା ହିଁ ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଭାଗ୍ୟ ବିରୋଧରେ ଲଢ଼େଇ କରି ସୁନାର ସଂସାରକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେବାକୁ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମା ହୁଏନି । ସେ ପୁଣି ହାରକୁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବସାନ୍ତି, ଆଶ୍ଵାସନା ଦିଅନ୍ତି । ତା’ ପରେ ଉଭୟେ ସ୍ଥିର କରନ୍ତି- ପୋଷ୍ୟପୁତ୍ର ଗ୍ରହଣ କରିବେ, କିଛି ନହେଲେ ମଲାବେଳକୁ ପାଟିରେ ପାଣି ଟୋପାଏ ଦେବ ତ !

ମଧୁ ବୋଇତିଙ୍କର ଆଉ ଚାକିରି ନାହିଁ । ପ୍ରାୟ ବରଷେ ହେବ ସେ ଅବ୍ୟାହତି ନେଇ ଏବେ ଘରେ ଅଛନ୍ତି । ପ୍ରଥମ ଥର ଯାହା ପେନ୍‌ସନ୍ ପାଇଥିଲେ ସେଥିରେ

କଟକରୁ ଗୋଟିଏ ରେଡ଼ିଓ କିଣି ଆଣିଛନ୍ତି । ପୂର୍ବେ କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତତା ଯୋଗୁଁ ସମୟର ଅଭାବ ପଡୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟ କିପରି କଟିବ, ତାହା ହିଁ କେବଳ ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ । ଯାହାହେଉ ଏ ଦିଗରେ ରେଡ଼ିଓଟି ତାଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛି । ଦିନରାତି ପ୍ରାୟ ସବୁବେଳେ ସେ ଖଟଟି ଉପରେ ପଡ଼ି ରେଡ଼ିଓର ଭଲ୍ୟୁମ୍‌ଟିକୁ ମୋଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ।

ଘର କେମିତି ଚଳିବ ? ବାହାରୁ ଦି' ପଇସା ନ ଆସିଲେ ଗଛିତ ଟଙ୍କାରୁ ତ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଘରେ ବସିବା ଦିନଠୁଁ ବୋଇତିଙ୍କୁ ଏ ଚିନ୍ତା ଘାରିଲା । ବୁଦ୍ଧିଆ ଲୋକ କି ନା, ଏ କଥାଟା ଫୈସାଲା କରିବାକୁ ବେଶି ସମୟ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ସ୍ଥିର କଲେ ମାହାଜନି କାରବାର କରିବେ । ଆଜିକାଲି ଟଙ୍କାକୁ ଦଶ ପାଇସା ସୁଧ । ଗୋଟାଏ ବାକ୍ କରଜ ଲଗାଇ ଦେଲେ ସୁଧ ହିସାବ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଆଉ ଚିନ୍ତା କ'ଣ ?

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଭାବିବେ, ମଧୁ ବୋଇତିଙ୍କ ଟଙ୍କା ତ କିଛି ଆଜି କାଲିକା ଟଙ୍କା ନୁହେଁ, ତେର ଦିନର ମାମଲା, ତେବେ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରଜ ନ ଲଗାଇ ରଖୁଥିଲେ କାହିଁକି ? ହେଲେ ସାଧାରଣ ଲୋକେ କଥାଟାକୁ ଯେତେ ସହଜ ଭାବନ୍ତି, ଲେଖକମାନେ ସେପରି ଭାବନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ଚାଷ ଟିକେ ଗହାରିଆ । ତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଏଡ଼େ ତାକ୍ଷଣିକ ଯେ ଅସଲ କଥାଟା କେବେ ହେଲେ ଛପି ପାରିବ ନାହିଁ । ବହୁ ଗବେଷଣା ପରେ ତଥ୍ୟ ମିଳିଛି ଯେ ବୋଇତିଏ ଆଗରୁ ଘରେ ରହି ପାରୁନଥିଲେ । ଟଙ୍କା ପଇସା କଥା । ହାର ତ ମାଇପି ଲୋକ । ଏ ସବୁ କାରବାର ନେଇ ଆଣି ଥୋଇ ପାରିଲେ ହୁଏ । ତା ଛଡ଼ା ସୁନାରୁପା ଚିହ୍ନିବାରେ ହାରର ସେମିତି ଦଖଲ ନାହିଁ । ଏ ସୁଯୋଗ ନେଇ ଯଦି କେହି ବେଙ୍ଗି ପିତଳ ଭଣ୍ଡ ଟଙ୍କା ନେଇଯାଏ, ତେବେ ସୁଧ ତ ସୁଧ ମୂଲ୍ୟ ବି ବାଟେ ବାଟେ ଚାଲିଯିବ ।

ଏଥର ମଧୁ ବୋଇତିଙ୍କ ଘର ପାଖରେ ଖୁବ୍ ଭିଡ଼ । ସକାଳୁ ସଞ୍ଜ ଯାଏ ଗହଳି ଛାଡୁନାହିଁ । କଂସାବାସନ, ଗରାମାଣ୍ଡିଆ, ସୁନା ରୁପା ଯାହାର ଯାହା ଅଛି, ସବୁ ଧରି ବୋଇତିଙ୍କ ଦୁଆରେ ଧାରଣା ଦେଇଛନ୍ତି । କାହାର ଝିଅ ବାହାଘର, କାହାର ମା' ଶୁଦ୍ଧି, କାହାର ପୁଅ ନାଁ ଲେଖା, କାହାର ସ୍ତ୍ରୀ ବେମାର କାହାର ଅର୍ପିତ ଦୋକାନ ବାକି, ଏମିତି ଆଖପାଖ ପାଞ୍ଚ ଖଣ୍ଡ ଗାଁର ନାନା ଜାତିର ଗରାଖ । ଆଗରେ ସୁନା, ତା ପଛକୁ ରୁପା, ତା ପଛକୁ ପିତଳ - ଏହି କ୍ରମରେ ଧାଡ଼ି ସଜା ହୋଇଥାଏ । ଯାହାର ବନ୍ଧା ଦେବାକୁ କିଛି ନାହିଁ ସେ ଆଠଦିନ ମୁଣ୍ଡ ପିଟିଲେ ବି କେହି ଶୁଣନ୍ତି ନାହିଁ । ତାର ପିଲାଛୁଆ ଭୋକ ଉପାସରେ ଛଟପଟ ହୋଇ ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଏ ପୁରରୁ ବିଦାୟ ନିଅନ୍ତି । ତଥାପି ନିର୍ମମ ନିଷ୍ଠୁର ବାଣୀ ଛଡ଼ା ସେ ଆଉ କିଛି ପାଏ ନାହିଁ । କାରଣ ମହାଜନଙ୍କର ତା' ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ନଥାଏ ।

ଗୁରୁବାର ଦିନଟି ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ବାର । ଘରୁ ଟଙ୍କା ବାହାରିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦେବୀ ମଧ୍ୟ ତା' ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚାଲିଯିବେ, ତେଣୁ ଏହି ଆଶଙ୍କାରେ ଗୁରୁବାରରେ ବାକ୍ ଖୋଲା ହୁଏ ନାହିଁ । ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଏକଥା ଅଜଣା ନାହିଁ । ତେଣୁ ପୃଥ୍ବୀ ଓଲଟପାଲଟ ହୋଇଗଲେ ବି କେହି ଆସନ୍ତି ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ ଆଜି ହରିବୋଲ ଭାଇ ଘରେ ହୁଳହୁଳି ନାଟ ଲାଗିଛି । ସଞ୍ଜ ବେଳକୁ ଟଙ୍କା ଦରକାର । ପରୀକ୍ଷା ଫିସ୍ କାଲି ଦଶଟାରେ ଦାଖଲ ନ କଲେ ପୁଅ ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଆଉ ନ ପଡ଼େଇବାକୁ ବାପା କହୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ବୋଉଙ୍କର ଏକା ଜିଦ୍, ପୁଅ ପଢ଼ିବ, ପଢ଼ିବ, ପଢ଼ିବ । ପୁଅ ଯଦି ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ନ ପାରେ ତେବେ ବାର ବର୍ଷର ତପସ୍ୟା ଶୁଖୁଥା ଝୋଳରେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ । ମିହିର ବୋଉଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ବଜ୍ରବୋଝ, କ'ଣ କରିବେ । ପୁଅ ଘରେ ପାଦଦେଲା ବେଳେ ଯେଉଁଠି ବସି ଝୋଟି ଲେଖୁଥିଲେ, ସେଇଠୁ ପାଦେ ଘୁଞ୍ଚିନାହାନ୍ତି । ବାପାଙ୍କ ଖଣ୍ଡିକୁହା କଥା ତା' ସାଙ୍ଗକୁ ମିଶି ମନକୁ ଆହୁରି ଖରାପ କରି ପକାଉଛି । ଏତିକି ବେଳେ ମାମାବୋଉ ପଶି ଆସିଲେ । କହିଲେ, କିଲୋ ! ଆଜି କ'ଣ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ପୂଜା କରିବୁ ନାହିଁ କି ? ଉତ୍ତର ଆସିଲା, “ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଠାକୁରାଣୀ ମତେ ଯୋଉ ସୁଖରେ ରଖୁଛନ୍ତି ନା, ସେଥିରେ..... ।” କଥାଟା ମାମାବୋଉଙ୍କୁ କେମିତି ଅଡୁଆ ଲାଗିଲା । ଭାବିଲେ, ଘଟଣା କ'ଣ ? ଘଡ଼ିକ ଆଗରୁ ଦୁବ ବରକୋଳି ପଡ଼, ଫୁଲ, ଘିଅ, ସଳିତା ଯୋଗାଡ଼ରେ ଲାଗି ପଡ଼ିଥିଲା; ଆଉ ଏଇନା କ'ଣ ହେଲାକି ? ପୁଣି ଭାବିଲେ, ଥଙ୍ଗାରେ କହିଥିଲେ ମୁହଁରେ ତ ହସ ଫୁଟିଥାନ୍ତା ! କାହିଁ ହସ ନାହିଁ, ଲକ୍ଷ୍ମୀପାଦ ଗୋଟିଏ ଛଡ଼ା ଦୁଇଟି ହୋଇନାହିଁ, ହାତ ସେମିତି ରହିଛି । ମୁହଁ ଟେକି ଚାହିଁବାକୁ ନାହିଁ, କ'ଣ କାନ୍ଦୁଛି ନା କ'ଣ ? ପାଖକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ ସତକୁ ସତ ଲୁହଧାର ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ଗଡ଼ିଚାଲିଛି । ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ନିଜେ ମଧ୍ୟ କାନ୍ଦ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲେ ନାହିଁ । କହିଲେ, ଆଜି ଏ ଭଲ ଦିନଟାରେ କାନ୍ଦୁଛୁ କାହିଁକି ? କ'ଣ ହେଲା କହ ।

ମାମାବୋଉ ଅପାଟି ଭାରି ଉପକାରୀ, ଭଲରେ ମନ୍ଦରେ, ହାନିରେ ଲାଭରେ, ନକହ ପଛେ, ନିଜ କାମ ପଛକୁ ପକାଇ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ବାହାରି ପଡ଼େ । ତାଙ୍କ ଆଗରେ ମିହିରବୋଉ ସବୁକଥା ଖୋଲି କହିଲେ । ମିହିରବାପାଙ୍କ ଆତ୍ମ ନିହାତି କମ୍ । ସେଥିରେ ଛଅ ଛଅଟା ଛୁଆ, ଚଳାଇବା କିଛି ସହଜ କଥା ନୁହେଁ । କେବଳ ମିହିର ବାପା ବୋଲି ଚଳାଇଛନ୍ତି । ନାହିଁ ନାହିଁ ମିହିର ବୋଉ ଚଳାଇଛନ୍ତି । ଯାହାହେଉ ଭଗବାନଙ୍କ କୃପାରୁ ଛୁଆ କେବେ ଉପାସ ଶୋଇ ନାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆଜି ମିହିର ବୋଉଙ୍କ ବୁଦ୍ଧି, ନଅଇଅ କାରଖାନା କିଛି କାମ କରୁନି । ଗୁରୁବାର ପୁଣି ମାର୍ଗଶୀର ମାସ, ସବୁରି ଘରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦେବୀଙ୍କ ପୂଜା ଅର୍ଚ୍ଚନା ଚାଲିଛି । ତା' ନହୋଇଥିଲେ ବା କାନପାଶୀ

ଦେଇ ବୋଇତାକୁ ମାହାଜନଙ୍କ ଘରକୁ କାହାକୁ ପଠାଇଥାନ୍ତେ । ଶେଷରେ ମାନାବୋଉ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ କହିଲେ, ଆଜ୍ଞା ଦେଲୁ ଦେଲୁ ସେ ଯୋଡ଼ାକ ମୋ ହାତକୁ ।

ମିହିର ବୋଉ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କାନପାଶା ଯୋଡ଼ାକ କାନରୁ ଖୋଲି ବଢ଼େଇ ଦେଲେ । ମାନାବୋଉ ଚାଲିଗଲେ । ଏତେବେଳେକେ ସତେ ଯେମିତି ମିହିର ବୋଉଙ୍କ ପିଣ୍ଡରେ ପ୍ରାଣ ପଶିଲା । ସେ ପୁଣି ଝୋଟି ଲେଖିବାରେ ଲାଗିଗଲେ । ପୂଜା ସରଞ୍ଜାମ ସବୁ ଗୋଟିଏ ତାଲାରେ ସାଜିତ ରଖିଲେ । ହେଲେ ମନରେ ଆନନ୍ଦ ନ ଥିଲା, ଗତିବିଧି ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଯେ କେହି ଜାଣି ପାରୁଥିଲା, ସେ ଚିନ୍ତିତା ।

ତେଣେ ମାନା ବୋଉ ଅପା କାନପାଶାକୁ କାନିରେ ଗଣ୍ଠି ପକାଇ ଚାଲିଲେ । ଗାଁ ସାଇରେ ତାଙ୍କର କାହାରି ସାଙ୍ଗରେ ଅଭିଳେଇ ନାହିଁ । ଯାହା ଘରକୁ ଯାଆନ୍ତି, ଆଦର ପାଆନ୍ତି । ମିଠାକଥା ଚାରିପଦ ସାଙ୍ଗକୁ ମସିଣା ପାରିଦେବା, ପାନ ଭାଙ୍ଗିଦେବା ମଧ୍ୟ ଚାଲିଥାଏ । ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କରିବାରେ ତାଙ୍କର ଢେର ଖ୍ୟାତି । କେଉଁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଏ ବିଦ୍ୟାରେ ଡିଗ୍ରୀ ଆଣିଛନ୍ତି ସେକଥା କେବଳ ତାଙ୍କୁ ହିଁ ଜଣା । ଗାଁ ଲୋକେ କହନ୍ତି, ମହା ମହା ରଥୀ ଏଥିରେ ଫେଲ୍ ମାରୁଛନ୍ତି । ଆଉ ଏ ଛାର ମାଜପିଟା ସାହସକୁ ଦେଖତ । ଧନ୍ୟଧନ୍ୟ । ଏକଥା ତାଙ୍କ କାନରେ ବାଜିଲେ କହନ୍ତି, “ଅଗସ୍ତି ସିନା ସତ୍ୟ କି ଦ୍ୱାପର ଯୁଗ ଲୋକଙ୍କୁ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ହେବାକୁ ମନା କରିଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ ମନା କରିନାହାନ୍ତି ।” ଗାଁ ଯାକ ବୁଲି ବୁଲି ଶେଷରେ ଯାଇ ମଧୁ ବୋଇତିଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ହାର ଯେମିତି ଦେଖି ପକାଇଛି ତରତର ହୋଇ ଶପ ପକାଇ ଦେଲା । କହିଲା, ମାଉସୀ ବସ । ମାନାବୋଉ କହିଲେ, ବସିବାକୁ କ’ଣ କହୁଛୁ ଲୋ ଝିଅ । ଭାରି ଗୋଟେ କାମରେ ଆସିଛି । ହବତ ବସିବି, ନହେଲେ ଫେର୍ ଆଉ କୋଉଠିକି ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । “ହଉ ବସ ଆଗ, ତାପରେ ଯେଉଁ କଥା” – ଜୋର୍ କରି ହାର ମାନାବୋଉକୁ ବସାଇଲା ।

କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କହିଲେ, ଦେଖୁ ଝିଅ, ଆମ ମିହିରଚିର କାଲି ପରୀକ୍ଷା ଫିସ୍ ଦାଖଲ ହେବ । ଘରେ ଗୋଟାଏ ବି ଛଦାମ ନାହିଁ । ତା’ ବୋଉ ଏ କାନପାଶା ଦେଇ ପଠେଇଛି । କହିଛି, ଶହେ ଟଙ୍କା ଦରକାର, ଟଙ୍କା କଥା ଶୁଣି ହାରର ମୁହଁ ଶୁଖିଗଲା । ଟିକିଏ ଶୁଖିଲା ହସ ହସ କହିଲା, ମାଉସୀ, ଆଜି ପରା ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ପୂଜା ?

ମାନାବୋଉ – ସବୁ ଜାଣିଶୁଣି ମୁଁ ଆସିଛି । ଯଦି ଦବାର କଥା ଦେ । ନାହିଁ ତ ନାହିଁ କର । ଆଉ ଏତେ କଥାରେ ଯାଏ ଆସେ କ’ଣ ? କାନି ଫିଟାଇ ହାର ହାତରେ ସେ ଯୋଡ଼ାକ ଥୋଇଦେଲେ ।

କିନ୍ତୁ ହାର କ’ଣ କରିବ କିଛି ଠିକ୍ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଦେଖିଲା, ଭରିଏ ଓଜନର ସୁନା । ହଳଦା ଗରଗର ରଙ୍ଗ । ଗଡ଼ଣ ଭାରି ସୁନ୍ଦର । କାନପାଶା ପ୍ରତି ତାର

ଏକ ରକମ୍ବ ଲୋଭ ଲାଗିଗଲା । ପୁଣି ଭାବିଲା, ଆଜି ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ପୂଜା, ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ତଥାପି ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଗହଣା ଫେରାଇ ଦେବାକୁ ହାତ ଗଲାନାହିଁ । କହିଲା, ସିଏ ରେଡ଼ିଓ ଶୁଣୁଛନ୍ତି । ଉଠିଲେ ତାଙ୍କୁ କହିବି । ତମେ ଯା, ସଞ୍ଜ ବେଳକୁ ଆସିବ ।

ଦିନ ଆସି ଦି ଘଡ଼ି ହେଲା । ମାନାବୋଉ ଅପା ସେତେବେଳୁ ଗଲେଣି, ଫେରିନାହାନ୍ତି । ଟଙ୍କା ମିଳିଲା କି ନାହିଁ କିଛି ଜଣା ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ଏମିତି ନାନା ଆତ୍ମ ନାନା ଚିନ୍ତା ମିହିର ବୋଉଙ୍କୁ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ କରି ପକାଇଲା । ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପୂଜା ସାରି ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆର ପାଖରେ ମାନା ବୋଉ ଅପାଙ୍କ ବାଟକୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ସେ ଆସିଲେ । ତାଙ୍କଠାରୁ ବୁଝିଲେ ଯେ ହାର କାନପାଶା ରଖୁଛି । ଆଉ ସଞ୍ଜବେଳକୁ ଯିବାପାଇଁ କହିଛି । ଯାପରେ ଅବିଶ୍ୱାସ କରିବାରେ ତାଙ୍କର ଆଉ କିଛି କାରଣ ନ ଥିଲା । ଭାବିଲେ, ଜିନିଷ ରଖୁଛି ଯେତେବେଳେ ନିଶ୍ଚୟ ଦେବ ।

ଛାଇ ଲେଉଟା ବେଳ ହେଲା । ଗାଇଗୋରୁ ଗୋଠରୁ ଫେରିଲେ । ପକ୍ଷୀମାନେ କେଁ କଟର ଶବ୍ଦରେ ଆକାଶ ପୁରାଇ ନିଜ ନିଜ ବସାକୁ ବାହୁଡ଼ିଲେ । ସଞ୍ଜବଟି ନେଇ ମିହିରବୋଉ ଚଉଁରାମୁଲକୁ ଯାଉଛନ୍ତି । ଏତିକିବେଳେ ମାନାବୋଉ ଅପାଙ୍କ ପାଟି ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ ଶୁଭିଲା । ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ, ମିହିର ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ଗର୍ଜୁଛି । କ’ଣ ହେଲାକି ? ବୋଇତାକୁ ମାହାଜନ କ’ଣ ଟଙ୍କା ପାଇଁ ମନା କରିଦେଲା ନା କ’ଣ ? ପୁଅର ଗର୍ଜନ ଶୁଣି ଧାଇଁ ଆସିଲେ ମିହିର ବୋଉ । ପୁଅ କହୁଛି, “ସେ କ’ଣ ଭାବିଛି କି ? ଟଙ୍କା ଗୁଡ଼ାଏ ଅଛି ବୋଲି ମଣିଷଗୁଡ଼ାକ ତାକୁ ଛେଳି ମେଷା ପରି ଦିଶୁଛନ୍ତି ନା ! ସକାଳେ କାନପାଶା ରଖିଲା । କହିଲା, ସଞ୍ଜବେଳକୁ ଆସ । ଏତେବେଳକୁ....” ମିହିରବୋଉ ପୁଅକୁ ବୁଝାଇଲେ । ଦେଖ ପୁଅ । ଆମ କପାଳରେ ତ ସେଇଆ ଅଛି । ଆଉ ତା’ ଉପରେ ରାଗିଲେ କ’ଣ ହେବ ?

ମିହିର- ବୁଝିଲୁ ବୋଉ ! ଏଗୁଡ଼ାକ ମଣିଷ ନୁହନ୍ତି । ଯଦି ମଣିଷ ହୋଇଥାନ୍ତା, ଦିନସାରା ଜିନିଷ ରଖି ସଞ୍ଜବେଳକୁ ମନା କରନ୍ତା ? ମାନାବୋଉ- ଆରେ ବାପ ! ମୁଁ ତାକୁ ଜେର କହିଛି । ହେଲେ କଣ ହେବ ? ପଇସା ଛଡ଼ା ସେମାନେ କିଛି ଚିହ୍ନି ନାହିଁ । ସୁନା ଗହଣା ଦେଖି ତାର ଲୋଭ ହେଲା । ଭାବିଲା, ଅଭାବ ପାଇଁକି ତ ମୋ ପାଖକୁ ଆଣିଛି । ଯଦି ନ ନିଏ..... ।

ମିହିର- ହଁ ହଁ ! ଏତେ ଶରଧାରେ ଯେତେବେଳେ ରଖୁଥିଲା, ଓଲିଏ ନ ପିନ୍ଧି ସେ କ’ଣ ଖାଲି ଦେଇଛି ? ଆରେ ! ସୁନା ତ ଦେଖି ନଥିଲା । ମୋ ମନ ହେଉଛି, ତାକୁ ଟିକେ ପଚାରନ୍ତି । ତୋ ଗେରସ୍ତ ତ କିଛି ଡିନିକୋଶ ଦୂରରେ ନଥିଲା ! ଘର ଭିତରେ ରେଡ଼ିଓ ଶୁଣୁଥିଲା । ତାକୁ ପଚାରି ଦେଇଥିଲେ ହୋଇ ନଥାନ୍ତା ? ହଉ ତା’

ନହେଲା, ଯେତେବେଳେ ମନାକଲା ଆମ ଘରକୁ ଖବର ପଠେଇ ଦେଲୁନାହିଁ ? ନାହିଁ ହେଲାନାହିଁ, ଆଉ କେଉଁଠି ବ୍ୟବସ୍ଥା କର । କିଛି ନାହିଁ, ଖାଲି ସିନ୍ଦୂକରେ ଭର୍ତ୍ତି କରି ରଖିବାଟି ଜାଣନ୍ତି । କିହୋ ! ହକ ସୁଧ ନେବ । ଏତେ ଶଳା ଟାପରା କାହିଁକି ?

ଏଇ ହେଲା ହରିବୋଲ ଭାଇଙ୍କ ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ ପରିବାରର ଗୋଟିଏ ମାତୃ ଘଟଣା । ତାଙ୍କରି ପରି କେତେ ଲୋକ ଯେ ହା ହତାଶ ନ ହୋଇଛନ୍ତି ତା' କିଏ କହିବ ? କିନ୍ତୁ ବୋଇତାଲୁ ମାହାଜନ ନିଶ୍ଚଳ ।

ଦିନକର କଥା । ମାହାଜନ ଆଉ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ହାର ଅନ୍ୟ ଦିନ ପରି ଗୋଟିଏ ଖଟରେ ବସିଛନ୍ତି । ବିଚାର ପଡ଼ିଛି, ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ା ତ ହେଲେ, ଏବେ ପୁଅଟିଏ କେଉଁଠୁ ଆଣିବେ ? ହାରର ମନ ତା' ହରିଆ ଭାଇ ସାନ ପୁଅଟିକୁ ଆଣିବ । ହେଲେ ମାହାଜନଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ଅନ୍ୟପ୍ରକାର । ତାଙ୍କ ମତରେ ସେ ପିଲାଟା ନିହାତି ଦୁଷ୍ଟ, ବଦ୍‌ଖର୍ଚ୍ଚା, ମୋଟାମୋଟି କହିଲେ ଲଫଙ୍ଗା । ଆଉ ତା' ତୁଳନାରେ ବଡ଼ବାପା ପୁଅ ଭାଇ ରାମଶଙ୍କରଙ୍କ ପୁଅଟି ଜେର ଭଲ । ଧୀରସ୍ଥିର, ଭାରି ଗୁଣର, ପାଠଶାଠ ପଢ଼ିଛି । ସେଇ ଯଦି ପୁଅ ହୋଇ ଆସେ, ତାଙ୍କ ନାଁ ରଖିବ । ମାହାଜନଙ୍କ ମୁହଁରୁ ରାମଶଙ୍କରଙ୍କ ପୁଅ ଗୌରହରିର ପ୍ରଶଂସା ଶୁଣି ହାରର ଇର୍ଷା ହେଲା । କହିଲା, ମୋ ନିଜ ଭାଇ ପୁଅଟା ହେଲାନାହିଁ, ଆଉ ଏ ରୁଷ୍ଟା ସାଉଁଟାଟା ହେଲା ? ମାହାଜନେ ଏକଥା ସହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଦୁହଁଙ୍କ ଭିତରେ ଘମାଘୋଟ୍ ବାକ୍‌ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଗଲା । କେହି ହଟିବାର ନୁହନ୍ତି । ରାତି ଅଧକୁ ସବୁ ଶୂନଶାନ୍ ।

ସକାଳ ହେଲା । ଦେଖାଗଲା, ମାହାଜନେ ଘରଘର ବୁଲି ଗାଁ ଯାକ ଲୋକଙ୍କୁ ଡାକୁଛନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଏକାଠି ହେବେ । ସେ ତାଙ୍କଠାରୁ ସମସ୍ତ ସ୍ଥାବର ଅସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତି ଗାଁ ପାଣ୍ଠିକୁ ଦାନ କରିଦେବେ । ଲୋକେ ଭାବିଲେ ମାହାଜନ କଣ ପାଗଳ ହୋଇଗଲା ନାଁ କଣ ? ଆଉ କେତେକ କହିଲେ, ମାହାଜନିଆଣୀ କହୁଛି ନା ବୁଢ଼ା ମନକୁ କହୁଛି ? ଲୋକମାନେ ନିଜ କାନକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଦିନ ଘଡ଼ିକ ସରିକି ହେବ । ଗାଁ ଦାଣ୍ଡ ଘୋ ଘୋ କମ୍ପୁଛି । ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ ଆନନ୍ଦର ଜୁଆର । ସମସ୍ତେ ମାହାଜନକୁ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ କହୁଛନ୍ତି । ଏତିକିବେଳେ ହରି ରାଉତ ଧାଇଁ ଆସି ମାହାଜନଙ୍କ ଗୋଡ଼ ତଳେ ଦୁଲ୍‌କରି ପଡ଼ିଗଲା । ଭୋ ଭୋ କାନ୍ଦୁଛି । କହିଲା, ମାହାଜନେ ! ମୋ ହାର କାହିଁ ? ମାହାଜନେ କିଛି କହୁ ନଥାନ୍ତି । ଲୋକେ ଅବାକ୍ ହୋଇ ଚାହିଁଛନ୍ତି । ସୁନାହାର ନା ତା' ଭଉଣୀ ହାର ! ଶେଷରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅନୁରୋଧ ଭାଙ୍ଗି ନ ପାରି ମାହାଜନେ କହିଲେ, ମୁଁ ଜାଣିନି । ହରିରାଉତ ସତେ ଯେପରି ଏଇ ପଦକ ଶୁଣିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲା । ମାହାଜନଙ୍କ ମୁହଁରୁ କଥା ସରିଛି କି ନାହିଁ ସେ ପାଗଳ ପରି ବୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

କାଗଜପତ୍ର ହେଲା । ବର୍ତ୍ତମାନର ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତ ମିହିର, ଯେ କି ଦିନେ ପରୀକ୍ଷା ଫର୍ମ ପାଇଁ ମାହାଜନଙ୍କ ଦ୍ଵାରସ୍ଥ ହୋଇଥିଲା, ତାରି ନେତୃତ୍ଵରେ ଗଡ଼ାହେଲା ଗ୍ରାମ ଉନ୍ନୟନ ସଂସ୍ଥା । ଅନେକ ଦିନରୁ ଗଚ୍ଛିତ ସେଇ ଟଙ୍କାର ସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର ହେଲା । ଗାଁ ମାଟି ହସିଲା । ମାହାଜନଙ୍କର ଅବଶିଷ୍ଟ ଦିନଗୁଡ଼ିକ ଗାଁ ମନ୍ଦିରରେ କଟିଗଲା । ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତିରକ୍ଷା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ବାସଭବନ ହେଲା ଅତିଥିଶାଳା । ଆଉ ଯେତେ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଗଡ଼ା ହେଲା, ସବୁରି ଦ୍ଵାର ଦେଶରେ ସ୍ଥାପନା କରାଗଲା ମାହାଜନଙ୍କ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ ହାର କଥା କେହି ଜାଣିଲେ ନାହିଁ । ହରି ରାଉତ ସାନପୁଅ ଦିନେ ସଞ୍ଚବେଳେ ତା' ବୁଢ଼ାମା'କୁ ପଚାରିଲା, ବୁଢ଼ାମା ! ହାର ଅପା କୁଆଡ଼େ ଗଲା ? ବୁଢ଼ା କହିଲା, କହିବି ଶୁଣିବୁ ? ସେ ତୋତେ ଭାରି ଭଲ ପାଉଥିଲା । ତୋ ନାଁରେ ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି କରିଦେବ ବୋଲି ତୋ ବାପାକୁ କଥା ଦେଇଥିଲା । ହେଲେ ମାହାଜନ ରାଜି ହେଲାନାହିଁ । କହିଲା, ସବୁବେଳେ ଭାଇ ଭାଇ ହେଉଛୁ । ଯା, ତା' ଘରେ ରହିବୁ । ସେ ଅବା କେମିତି ଆସନ୍ତା ? କାହାକୁ କିଛି ନ କହି କୁଆଡ଼େ ବୋଲି କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲା । ଆଉ ତା'ପରେ ପରେ ତୋ ବାପ ବି ପାଗଳ ହୋଇଗଲା ।

କଳିଙ୍ଗ

ସକାଳୁ ଦାଣ୍ଡଘରଟା ସଫା କରୁ କରୁ ହଠାତ୍ ବାବୁଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲା ଖଟତଳେ ଥିବା କାଗଜ ପୁରୁଳା ଉପରେ । ପୁଲିସ୍ କି ନା ! ତେଣୁ ଗୋଟାଏ ଚୋରିମାଲ ପାଇଗଲା ପରି ଖୁବ୍ ଆଗ୍ରହର ସହିତ ଆଣି ଫିଟାଇ ବସିଲେ ।

- ଆରେ ବାପରେ ବାପ । ଏ ତ ସତକୁ ସତ ଚୋରିମାଲ । ସଫେଇ ଛାଡ଼ି ବାବୁ ଲାଗି ପଡ଼ିଲେ ଘଟଣାର ଅନୁସନ୍ଧାନରେ । ସହରରେ କେଉଁଠି ଚୋରିହାରି ହେଲେ ସିନା ତାର ପ୍ରତିକାର କରିବା ପାଇଁ ସେ ଅଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଯଦି ପୁଲିସ୍ ଲାଜନ୍ ଭିତରେ ପୁଣି ଖୋଦ୍ ଆନାବାବୁଙ୍କ ଘରେ ଚୋରି ହୁଏ, ତାହେଲେ ତ ଘଟଣା ସାଂଘାତିକ । ସେଥିକୁ ପ୍ରତିକାର କଣ ? ନା, ଚୋରକୁ ଆଜି ଯେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଖୋଜି ବାହାର କରିବାକୁ ହେବ । ଆଉ ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କଠୋର ଦଣ୍ଡ ବିଧାନ ମଧ୍ୟ । ତା' ନହେଲେ ସେ କି ପୁଲିସ୍ ଅଫିସର ?

ପୁରୁଳାଟି ହାତରେ ଧରି ବାବୁ ତାକ ପକେଇଲେ- ସତୁରା ! ବେ ଶଳା ସତୁରା, ଆବେ ସେ ଶଳାଟା ଗଲା କୁଆଡ଼େ ?

ଏମିତି ଛୁଟିଦିନମାନଙ୍କରେ ସେ କେବେ କେମିତି ଘରଦ୍ୱାର ବାଡ଼ି ବଗିଚା ଇତ୍ୟାଦି ସଫା କରନ୍ତି । ଭାରି ସଉକିଆ ତ ? ଆଉ ଭାରି ସୁନ୍ଦର ସଜାଇ ବି ଜାଣନ୍ତି । ତାଙ୍କ କାମକୁ ବାହୁନି ଦେବାଟା ସହଜ କଥା ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ କଥା ଏତିକି ଯେ ଯେବେ ଏ କାମରେ ହାତ ଦେଲେ, କିଛି ନା କିଛି ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟିବ ହିଁ ଘଟିବ । ବାବୁଙ୍କର ଏ ସ୍ୱଭାବଟା ମା'କୁ ବେଶ୍ ଜଣା । ତେଣୁ ସେ ଠାକୁର ଘର ଭିତରେ ଥାଇ ଜବାବ୍ ଦେଲେ- ତମକୁ ଏ ସଫା ସତୁରା କରିବାକୁ କିଏ କହୁଛି, ଆଉ ପାଟି କରିବାକୁ କିଏ କହୁଛି ?

ସେତେବେଳକୁ ବାଡ଼ିପଟେ ବାସନ ମାକୁ ମାକୁ ବାବୁ ଆଉ ମା'ଙ୍କ ପାଟିତୁଣ୍ଡ ଶୁଣି ସତୁରା ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲାଣି । ଆଉ ସତୁରାର ଆଶଙ୍କା ବି କିଛି ଅମୂଳକ ନୁହେଁ । ପୁଲିସ୍ ବାଲା ତ ! ମାର୍ ମାର୍ ଭଣ୍ଡାରିଆକୁ ମାର୍ ହେଉଛି ଏମାନଙ୍କର ନୀତି । ଯେଉଁଠି

ଯେତେ ଗୋଳମାଳ, ଚୋରି କହ, ଡକାୟତି କହ, ଗୁଣ୍ଡାରାଜ୍ କହ ଏ ସବୁଥିରେ ସମାଜର ପ୍ରତିପରିଣାମ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ରାଜନୈତିକ ନେତାଙ୍କର ନିଷ୍ପନ୍ନ ହାତଥିବ ନରୁବା ଅପରାଧୀମାନେ ଏମାନଙ୍କର ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥିବେ । ପୁଲିସ୍ ଜାଣିଲେ ବି ଏମାନଙ୍କ ଦିହରେ ହାତ ଦେବାକୁ ସାହସ କରିବ ନାହିଁ । ଶେଷକୁ ନିଜର ଅପାରଗତା ଘୋଡ଼ାଇବାକୁ ଓ ଚାକିରୀ ବଞ୍ଚାଇବାକୁ ପୁଲିସ୍ ଧରି ଆଣିବ କେଉଁ ସରଳ ନୀତିର ରିକ୍ତାବାଲାକୁ, ଫୁଟ୍‌ପାଥିରେ ଶୋଇଥିବା କେଉଁ ଛିନ୍ନବାସ ନିରନ୍ତ୍ର କଳାଳସାର ଭିକାରିକୁ ବା ଧର୍ମଶାଳାରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥିବା କେଉଁ ଯାଯାବର ଫେରିବାଲାକୁ । ପ୍ରମାଣ ଅଭାବରୁ ତିନିବର୍ଷ କି ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ପରେ କୋର୍ଟରେ ଖଲାସ ହେଲେ ହେଉ ପଛେ, ଏବେ ତ ଇଚ୍ଛତଟା ରହିଯିବ । ତା'ଛଡ଼ା ସେତେବେଳକୁ ତ ସେ ଆଉ ଏଇଠି ନଥିବେ । ସେ ଯାଇଥିବେ କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ ।

ବିଚରା ସତୁରାଟି ଭାରି ଭଲ ପିଲା । ବୟସ ଦଶ କି ବାର ହେବ । ବାବୁଙ୍କ ସାନପୁଅ ସାଙ୍ଗର । ପଞ୍ଚମରେ ପଢୁଥିଲା । ଯକ୍ଷ୍ମାରେ ବାପ ମରିଯିବାରୁ ଗତବର୍ଷ ମା'ତାକୁ ଆଣି ବାବୁଘରେ ଛାଡ଼ି ଯାଇଛି । ତିନିତିନିଟା ପିଲା । ଆୟର କୌଣସି ପଦ୍ଧା ନାହିଁ । କ'ଣ ବା ସେ ଆଉ କରିଥାଆନ୍ତା ! ନିଜ ପେଟଟା ପୋଷି ଘରକୁ ପାଆଁଶ । ତିନିଶ ତ ବର୍ଷରେ ଦେବ !

ସେଇଦିନଠୁ ସତୁରା ବାବୁଘରେ ସବୁ କାମ କରେ । ଘର ଓଲଟେବା, ବାସନ ମାଜିବା, ଲୁଗାପଟା କାଟିବା, ଫୁଲଗଛରେ ପାଣିଦେବା, ରୋଷେଇ ବାସରେ ମା'କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା- ଏମିତି ଯେତେ କାମ । ବିଛଣାରୁ ଉଠିଲା ବେଳୁ ପୁଣି ବିଛଣାକୁ ଯିବା ଯାଏ କେତେବେଳେ ଟିକେ ବିଶ୍ରାମ ନାହିଁ । ସେଥିରେ ପୁଣି ବାବୁଙ୍କ ବଡ଼ ଝିଅ ଛବିର ଯେଉଁ ହାକିମି । ବାପ ଥିଲେ ସେ ବି ଆଜି ପାଠ ପଢୁଥାଆନ୍ତା । ସାଥପିଲାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ମିଶି ଖେଳିବୁଲି ଫୁର୍ତ୍ତ କରୁଥାଆନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ବିଧିର ବିତ୍ତମନା । ତା' ଭାଗ୍ୟରେ ପାଠ ପଢ଼ି ମଣିଷ ହେବାର ବରାଦ ନାହିଁ । ଏକ ଅଭିଶପ୍ତ ଜୀବନ ନେଇ ସେ ଦୁନିଆକୁ ଆସିଛି । ମନ ତାର ବେଳେବେଳେ ବିକ୍ରୋହ କରି ଉଠେ । କିନ୍ତୁ ପରିସ୍ଥିତି ଚାପରେ ସେ ପୁଣି ସବୁକଥା ମୁଣ୍ଡ ପାତି ସହିଯାଏ ।

ତା' ମନର ଅକୁହା କଥା କିଛି କିଛି ବୁଝନ୍ତି କେବଳ ମା' । ତାକୁ ଆଗ ଖୁଆଇଲା ପରେ ଯାଇ ସେ ନିଜେ ଖାଆନ୍ତି । ଦିହ ପା' ହେଲେ ପାଖରେ ବସି ଘସି ଆଉଁଶି ଦିଅନ୍ତି । ପେଟ୍ ଜାମା ଚିରିଗଲେ ଆଉ ହଲେ କିଣି ଦିଅନ୍ତି । ବାବୁ କେବେ ରାଗରେ ପିଟାମରା କରିବାକୁ ବସିଲେ, ସେ ଆସି ଆଗରେ ଠିଆ ହୁଅନ୍ତି । ଆଉ ସେ ମଧ୍ୟ ମା' ମା' ଡାକି ତାଙ୍କରି କାନି ପଣତରେ ମୁହଁ ଲୁଟାଏ ଠିକ୍ ଜନ୍ମକଲା ପୁଅର ଅଧିକାରରେ ।

ବାବୁ କିନ୍ତୁ ତାର ଠିକ୍ ଓଲଟା । ତାଙ୍କ ବିଚାର ହେଲା ସେଇଟା ଚାକର ପିଲା । ଚାକର ପରି ରହିବ । ତାଙ୍କୁ ମୁହଁ ଦେଇ ମା' କାଳେ ଖରାପ କରୁଛନ୍ତି । ନହେଲେ ସେ କଣ କଥା ମାନନ୍ତା ନାହିଁ ? କାମ କରନ୍ତା ନାହିଁ ?

ବାବୁଙ୍କ ଡାକରେ ସତୁରା ଅଧାରୁ କାମ ଛାଡ଼ି ଡରିମରି ଆସି ଖଣ୍ଡେ ଦୂରରେ ଠିଆ ହେଲା ।

- କ'ଣ ବାବୁ ?

- ଶଳା କହିଲା କ'ଣ ନା ବାବୁ ! ଆରେ ଶଳା ! ଦାଣ୍ଡ ଘର ଖଟତଳେ ଯାକୁ କିଏ ଲୁଚାଇଥିଲା, ତୁଟି ?

- ନାହିଁ ବାବୁ ! ମୁଁ ନୁହେଁ ।

- ହଉ ହଉ, ଏବେ ସବୁକଥା ଜଣାପଡ଼ିଯିବ ଯେ । ଆରେ ସେ ବେତଟା କୋଉଠି ଅଛି ଆଣିଲୁ । ଶଳା କହୁଛି କ'ଣ ନା ମୁଁ ନୁହେଁ । କିରେ ଶଳା କହୁନୁ ? ଦାଣ୍ଡଘରେ ତ ତୁ ଶୋଉଛୁ ! ତୋ ଛଡ଼ା ଏ କାଣ୍ଡ କିଏ କରିବ ?

ବାବୁଙ୍କର ଏ ତୁମ୍ଭିତୋଫାନରେ ସେତେବେଳକୁ ଛାତି ଧଡ଼ପଡ଼ ହେଉଥିଲା ନବାଗତ ଭଣଜା ବିଶ୍ୱମୋହନର । କେତେ ବଡ଼ ଭୁଲ୍‌ଟେ ସେ ନ କଲା ସତରେ !

ଦାଣ୍ଡଘରେ ସେ ବି ଗତରାତିରେ ସତୁରା ସାଙ୍ଗରେ ଶୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ କାହିଁ, ତାକୁ ତ କେହି ସନ୍ଦେହ କରୁନାହାନ୍ତି ! କ'ଣ ଭଣଜା ବୋଲି ? ବୋଧହୁଏ କଥାଟା ସେଇଆ । କିନ୍ତୁ ତା'ବୋଲି ଏ ନାରିହ ପିଲାଟା କ'ଣ ଦଣ୍ଡ ଭୋଗିବ ? ବିଶ୍ୱମୋହନର ମନ ଗୁମୁରି ଗୁମୁରି କାନ୍ଦୁଥିଲା ।

ବାଲେଶ୍ୱର କଲେଜରେ ପ୍ରଥମ କରି ନାଁ ଲେଖୁଛି ବିଶ୍ୱମୋହନ । ବାପାଙ୍କର ଆର୍ଥିକ ଅସୁଚ୍ଚଳତା ହେତୁ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ସେ ଆଜି ମାମୁଙ୍କର ଅନୁକମ୍ପା ପ୍ରାର୍ଥା । ତାଙ୍କରି ଘରେ ରହି ଖାଇ ପିଇ ପାଠ ଦି'ଅକ୍ଷର ପଢ଼ିବ । ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ଘର ଛାଡ଼ି ସେ ବିଦେଶ ଯାଉଛି ବୋଲି ବୋଉର ତା' ପାଇଁ ଭାରି ଚିନ୍ତା । ଘରଠାରୁ ବାଲେଶ୍ୱର ବହୁତ ବାଟ । ଛଅ ମାଇଲ୍ ରିକ୍‌ସାରେ ଗଲେ ଯାଇ ଜେନାପୁର ରେଳଷ୍ଟେସନ । ସେଇଠୁ ରେଳରେ ଗଲେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବ ମୁହଁ ସଞ୍ଜରେ । ବାଟରେ କୋଉଠି କ'ଣ ଖାଇବ ବୋଲି ବୋଉ ଦେଇଥିଲା ଚାରିଖଣ୍ଡ ପୋଡ଼ପିଠା । ବିଶ୍ୱମୋହନ ଲାଜରେ ରେଳଗାଡ଼ି ଭିତରେ ଆଉ ଖାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇ ମାମୁ ବସାକୁ ଯିବା ବାଟରେ ରିକ୍‌ସାରେ ଦି'ଖଣ୍ଡ ଖାଇଲା । ଏ ଭିତରେ ରିକ୍‌ସା ଯାଇ ଲାଗିଯିବାରୁ ବାକିତକ ରହିଗଲା ବ୍ୟାଗରେ ଅକ୍ଷତ ଅବସ୍ଥାରେ । ମାତ୍ର ସ୍ନେହକୁ ଉପେକ୍ଷା କରି ପିଠା ଦି'ଖଣ୍ଡ ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ଫିଙ୍ଗିଦେବାକୁ ତାର ସତ ବଳିଲା ନାହିଁ । ବୋଉ ଦେଇଟି ବୋଲି କହି ମାମୁଘରେ ଦେଇ ପାରିଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଏଇ ମାତ୍ର ଦି'ଖଣ୍ଡ ବା କେଉଁ ହିସାବରେ ନେଇ ଦେବ ? ତା' ଛଡ଼ା

ସହରା ଲୋକଙ୍କର ମଫସଲ ଲୋକଙ୍କ ପ୍ରତି ଯେଉଁ କଟାକ୍ଷ, ଯେଉଁ ତାହଲ୍ୟ ଭାବ ତାହା କାହାକୁ ବା ଅଜଣା ? ହୁଏତ ବାପ କି ସାଆନ୍ତ ବାପ କିଏ ମଫସଲ ଛାଡ଼ି ସହରକୁ ଆସିଥିଲେ କିଛି ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ । ଆଉ ବାବୁ ଏବେ ଏମିତି ସହରା ହୋଇଗଲେ ଯେ ମଫସଲ ଲୋକଙ୍କୁ ଚୁଡ଼ା ବୋଲି ଥଙ୍ଗା କରିବେ । ଆରେ ବାଃ, ଗାଁରୁ ଚୁଡ଼ା, ଚାଉଳ, ମୁଗ ବିରି ନ ଆସିଲେ ପେଟକୁ ମୁଠେ ଦାନା ମିଳିବ ନାହିଁ । ସେଥିରେ ପୁଣି କହିଲେ କ'ଣ ନା ଚୁଡ଼ା ! ହଇହୋ ! ତମ ପୋଡ଼ା ତେଲରେ ଛଣା ସିଙ୍ଗଡ଼ା ଆଳୁଚପରେ କ'ଣ ଚୁଡ଼ା ଅପେକ୍ଷା ବେଶି ଭିଟାମିନ ଅଛି ? ନା ସେଇଟା ବେଶି ଶସ୍ତା ଜଳଖିଆ ?

ଶେଷକୁ ଅନନ୍ୟୋପାୟ ହୋଇ ସେ ପୁରୁଳାଟି ରଖିଦେଲା ଦାଣ୍ଡଘର ଖଟତଳେ । ମଫସଲରୁ ନୂଆକରି ଯାଇଛି । ସହରା ଆଦବ କାଜଦା ସବୁ କେମିତି ତାକୁ ଖାପଛଡ଼ା ଲାଗୁଥାଏ । ରାତିରେ ସମସ୍ତେ ଏକାଠି ବସି ଖାଇଲେ । ଯୋଗକୁ ସେଠି ବି ସେଦିନ ପୋଡ଼ପିଠା ହେଉଛି । ଖାଇସାରି ଯେ ଯୁଆଡ଼େ ଶୋଇଲେ । ବିଶ୍ୱମୋହନ ମଧ୍ୟ ଯାଇ ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ଦାଣ୍ଡଘରର ସେଇ ଖଟ ଉପରେ, ଯେଉଁଠି ତାକୁ ଜାଗା ମିଳିଥିଲା । ଦିନସାରା ରେଳଯାତ୍ରା କରି ସେ ଏତେ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇଯାଇଥିଲା ଯେ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ୁପଡ଼ୁ ଗଭୀର ନିଦ୍ରାରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଏଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ କାଗଜ ପୁରୁଳା କଥା ବା ତା'ର ମନେ ପଡୁଛି କେଉଁଠି ?

ଏ ହେଉଛି ସେଇ କାଗଜ ପୁରୁଳା ଯାହାପାଇଁ ଆଜି ସକାଳୁ ତନାଘନା ଚାଲିଛି । ଯାହାପାଇଁ ଗୋଟାଏ ସରଳ ବାପ ଛେଉଣି ପିଲାଟି ତରିତ୍ରରେ ଲାଗିବାକୁ ଯାଉଛି ଚୌର୍ଯ୍ୟବୃତ୍ତିର କଳଙ୍କ । ତଥାପି ସତକଥା କହିବାକୁ ସାହସ ହେଲାନି ବିଶ୍ୱମୋହନର । ଜଣକୁ ନିଷ୍ଠଳଙ୍କ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ଯାଇ ନିଜକୁ ପୁଣି କଳଙ୍କର ଟାକା ଧାରଣ କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ! ପହିଲି ନାଟରୁ ଗୋଡ଼ ଫେରେକେଟା ହେଇଗଲେ ପୋଥିରେ ପୁଣି ତୋର ବାନ୍ଧିବାଟା ସାର ହେବ ଯେ !

ବିଶ୍ୱମୋହନ ମନେ ମନେ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଡାକୁଥାଏ- ପ୍ରଭୁ ! ମୋର ଅପରାଧ କ୍ଷମାକର । ବିଚରା ନାରିହ ପିଲାଟା ମୋ ପାଇଁ ଦଣ୍ଡିତ ନ ହେଉ ।

ଅଗଣା ମଝିରେ ବସିଲା ଥାନାବାବୁଙ୍କ ଘରୋଇ ଦରବାର । ଯତ୍ନ କହିଦେଲେ ଛାଡ଼ିଦେବେ ବୋଲି ବାବୁ ଅଭୟବାଣୀ ଦେଲେ । ନ ହେଲେ ବେତରେ ପିଟିପିଟି ପିଠିରୁ ଛାଲ ଉତାରି ଦିଆଯିବ । ମାଡ଼ ଭୟରେ ସତୁରା ସବୁ ଦୋଷ ମାନିଗଲା ।

କହିଲା, ଆମ ଗାଁ ଭାସିଆ ଭଣ୍ଡାରି ହାତରେ ମା' ଖବର ଦେଇଥିଲା ଆଜି ଆସିବ ବୋଲି । ସାନଭାଇ ମଥୁରା ପିଠା ଖାଇବାକୁ ଭାରି ଭଲ ପାଏ । ତା'ରି ପାଇଁ ମା'ହାତରେ ପଠେଇବାକୁ ରଖୁଥିଲି ।

- ହୁଁ ! କେତେବେଳେ ରଖୁଲୁ ?

- ଖୁଆପିଆ ସାରି ସମସ୍ତେ ଯେତେବେଳେ ଟି.ଭି ସିରିଏଲ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ, ସେତିକିବେଳେ ।

ମା'ଙ୍କର ସେତେବେଳକୁ ଠାକୁର ପୂଜା ସରିଯାଇଥିଲା । ସେଇଠୁ ଡାକି ଡାକି ଆସିଲେ- କ'ଣ ହେଲା କିରେ ସତୁରା ?

ସତୁରା ମା'ଙ୍କ କୋଳରେ ମୁହଁ ଲୁଚାଇ କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ବିଶ୍ୱମୋହନ ସେତେବେଳକୁ ଦାଣ୍ଡପିଣ୍ଡା ସିମେଣ୍ଟ ବେଞ୍ଚ ଉପରେ ବସି ଲୁଚାଇ ଲୁଚାଇ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛୁଥିଲା । ଆଉ ବିଜୟୋଲ୍ଲାସରେ ନିଶ ଉପରେ ହାତ ବୁଲାଇଥିଲେ ଆନାବାବୁ ।

ବୁଢ଼ୁଷୁ

ଅଫିସ୍ ତାକ ଖୋଲୁ ଖୋଲୁ ବଡ଼ବାବୁ ତାକ ପକେଇଲେ ହେମନ୍ତ ବାବୁକୁ ।
ହଠାତ୍ ଛାନିଆ ପଶିଗଲା ତାଙ୍କର । କାହିଁ ଏମିତି ସ୍ଵରରେ ତ ସେ କେବେ ତାକନ୍ତିନି !
ଆଉ ଆଜି ?

କାମ ଛାଡ଼ି ହେମନ୍ତ ବାବୁ ଧାଇଁଗଲେ ବଡ଼ବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ । ଟିକିଏ ସନ୍ତର୍ପଣରେ
ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲେ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନିକ ଦୃଷ୍ଟିରେ । କଣ କହିବେ ପରା ।

ନାସିକାର ଅଗ୍ରଭାଗ ଆଡ଼କୁ ଝୁଲି ପଡ଼ିଥିବା ଗାନ୍ଧୀ ଚକ୍ରମାର ଉପର ପଟ ଦେଇ
ଟିକିଏ ଚାହିଁଦେଲେ ବଡ଼ବାବୁ । ଆଉ ତା'ପରେ ଛାପା କାଗଜର ଚିଠି ଖଣ୍ଡିଏ
ବଢ଼ାଇଦେଲେ ତାଙ୍କ ହାତକୁ । ହେମନ୍ତବାବୁ ସେତେବେଳକୁ ମନେ ମନେ ଡରି
ଯାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କିଛି ଅଭିଯୋଗ ନୁହେଁ ତ ? କିନ୍ତୁ ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ହାତରେ
ଧରିଲା ପରେ ତାଙ୍କର ସେ ଅମୂଳକ ଆଶଙ୍କା ଦୂର ହୋଇଗଲା । ସେ ଜାଣିବାକୁ
ପାଇଲେ ଯେ ଆଗାମୀ ପନ୍ଦର ତାରିଖରୁ ଅଡ଼ିବ୍ ପାର୍ଟି ଆସୁଛନ୍ତି ।

ପାଖ ଚଉକିରେ ଘଡ଼ିଏ ଗୁମ୍ ହୋଇ ବସି ପଡ଼ିଲେ ହେମନ୍ତ ବାବୁ । ସତେ
ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ବକ୍ତ୍ର ପଡ଼ିଗଲା ମୁଣ୍ଡରେ । କିହୋ କାମକୁ ସିନା ପାରିବ; ଏ ଭଦ୍ର
ଖୋଲ ପିନ୍ଧା ସରକାରୀ ତାକୁଳୁ ପୋଷିବ କେତେ ? ଝିଣ୍ଟିକା ମାରି ବଣି ପୋଷିବା ତ
ଏବେ ଏକ ରକମ୍ ବେଉସା ହୋଇ ଗଲାଣି ।

ହେମନ୍ତ ବାବୁଙ୍କ ବିଚାର ବି କିଛି ଭୁଲ୍ ନୁହେଁ । ସେ ବିଚାରା ନିର୍ମାୟା ଲୋକ ।
ରେଭିନ୍ୟୁ ଟିକଟରେ ଦସ୍ତଖତ ଦେଇ ମାସ ମୁଣ୍ଡରେ ଯେତିକି ପାଆନ୍ତି ସେତିକିରେ ସେ
ସବୁଷ୍ଟ । ଅଧିକରେ ଆଶା ନାହିଁ କି ଆଗ୍ରହ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । କେହି ଯାଚିଲେ ମଧ୍ୟ ଗ୍ରହଣ
କରନ୍ତି ନାହିଁ । କହନ୍ତି, ଏଇ କାମ କରିବା ପାଇଁ ତ ସରକାର ଦରମା ଦେଉଛି । ପୁଣି
ତମଠୁ ନେବୁ କାହିଁକି ? ତମର କ'ଣ ବେଶି ରୋଜଗାର ? ଦରମା ପାଉଥିବ ହଜାରେ
ଦେଡ଼ ହଜାର । ସେଥିରେ ନିଜେ ଚଳି ପରିବାର ଚଳାଇବା କାଠିକର ପାଠ । ହଠାତ୍

କିଛି ଗୋଟାଏ ଆକସ୍ମିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ପଡ଼ିଗଲେ ହୁଏତ କାହା ପାଖରେ ହାତ ପଡ଼ାଉଥିବ; ନତୁବା କରଜ କରୁଥିବ । ଅଥଚ ତୁମେ ମତେ ଦେଉଛ ଲାଞ୍ଚ ? ? ନେଇଯା, ପାରିବ ଯଦି ବାଟରୁ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ଭଲମନ୍ଦ କିଛି ଗୋଟାଏ ନେଇଯିବ । ହଁ, ଆଉ ଦିନେ କାହାକୁ ଲାଞ୍ଚ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ନାହିଁ ।

ତାଙ୍କର ଏ ଟାଣ ଟାଣ କଥାଗୁଡ଼ାକ କେତେକଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ବାଧେ । କିନ୍ତୁ ଯିଏ ପ୍ରକୃତରେ ବୁଝିବା ଲୋକ, ସିଏ କୃତଜ୍ଞତାର ହସଟିଏ ହସି ବିଦାୟ ନିଅନ୍ତି । ଆଉ ଗଲାବେଳେ କହିଯାଆନ୍ତି- ଭଗବାନ ତୁମର ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ ହେମନ୍ତବାବୁ ! ଭଗବାନ ତୁମର ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ । ସେତିକିରେ ତାଙ୍କର ପେଟ ପୂରିଯାଏ । ଭାବନ୍ତି, କି ଭୁଲ୍ ଧାରଣା ଏମାନଙ୍କର ! ବିନା ଲାଞ୍ଚରେ କାଳେ କିଛି କାମ ହେବନି । ହେଲେ ବିଚରା ଏମାନଙ୍କୁ ଦୋଷ ଦେଇ କି ଲାଭ ? ପାଞ୍ଚ ମିନିଟର କାମ ପାଇଁ ଯଦି କାମଧାରୀ ଛାଡ଼ି ପାଞ୍ଚଥର ଧାଇଁବାକୁ ପଡ଼ିଲା, ତିନିଶ ପାଞ୍ଚଶ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା, ତେବେ ଏମାନେ କରିବେ କଣ ? ତିନିଶ ଯାଗାରେ ତିରିଶି ବା ପାଞ୍ଚଶ ଯାଗାରେ ପଚାଶ ହାତଗୁଞ୍ଜା ଦେଇ ଦେଲେତ ଏକା ଥରକେ କାମ ଖତମ୍ । ତା'ଛଡ଼ା ଆମେ ତ କିଛି କମ୍ ଯଶ ନୋହୁଁ । ଆମ ଭିତରୁ କେତେକଙ୍କୁ ଶୁଖିଲା କାଠରୁ ପାଣି ବାହାର କରିବା ବିଦ୍ୟା ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ଜଣା । ସିଧା ଆଙ୍ଗୁଠିରେ କଣ କେଉଁଠି ଘିଅ ବାହାରିଲାଣି ? ତା'ଛଡ଼ା ଏ ଯେଉଁ ମହରଗା ଯୁଗ- ପିଲାଏ ତିନି ଯାଗାକୁ ଚିତ୍ରସନ ଯିବେ, ସ୍କୁଲରେ ତେଲ ପଡ଼ିବ, ଚା, ଜଳଖିଆ ପାନ, ଗଞ୍ଜେଇ, ମଦ- ଏସବୁ ନିତି ଦିନିଆ ଖର୍ଚ୍ଚ ତ ପୁଣି ଅଛି ! ଆସିବ କେଉଁଠୁ ? ଦବ କିଏ ? ସରକାର ଯେଉଁ ଦରମା ଦେଉଛି ସେ ତ ସମୁଦ୍ରକୁ ଶଙ୍ଖେ !

ଆକାଉଷ୍ଟାଷ୍ଟ ଦାୟିତ୍ୱ ନେବା ଦିନରୁ କି ଅତ୍ୟୁଆରେ ସେ ନ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ସତେ ? କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କାର ହିସାବ । ସଞ୍ଜ ସକାଳ ଛୁଟିଦିନ ଯେତେ ଖଟିଲେ ବି କାମର ଅନ୍ତ ନାହିଁ । ରାତିରେ ଶୋଇଥିଲେ ବି ସ୍ୱପ୍ନରେ ଫାଇଲ୍ ଦିଶି ଯାଉଛି । ଆଉ ସବୁଠୁ ବଡ଼ ସମସ୍ୟା ହେଉଛି ଚାରି ବର୍ଷରେ ଛଅ ଛଅଟା ଅଡ଼ିଟ୍ । କଣ କରିବେ ସେ ସ୍ଥିର କରି ପାରିଲେନି । ଗତ ଅଡ଼ିଟ୍ ବେଳର ଖର୍ଚ୍ଚ ଯେ ଏ ଯାଏ ଭରଣା ହେଇନି ?

କଣ ଅଳପ ଖର୍ଚ୍ଚ ? ଥରକୁ ଅତିକମ୍ରେ ଆଠ ଶହରୁ ହଜାରେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦରକାର । ତିନି ଚାରିଟା ଲୋକ । ଆଠ ଦଶଦିନ ରହିବେ । ସେଥିରେ ପୁଣି କିଏ ତିନିଦିନ ପରେ ଆସିବ ତ କିଏ ଦି'ଦିନ ଆଗରୁ ପଳାଇବ । ପୁଣି ଚାରିଖ ଥିବ ପନ୍ଦର ତ ବାବୁମାନେ ଗଡ଼ିବେ ସତର କିମ୍ବା ଅଠରକୁ । ଖାଲି କଣ ସେତିକି ? ଦୁଇ ଚାରିଟା ଚିଠି ମଧ୍ୟ ପିଛିଲା ଚାରିଖରେ ନମ୍ବର ପଡ଼ି ଦିଆଯିବ ଓ ଆକାଉଷ୍ଟାଷ୍ଟକୁ ବାଧ୍ୟ କରାଯିବ ସେହି ଚାରିଖରେ ଦସ୍ତଖତ କରି ସେ ସବୁକୁ ରଖିବାକୁ । ହେମନ୍ତ ବାବୁଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଏ କ'ଣ କମ୍ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ ?

ସେ ଦଳ ପୁଣି ବଡ଼ ବିଚିତ୍ର । ଜଣେ ଓଡ଼ିଆ ଥିବ ତ ଆଉ ତିନିଜଣ ଥିବେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭାଷାଭାଷୀ - ତେଲଙ୍ଗୀ, ବଙ୍ଗାଳୀ ବା ପଠାଣ । କାହାରି ଜଙ୍ଗାଜଙ୍ଗ କାହାରି ସାଙ୍ଗରେ ଖାସ୍ ଖାଉ ନଥିବ । କିଏ ପୁଣି ନିରାମିଷ ଥିବ ତ କିଏ ଥିବ ସର୍ବଶିଳା ରାକ୍ଷସ । କାହାର ମଝିରେ ଏକାଦଶୀ ପଡ଼ିବ ତ କାହାର ପଡ଼ିବ ସନ୍ତୋଷୀ ମା ବ୍ରତ । ଆଉ କିଏ ଏକାବେଳେ ମାଛ, ମାଂସ, ଅଣ୍ଡା, ଦହି ସବୁ ଖାଇବ ତ, କାହାର ଦରକାର ପ୍ରତି ଘଣ୍ଟାରେ ଚା, ପାନ ଆଉ ସିଗାରେଟ୍ । କିଏ ଯଦି ଗେଷ୍ଟ ପହଞ୍ଚିଗଲେ, ମାନେ ପାଖଆଖି ଅଫିସ୍ ଅଡ଼ିଟ୍ କରୁଥିବା ଅନ୍ୟ ଅଡ଼ିଟ୍ ପାର୍ଟି, ତେବେ ତାଙ୍କ ଚର୍ଚ୍ଚା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଚା, ପାନ, ସିଗାରେଟ୍ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସିନେମା ଦେଖା, ଅପେରା ଦେଖା, ଅଫିସ୍ ଗାଡ଼ିରେ ପାଖରେ ଥିବା ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ ଦେଖା ତ ହେବ; ତା ଛଡ଼ା କିଏ ଯଦି ବୋତଲ ବାଲା ଯୁଟି ଯାଇଚନ୍ତି, ତାହେଲେ ଜାଣ ଅଫିସ୍ ପଡ଼ିଲା ଆଉ ଉଠିଲା ।

ଅଫିସର କଣ କିଛି ବୁଝନ୍ତି ନା ଜାଣନ୍ତି ? ଘରୁ ଆଣିକି ଦିଅନ୍ତୁ କି କାହାଠୁ ଲାଞ୍ଚମିଛ ଖାଆନ୍ତୁ- ମିଛସତ ଭାଉଚର କରି ବିଲ୍ କରନ୍ତୁ କି ଅତି ହାନିମାନ ହୋଇ କାହାକୁ ହାତ ପତାନ୍ତୁ, ଯାହା କରିବେ ସେଇ ଆକାଉଣ୍ଟାଣ୍ଟ । କିନ୍ତୁ ଯାହା ହେଲେ ବି ତାଙ୍କୁ ଅଲବଡ଼ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଖସିବାର ବାଟ ନାହିଁ । ଯଦି ସେତକ ନ କଲେ ତା'ହେଲେ ସେ ଅଯୋଗ୍ୟ । ଅପାରଗ, ଅପଦାର୍ଥ । ତାଙ୍କ ପାରିଲାପଣ କିଏ ବୁଝିବ ? ଲୋକେ ସିନା ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ- ତାଙ୍କ ଆଚାର ବ୍ୟବହାରରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ । କିନ୍ତୁ ଅଫିସର ଯେ ଠିକ୍ ଓଲଟା !

ଆଜି କାଲିର ବିଚାର ତ ଏଇଆ । ଯିଏ ଖାଇପାରିବ, ଖୁଆଇ ପାରିବ, ଦେଇପାରିବ ଦିଆଇପାରିବ ସେ ହେଉଛି ପାରିଲାବାଲା- ସେ ହେଉଛି ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରିୟ ।

ଲୋକେ କହିବେ, ଆଜନ୍ ଅନୁସାରେ କାମ ତ ଠିକ୍ ଠିକ୍ କରିବ । ଆଉ ଏ ଅଡ଼ିଟ୍‌ବାଲାଙ୍କୁ ଏତେ ଡର କାହିଁକି ? କିନ୍ତୁ କଥାଟା ଯେତେ ସହଜ ଭାବରେ କହି ଦିଆଗଲା ପ୍ରକୃତରେ ସେମିତି ସହଜ ନୁହେଁ । କରିବା ଲୋକ ଜାଣେ ଅସୁବିଧାଟା କ'ଣ ? ଏମିତି କେତେକ ଆଜନ୍ ଅଦ୍ୟାବଧି ଅଛି ଯାହା ବ୍ରିଟିଶ୍ ଅମଳରେ ପ୍ରଚଳିତ ଥିଲା । ମଣିଷ ଯାଇ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ପହଞ୍ଚିଲାଣି, ଦେଶ ପଇଁଟାଲିଣି ବର୍ଷ ହେବ ସ୍ବାଧୀନ ହେଲାଣି , ପରିବେଶ ପରିସ୍ଥିତି ଦରଦାମ୍ ସବୁ ବଦଳି ଗଲାଣି; କିନ୍ତୁ ଆଜନ୍ ଯେଉଁଠି କି ସେଇଠି । ସତେ ଯେମିତି ଲଙ୍ଗର ପକା ଜାହାଜ । ଖାଲି ନିଜକୁ ନିଜେ ଆମେ ଭୁଲେଇ ଚାଲିଛୁ କଣନା ଆମେ ଆଗେଇଛୁ ।

ଆଉ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ କଥା ହେଲା ସବୁ ବିଷୟରେ ସରକାରୀ କଲର କୁମ୍ଭକର୍ଷ ନିଦ୍ରା । ବର୍ଷକ ଆଗରୁ ବଜେଟ୍ ହେବ । ଖର୍ଚ୍ଚ ବି ସେମିତି ବର୍ଷ ଆରମ୍ଭରୁ ହେବା କଥା । କିନ୍ତୁ ବିଭିନ୍ନ ଯୋଜନା ବାବଦ ଅର୍ଥର ମୁଖ୍ୟ ଅଂଶ ବର୍ଷ ଆରମ୍ଭରୁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ

ନ ଦେଇ ଦିଆଯିବ ଶେଷ ଭାଗରେ । ଯେତେବେଳେ କି ସେ ଚିଠି ପଢ଼ିବାକୁ ବେଳ ନଥିବ କି କିପରି ଖର୍ଚ୍ଚ କରାଯିବ ତା'ର କୁଳ କିନାରା ମିଳୁ ନଥିବ । ଆଇନ୍ ଦେଖିଲେ କାମ କରିହେବ ନାହିଁ କି ଖର୍ଚ୍ଚ ନ କଲେ ଚାକିରୀ ରହିବ ନାହିଁ । ଖାଇବା ପିଇବା ଭୁଲି ବ୍ୟସ୍ତତା ଭିତରେ ରାତିଦିନ ଲାଗି ଯେଉଁ ବିଲ୍ ତିଆରି ହେବ ତାହା କ'ଣ କେବେ ସ୍ବସ୍ତ ମସ୍ତିଷ୍କର କାମ ସଙ୍ଗେ ସମାନ ହୋଇପାରେ ? କେବେ ନୁହେଁ । ବରଂ ଏଭଳି ଅନେକ ନୂଆ ଭୁଲ୍ ହେବ ଯାହାକୁ ସୁଧାରିବାର ଉପାୟ ବୋଧହୁଏ ଖୋଜିଲେ ମିଳିବ ନାହିଁ । ଆଉ ଠିକ୍ ଏଇ ସୁଯୋଗର ଅପେକ୍ଷାରେ ଥିବେ ଟ୍ରେଜେରୀବାଲା । ପର ପଇସା ଦେଖିଲେ ଯାହା ପାଟିରୁ ଖାଲି ଟପ୍ ଟପ୍ ଲାଳ ବୋହି ପଡୁଥାଏ । ବର୍ଷ ଶେଷର କାମ ଭିଡ଼ ପାଇଁ ସରକାର ତା ଜଳଖିଆ ଖର୍ଚ୍ଚ ବାବଦ ହଜାର ହଜାର ଟଙ୍କା ଦେଉଥିଲେ ବି ଯିଏ ସବୁବେଳେ କାଙ୍ଗାଳ ଭଳି ହେଉଥାଆନ୍ତି । କାମ ଓ ଅର୍ଥର ପରିମାଣକୁ ଆଖିରେ ରଖି ଯିଏ ଲଗାନ୍ତି ଶତକଡ଼ା ହିସାବ । ରାଧେ ରାଧେ ତମର ଅଧିକୁ ଆମର ଅଧିକ ।

ଟଙ୍କା ପଇସା କାମରେ ଦି'ଟା ଘାଟି । ଗୋଟାଏ ଟ୍ରେଜେରୀରୁ ଆଣିବା ଆଉ ଗୋଟାଏ ହେଲା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିସାରି ଅଡ଼ିଟ୍ ବାଲାଙ୍କୁ ହିସାବ ଦେଖାଇବା । ତେଣୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭୟ ଏଇ ଅଡ଼ିଟ୍ ବାଲାଙ୍କୁ । କୌଣସି କାରଣରୁ ଯଦି ସେମାନେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଇଗଲେ, ତେବେ ଜାଣ କପାଳ ଫାଟିଲା । ଜୀବନ ସାରା ଖଟି ଖଟି ଶେଷକୁ ବୁଡ଼ା ବେଳର ଏକମାତ୍ର ଭରସା ପେନ୍‌ସନ୍ ଗଣ୍ଡାକ ବନ୍ଦ ।

ସେଇଥିପାଇଁ ସମସ୍ତେ ସହିଯାଆନ୍ତି ଏମାନଙ୍କର ଦୌରାତ୍ମ୍ୟ । ବନ୍ଧୁଘରକୁ ବୁଲିଗଲା ବେଳେ ବାକି ଖାଉଥିବା ହୋଟେଲରୁ ଦି'କିଲୋ ରସଗୋଲା ନେଇ ଖାତାରେ ଲେଖିଦେଇଗଲେ ବି ହଁ, ଅର୍ଘ୍ୟସରେ ରହି ଲଜ୍ ଭାଉତର ଯୋଗାଡ଼ କରିଦେବାକୁ କହିଲେ ବି ହଁ, ଆଉ ଗଲା ବେଳେ ପିଲାଙ୍କ ପାଠପଢ଼ା ପାଇଁ ଅର୍ଘ୍ୟ ଷ୍ଟୋରରୁ କାଗଜ କାଳି ଖାତା ମାଗିଲେ ବି ହଁ । ନାହିଁ କରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁନାହିଁ । ବରଂ ଅଧିକ ଖୁସି କରିବାକୁ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ୟାଣ୍ଟସାର୍ଟ କପଡ଼ା ଦେବାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବସ୍ ଟିକେଟ୍, କାଟି ଦେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହେଉଛି ।

ଏ ସବୁର ପ୍ରତିବାଦ କରିବାକୁ ହେମନ୍ତବାରୁ କେତେ ଥର ଚିନ୍ତା କଲେଣି । କିନ୍ତୁ କିଛି ହୋଇପାରୁନାହିଁ । ପାଞ୍ଚଜଣଙ୍କ ମତ ପୁଣି ଏକ ହେଲେ ତ ? ଆଉ ଏଥିରେ ସବୁଠୁ ବେଶି ଅମତ ହେଉଛନ୍ତି ବଡ଼ ହାକିମ । ଚାକିରୀରୁ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିବା ତାରିଖଟା ତାଙ୍କର ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରୁ ଆସିଯିବ ଯେ !

ହାକିମଙ୍କ କଲିଂ ବେଲ୍ ଶବ୍ଦରେ ହଠାତ୍ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହେଲେ ହେମନ୍ତ ବାରୁ । ଦେଖିଲେ କାନ୍ଥ ଘଣ୍ଟାରେ ସମୟ ସାଢ଼େ ଗୋଟାଏରୁ ବେଶି ହେଲାଣି । ଲକ୍ଷ୍ ପାଇଁ ଅର୍ଘ୍ୟର ସମସ୍ତେ ଚାଲିଗଲେଣି । ଆରେ - ଯା ଭିତରେ ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ ସମୟ.... ?

ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ବସାକୁ ଯିବେ ବୋଲି ବାହାରିଲା ବେଳକୁ ପୁଣିଥରେ ହାକିମଙ୍କ ବେଲ ବାଜି ଉଠିଲା । ଅର୍ଦ୍ଧଳି ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ତାଙ୍କ ପକେଇଲା - ଆଜ୍ଞା ! ସାଇବ ତାକୁଛଡ଼ି ।

ଓଃ ! ମଣିଷ କି ଚାକିରୀ କଲା କେଜାଣି ? ମୁଠେ ଖାଇବାକୁ ବି ଦେଲେନି । ବାରଣ୍ଡାରୁ ପାହାଚ ଆଡ଼କୁ ବଢ଼ିଥିବା ପାଦଟି ପୁଣି ଫେରିଆସିଲା ତାଙ୍କର ।

କୋଠରୀ ଭିତରକୁ ପଶୁପଶୁ ହାକିମ ତାଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ ଆଉ ଖଣ୍ଡିଏ କାଗଜ । କିନ୍ତୁ ଏଇଟା ସରକାରୀ ଚିଠି ନୁହେଁ । ସେଇଦିନର ଖବରକାଗଜ । ଆଉ କହିଲେ— ଦେଖୁଛ ହେମନ୍ତବାବୁ ! ଫୁଣ୍ଟପେଜରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ କ'ଣ ବାହାରିଛି ?

- କ'ଣ ସାର ?

ବଡ଼ ଉତ୍ତରରେ ସହିତ ସେ ଓଲଟାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ ଖବର କାଗଜର ପୃଷ୍ଠା ।

- କ'ଣ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରମୋଦନ ସାର ?

- ଆରେ ନାହିଁ । ଆଣ, ମୁଁ ପଢ଼ି ଦେଉଛି ।

ଏ ଭିତରେ ଖବର କାଗଜଟା ପୁଣି ଫେରି ଯାଇଥିଲା ହାକିମଙ୍କ ହାତକୁ ।

- ଶୁଣ ! ଅଡ଼ିଟରଙ୍କ ହଟହଟା । ଅଡ଼ିଟ୍ ପାର୍ଟି ନଂ. ୨୫ ଗତ ୧ତାରିଖରୁ ଜେଜ୍ଜାନାଳ ଜିଲ୍ଲା କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ହିସାବ ପତ୍ର ଅଡ଼ିଟ୍ କରୁଥିଲେ । ଚାରିଦିନ ଅଡ଼ିଟ୍ କଲା ପରେ ପଞ୍ଚମ ଦିନ ଏ.ଜି.ଙ୍କର ଏକ ଚିଠି ଉକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ସେଠାରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ଥିବା ଚାରିଜଣ ଅଡ଼ିଟରଙ୍କ ନାମରେ ଚାରିଟି ପୃଥକ୍ ପୃଥକ୍ ଚିଠି ମଧ୍ୟ ପହଞ୍ଚିଲା । ଜିଲ୍ଲା କୃଷି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଚିଠିରେ ଲେଖାଥିଲା ଯେ ସେ ସମସ୍ତ ଅଡ଼ିଟରଙ୍କୁ ଏକସଙ୍ଗେ ସସ୍‌ପେଣ୍ଡ କରାଯାଇଛି । ତେଣୁ ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଉ କୌଣସି କାଗଜପତ୍ର ଦେଖାଇବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ଫଳରେ ଅଡ଼ିଟରମାନେ ଆଉ କାହାରିକୁ କିଛି ନ କହି ନିଜ ନିଜର ବେଡ଼ିଂ ବାନ୍ଧି ଚାଲିଗଲେ । ଘଟଣାରୁ ପ୍ରକାଶ ଯେ ସଂପୃକ୍ତ ଅଡ଼ିଟରମାନେ ଇତିପୂର୍ବରୁ ଅଡ଼ିଟ୍ କରିଥିବା ଅଫିସର ଲାଞ୍ଜଖାଇ ଏକ ବଡ଼ ଧରଣର ଦୁର୍ନୀତିକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ଥିବାର ଅଭିଯୋଗ ସି.ବି.ଆଇ. ନିକଟରେ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଘଟଣାର ସତ୍ୟତା ସଂପର୍କରେ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ତଦନ୍ତକାରୀମାନଙ୍କ ହସ୍ତଗତ ହୋଇଛି ।

- ତେବେ ଆମ ଅଡ଼ିଟ୍ ?

- ଆରେ ମୁଁ ତ ସେଇକଥା ତୁମକୁ କହୁଛି ।

- ହଁ, ବୁଝିଲି, ବୁଝିଲି ସାର । ଯାହାହେଉ ଗୋଟେ ବଡ଼ ବିପଦରୁ ବଞ୍ଚିଗଲି ସାର ।

ହସହସ ମୁହଁରେ ଏଥର ବାହାରି ଆସିଲେ ହେମନ୍ତବାବୁ । ବୋଧହୁଏ ସେତେବେଳକୁ ସେ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲେ ଯେ ସେ ବୁଢ଼ୁଷୁ । ■

କସ୍ତୁରୀ

ନାହାରବାବୁଙ୍କ ଶେଷକଥା ପଦକ କାନରେ ବାରମ୍ବାର ପ୍ରତିଧ୍ବନିତ ହେଉଥିଲା ତାଙ୍କର । ଦୀର୍ଘଦିନର ବ୍ୟବଧାନ ପରେ ସେ ଆସିଥିଲେ ନାହାରବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ । ବାହାଘର, ପୁଣି ବଡ଼ଝିଅ କସ୍ତୁରୀର । ତେଣୁ ସବୁ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ୍ କ୍ୟାନ୍ସେଲ୍ କରି ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

ନାହାରବାବୁଙ୍କ ସହିତ ସଂପର୍କଟା ଆଜିର ନୁହେଁ । ପ୍ରାୟ ପଚାଶ ବର୍ଷ ତଳର ଏ ସଂପର୍କ । ହାଇକୋର୍ଟର ଓକିଲ ଭାବରେ ସେତେବେଳେ ନାହାରବାବୁଙ୍କର ନାଁ ପଡୁଥାଏ । ଜଣେ ଦକ୍ଷ ଆଇନଜୀବୀଙ୍କ ଅଧୀନରେ ରହି ଆଇନ୍ ବ୍ୟବସାୟ କଲେ ଭବିଷ୍ୟତ ଯେ ଦିନେ ଉତ୍କଳମୟ ହେବ— ଏଇ ଆଶାରେ ସେ ସେତେବେଳେ ଓକିଲାତି ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ତାଙ୍କର ଜୁନିଅର ଭାବେ ।

କସ୍ତୁରୀ ତାଙ୍କରି ଆଗରେ ଜନ୍ମ । ଛୋଟବେଳେ ତାକୁ ସେ କେତେ ଗେଲ କରୁନଥିଲେ ସତରେ ! ତା କୁନିକୁନି ହାତର ସ୍ପର୍ଶ, ଚକ୍ଲେଟ୍ ପାଇଁ ଅଝଟ, ଦରୋଟି କଣ୍ଠରେ ଦାଦା ତାଙ୍କ ଏବେବି ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଛି ।

ନିର୍ଜନ ପକ୍କା ସଡ଼କରେ ଦୁତଗତିରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଥିଲା ତାଙ୍କର ଧଳା ଆୟାସାଡ଼ର୍ କାର୍ । ବାବୁ ଭାରି ମଉଜିଆ ଲୋକ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ସବୁ ଲୋକ ସମାନ । ସମସ୍ତଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶିଯାଆନ୍ତି ଖୁବ୍ ସହଜ ଭାବରେ । ପଦପଦବାର ଅଭିମାନ ନାହିଁ କି ଛୋଟବଡ଼ ବିଚାର ନାହିଁ । ଭ୍ରାତୃଭର ବିଚରା କେତେବେଳେ ହେଲେ ଭାବି ପାରେନି ଯେ ସେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଗାଡ଼ି ଚଳାଉଛି ।

ଆଜି କିନ୍ତୁ ସେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛି ଏକ ବିରାଟ ବ୍ୟତିକ୍ରମ । ସ୍ଥିତହାସ୍ୟ ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଆଜି କେମିତି ଭାବ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ଉଠିଛି । କିନ୍ତୁ କାହିଁକି ? ନୀରବତା ଯେ ଆଉ ସହି ହେଉନି !

ମନରେ ଏଥର ସାହସ ବାନ୍ଧିଲା ଭ୍ରାତୃଭର ସଲିମ୍ । କହିଲା — ବାବୁ ! ଗୋଟେ କଥା ପଚାରିବି ?

-ହଁ, ପଚାରୁନୁ ?

- କାହିଁ କେବେ ତ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଏମିତି ତୁପଚାପ୍ ବସିବାର ଦେଖୁନି, କିଏ କିଛି କହିଲା ନା କ'ଣ ? କେହି ଅସମ୍ଭାନ କରିନି ତ ?

ଏକା ନିଃଶ୍ୱାସରେ ସଲିମ୍ ପଚାରି ଚାଲିଥିଲା ପ୍ରଶ୍ନ ପରେ ପ୍ରଶ୍ନ । ଆଉ ବିଧାନସଭାରେ ବିରୋଧାଦଳ ପକ୍ଷରୁ ଉପସ୍ଥାପିତ ସମସ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନର ଆଶୁ ସମାଧାନ ପ୍ରବାଣ ମନ୍ତ୍ରୀ ସାହେବ ଥିଲେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନିରୁତ୍ତର । କଣ କହି ବା ସେ ସଲିମ୍‌ଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବେ ? ସେ ତ ନିଜେ ଏ ଯାଏ ନାହାରବାବୁଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଖୋଜି ପାଇ ନାହାନ୍ତି !

କର୍ମମୟ ଜୀବନରେ ନାହାରବାବୁ ହେଉଛନ୍ତି ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଗୁରୁ । ବୁଦ୍ଧି ଯେମିତି ପ୍ରଖର, ଦୃଷ୍ଟି ମଧ୍ୟ ସେମିତି ସୁଦୂର ପ୍ରସାରୀ । ସେ ବହୁତ କଥା ଶିଖୁଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ଠାରୁ । କିନ୍ତୁ ତଥାପି ବେଳେ ବେଳେ ସେ ଖୁବ୍ ଅବୋଧ୍ୟ ।

ଏମିତି ଗୋଟାଏ ଦିନ ସେ ବସିଥାନ୍ତି କନ୍‌ସଲଟିଂ ରୁମ୍‌ରେ । ହଁ ହଁ କହୁ କହୁ ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ଲୋକ ପଶି ଆସି ଗଛ କାଟିଲା ପରି ପଡ଼ିଗଲା ପାଦତଳେ । ଭୋ ଭୋ ରଡ଼ି ଛାଡ଼ୁଥାଏ ଆଉ କହୁଥାଏ - ବାବୁ ! ମତେ ରକ୍ଷାକର । ମୋ ପିଲାଛୁଆ ଭାସିଗଲେ ବାବୁ !

ବେଶଭୂଷାରୁ ଅନୁମାନ ହେଉଥିଲା ଲୋକଟା ଖୁବ୍ ଗରିବ । ତେହେରାରୁ ଜଣାପଡୁଥିଲା ଲୋକଟା ବନବାସୀ । ଘଟଣା କ'ଣ ଜାଣିବା ପାଇଁ ସେ ଦିନ ସେ ଖୁବ୍ କୌତୁହଳୀ ହୋଇ ଉଠିଥିଲେ । ଲୋକଟାକୁ ବୁଝାଶୁଝା କରି ସେ ନେଇ ପାଖରେ ବସେଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ନାହାରବାବୁ ଥିଲେ ନିଶ୍ଚଳ- ନିର୍ବିକାର । ସତେ ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ଶୁଖିଲା କାଠ । ଏମିତି ହୃଦୟହୀନ ମଣିଷ ପୁଣି ପୃଥିବୀରେ ଥାଆନ୍ତି ? ହାତରେ ବିଧାତା ! ଶେଷରେ ଏମିତି ଗୋଟାଏ ମଣିଷ ପାଖରେ ଆଣି ପହଞ୍ଚାଇଲୁ ? ମନେ ମନେ ନିଜକୁ ଧିକ୍କାର କରୁଥିଲେ ନଳିନୀରଞ୍ଜନ ।

ପକେଟରୁ ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ସେଦିନ ସେ ତାକୁ ଜଳଖିଆ ଖୁଆଇଥିଲେ । ତା ଦୁଃଖ ଶୁଣିବା ପାଇଁ ସେଦିନ ତାଙ୍କୁ ଓକିଲାତି କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ବଡ଼ଓକିଲ ନାହାରବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ । ସମସ୍ତଙ୍କଠୁ ତ ପଇସା ନେଉଛନ୍ତି । ଏଇ ଜଣେ ମାତ୍ର ଗରିବ ଅସହାୟ ଲୋକଠୁ ନ ନେଲେ କ'ଣ ହେବନି ?

ଶେଷରେ ନାହାରବାବୁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ । କହିଲେ ମୁଁ ପଇସା ନେବିନି ସତ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟାଏ ସରରେ ମୁଁ କେଶ୍ ଲଢ଼ିବି । ଆଉ ସେ ସର ହେଉଛି, ମହର୍ଷି କିସାନ ହେବ ଆଜିଠାରୁ ମୋ ଝିଅ କସ୍ତୁରୀର ବାପ । ତା' ମାନେ ନୁହେଁ ଯେ ମୋ ଝିଅକୁ ମୁଁ ତା' ସାଙ୍ଗରେ ତା' ଘରକୁ ପଠାଇଦେବି । ଆଉ ସେ ତାର ସମସ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରିବ ।

- ତେବେ ??

- ସବୁ ହେବ କାଗଜପତ୍ରରେ । ଝିଅ ଏବେ ଯେମିତି ଅଛି, ସେମିତି ମୋ ଘରେ ରହିବ । କ'ଣ ରାଜି ତ ?

ମହର୍ଗୁ ଅଗତ୍ୟା ହୁଁ ଭରିଲା ।

ନାହାରବାବୁଙ୍କ ମସ୍ତିଷ୍କର ଉର୍ବରତା କଳନା କରୁଥିଲେ ନଳିନୀବାବୁ । ବିନା ପଇସାରେ ଯେ ନାହାରବାବୁ ଲକ୍ଷେ ଟଙ୍କାର ସଉଦା କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି - ଏକଥା ବୁଝିବା ସେତେବେଳେ ନଳିନୀବାବୁଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ ଥିଲା ।

ଆତତାୟୀ ହାତରୁ ଜଣେ ମୁମୁର୍ଷୁକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବାକୁ ଯାଇ ମହର୍ଗୁ ନିଜେ ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ତାଙ୍କରଖାନାରେ ଲୋକଟିର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଥିଲା । ଆଉ ପୋଲିସ୍ ମହର୍ଗୁକୁ ହତ୍ୟାକାରୀ ବୋଲି ସନ୍ଦେହ କରି ମକଦ୍ଦମା ରୁଜୁ କରିଥିଲା ତା ନାଁରେ ।

ସାଙ୍ଗିଆ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ନିଜକୁ ଉଚ୍ଚଜାତିର ବୋଲି ପରିଚୟ ଦେବାର ନିଶା ଅନେକଙ୍କୁ ଘାରିଥିଲାବେଳେ ନାହାରବାବୁଙ୍କର ଏ ବିପରୀତ କ୍ରିୟା ଗଭୀର ଆଲୋଡ଼ନ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା ନଳିନୀବାବୁଙ୍କ ଚିନ୍ତା ରାଜ୍ୟରେ । କିନ୍ତୁ ଝିଅର ବୟସ ବୃଦ୍ଧି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଯୋଜନାର ରୂପରେଖ କ୍ରମଶଃ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା ।

ନାମଲେଖା ସମୟରେ କସ୍ତୁରୀ ସାଙ୍ଗରେ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଇଥିଲେ ନଳିନୀବାବୁ । ମହର୍ଗୁ କିସାନ ଝିଅ କସ୍ତୁରୀର ନାମ ପରେ କିନ୍ତୁ କିସାନ ସାଙ୍ଗିଆ ଯୋଡ଼ା ହେଲା ନାହିଁ । ଯୋଡ଼ା ହେଲା “ଦେଇ” । ମହର୍ଗୁ ମଧ୍ୟ ଆଗରୁ ଖବର ପାଇ ଆସିଥିଲା । ସ୍କୁଲର ନାମ ଲେଖା ବହିରେ ଟିପ ଦେଲା ପରେ ପୁଣି ବାପ ଝିଅ ଅଲଗା ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ।

ଝିଅ ଥିଲା ନାବାଳକ ଶିଶୁ । ଏ ନକଲି ବାପାକୁ ଚିହ୍ନିବାର ଅବକାଶ ତା’ର ନଥିଲା । ଦୁନିଆଁ ଜାଣୁଥିଲା କସ୍ତୁରୀ ନିହାର ବାବୁଙ୍କ ଝିଅ । କିନ୍ତୁ କସ୍ତୁରୀକୁ ପଚାରିଲେ ସେ କହୁଥିଲା - ମୋ ବାପା ମହର୍ଗୁ କିସାନ । ଛୋଟବେଳେ ତା’ର ଏ ଉତ୍ତର ଥିଲା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ବାଭାବିକ । ଯେତେବେଳେ କପଟ ତା’ ଅନ୍ତରକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ଯେତିକି ଯେତିକି ବଡ଼ ହେଉଥିଲା, ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ତାକୁ ସେତିକି ବିଚଳିତ କରୁଥିଲା । ସେତିକି ଅଶ୍ବସ୍ତିକର ବୋଧ ହେଉଥିଲା । ସେ ଯେ ଏକ ମିଥ୍ୟା ଅଭିନୟ କରି ନିଜର ପ୍ରକୃତ ପରିଚୟ ଗୋପନ ରଖୁଛି- ଏକଥା ସେ ବେଶ୍ ଜାଣି ପାରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତା’ର ଉପାୟ ନଥିଲା ।

ସତକୁ ମିଛ ଓ ମିଛକୁ ସତ କରିବାଟା ଓକିଲାତିରେ କିଛି ନୂଆ କଥା ନୁହେଁ । ପଇସା ରୋଜଗାର କରିବା ପାଇଁ ତ ଲୋକେ ଆହୁରି କେତେ କଥା କରୁଛନ୍ତି ଯାହା ଆମେ ସାଧାରଣ ଲୋକ କଟନା କରି ପାରିବା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବାପ ହୋଇ ନାହାରବାବୁ ଝିଅପ୍ରତି ଏତେ ଅବିଚାର କରିପାରିଲେ କେମିତି ?

ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ କସ୍ତୁରୀ ବାପାଙ୍କ କୋଳରେ ମୁହଁ ଲୁତାଇ କାନ୍ଦୁଥିଲା । ସାଙ୍ଗସାଥୀଙ୍କ ଥଙ୍ଗା ପରିହାସ ଉପରେ କେତେ ଅଭିଯୋଗ ବାତୁଥିଲା । କହୁଥିଲା, ବାପା ! ତମେ କ'ଣ ସତରେ ମୋ ବାପା ନୁହଁ ? ମୁଁ କ'ଣ ତମ ଝିଅ ନୁହେଁ ?

ଝିଅ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ବୁଲାଇ ବୁଲାଇ ନାହାରବାବୁ କହୁଥିଲେ ଛିଃ, ବାୟାଣାଟା ପରା ! କିଏ କହିଲା ତୁ ମୋ ଝିଅ ନୋହୁଁ ବୋଲି ?

- ତା' ହେଲେ ମହର୍ଗୁ କିସାନ କିଏ ବାପା ?

ନାହାର ବାବୁଙ୍କ ପିତୃତ୍ବ ବିଳାପ କରି ଉଠୁଥିଲା ଝିଅର ଆକୂଳ ପ୍ରଶ୍ନରେ । ଛାତିରେ ଜାକି ଧରି ସେ ତାକୁ କେତେ ଯେ ଗେଲ କରି ପକାଉଥିଲେ ତା'ର ଠିକଣା ନାହିଁ । ଅଜାଣତରେ କେଉଁବୁଝା ଉଷୁମ ଲୁହ ଝରି ପଡୁଥିଲା କସ୍ତୁରୀ ଉପରେ ।

- ତମେ କାନ୍ଦୁଛ ବାପା ?

କସ୍ତୁରୀ ବାପାଙ୍କ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ଦେଉଥିଲା । ପରେ କିନ୍ତୁ କସ୍ତୁରୀ ମନକୁ ମନ ସବୁ ବୁଝି ପାରିଥିଲା । କେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଯେ ବାପା ତାକୁ ଏକ ଛଳନାପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ଭିତରକୁ ଠେଲି ଦେଇଛନ୍ତି- ଏକଥା ଜାଣିଲା ପରେ ସେ ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରୁ ନଥିଲା ।

ନିଜ ପିଲାବେଳର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଭବିଷ୍ୟତ କୋଉ ବାପା ମା' ଆଶା ନ କରନ୍ତି ? ତା'ବାପା ମଧ୍ୟ ସେଇମିତି ଆଶା କରିଥିଲେ ଝିଅ ତାଙ୍କର ହେବ । ପ୍ରଚଳିତ ଆଇନ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସେ କିନ୍ତୁ ସନ୍ଦିହାନ ହୋଇ ପଡିଥିଲେ ନିଜ ଆଶା ପୂରଣ ଦିଗରେ । ସମାଜର ଆର୍ଥିକ ତଥା ଶିକ୍ଷାଗତ ଦୁର୍ବଳ ଶ୍ରେଣୀର ଉତ୍ଥାନ ପାଇଁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ କରାଯାଇଥିବା ସମୟ ଭିତ୍ତିକ ସଂରକ୍ଷଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା କ୍ରମଶଃ ନିର୍ବାଚନ ବୈତରଣୀ ପାରହେବା ପାଇଁ ରାଜନୈତିକ ଦଳମାନଙ୍କର ଅସ୍ତରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲା । ଅଧିକ ଅଧିକ ସମର୍ଥନ ପାଇବା ଆଶାରେ ସେମାନେ ସଂରକ୍ଷଣର ମାତ୍ରା ଓ ସମୟସୀମା ବଢ଼ାଇ ଚାଲିଲେ ଅବିଚାରିତ ଭାବେ । ଯୋଗ୍ୟତା ଅପେକ୍ଷା ଜାତିକୁ ଗୁରୁତ୍ବ ଦିଆଗଲା ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ । ଦେଶ ଆଗରେ ସବୁ ନାଗରିକ ସମାନ ବୋଲି କୁହାଗଲା । କିନ୍ତୁ କାମରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସମାନ ବିଚାର ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଫଳତଃ ସମାଜ ଭାଗ ଭାଗ ହୋଇଗଲା । ଗୋଷ୍ଠୀ ବିବାଦ ତେଜି ଉଠିଲା ।

କିନ୍ତୁ ଯଦି ଖାଦ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ର, ବାସଗୃହ, ମାଗଣା ଶିକ୍ଷା ଓ ଚିକିତ୍ସାର ସମସ୍ତ ସୁବିଧା ଯୋଗାଇ ଦେଇ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରତିଯୋଗିତା କରିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥାନ୍ତା । ତେବେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଭୂତ କଲ୍ୟାଣ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦେଶର ମଧ୍ୟ ମଙ୍ଗଳ ହୋଇଥାନ୍ତା । ସାମାଜିକ ବୈଷମ୍ୟ ଦୂର ହୋଇଥାନ୍ତା । ନିଜ ଦେଶରେ ଯଥୋଚିତ ସ୍ଥାନ ନ ପାଇ ଯେଉଁ ମେଧାବୀ ଛାତ୍ର ବିଦେଶକୁ ଚାଲି ଯାଉଛନ୍ତି, ତାକୁ ରୋକା ଯାଇପାରିଥାନ୍ତା ।

ସବୁ ହୋଇଥାନ୍ତା ସତ । କିନ୍ତୁ ତାହା ହୋଇଥାନ୍ତା କେବଳ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପର ଦେଶ ସେବକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା । ଯାହା ଆଜି ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରଳ । ବାପା ଯଦି ଆଜି ତାକୁ ମହର୍ତ୍ତୁ କିସାନ ହାତରେ ଟେକି ଦେଇ ନଥାନ୍ତେ, ତେବେ ତା'ର ଅଗଣିତ ସାଙ୍ଗସାଥୀଙ୍କ ପରି ସେ ମଧ୍ୟ ବେକାର ବୁଲୁଥାନ୍ତା । ଅଧିକ ନୟର ରଖୁଥିଲେ ବି ସେ ତାଙ୍କର ପଡ଼ିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇ ନଥାନ୍ତା, ଚାକିରୀ ପାଇ ନଥାନ୍ତା କି ବାହା ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରି ନଥାନ୍ତା ।

ଜଣେ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ହିସାବରେ ତା'ବାପା ତ କିଛି ଭୁଲ୍ କରି ନାହାନ୍ତି । ବରଂ ସେ ତାଙ୍କ ବୁଦ୍ଧିର ସଦୁପଯୋଗ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଦୋଷ ଦେଇ ଲାଭ କ'ଣ ?

ନାହାର ବାବୁଙ୍କର ଏକଦା ଘନିଷ୍ଠ ସହଯୋଗୀ ନଳିନୀବାବୁ ସବୁ ଜାଣନ୍ତି । ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ଆଇନ୍ ବ୍ୟବସାୟ କଲାବେଳେ ମଧ୍ୟ ନାହାର ବାବୁଙ୍କର ତାଙ୍କ ପ୍ରତି କୁଶଳ ପ୍ରଶ୍ନର ଭାଷା ଥିଲା - କ'ଣ ସରକାର ! ତମ ଆଇନ୍ ଠିକ୍ କାମ କରୁଛି ତ ? ଆଉ ସେତେବେଳେ ସମ୍ମତି ସୂଚକ ହସଟିଏ ହସି ନଳିନୀବାବୁ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଥିଲେ ନୀରବରେ ।

ଆଜି କିନ୍ତୁ ସେଇ ଏକା ପ୍ରଶ୍ନ ତାଙ୍କ ମନରେ ଏମିତି ଝଡ଼ ସୃଷ୍ଟି କଲା କାହିଁକି ?

ସେତେବେଳେ ସେ ଥିଲେ ଆଇନ୍‌ଜୀବୀ । ଆଉ ଆଜି ସେ ରାଜ୍ୟର ଆଇନ୍ ମନ୍ତ୍ରୀ । ଶାସନ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ସରକାରର ଏକ ଅଂଶ ବିଶେଷ । “ସରକାର” କେବଳ ଆଜି ତାଙ୍କର ସାଙ୍ଗିଆ ନୁହେଁ । ସେ ଅଂଶୀଦାର ଥିବା ସରକାର ପ୍ରତି ଏହା ଏକ କଟାକ୍ଷ ନୁହେଁ ତ ? ପ୍ରଚଳିତ ଆଇନ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ କେଉଁଠି କିଛି ଖୁଲାସ୍ ରହିଯାଇନିତ ?

- ନା, ଯାର କିଛି ଗୋଟାଏ ପ୍ରତିକାର କରିବାକୁ ହେବ । ଆଇନଗତ ତୁଟିର ଆଉ ଅଧିକ ନଜିର୍ କ'ଣ ଦରକାର ? କଷ୍ଟରୀର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ କ'ଣ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ ?

କିନ୍ତୁ କଷ୍ଟରୀ ? ସେ ଯେ ଏବେ ଆଇନର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ । ନୂଆ ଆଇନ୍ ତାକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ତାକୁ ଦେଖିପାରିବ ନାହିଁ । ତା'ର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଠାବ କରି ପାରିବ ନାହିଁ । କେବଳ ଘୂରିବୁଲୁଥିବ ଇତସ୍ତତଃ ତାକୁଇ କେନ୍ଦ୍ର କରି । ଓଃ.....

ରାଜଧାନୀରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ପାହି ଆସିଥିଲା । ବାବୁଙ୍କୁ ବଙ୍ଗଳାରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ସଲିମ୍ ବସାକୁ ଗଲା । ଆଉ ତା'ର କିଛି ସମୟ ପରେ ଆକାଶବାଣୀର ଆଞ୍ଚଳିକ ସମ୍ବାଦରୁ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଥିଲା ରାଜ୍ୟ ଆଇନ୍ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ନଳିନୀ ରଞ୍ଜନ ସରକାର ତାଙ୍କ ପଦରୁ ଇସ୍ତଫା ଦେଇଛନ୍ତି । ଇସ୍ତଫାର କାରଣ କିଛି ଜଣା ପଡ଼ିନାହିଁ ।

ସଲିମ୍ ମନେ ପକାଉଥିଲା ଗତରାତ୍ରିର ନୀରବତାର କଥା ।

ଭୂତ

ଗାଁ କୁ ଫେରିବା ବାଟରେ ହଠାତ୍ ପାଗଳାନାକୁ ଦେଖି କରୁଣି ମିଶ୍ର ଚମକି ପଡ଼ିଲେ । ଆଜ୍ଞା ପାଗଳାନା'ଙ୍କ ଭାଇ ବାଇଆନା ନୁହନ୍ତି ତ ? ବୟସ ପଚାଶ ତେଜଲାଣି ! ଆଖିକୁ ଆଉ ଭଲ ଦିଶୁନାହିଁ ବୋଲି ଚଷମାଟେ ଆଣିଛନ୍ତି । ହେଲେ ଏ ଚଷମାଟା ବେଳେ ବେଳେ ଭାରି ଅତୁଆ କରୁଛି । ତାଙ୍କରା ପରୀକ୍ଷା କରି ଆଣିଥିଲେ ସିନା ହେଉଥାନ୍ତା । ଏ ଡୋଲିପୁର ବସଷ୍ଟାଣ୍ଡରେ ଯୋଡ଼ ବୁଲୁ ବ୍ୟକାଳି ନାହାନ୍ତି, ତାଙ୍କଠୁ କିଣା ହେଉଛି । ତେଣୁ କେତେବେଳେ କୁକୁରଟା ବିଲୁଆ ଭଳି ଦେଖାଯାଉଛି ତ କେତେବେଳେ ବାଘ ଭଳି । ତେବେ ଏତେ ବଡ଼ ଭୁଲ୍‌ଟେ ତ ହେବା କଥା ନୁହେଁ । ଅବଶ୍ୟ ଦୁଇଭାଇଙ୍କ ଚେହେରାରେ ଅନେକ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ସେଦିନ ପରା ପାଗଳାନା... !!! ତରବରରେ ଚଷମାଟା ଖୋଲି ପକେଇଲେ କରୁଣି ମିଶ୍ର । ସେତେବେଳକୁ ଦୁହେଁ ପାଖାପାଖି ହୋଇଯାଇଥିଲେ । ଏତେ ପାଖରୁ ଦେଖିଲା ପରେ ମଧ୍ୟ ନିଜ ଆଖିକୁ ସେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରିଲେନି ।

- କିଏ କରୁଣି କିରେ ? - ପାଗଳାନାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନରେ ସେ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହେଲେ । ଭାବନା ରାଇଜରେ ହଠାତ୍ ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ ପଡ଼ିଗଲା ତାଙ୍କର । କହିଲେ - ହଁ ପାଗଳାନା, ଜୁହାର ଜୁହାର ।

ପାଗଳାନାକୁ ବେଳ ନ ଥିଲା ଠିଆ ହୋଇ ଗପ ହେବାକୁ । କ'ଣ ଗୋଟେ ଜରୁରୀ କାମରେ ନୂଆଗଡ଼କୁ ଯାଉଥାନ୍ତି । କରୁଣି ମିଶ୍ର ଆଉ କ'ଣଟେ ପଚାରିବାକୁ ଭାବିଲା ବେଳକୁ ସେ ଯାଇ ଖଣ୍ଡେ ଦୂରରେ ।

ଘଡ଼ିଏ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଅନେଇ ରହିଲେ ତାଙ୍କୁ । ବେଶି ଦିନର କଥା ନୁହେଁ । ମାତ୍ର ନଅ ଦିନର କଥା । ପୁଅ କଣ ଦିଲ୍ଲୀକୁ ଚିନି ମାସ ଟ୍ରେନିଂ ଯିବ ବୋଲି ଖବର ଦେଇଥିଲା ଯେ କଟକ ଯାଇଥିଲେ ତାକୁ ଟିକେ ବାଟେଇ ଦେବାକୁ । ନାତି ନାତୁଣୀଙ୍କ ଅଝଟ ଯୋଗୁଁ ଚଞ୍ଚଳ ଫେରି ହେଲାଣି । ରହୁ ରହୁ ଆଠ ଦିନ ରହିଗଲେ । ହେଲେ

ଗାଁରୁ ଗଲାଦିନ ଠିକ୍ ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ହଠାତ୍ କାନ୍ଦ ବୋବାଳି ଶୁଭିଲା । ଭାବିଲେ, ଦି'ମାସ ହେବ ସେ କେଉଁଠି ଘର ବୁଢ଼ା ବେମାର ପଡ଼ିଥିଲା, ବୋଧହୁଏ ସେଇ ଚାଲିଗଲା । କିନ୍ତୁ ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ବସ୍ତାଣ୍ଡରେ ଖବର ମିଳିଥିଲା- ପାଗଳାନ୍ନା ଚାଲିଗଲେ ।

ଗାଁରେ ତ ଘର କରିଛନ୍ତି । କୁରୁମ୍ ବାନ୍ଧି ରହିଛନ୍ତି । ଅନ୍ତତଃ ଦଶାହ ଟାରେ ଯୋଗ ନ ଦେଲେ କଥାଟା ଖରାପ ହେବନି ? ସେଇଥି ପାଇଁ ଆଜି ସେ ଗାଁକୁ ପଲେଇ ଆସିଲେ । ନ ହେଲେ ଆଉ ଆଠ ଦିନ କଟକ ପୁଅ ବସାରେ ରହିନଥାନ୍ତେ ? ବୋହୂତ ସେବା କରୁଥିଲା । ଜନମକଲ ଝିଅଠୁ ବଳି ମନକଥା ଜାଣି ଯୋଗାଉଥିଲା । ନାତି ନାତୁଣୀ ତ ପାଖ ଛାଡ଼ୁନଥିଲେ । ମାଡ଼ି ମାଡ଼ି କି ବୁଢ଼ାଟା ଗାଁରେ ଏକା । ହେଲେ ଆଉ ଆଠଦିନ ରହି ଯାଇଥିଲେ ତା'ର ସେମିତି କିଛି ଗୋଟାଏ ଅସୁବିଧା ହେଇ ଯାଇ ନଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଏଠି ଆସି ଦେଖିଲା ବେଳକୁ କ'ଣ ନା- ମୁଁ ଯାହା କାମ ପାଇଁ ତରବର ସିଏ ଡଗଡଗ ଚାଲି ପଳଉଛି । କଥା ହବାକୁ ଫୁରୁସତ୍ ନାହିଁ । ହଉ !

ଯା ଭିତରେ ଯେ ସେ ଯାଇ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେଣି ଏକଥା ତାଙ୍କୁ ଜଣା ନଥିଲା । ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ ବୁଢ଼ା ଏକଲା ବସିଛି । ବୋଧହୁଏ ଠିକ୍ ଏଇ ବସ୍ ବେଳକୁ ସେ ଏଇମିତି କେତେ ଦିନ ହେଲା ବସୁଛି । ଦି'ଟା ଦିନରେ ଫେରିବାକୁ କଷ୍ଟ ଦେଇ ମିଶ୍ରେ ତ ଫେରିଲେ ଆଠଦିନେ । କାଳେ ବୁଢ଼ା ରାଗିଥିବ, ସେଇଥିପାଇଁ କରୁଣି ମିଶ୍ର ଯାଇ ବୁଢ଼ା ପାଖରେ ନଥି କରି ବସି ପଡ଼ିଲେ । ବୁଢ଼ା ମୁହଁ ବୁଲେଇ ଦେଲା । କହିଲା - ଯାଃ ଯାଃ, ଏ ବୁଢ଼ା ବଅସରେ ଆସି ବସି ପଡ଼ିଲେ ପେରେମ ହବାକୁ ।

- ଓ ହୋ, ତମେ ଏମିତି କାହିଁକି ପାଟିଟା କରୁଛ କହିଲି ? ହେଇ ଦେଖ । ତମ ପାଇଁ ମୁଁ କ'ଣ ସବୁ ଆଣିଛି । ଏହା କହି ମିଶ୍ରେ ବେଗରୁ ବାହାର କଲେ, ଗୋଟାଏ ପାନକୁଟା ।

ବୁଢ଼ା ପାନଖଣ୍ଡେ ତା'ଭିତରେ ପୁରେଇ କୁରୁକୁରୁ କହିଲା-ହଇ ହେ ! ଶୁଣିଲଣି ?

- କୋଉ କଥା ମ ?

- ମଲା ଯାଃ ! ଏଇ ତମ କେତି ବାପା କଥା ।

- ହଁ ହଁ, ସେଇ କଥା ତ ମୁଁ ତମକୁ ପଚାରିବି ଭାବୁଥିଲି ।

ତା'ପରେ ବୁଢ଼ା ଆରମ୍ଭ କଲା ସେଦିନର କଥା ।

କରୁଣି ମିଶ୍ର ବସ୍ତାଣ୍ଡକୁ ଠିକ୍ ବାହାରି ଗଲା ପରେ ସାଇରେ ତହଲ ପଡ଼ିଗଲା । ଅପରାହ୍ନ ଚାରିଟା ପାଖାପାଖି ହେବ । ପିଲାମାନେ ସ୍କୁଲରୁ ଫେରୁଥାନ୍ତି । ମୁଖୁଆ ଲୋକେ କଥା ହେଲେ, ସନ୍ଧ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ କାମ ଛିଣ୍ଡେଇ ଦବା । ହେଲେ ପୁଅ ଆସିଲେ ସିନା ।

କବାଟବନ୍ଧ ଷ୍ଟୁଲରେ ସେ ମାଷର । ଛୁଟିପରେ ସାଇକଲରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଅତି କମ୍‌ରେ ଘଣ୍ଟାଟେ ଲାଗିବ । ତେଣୁ ସମସ୍ତେ ତା'ରି ବାଟକୁ ଚାହିଁଥାନ୍ତି ।

ପୁଅ ଆସିଲା । ମଡ଼ା ଉଠାଇବାର ଯୋଗାଡ଼ କରୁଛନ୍ତି । ଏତିକି ବେଳେ ଏ ଅଳପାଇଷା ମେଘ କୋଉଠି ଥିଲା କେଜାଣି । ଚାହୁଁ ଚାହୁଁ ଝଡ଼ ତୋଫାନ ସାଙ୍ଗରେ ମାଡ଼ି ଆସିଲା । ଆଉ ଏମିତି ବର୍ଷା ଅଜାଡ଼ି ଦେଲା ଯେ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ଆଶୁଏ ପାଣି । ଝଡ଼ ବର୍ଷା ଟିକିଏ କମିଲେ ସିନା ଯାହା କରନ୍ତେ । ହେଲେ ବର୍ଷା ଛାଡ଼ିବ କ'ଣ, ଓଲଟି ବେଳୁ ବେଳ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଶେଷକୁ ସ୍ଥିର କଲେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ନେଇ ମଣାଣିରେ ପୋତି ଦେଇ ଆସିବେ । ଆଉ କେତେ ସମୟ ନ ହେଲେ ମଡ଼ା ଘରେ ପଡ଼ି ରହିବ ?

ଉଆଁସ ରାତି । କିଟି କିଟି ଅନ୍ଧାର । ଘନ ଘନ ବିଜୁଳି ମାରୁଛି । ରାମ ନାମ ସତ୍ୟ ହେ..... ରାମ ନାମ ସତ୍ୟ ହେ ଧ୍ବନି ଭିତରେ ଚାଲିଲା ଶବାଧାର ।

ତଳେ ପାଣି, ଉପରେ ପାଣି । ଦିହ ମୁଣ୍ଡରୁ ପାଣି ନିଗିଡ଼ି ପଡ଼ୁଛି । ଫାଉଡ଼ା ଚୋଟ ମାରିଲା ବେଳକୁ ଚୋଟ କାଟୁନି । ପାଣି କାଦୁଅ ଛିଟିକି ପଡ଼ୁଛି । କ'ଣ କରିବେ ? କିଛି ବୁଦ୍ଧି ଦିଶିଲାନି । ଜଣେ ବୟସ୍କ ଲୋକ କହିଲେ - ଆଉ ଭାବୁଛ କ'ଣ ? ଚାଲ ଯିବା । ସିଏ ସେମିତି ଆଉ । ଗୋଟାଏ ଗଛମୂଳେ ଶବକୁ ଛାଡ଼ି ସେମାନେ ଫେରି ଆସିଲେ ।

ରାତି ପ୍ରାୟ ୩ଟା ହେବ । ସେଇ ଅଳ୍ପ ସମୟ ହେବ ସମସ୍ତେ ଶୋଇବାକୁ ଯାଇଛନ୍ତି । ଏତିକି ବେଳେ ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆର ଖଟ୍ ଖଟ୍ ହେଲା । ସମସ୍ତେ କ୍ଲାନ୍ତ । ତେଣୁ କେହି ଆଉ ସିଆଡ଼କୁ ନଜର ଦେଲେନାହିଁ । କିଛି ସମୟ ପରେ ଆକୁଳି ନାଁ ଧରି କିଏ ଡାକିଲା ପରି ଶୁଭିଲା । ହେଲେ ଏତେ ରାତିରେ ଆଉ ଡାକିବ କିଏ ?

ଚାକର ବୁଢ଼ା ମହନି ଭାରି ତରୁଆ । ଦାଣ୍ଡ ଘରେ ସେ ଆଉ ଆକୁଳି ଶୋଇଥାନ୍ତି । ମହନି ଭୂତ ଗପରେ ଧୂରନ୍ଧର । ଯେତେବେଳେ ଆକୁଳି ସାନଟିଏ ହୋଇଥିଲା ସେତେବେଳେ ସେ ତାକୁ କେତେ ଭୂତ ଗପ ଶୁଣେଇତି । ଭୂତ କେମିତି ଲୋକଙ୍କର ପୂର୍ବ ଯୋଜନାନୁସାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ନାଁ ଧରି ଡାକେ, କେମିତି ମାଛ ଧରିବା, ତେଣୁରେ ପାଣି ବୋହିବା, ଧାନ ବେଙ୍ଗଳା ଆଦି କାମରେ ତାକି ନେଇ ଜୀବନରେ ମାରିଦିଏ - ଏସବୁ କଥା ଏବେ କି ଆକୁଳି ମନରୁ ଯାଇନାହିଁ । ତଥାପି ଆକୁଳି ସାହସୀ । ପିଲାବେଳେ ସେ କିଛିଟା ଦିଶ୍ବାସ କରୁଥିଲା । ଏବେ କିନ୍ତୁ ଏ ସବୁର ସତ୍ୟତା ଉପରେ ସେ ସନ୍ଦିହାନ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ମାଷର ଭାବରେ ଅନ୍ଧବିଶ୍ବାସ ଓ କୁସଂସ୍କାର କବଳରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ସେ ଛାଡ଼ିଛାଡ଼ାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଛି । ସିଏ ଶୁଣିଥିଲେ ଅବା କବାଟ ଖୋଲି କିଏ ଡାକୁଛି ବୋଲି ଦେଖୁଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ପାଣି ପବନ ମାଡ଼ ଖାଇ

ସେ ଏତେ କ୍ଲନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା ଯେ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ୁ ପଡ଼ୁ ଗାଡ଼ ନିଦରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା ।

ମହନି ଭଲ ଭାବରେ କାନ ଡେରିଲା । ତାକୁ ଜଣା ପଡ଼ିଲା ଯେମିତି ପାଗଳା ସାଆନ୍ତେ ପୁଅ ନାଁ ଧରି ଡାକୁଚିଛି । ହେଲେ କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ! ବୁଢ଼ା ତ ଗଲେ । ଆଉ ସେ ଡାକିବେ କେମିତି ? ଏ ନିଶ୍ଚୟ ତାଙ୍କରି ଭୂତ । କେତେ ଦିଆଁ ଦେବତା ତାଙ୍କି ବିବାହର ଦଶ ବରଷ ପରେ ପାଇଥିଲେ ବୋଲି ଏ ପୁଅଟି ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଭାରି ସ୍ନେହ । କେତେ ଆକୁଳ ପ୍ରାର୍ଥନାର ଫଳ ବୋଲି ନାଁ ଦେଇଥିଲେ ଆକୁଳି । ଗଲା ବେଳେ ତ ବୁଢ଼ା ପୁଅହାତରୁ ପାଣି ଟିକେ ପାଇଲେ ନାହିଁ । ସେଇଥି ପାଇଁ ବୋଧେ ବୁଢ଼ାର ଭୂତ ଆକୁଳିକୁ ଡାକୁଚି । ଏ ବୁଢ଼ା ପୁଅ ମୁଣ୍ଡ ଖାଇକି ଅଛି ଜାଣ । ମହନିର ଛାତି ଥରି ଉଠିଲା । ମୁହଁରେ ଚାଦର ଢାଙ୍କି ସେ ଶୋଇପଡ଼ିଲା ।

ଗାଁ ମୁଣ୍ଡ ମଣାଣିକୁ ଲାଗିଛି ବାଲୁଙ୍କେଶ୍ବରଙ୍କ ମନ୍ଦିର । ଶୁଣାନବାସୀ ତ । ତେଣୁ କାହିଁ କେତେ କାଳରୁ ତାଙ୍କୁ ସେଇଠି ସ୍ଥାପନା କରିଛନ୍ତି ଗାଁ ଲୋକେ । ଆଉ କିଏ ସେଠିକି ଯାଆନ୍ତୁ ନ ଯାଆନ୍ତୁ ଅନାମ ସାହୁ ସବୁଦିନେ ବଡ଼ିଭୋରରୁ ଉଠି ବାଲୁଙ୍କେଶ୍ବରଙ୍କ ଦର୍ଶନକୁ ଯାଏ । ଦେଉଳରୁ ଫେରିଲେ ଯାଇ ଯେଉଁକଥା ।

ସବୁଦିନ ପରି ସେ ଦିନ ବି ସେ ଚାଲିଲା ଦେଉଳକୁ । ବୃଷଭ ପାଖରେ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରି ଦେଉଳ ଖୋଲିବାକୁ ଯାଉଛି, ଦେଖିଲା- ପାଗଳାନ୍ନା ଠିକ୍ ଦୁଆର ପାଖକୁ ଲାଗି ଜାକିକୁକି ହୋଇ ବସିଛି । ତା'ର ଆଉ ସାହସ ହେଲାନି ଆଗକୁ ଯିବାକୁ । ଗତ ରାତିର କଥା ତା'ର ମନେ ପଡ଼ିଗଲା । ଦେହ ଶିତେଇ ଉଠିଲା । ଶିବ ପଞ୍ଚାକ୍ଷର ମନ୍ତ୍ର ତା'ର ବିସ୍ମରଣ ହୋଇଗଲା । “ଇଲୋ ମା ଖାଇଲା ଲୋ” - ବୋଲି ହାଉଳି ଖାଇ ସେ ଏକା ଡିଆଁକେ ଆସି ଘରେ ହାଜର ।

କଥାଟା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ରାଷ୍ଟ୍ର ହୋଇଗଲା । ସମସ୍ତେ ଶିବମନ୍ଦିରକୁ ଧାଇଁଲେ । ହେଲେ କେହି ପାଖକୁ ଯାଉନଥାନ୍ତି । ଏତିକି ବେଳେ ଲୋକଙ୍କୁ ଠେଲି ଭିତରେ ପଶିଲା ଆକୁଳି । ତାକିଲା - ବାପା ! ବାପା !

ମୁହଁ ଟେକି ଏଥର ଚାହିଁଲେ ପାଗଳାନ୍ନା । ଆକୁଳିକୁ ଛାତିରେ ଢାକୁଡ଼ି ଧରି ବାସ୍ତବ କଣ୍ଠରେ କହି ପକେଇଲେ - ମୁଁ ମରିନାହିଁରେ ଆକୁଳି, ମୁଁ ମରିନାହିଁ । ମୋର ଚେତା ବୁଡ଼ି ଯାଇଥିଲା । ବର୍ଷା ମାଡ଼ ଖାଇ ଚେତା ଫେରିଲାବେଳକୁ ଦେଖିଲି କୋକେଇରେ ବନ୍ଧା ହୋଇ ମୁଁ ମଣାଣିରେ ପଡ଼ିଛି । କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବନ୍ଧନ ଖୋଲି ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ଯାଇ କବାଟ ଖଟ୍‌ଖଟ୍ କଲି । ତା'ପରେ ତୋ ନାଁ ଧରି ଡାକିଲି । ହେଲେ କବାଟ ଖୋଲିଲା ନାହିଁ କି ଇବାବ୍ ମଧ୍ୟ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଫେରି ଆସିଲି ଏଇଠିକି । ଭାବିଲି,

ତମ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ମୁଁ ମରି ସାରିଛି । ତେଣୁ ବଞ୍ଚିବାର ଅଭିନୟ କରି ତମମାନଙ୍କୁ ଆଉ ବ୍ୟସ୍ତ କରିବାକୁ ମୁଁ ଉଚିତ୍ ମନେ କଲିନି ।

ବାପ ପୁଅ ସେତେବେଳକୁ ପରସ୍ପରର ଆଖିକୁହରେ ଭିଜି ଯାଇଥିଲେ । ଘରକୁ ଫେରିଯିବା ପାଇଁ ଆକୁଳି ତାକିବାରୁ ଅଭିମାନଭରା କଣ୍ଠରେ ପାଗଳାନ୍ନା କହିଲେ - ମତେ ଆଉ ସେ ଜଞ୍ଜାଳରେ କାହିଁକି ପକାଉଛୁ ? ତୁ ଯା । ମୁଁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରୁଛି ତୋ ଦିନକାଳ ଆନନ୍ଦରେ କରୁ ।

ଆଉ ତା'ପରେ..... ?

ବୁଢ଼ା କିଛି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ପଛପଟୁ କିଏ ଜଣେ କହିଲା - ତା'ପରେ କ'ଣ ? ତା'ପରେ ଏକ ସ୍ଵରରେ ଗାଁଲୋକ କହି ଉଠିଲେ, ପାଗଳାନ୍ନା !! ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅନୁରୋଧ ତମେ ଘରକୁ ଚାଲ ।

ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ୀ ପଛକୁ ଚାହିଁଲେ । ଦେଖିଲେ ନିଜେ ପାଗଳାନ୍ନା କେତେବେଳୁ ନୂଆଗଡ଼ରୁ ଫେରିଆସି ତାଙ୍କରି କଥା ଶୁଣୁଛନ୍ତି ଆଉ ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସୁଛନ୍ତି । ପାଗଳାନ୍ନା ଗୋଟେ ଆତୁ ଭାଇ ହେଲେ ଆଉ ଗୋଟେ ଆତୁ ଦେହଶୂର । ବୁଢ଼ା ଲାଜରେ ଓଡ଼ଣା ଟାଣି ଘର ଭିତରକୁ ଉଠି ପଳେଇଲା ।

କରୁଣି ମିଶ୍ର ପଚାରିଲେ - ଆଛା, ପାଗଳାନ୍ନା ! ତମେ ଏବେ ଘରେ ତ ?

- ହଁ, ଆଉ କ'ଣ କରନ୍ତି । ଯମ ତ ନେଲା ନାହିଁ । ଶିଆଳ କୁକୁର ତ ଖାଇଲେ ନାହିଁ । ମଶାଣି ତ ତା'କୋଳରେ ଆଶ୍ରୟ ଦେଲା ନାହିଁ । ଆଉ ଘରକୁ ନଯାଇ ଉପାୟ କ'ଣ ?

- ଆଛା ନୂଆବୋଉ ?

- ନୂଆ ବୋଉ କଥା ପଚାରୁଛୁ ? ସିଏ ପରା ଯିମିତି ଖବର ପାଇ ଯାଇଛି ଯେ ମୁଁ ମରିନାହିଁ ବଞ୍ଚିଛି, ସେଇଠୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପୁଣି ଶଙ୍ଖା ସିନ୍ଦୂର ପିନ୍ଧି ମତେ ବନ୍ଦେଇବାକୁ ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ ହାଜର ।

- ଆଉ ଭୂତ ବୋଲି ହାଉଳି ଖାଇଲେନି ତ ?

ଦି' ଜଣଙ୍କ ହସରେ ଦାଣ୍ଡ କମି ଉଠିଲା ।

ନିଷ୍ପତ୍ତି

ଦରଘାନର ବାବୁ ତାଙ୍କରେ ରାମସ୍ବରୂପଙ୍କର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଘଣ୍ଟାକୁ ଚାହିଁଲେ । ଦେଖିଲେ ରାତି ଏଗାରଟାରୁ ବେଶି ହେଲାଣି । ଚାରିଆଡ଼େ ଶୂନ୍ୟଶାନ୍ । ପାର୍କର ଦୁଇ ତିନୋଟି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ବତୀଖୁଣ୍ଟକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ସେ ଭିତରେ ବୋଧହୁଏ ଆଉ କେହି ନାହାନ୍ତି । ବୈଶାଖୀ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଯେତେବେଳେ ସେ ଆସି ଏଇ ପାର୍କରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ ସେତେବେଳେ କେତେ ଭିଡ଼ ଥିଲା । ଗେଟ୍ ପାଖରେ ସ୍କୁଟର, ମଟର ସାଇକେଲ୍ ମାନଙ୍କ ପାର୍କିଂ । ଆଉ ଭିତରେ କେତେ କେତେ ନବ ବିବାହିତ ଦମ୍ପତି ଏବଂ ପ୍ରେମିକ ପ୍ରେମିକାଙ୍କର ପାର୍କିଂ । ସେତେବେଳେ ନିରୋଳା ସ୍ଥାନଟିଏ ଖୋଜି ପାଇବା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ କେତେ କଷ୍ଟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଅବଶ୍ୟ ରାଉରକେଲା ଇସ୍ତାଦ୍ ନଗରୀରେ ଏଇଟା କିଛି ବଡ଼ କଥା ନୁହେଁ ।

ବୀର୍ଯ୍ୟ ଦଶବର୍ଷ ପରେ ରାମସ୍ବରୂପ ପୁଣି ଥରେ ଆସିଛନ୍ତି ରାଉରକେଲା କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଅନୁରୋଧରେ । ଏକମାତ୍ର ଅଲୀଅଳି କନ୍ୟା ମାନସୀ ପାଇଁ ବର ପାତ୍ରଟିଏ ଖୋଜିବାକୁ । ନ ହେଲେ ଯେଉଁ ରାଉରକେଲାକୁ ଛି କରି ଦେଇ ସେ ସେଦିନ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଇଥିଲେ, ସେଠିକି ପୁଣିଥରେ କାହିଁକି ଆସିଥାନ୍ତେ ?

ହଁ ! ସେଦିନ ସେ ସବୁକିଛି ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଇଥିଲେ । ତିନିହଜାର ଟଙ୍କାର ପ୍ଲାଷ୍ଟିକାକିରି, ରହିବାପାଇଁ ସବୁ ପ୍ରକାର ସୁବିଧା ଥିବା କମ୍ପାନୀର ବସାଘର, ଅବସରକାଳୀନ ବିପୁଳ ଅର୍ଥର ସମ୍ଭାବନା ଏବଂ ସର୍ବୋପରି ତାଙ୍କର ବସାଘର ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅବସର ବିନୋଦନ କେନ୍ଦ୍ର ଏଇ ପାର୍କକୁ ।

ଦିନ ଗୋଟାଏ ଦି'ଟାରେ ଘଟଣା, ଅଘଟଣା, ପ୍ରତିକାର, ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ସବୁକିଛି ।

ଦରମା ପାଇ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଆସି ବସାରେ ଗୋଡ଼ ଦେଇଛନ୍ତି କି ନାହିଁ, ଦଶ ବାରଟା ଗଜାଟୋକା ହାତରେ ଛୁରୀ ଧରି ହଠାତ୍ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ । ପୁରୋଭାଗରେ ଥିଲା ତାଙ୍କରି ନିଜ ବଡ଼ପୁଅ ମଦନ । ରାମସ୍ବରୂପ କିଛି ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଏ ହେଉଛନ୍ତି ସେଇଦଳ ଯାହାଙ୍କ ସାଥରେ ନ ମିଶିବାକୁ ସେ ସବୁବେଳେ ମଦନକୁ ତାଗିଦ୍

କରି ଆସୁଥିଲେ । ନବମଣ୍ଡଳରେ ଦୁଇ ଦୁଇଥର ସେ ଫେଲ୍ ହୋଇଛି କେବଳ ଏକମାନଙ୍କ କୁସଙ୍ଗରେ ପଡ଼ି । କିନ୍ତୁ ଆଜି ତାଙ୍କର ସେ ନାଲି ଆଖି ଆଉ ଚଳିବନି । କାରଣ ପୁଅ ବଡ଼ ହୋଇଯାଇଛି । ଏଥର ତା'କଥା ତାଙ୍କୁ ମାନିବାକୁ ହେବ । ନ ହେଲେ ଫଳ କିଛି ଭଲ ହେବନି ।

ତେଣୁ ପୁଅର ଧମକରେ ରାମସ୍ବରୂପ ନିର୍ବିବାଦରେ ବଢ଼େଇ ଦେଲେ ତିନିହଜାର ଟଙ୍କା । ପୋଲିସ୍‌କୁ ଖବର ଦେଲେ ଲାସର ମଧ୍ୟ ପଡ଼ା ମିଳିବ ନାହିଁ ବୋଲି ସତର୍କ କରାଇ ଦେଇ ବାହାରିଗଲେ ନବୀନ ତକାୟତ ଦଳ ।

କାରଖାନା ପୋଷାକ ଏ ଯାଏ ଦେହରୁ ଖୋଲା ହୋଇନି । ହାତ ମୁହଁ ଧୁଆ ହୋଇନି । ସେମାନଙ୍କ ଯିବା ବାଟକୁ ଚାହିଁ ଖୁଣ୍ଟ ଭଳି ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି ରାମସ୍ବରୂପ । କ'ଣ ହେଲା ବୋଲି ଘର ଭିତରୁ ଧାଇଁ ଆସୁ ଆସୁ ଅଧାବାଟରେ ଅଟକି ଯାଇଛନ୍ତି ପତ୍ନୀ କଲ୍ୟାଣୀ ଏବଂ ଛୋଟ ପିଲାମାନେ । ସମସ୍ତେ ଅବାକ ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ସେ ଯେତେବେଳେ ଦୃଷ୍ଟି ଫେରାନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ଦାରୁଣ କ୍ରନ୍ଦନ ରୋଳ ।

‘ଏ ସବୁ କ’ଣ ହୋଇଗଲା କଲ୍ୟାଣୀ’ କହି ରାମସ୍ବରୂପ ମୁଣ୍ଡ ପିଟି ଦେଲେ । ସତରେ ସେ କଣ ଏଇ ଆଶା କରିଥିଲେ ?

ପୁଅ ପାଠ ପଢ଼ିବ । ଭଲ କଥା ଶିଖିବ । ବଡ଼ ମଣିଷ ହେବ । ପାଞ୍ଚ ଜଣଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଜଣେ ହେବ । ଏମିତି କେତେ ଆଶା ନେଇ ସେ ଭଲ ଷ୍ଟୁଲ ଦେଖି ନାଁ ଲେଖାଇଥିଲେ । ନିଜେ ବେଶି ପାଠ ପଢ଼ି ନଥିଲେ ବି ପାଠର ମହତ୍ତ୍ବ ସେ ବୁଝିଥିଲେ । ସବୁ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତାସନ୍ନ ଖଞ୍ଜା । ସମୟ ପାଇଲେ ଭଲ ମନ୍ଦ ଖବର ବୁଝିବା ପାଇଁ ଧାଇଁ ଯାଆନ୍ତି ଷ୍ଟୁଲର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ପାଖକୁ । କେତେ ନେହୁରା ହୁଅନ୍ତି ସେଇ ବଡ଼ପୁଅ ପାଇଁ । ପାଠ ପଢ଼ି ମଣିଷ ହେଲେ ତା'ଠୁ ଦେଖି ଶିଖି ସାନ ପିଲାମାନେ ବି ଭଲ ବାଟରେ ଯିବେ । ତାଙ୍କ ନାଁ ରଖିବେ ।

କିନ୍ତୁ ହେଲା କ’ଣ ? କିଛି ହେଲା ନାହିଁ । ଚିନ୍ତାସନ୍ନ ଯିବା ନାଁରେ ମଦନ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲା କେଉଁ ଛତରା ଟୋକା ସାଙ୍ଗରେ ସିନେମା ହଲ୍‌ରେ । ରାଷ୍ଟ୍ରାକଡ଼ରେ ବସି ପରଝିଅ ବୋହୂଙ୍କୁ କମେଣ୍ଟ କଲା । ଘରୁ ପଇସା ଚୋରିକରି ନେଇ ମଦ ପିଇଲା । ଆଉ ଶେଷକୁ ବାପକୁ ଛୁରା ଦେଖାଇ ତକାୟତି କଲା । ସତରେ ଏ ସବୁ କ’ଣ ହେଇଗଲା ?

ଅନ୍ୟ ସବୁଥିରେ ସେ କଲ୍ୟାଣୀଙ୍କୁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଦିଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆଜି ତାଙ୍କୁ ବୋଧ ଦେଲେ କଲ୍ୟାଣୀ ।

- ତମେ ଏମିତି ଗୋଟେ ଛୋଟ ପିଲା ପରି କ'ଣ ହେଉଛ କହିଲ ? ତମେ ପରା ମୋତେ କେତେ ବୁଝାଉଥିଲ । ମୁଁ କ'ଣ ତମକୁ ବୁଝାଇବି ଯେ ? ଯଦି ଗୋଟାଏ ଗଲା ଯାଉ । ତା କର୍ମଫଳ ସେ ଭୋଗିବ । ବାକି ସାନ ଦି'ଟା କେମିତି ମଣିଷ ହେବେ ସେଇକଥା ଚିନ୍ତାକର । ସେଇଟା ଜାଣିକି ଆଜିଠୁ ମରିଗଲା ବୋଲି ଜାଣ ।

ଝିଅ ମାନସା ଆଉ ସାନପୁଅ ମୋହନକୁ ବୋଧ ଦେଇ ଖୁଆଇ ପିଆଇ ଶୁଆଇ ଦେଲେ କଲ୍ୟାଣୀ । ବାପ ମା'ଙ୍କ ପେଟକୁ ଆଉ ଦାନା ଗଲାନାହିଁ । କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ରାତି ପାହିଲା । ରାମସ୍ବରୂପ କାରଖାନାକୁ ବାହାରିଲେ । ଏତେ ସକାଳୁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ।

ସେ ଖୁବ୍ ଖୁସି ଜଣାପଡୁଥାନ୍ତି । ସତେ ଯେମିତି ରାତିରେ ସେ ଗୋଟାଏ କିଛି ସମାଧାନ ସୂତ୍ର ଖୋଜି ପାଇଯାଇଛନ୍ତି । ଭଲ ପଡ଼ିଲେଖି ଶିଖୁଥିବା ଜଣେ ବନ୍ଧୁକୁ ସେ ଅନୁରୋଧ କଲେ ତାଙ୍କର ଇସ୍ତଫାପତ୍ର ଲେଖିଦେବାକୁ । ସହକର୍ମୀ ମାନେ ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ ବି କିଛି ଫଳ ହେଲାନାହିଁ, ଶେଷରେ ତାଙ୍କର ଆକୁଳ ନିବେଦନ ଶୁଣି ହାକିମ ମଧ୍ୟ ଇସ୍ତଫା ପତ୍ର ଗ୍ରହଣ କରିନେଲେ । ଆଦେଶ ଦେଲେ ପ୍ରୋଭିଡେଣ୍ଟ ଫଣ୍ଡ ସମେତ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ପ୍ରାପ୍ୟ ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ଦେଇ ଦେବା ପାଇଁ । ସେଇଆ ହେଲା । କାରଖାନା କାମ ସାରି ସେ ଚାଲିଲେ ପିଲାମାନଙ୍କ ସ୍କୁଲକୁ । ଶିକ୍ଷକମାନେ ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ ମଧ୍ୟ କିଛି ସୁଫଳ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଗୋଟାଏ ଜିଦ୍, ସେ ଆଉ ରାଉରକେଲାରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିଏ ବି ରହିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ । କାହିଁକିର ଉତ୍ତରରେ ସେ କହନ୍ତି- ଗୋଟାଏ ତ ଗଲା । ଅନ୍ତତଃ ବାକି ଦୁଇଟା ପିଲାଙ୍କୁ ଏ ପରିବେଶର କୁ-ପ୍ରଭାବରୁ ବଞ୍ଚାଇବାକୁ ହେଲେ ରାଉରକେଲା ଛାଡ଼ି ମଫସଲରେ ଥିବା ସେଇ ଜନ୍ମମାଟିକୁ ଫେରିଯିବା ଛଡ଼ା ତାଙ୍କର ଆଉ ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନାହିଁ । ତେଣୁ ତାଙ୍କର ଏ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅଟଳ ଏବଂ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ।

ସମସ୍ତଙ୍କର ସାର୍ବତ୍ରିକେଷ୍ ଆସିଲା । ଘରର ଯାବତୀୟ ଜିନିଷ ପତ୍ର ଗୋଟିଏ ଟ୍ରକ୍ରେ ଲଦାହେଲା । ଟ୍ରକ୍ରେ ବସିବା ପୂର୍ବରୁ ରାମ ସ୍ବରୂପ ପଡ଼ୋଶୀ ଘରେ ଶହେଟି ଟଙ୍କା ଦେଇ କହିଲେ ଆମେ ତ ଯାଉଛୁ । ସେ କୁଳାଙ୍ଗାର ଯଦି କେବେ ଆସି ଖୋଜେ ତେବେ ଆମେ ଗାଁକୁ ଚାଲିଯିବା କଥା ତାକୁ କହିଦେବ । ଆଉ କହିବ, ଗାଁକୁ ଯିବାପାଇଁ ବାଟଖର୍ଚ୍ଚ ଏ ଶହେଟଙ୍କା ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଯଦି ଭଲଗତି ଅଛି ତେବେ ଏ ଟଙ୍କା ନେଇ ସିଧା ଗାଁକୁ ଚାଲି ଯା ।

ସତକୁ ସତ ମଦ ପିଇବା ସିନେମା ଦେଖିବା ଇତ୍ୟାଦିରେ ଯେତେବେଳେ ସେ ଚିନି ହଜାର ଟଙ୍କା ସରିଗଲା, ସେତେବେଳେ ମଦନର ଘରକଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା । ଆସି

ଦେଖେ ତ ଘରେ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ତାଲା ଝୁଲୁଛି । କାହାରିକୁ ନ ପାଇ ମୁହଁ ତା'ର ଶୁଖି ଗଲା । କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଇ ପଡ଼ୋଶୀ ଘରେ ପଚାରିଲା- ମାଉସା ! ବାପା ମା ସବୁ ଗଲେ କୁଆଡ଼େ ?

- ଗାଁକୁ । ତୁ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋ' ନା । ଆ, ଗାଧୁଆ ପାଧୁଆ ଖୁଆ ପିଆ କର । ଦିନ ସାଢ଼େ ଗୋଟାଏ ବେଳେ ଯେଉଁ ଟ୍ରେନ୍ ଅଛି ସେଇଥିରେ ମୁଁ ବସେଇଦେବି । ତୁ ଗାଁକୁ ଯିବୁ । ତୋ ବାପା ବାଟଖର୍ଚ୍ଚ ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି ।

ମଦନ କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେ ଯେ ଆଜି କେତେ ବଡ଼ ଭୁଲ୍ କରିଛି ତାହା ଭାବି ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ଠିକ୍ ସାଢ଼େ ଗୋଟାଏ ବେଳେ ମଦନ ରାଉରକେଲା ଛାଡ଼ିଲା ।

ଦୋ ଦୋ ଚିହ୍ନା ହୋଇ ଦରଝାନ୍ ପଚାରିଲା - ତା' ହେଲେ ଆପଣ କ'ଣ ସେଇ ରାମସ୍ବରୂପ ସିଂ, ଯେ ସେଦିନ ଆମ କାହାରିକୁ କିଛି ନ କହି ରାଉରକେଲା ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଇଥିଲେ ?

-ହଁ ।

- ଆଉ ସେ ପିଲା ?

- ସେ ଏବେ ଗାଁରେ ଗୋଟାଏ ଦୋକାନ କରିଛି । ଚାଷବାସ କରି ବେଶ୍ ଆନନ୍ଦରେ ଅଛି । ଏବେ ସେ ଭାରି ଭଲ ପିଲା ହେଇଗଲାଣି । ଘରର ସବୁ ଦାୟିତ୍ବ ଏବେ ସେ ପରା ବୁଝୁଛି । ସାନ ଭଉଣୀ ପାଇଁ ବର ଖୋଜିବାକୁ ସେ ତ ମୋତେ ବାଧ୍ୟ କରି ରାଉରକେଲା ପଠେଇଛି । କାହା ଘରକୁ ଯିବି, କିଏ ଏବେ କେଉଁଠି ରହୁଛନ୍ତି- ଏମିତି ଭାବୁ ଭାବୁ ଶେଷକୁ ଚାଲି ଆସିଲି ଏଇ ପାର୍କକୁ । ଆଉ କେହି ନଥିଲେ ତମେ ତ ଅଛ ? କିନ୍ତୁ ଆସି ଯେତେବେଳେ ଖୋଜିଲି ତମକୁ ପାଇଲି ନାହିଁ । କାଳେ କୁଆଡ଼େ ଯାଇଥିବ ଭାବି ଅପେକ୍ଷା କରୁକରୁ ଆଖି ଲାଗିଗଲା । ତମେ ଯଦି ମୋତେ ଡାକି ନଥାନ୍ତ ତେବେ ଏଇ ସିମେଣ୍ଟ ବେଞ୍ଚ ଉପରେ ମୋର ରାତିଟା ପାହି ଯାଇଥାନ୍ତା ।

- ଆରେ ଆସନ୍ତୁନା ।

ବ୍ୟାଗ୍ ଖଣ୍ଡିକ ହାତରେ ଧରି ଦରଝାନ୍ ସାଥରେ ଆଗକୁ ପାଦ ବଢ଼ାଇଲା ବେଳେ ରାମସ୍ବରୂପ ଭାବୁଥିଲେ- ସେ ସିନା ରାଉରକେଲାକୁ ଭୁଲିଗଲେ, ରାଉରକେଲା କିନ୍ତୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ଭୁଲିନାହିଁ ।

ଅନେକ ଆତ୍ମୀୟତା

ଦୋଷ ଦେଖିବ ତ ନିଜର ଦେଖ, ଅନ୍ୟର ନୁହେଁ । କେମିତି କେଜାଣି ଏଇ ମହତ୍‌ବାଣୀଟି ଗିରାଶବାବୁଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଖୁବ୍ ପିଲାଦିନରୁ ବସା ବାନ୍ଧିଥିଲା । ତେଣୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥାରେ ସେ ଖୋଜିବସନ୍ତି ନିଜର ଦୋଷ । ଅନ୍ୟର ଦୋଷ ତାଙ୍କୁ ଆଦୌ ଦେଖା ଯାଏନା । ଅନେକ ମହାପୁରୁଷ ଅନେକ କଥା କହିଛନ୍ତି । ସେ ବି ଅନେକ ପଢ଼ିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେ ସବୁ ତାଙ୍କ ମନରେ ବିଶେଷ କିଛି ପ୍ରଭାବ ପକାଇ ପାରି ନାହାନ୍ତି । ଆଉ ସେ ବି ଯାହା କରିଛନ୍ତି, କିଛି ଭୁଲ୍ କରି ନାହାନ୍ତି । ଆମପରି ଗୀତା ଭାଗବତଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବାଇବେଲ୍ କୋରାନ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ ପଢ଼ିବ, ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକତାର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଉଠି ସବୁ ସତ୍ୟଙ୍ଗରେ ଯୋଗ ଦେବ, କଥାକଥାକେ ଦୁଇ ଚାରିଟା ମହତ୍‌ବାଣୀ ଉଦ୍ଧାର କରି ଅନର୍ଗଳ ଭାଷଣ ଦେଉଥିବ; ଆଉ କାମ ଦେଖିଲାବେଳକୁ କ’ଣ ନା ସବୁ ଓଲଟା । ସେଥିରେ ଲାଭ କ’ଣ ? ଗୋଟାଏ କଥାକୁ ଠିକ୍ ଠିକ୍ ନିଜ ଜୀବନରେ ପାଳନ କରିବା ତ କାଠିକର ପାଠ । ଆଉ ହଜାରେ କହିଲେ ବୋଲିଲେ କ’ଣ ଯାଏ ଆସେ ।

ଏମିତି ନିଜର ଦୋଷ କେଉଁଠି ରହିଲା ଭାବି ଭାବି ତାଙ୍କ ଜୀବନର ସନ୍ଧ୍ୟା ନଇଁ ଆସିଲା । ମୁଣ୍ଡର କେଶ ପାଚିଗଲା । ଅଙ୍ଗ ଅବଶ ହେଇଗଲା । କିନ୍ତୁ ତଥାପି ସେ ନିଜର ଦୋଷ ଖୋଜି ପାଇ ପାରିଲେନି ।

ଦିନେ ଲାଇବେରିର ସେଇ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଚୌକିଟିରେ ବସି ଗୋଟାଏ ପୁରୁଣା ବହିର ପୃଷ୍ଠା ଲେଉଟାଉ ଲେଉଟାଉ ହଠାତ୍ ସେ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ— ତୁମେ ଠିକ୍ କରିଛ ଭର୍ତ୍ତୃହରି ! ତୁମେ ଠିକ୍ କରିଛ । ଜଗତର ମାୟାଜାଲରୁ ଲମ୍ପ ଦେଇ ତୁମେ ଅନନ୍ତର ଆତ୍ମାଦାନ କରିପାରିଛ । ବିଶ୍ୱାସଯାତ୍ରିନୀ ନାରୀର ମୋହପାଶରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରି ତୁମେ ମୋହଗ୍ରସ୍ତ ମାନବର ମାର୍ଗ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିଛ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ପାରିଲିନି । ମୁଁ ତୁମପରି ତ୍ୟାଗ କରି ପାରିଲିନି । ମୋର ତଥାପି ବନ୍ଧନ ରହିଗଲା । ତୁମେ ରାଜସିଂହାସନକୁ ଗୋଜଠା ମାରିଦେଇ ଚାଲିଗଲା । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଏଇ ସାମାନ୍ୟ ଚାକିରି ଟିକକର ମୋହ ଛାଡ଼ି ପାରିଲିନି । ମୋର ଏ ପେଟ ଚାଖଣ୍ଡକ କ’ଣ ଅପୋଷା ରହିଯାଇଥାନ୍ତା ? କେବେ ନୁହେଁ ।

ରାଜରାଜେଶ୍ୱର ଭର୍ତ୍ତୃହରି ଯଦି ଭିକ୍ଷାପାତ୍ର ଧରି ରାଜଦାଣ୍ଡରେ ଚାଲି ପାରିଲେ, ଏ ଗିରୀଶ ଚୋପଦାର କ'ଣ ପାରି ନଥାନ୍ତା ? ନିଶ୍ଚୟ ପାରିଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ତା'ର ଅଭାବ ହେଲା ଭଗବତ୍ ବିଶ୍ୱାସ । ଛପନକୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଅନ୍ନଦାତାଙ୍କ ଉପରେ ଆସ୍ଥା ରଖୁଥିଲେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ତୁମ୍ଭରି ପରି ସର୍ବତ୍ୟାଗୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀର ବେଶ ପିନ୍ଧି ପାରିଥାନ୍ତା ଭର୍ତ୍ତୃହରି ! ସେ ନିଶ୍ଚୟ ପାରିଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ସେ ପାରିଲାନି ଭର୍ତ୍ତୃହରି ! ତୁମେ ଯେଉଁଠି ଥାଅ ପଛେ, ତାର ସହାୟତା କର । ଏ ଯଷ୍ଟିହରା ଅନ୍ଧକୁ ତୁମେ ପଥ ଦେଖାଅ..... ।

ବୃଷଙ୍କର ନେତ୍ରଯୁଗଳରୁ ଦରଦର ଅଶ୍ରୁ ବହି ଚାଲିଥାଏ । ଲାଈବେରିର ନିରବତା ଭଙ୍ଗ କରି ସେ କେବଳ ଭର୍ତ୍ତୃହରିଙ୍କୁ ଡାକି ଚାଲିଥାନ୍ତି । ନିର୍ବାକ ପାଠକବୃନ୍ଦ ନିଜ ନିଜ ଚୌକିରୁ ଉଠି ନିର୍ନିମେଷ ନୟନରେ ତାହିଁ ରହିଥାନ୍ତି ବୃଷଙ୍କୁ । କିନ୍ତୁ କେହି କିଛି ବୁଝି ପାରୁନଥାନ୍ତି । ଆଉ ବୁଝିବେ ବା କେମିତି ? ଡିରିଶ ବର୍ଷ ତଳର ରାଉରକେଲା ଇତିହାସ ଯେ ଜାଣେ, ସେ କେବଳ ତାଙ୍କୁ ଜାଣେ । ସେଦିନ ଯେଉଁ ଅଭୂତ ନାଟକ ମଞ୍ଚସ୍ଥ ହୋଇଥିଲା ତା'ର ମୁଖ୍ୟ ନାୟକ ଭୂମିକାରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ, ସେଦିନର ଗଳିକନ୍ଦି ସର୍ବତ୍ର ମୁଖ୍ୟ ଆଲୋଚ୍ୟ ବସ୍ତୁର ନାୟକ ଥିଲେ ଏଇ ବୃଷ । ଅବଶ୍ୟ ସେତେବେଳେ ସେ ଥିଲେ ନବୀନ ଯୁବକ ।

ଏ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ପୁରୁଣା ଲୋକ କହିଲେ ଲାଈବେରିଆନ୍ ନିର୍ମଳବାବୁ । ତେଣୁ ଅନ୍ୟମାନେ ବୋକା ଭଳି ତାହିଁ ରହିଥିଲା ବେଳେ ତାଙ୍କର ମନେ ପଡୁଥିଲା ବିଗତ ଦିନର ରୋମାଞ୍ଚକର ଘଟଣାବଳୀ । ଖାଲି ପୁରୁଣା ଲୋକ କୁହନ୍ତି, ନିର୍ମଳବାବୁ ଥିଲେ ତାଙ୍କ ପିଲା ଦିନର କ୍ରାନ୍ତାସଙ୍ଗୀ, ସ୍କୁଲ କଲେଜର ସହପାଠୀ ଏବଂ ଜୀବନଯାତ୍ରାର ଜଣେ ଅକୃତ୍ରିମ ବନ୍ଧୁ ।

ଏକା ଗାଁରେ ଦୁହିଁଙ୍କର ଜନ୍ମ । ପୁଣି ଏକ ସହରରେ ଦୁହିଁଙ୍କର କର୍ମସଂସ୍ଥାନ । ଏ ଦୀର୍ଘଦିନର ବନ୍ଧୁତା ପଛରେ ଥିବା କାରଣମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ କାରଣ ହେଉଛି ଦୁହିଁଙ୍କ ଚରିତ୍ର ଭିତରେ ଥିବା ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ । ଉଭୟ ସରଳ ଓ ନିରାଡ଼ମ୍ବର । ନିଜକୁ ଜଣେ ଆଦର୍ଶ ମଣିଷ ଓ ଉତ୍ତମ ନାଗରିକ ରୂପେ ଗଢ଼ି ତୋଳିବାର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲେ ଉଭୟ ସ୍କୁଲ ଜୀବନରେ ।

ସେ ଦିନର ସ୍ୱପ୍ନ ସାକାର ହେଲା । ନିର୍ମଳବାବୁ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ଲାଭ ପରେ ଭିକ୍ଷାକରି ନିଜ ଚେଷ୍ଟାରେ ଗଢ଼ିଲେ ଏକ ବିରାଟ ପୁସ୍ତକାଗାର । ପରିଚାଳନା ଭାର ରଖିଲେ ନିଜ ହାତରେ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଜ୍ଞାନପିପାସୁଙ୍କୁ ଖୋରାକ୍ ଯୋଗାଇବା- ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରସାର କରିବା । ନିର୍ମଳବାବୁ ଥିଲେ ଥିଲାଘରର ପୁଅ । ତେଣୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପୂରଣ ଦିଗରେ ତାଙ୍କୁ ବିଶେଷ ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ି ନଥିଲା । ବିବାହକୁ ବନ୍ଧନ ମନେ କରି ସେ ପରିବାର ଓ ଆତ୍ମୀୟସ୍ୱଜନଙ୍କ ଅନୁରୋଧକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଦେଇଥିଲେ । ନା ଥିଲା ତାଙ୍କର

ଉଦାପନା, ନା ଥିଲା ଉଦ୍‌ବେଗ । ନିଶ୍ଚରଙ୍ଗ ଶାନ୍ତ ସରୋବର ପରି ସେ ଥିଲେ ସମାହିତ-
ସ୍ଥିତପ୍ରଜ୍ଞ । ସମସ୍ୟା ଯେ ତାଙ୍କର ନଥିଲା ଏକଥା ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ସମୟ ତାର ସମାଧାନ
କରିଦେଉଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ଗିରୀଶବାରୁଙ୍କ ଜୀବନ ଥିଲା ଭିନ୍ନ । ବାଲ୍ୟକାଳରୁ ପିତାମାତାଙ୍କୁ ହରାଇ
ସେ ସ୍ନେହହୀନ ହୋଇଯାଇଥିଲେ । ଯେଉଁଠି ଟିକିଏ ସ୍ନେହଶ୍ରବ୍ଧ ପାଉଥିଲେ ସେଠାରେ
ସେ ନିଜକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ପି ଦେଉଥିଲେ । ମାଜନର ସ୍କୁଲରେ ପଢ଼ିବା ସମୟରେ ଏଇଭଳି
ଜଣେ ସ୍ନେହୀ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ ହୁଏ । ଶିକ୍ଷକ ଜଣକ ଥିଲେ ନିଃସନ୍ତାନ ।
ପିଲାଟିର ଜଳଜଳ ଆଖି, ଉଦାସ ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଓ ଅଳ୍ପହା ଅନ୍ତର୍ବେଦନା ତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି
ଆକର୍ଷଣ କରେ । ଘରକୁ ତାକିନେଇ ସେ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ କହନ୍ତି, “ଏ ପିଲାଟିକୁ ଦେଖିଲୁ
ବାସନ୍ତୀ ।”

ବାସନ୍ତୀଙ୍କର ମାତୃତ୍ୱ ବିଳାପ କରି ଉଠେ ଗିରୀଶକୁ ଦେଖି । ଲୁଗାକାନିରେ ତା’
ମୁହଁ ପୋଛି ଦେଇ ସେ ତାକୁ କୋଳକୁ ଟେକି ନିଅନ୍ତି । ଆଉ ସେଇ ଦିନଠାରୁ ସେ ଦୁହେଁ
ହୁଅନ୍ତି ଗିରୀଶର ଅତି ଆପଣାର ଲୋକ । ତାଙ୍କରି ଘରେ ପୁଅହୋଇ ସେ ରହେ । ତାଙ୍କୁ
ହିଁ ବାପା ମା’ ବୋଲି ଡାକେ । ସବୁ ଦୁଃଖ ତା’ର ଭୁଲିଯାଏ । ତାକୁ ଘଡ଼ିଏ ନ ଦେଖିଲେ
ଉଭୟେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ନ୍ତି ।

ପୁଅ ଶ୍ରେଣୀରେ ପ୍ରଥମ ହୁଏ । ମା’ଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ପୁଅ ବଡ଼ ହେଲେ ଇଞ୍ଜିନିୟର
ହେବ । ଆଉ ବାପାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ଡାକ୍ତର ହେବ । ପୁଅ କିନ୍ତୁ ବଡ଼ ଚତୁରତାର ସହିତ ଏ
ପାରିବାରିକ କଳହର ସମାଧାନ କରିଦିଏ । କହେ - ମା’, ପୁଅକୁ ତ ଭୋକ ହେଲାଣି ।
ତା’ ଦେହ ଭିତରର ଯନ୍ତ୍ରସବୁ ଖରାପ ହେବାକୁ ବସିଲାଣି । ଆଉ ସେ ଇଞ୍ଜିନିୟର
ହେବ କେମିତି ?

ବାପା ପାଟିରେ କହିଦିଅନ୍ତି ସିନା, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ନିଜ ଇଚ୍ଛାକୁ ସେ ଗିରୀଶ ଉପରେ
ଜୋର କରି ଲଦି ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଗିରୀଶ ମା’ଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ଲାଭ କରି ଇଞ୍ଜିନିୟର
ହୁଏ । ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ବିଦେଶ ଯିବାକୁ ମା’ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି ନାହିଁ । କହନ୍ତି, କାହିଁ
କେତେ ଦୂରରେ ଯାଇ ରହିବ । ତାକୁ ନ ଦେଖି ମୁଁ ବଞ୍ଚିବି କେମିତି ? ଶେଷରେ ମା’ଙ୍କ
ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ ବାପା ଗିରୀଶକୁ ଆମେରିକା ପଠାନ୍ତି ।

ବିଧିର ବିତ୍ତମ୍ଭନ । ହଠାତ୍ ମହାମାରୀ ହଜିଜାରେ ଶତ ସହସ୍ର ନରନାରୀଙ୍କ ସହିତ
ପିତାମାତା ଉଭୟେ ଅସହାୟ ଗିରୀଶକୁ ପୁଣି ଏକା କରି ପରଲୋକ ଗମନ କରନ୍ତି ।
ସମ୍ଭାବ ପାଇବା ମାତ୍ରେ ଦୁଃଖରେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼େ ଗିରୀଶ । ସ୍ୱଦେଶ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ନ କରିବାକୁ
ସେ ସ୍ଥିର କରେ । କିନ୍ତୁ ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ ନିର୍ମଳର ଚିଠି ପାଇ ସେ ତାର
ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରେ । ଜନ୍ମସ୍ଥାନକୁ ନ ଫେରି ସେ ସିଧା ଆସି ପହଞ୍ଚେ ନିର୍ମଳର

ନୂତନ କର୍ମଭୂମି ରାଉରକେଲାରେ । ନିର୍ମାଣାଧୀନ ଜନ୍ମାତ୍ କାରଖାନାରେ ସେ ବେଶ୍ ମୋଟା ଦରମାରେ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଭାବେ ଚାକିରି କରେ ।

ନିର୍ମଳବାବୁ ସବୁ ଜାଣନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଜୀବନରେ ଯେତେ ଝଡ଼ଝଞ୍ଜା ବହିଯାଉଛି, ଯାହା କିଛି ଉତ୍ଥାନ ପତନ ଘଟିଛି, ସବୁଥିର ସେ ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସାକ୍ଷୀ । ଏକମାତ୍ର ବନ୍ଧୁ ହିସାବରେ ସେ ଗିରୀଶବାବୁଙ୍କର ମନୋବେଦନା ବୁଝିବାର ପ୍ରୟାସ କରିଛନ୍ତି । ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ପ୍ରତିକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ସମସ୍ୟାକୁ ନିଜର ଭାବି ସମାଧାନ କରିବାରେ ତାଙ୍କୁ କାୟମନୋବାକ୍ୟରେ ଅକୃଷ୍ଣ ସାହାଯ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି ।

ଭାଗ୍ୟ କିନ୍ତୁ କେତେବେଳେ ହେଲେ ଗିରୀଶବାବୁଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନୁକୂଳ ହୋଇନାହିଁ । ଶୈଶବରେ ପିତାମାତାଙ୍କ ବିଯୋଗ ଓ କୈଶୋରରେ ଅଯାଚିତ ଭାବେ ଯେଉଁ ଦମ୍ପତି ପିତାମାତାଙ୍କଠୁ ବଳି ଅଧିକ ସ୍ନେହରେ ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଦାୟିତ୍ବ ବହନ କରିଥିଲେ, ତାଙ୍କର ବିଯୋଗ ପରେ ମଧ୍ୟ ଭାଗ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଶାନ୍ତିରେ ରହିବାକୁ ଦେଲାନ୍ତି । ବିବାହ ପରେ ସେ ଭାବିଥିଲେ ପ୍ରିୟତମା ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ନେଇ ତାଙ୍କର ନୂଆ ସଂସାର ଗଢ଼ିବେ । ଅତୀତର ଦାଉଧକୁ ଭୁଲିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ । ଆଉ ତାଙ୍କର ବହୁ କଷ୍ଟିତ ଆଦର୍ଶ ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମର ଭିତ୍ତି ସ୍ଥାପନ କରିବେ ।

ଏକ ସଂଭ୍ରାନ୍ତ ପରିବାରର ରୂପବତୀ କନ୍ୟା ତାଙ୍କର ଗୃହ ମଣ୍ଡନ କଲା । କେବଳ କନ୍ୟାଟି ବ୍ୟତୀତ ତାଙ୍କର ଆଉ କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ କହିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ଶଶୁରଘର ଦେଇଥିବା ଯୌତୁକ ବସ୍ତୁ ରଖିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ବଙ୍ଗଳାରେ ସ୍ଥାନର ଅଭାବ ହେଲା । ଏ ସବୁର ପ୍ରାପ୍ତିରେ ସେ ଉତ୍ତୁଙ୍ଗ ହେଲେ ନାହିଁ ସତ, କିନ୍ତୁ ଅନ୍ତରାଳରେ ଲୁଚିଥିବା କୁସ୍ଥିତ କଦାକାର ରୂପଟିକୁ ଚିହ୍ନିବାରେ ସେ ଅସମର୍ଥ ହେଲେ । ସେ ବୁଝି ପାରିଲେନି ଏସବୁ ଆଡ଼ମ୍ବରର ଆବଶ୍ୟକତା କ'ଣ ? ନାରୀ ଓ ପୁରୁଷ ଉଗ୍ରବାନଙ୍କର ଦୁଇଟି ସୃଷ୍ଟି । ଦୁହିଁଙ୍କର ପବିତ୍ର ମିଳନରେ ସଂସାର ଗଢ଼ି ଉଠିବ । ପରସ୍ପରର ସ୍ନେହରେ ଦୁହେଁ ନିଜନିଜର ମହିମା ବିକାଶ କରିବେ । ସମାଜକୁ ଆପଣାର କରିବେ । ସମାଜର ସେବା କରିବେ । ନିଜର ଚକ୍ର ଦେଇ ଦେଶର ଉଦ୍‌ବିଷ୍ଠ ନାଗରିକ ଗଢ଼ିବେ । ନିଜ ହାତରେ ଲାଳନ ପାଳନ କରି ଯୋଗ୍ୟ ହେଲାପରେ ସମାଜ ହାତରେ ତାକୁ ସମର୍ପଣ କରି ଜୀବନକୁ କୃତାର୍ଥ ମଣିବେ । ଏଥିପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି ପବିତ୍ରତା । ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି ସରଳ ନିରାଡ଼ମ୍ବର ଜୀବନ । ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି ତ୍ୟାଗର ପରୀକ୍ଷା । ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମ ପିଲାଖେଳ ନୁହେଁ । ଦେଶର ଉଦ୍‌ବିଷ୍ଠ ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଦେଶ ଆଗରେ ଅନେକ ସମସ୍ୟା । ପ୍ରତି ସ୍ତରରେ ଦୁର୍ନୀତି । ପ୍ରତିସ୍ତରରେ ଅଶାନ୍ତି । ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ବ୍ୟାକୁଳ । କିନ୍ତୁ ମୂଳକାରଣ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅଗୋଚର । ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିର ମୂଳୋପାତନ କରି ଆଧୁନିକତା ନାମରେ ଯେଉଁ ପ୍ରହସନ ଚାଲିଛି, ବିଦେଶୀ ସଂସ୍କୃତିର ଯେପରି ଭାବରେ ଅନ୍ଧାନୁକରଣ

ଚାଲିଛି, ତାହାହିଁ ହେଉଛି ସମସ୍ତ ସମସ୍ୟାର ମୂଳକାରଣ । ପ୍ରାଚୀନ ସଂସ୍କୃତିର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ଦ୍ଵାରା ହିଁ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ସମ୍ଭବ । କିନ୍ତୁ ଏ ଯେଉଁ ପ୍ରାରୁର୍ଯ୍ୟର କୁଆର ମାଡ଼ି ଆସିଛି ସେଥିରେ ତାଙ୍କର ଆଦର୍ଶ ବଞ୍ଚି ପାରିବ ତ ? ମନ ଭିତରେ ଅସଂଖ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ ।

କେବଳ ଗିରୀଶବାବୁଙ୍କର ନୁହେଁ । କର୍ମଜୀବନର ଠିକ୍ ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ତାଙ୍କରି ପରି ଅନେକ ଉଦାୟମାନ ଯୁବକ ଧନୀକ ଶ୍ରେଣୀର କ୍ରାନ୍ତାତ୍ମକାଳିକା ସାଜି ନିଜ ନିଜର ଆଦର୍ଶ, ନିଜ ନିଜର ଲକ୍ଷ୍ୟଠାରୁ ଦୂରେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ପରିବାରଠାରୁ ସମାଜଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଦୂରେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ସମାଜ ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ବହୁତ କିଛି ଆଶା କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସବୁ ଆଶା ଆକାଂକ୍ଷା ତା'ର ଧୂଳିସାତ୍ ହୋଇଯାଇଛି । କାହିଁକି କେଜାଣି ଏଭଳି ନିରାହ ପ୍ରାଣୀମାନେ ବହୁସ୍ଥାନରେ ଧନୀକ ଶ୍ରେଣୀର ଶିକାର ହୋଇଛନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ବହି ଖଣ୍ଡେ ପାଉନଥିଲା, ଯେତେବେଳେ ଦରମା ଦେଇ ନପାରିବାରୁ ସ୍କୁଲ କଲେଜରେ ନାଁ କଟିଯାଉଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଏ ଶାରୁଣୀ ପଲ ଥିଲେ କେଉଁଠି ? କାହିଁ କେହି ଜଣେ ତ ସେତେବେଳେ ବଦାନ୍ୟତା ଦେଖାଇ ତାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିନଥିଲେ ? କାହିଁ କେହି ଜଣେ ତ ତା ଦୁଃଖରେ ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାଇ ନଥିଲେ । ବରଂ କଂସାବାସନ ବନ୍ଧା ରଖି ଟଙ୍କାକୁ ପାଞ୍ଚ ପଇସା ଜାଗାରେ ପଟିଶି ପଇସା ସୁଧ ନେବା ସୁଯୋଗକୁ କରଛଡ଼ା କରି ନଥିଲେ ଏଇ ରକ୍ତ ପିପାସୁଗଣ । ବରଂ ଏଇ ସୁଯୋଗରେ ତା'ର ଯେଉଁଠି ବିଶ୍ଵାସ ଜମି ଥିଲା ତାକୁ କବଳା କରି ନେବାର ସ୍ଵପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲେ ଏଇ ପିଶାଚଗଣ । ବରଂ ଏଇ ସୁଯୋଗରେ ତା ପରିବାରକୁ ଦାଣ୍ଡରେ ଠିଆ କରାଇ ତାର ଘରଡ଼ିହ ଖଣ୍ଡିକ ଅକ୍ରିଆର କରିବାର ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କରିଥିଲେ ଏଇ ନରଦେହୀ ପଶୁଗଣ । କିନ୍ତୁ ଆଜି ଯେତେବେଳେ ଭାଗ୍ୟ ଜୋରରୁ ଭଗବତ୍ କୃପାରୁ ସେ ଭଲପାଠ ପଢ଼ି ଖଣ୍ଡେ ଭଲ ଚାକିରି କରିଗଲା, ସମାଜରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଗଲା, ସେତେବେଳେ ଗୁଡ଼ମାଠିଆକୁ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଧାର ଛୁଟିଲାପରି ଧାଡ଼ି ଛୁଟିଲା ଏଇମାନଙ୍କର । କିଏ କହିଲା କୋଠା କରିଦେବି । କିଏ କହିଲା କାର୍ କିଣି ଦେବି । କିଏ କହିଲା ଯାହା ଚାହିଁବ ତା ଦେବି । ଖାଲି ଗୋଟିଏ ସର୍ବ ତମେ ମୋ ଝିଅ ମୋ ଭଉଣୀ, ମୋ ନାତୁଣୀ, ମୋ ଶାଳାଟିକି ବିବାହ କରିବାକୁ ରାଜି ହୋଇ ଯା । ବାଃ କି ଚମକାର କଥା ! କିହୋ ! ତମ ଝିଅର ରୂପ କ'ଣ, ଗୁଣ କ'ଣ, ଶିକ୍ଷାଦାକ୍ଷା କ'ଣ, ଚରିତ୍ର କ'ଣ, ଆମେ କିଛି ଦେଖୁକୁନି ଖାଲି ରାଜି ହୋଇଯିବୁ ? କି କାହିଁକି ? ତମର ଏତେ ଜୋର ଜବର କାହିଁକି ? ଆମେ କ'ଣ ତମଠୁ କିଛି ଖାଇଛୁ ନା ଧାରିଛୁ ?

ଏକଥା କହିବ କିଏ ? କହିଲେ କହନ୍ତା ପୁଅର ବାପ । କିନ୍ତୁ ସେ ତ ବିଚରା ମଳି ମୁଣ୍ଡିଆ । କାହିଁ କେତେଦୂରରୁ ବାବୁ ଭାୟା ଲୋକ ଆସିଚନ୍ତି । ପୁଅ ବଡ଼ ହାକିମ ହେଇଚି ବୋଲି ତା' ପାଖକୁ । ତାଙ୍କ ସାମନାକୁ ଯିବାକୁ ତ ତା'ର ଖଣ୍ଡେ ଭେକ

ନାହିଁ । ସେ ଯାଇ କି କଥା କହିବ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ? ପୁଣି ଏ ବଡ଼ବଡ଼ିଆ ଲୋକଙ୍କର ଦି'ପାଖରେ ଧାର । ତାଙ୍କରି ଇଚ୍ଛାରେ ଦେଶ ଚାଲୁଛି । ସରକାର ଗଡ଼ା ହେଉଛି ପୁଣି ଭଙ୍ଗା ହେଉଛି । ଏମାନେ ଯଦି କୌଣସି କାରଣରୁ ଅସନ୍ନ ହେଇ ଯାଆନ୍ତି ନା ତା'ହେଲେ ଜାଣ କପାଳ ପାଟିଲା । ପୁଅର ଚାକିରି ଖଣ୍ଡିକ ବି ଗୋଟାଏ ଫୁଟୁକିରେ ଉଡ଼େଇ ଦବାକୁ ଏମାନଙ୍କୁ ବେଶି ସମୟ ଲାଗିବନି । ତା' ନହେଲେ ଏମାନଙ୍କ ଗୁଣ ଗରିମା କାହାକୁ ଅଜଣା ଅଛି ? କିଏ ମଦଭାଟିରୁ ବଡ଼ଲୋକ ହେଇଛି ତ କିଏ କିଲା ପୋତେଇ କରି । କିଏ ଚୋରାବେପାର କରି ତ କିଏ ଠିକାଦାରି କରି । ହକ ଝାଲବୁହା ପରିଶ୍ରମ କରି ସତ୍ ଉପାୟରେ ବଡ଼ ଲୋକ ହେଇଛନ୍ତି କେତେ ଜଣ ?

ଏଇଥି ପାଇଁ ବାପ ପୁଅ ଉପରେ ନିଜର ଅଧିକାର ସାବ୍ୟସ୍ତ କରି ପାରେନା । କେତେଆଡୁ କେତେ କଥା ବିଚାର କରି ପୁଅ ମଧ୍ୟ ଅନାୟାସରେ ଏମାନଙ୍କ ପାଲରେ ପଡ଼ିଯାଏ ।

ଗିରୀଶବାବୁ ଝିଅ ଦେଖିବାକୁ ଯାଇଥିଲେ ନିର୍ମଳବାବୁଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ । ଭଙ୍ଗାପାନ ଦି'ଖଣ୍ଡ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥୋଇ ଦେଇ ଝିଅଟି ଅଦୂରରେ ବସିଲା । କ'ଣ ପଦେ ଦି'ପଦ କଥା ପଚାରିଲା ପରେ ସେ ଉଠି ଯାଇଥିଲା ଘର ଭିତରକୁ । ଝିଅ ଦେଖିଲା ବେଳେ ଲୋକେ ସାଧାରଣତଃ ଯାହା ଦେଖନ୍ତି ଏମାନେ ସେତିକି ଦେଖୁଥିଲେ । ଦେହର ବର୍ଣ୍ଣ, ଗଠନ, ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ଇତ୍ୟାଦି । ପସନ୍ଦ ହେବାରୁ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ହଁ ଭରି ଦୁହେଁ ସେଦିନ ଫେରି ଆସିଥିଲେ ରାଉରକେଲା ।

ଚଉଠି ରାତ୍ରିର ବିଳମ୍ବିତ ପ୍ରହର ଯାଏ ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ବିସ୍ମୃତ ଆଲୋଚନା ହୋଇଥିଲା ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମର ରୂପରେଖ ସମ୍ବନ୍ଧରେ । ଗିରୀଶବାବୁ ଥିଲେ ବକ୍ତା, ଆଉ ନବବଧୂ ଉମା ଦେବୀ ଥିଲେ ଶ୍ରୋତା । “ପୁତ୍ରାର୍ଥେ କ୍ରିୟତେ ଭାର୍ଯ୍ୟା” ର ଅର୍ଥ ବୁଝାଇବାକୁ ଯାଇ ସୁପୁତ୍ର ଲାଭ କରିବାକୁ ହେଲେ କିପରି କଠୋର ତପଃର୍ଯ୍ୟା ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, କିପରି ଶାରୀରିକ ଓ ମାନସିକ ପ୍ରସ୍ତୁତି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ସେଇ ବିଷୟରେ ସେ ସେଦିନ ଅନେକ କଥା ବୁଝାଇଥିଲେ । ଏହି ଲକ୍ଷ୍ୟ ପୂରଣ ନିମନ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ପାଳନ ଯେ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଏକଥା ମଧ୍ୟ କହିବାକୁ ସେ ସେଦିନ ଭୁଲି ନଥିଲେ । ଗିରୀଶବାବୁଙ୍କ ଦୀର୍ଘ ବକ୍ତବ୍ୟର ସାରାଂଶ ଥିଲା- ବିବାହ ପତିପତ୍ନୀଙ୍କର ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଭୋଗ ବାସନା ଚରିତାର୍ଥ କରିବାର ଏକମାତ୍ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନୁହେଁ । ବିବାହ ହେଉଛି ଏକ ପବିତ୍ର ସଂପର୍କ ଯାହାକି ବ୍ୟକ୍ତି, ପରିବାର, ସମାଜ ଓ ଦେଶର ବାସ୍ତବ କଲ୍ୟାଣ ସାଧନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ।

ଗିରୀଶବାବୁଙ୍କ ବାହୁବନ୍ଧନରେ ଉମାଦେବୀଙ୍କର ଚଉଠି ରାତି ପାହି ଯାଇଥିଲା ସତ, କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ରୋମାଞ୍ଚ ନଥିଲା । ଅନ୍ୟ ସବୁ ନବ ବିବାହିତା ଯୁବତୀ ସ୍ତ୍ରୀ ପରି ସେ ମଧ୍ୟ ସ୍ବାମୀଙ୍କଠାରୁ ଅନେକ କିଛି ଆଶା କରିଥିଲେ । ରକ୍ତମାଂସର ଶରୀର ତାଙ୍କର

ବିଳାପ କରି ଉଠୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସ୍ବାମୀଙ୍କ ଆଦର୍ଶର ଶୁଭ୍ରାଲୋକରେ ସବୁ କିଛି ନିଷ୍ପତ୍ତ ହୋଇଗଲା ।

ଗିରୀଶବାବୁ ଉମାଦେବୀଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଉଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମନରେ ଯେପରି କୌଣସି ପ୍ରକାର ଦୁଃଖ ନ ଆସେ ସେଥିପ୍ରତି ସେ ସଚେତନ ଥିଲେ । ବିରାଟ ବଙ୍ଗଳା ଭିତରେ ମାମୁ ମାଙ୍କୁ ଦୁଇପ୍ରାଣୀ । ଭଲରେ ମନ୍ଦରେ କହିବାକୁ ଘରେ ଶାଶୁ କି ନଶାନ୍ଦ କେହି ନାହାନ୍ତି । କାହିଁରେ ବି ଅଭାବ ନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ ଯାହା ଦରକାର ଗିରୀଶବାବୁ ସବୁ ଖଜାଇ ଦିଅନ୍ତି । ପାଖ ପଡ଼ିଶା ଘରର ମାଲିପେ କଥା ହୁଅନ୍ତି- ଦେଖ ତ, ଗୋଟିଏ ତେଞ୍ଜରେ ଦୁଇଟି ଫୁଲ ପରି କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଦେଖା ଯାଉଛନ୍ତି ଏ ଦି'ଜଣ । ଏକଥା କାନରେ ପଡ଼ିଲେ, ତେସିଂ ଟେବୁଲ୍ ସାମନାରେ ଉମାଦେବୀଙ୍କ ମୁହଁଟାକୁ ଦୁଇହାତରେ ଚାପି ଧରି ଗିରୀଶବାବୁ ନାରିକ୍ଷଣ କରନ୍ତି ଅତି ନିକଟରୁ । ସତରେ ସଜଫୁଟା ଫୁଲଟିଏ ନୁହେଁ ତ ଆଉ କ'ଣ ? କିନ୍ତୁ ଗଣ୍ଡଦେଶରେ ତୁମ୍ଭନଟିଏ ଆକିଦେବାକୁ ମନ ଆଗେଇ ଆସିଲା ବେଳେ ବିବେକ ସତର୍କ ଘଣ୍ଟି ବଜାଇ ଦିଏ- ସାବଧାନ, ସେ ଶୁଭ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଏବେ ବି ଆସିନାହିଁ ।

ଗିରୀଶବାବୁ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ନିଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେଦିନ ସେ ଆଉ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଅର୍ଘ୍ୟରେ ସହକର୍ମୀମାନଙ୍କ ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍ କଥା, ପରସ୍ପର ଅନାଅନି, ଜଞ୍ଜିତପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଜହାସ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଅସହ୍ୟ ବୋଧ ହେଲା । ସବୁ କାମ ଫିଙ୍ଗିଦେଇ ସେ ଝଡ଼ ବେଗରେ ଛୁଟି ଆସିଲେ ବସାଘରକୁ । ଦେଖିଲେ ରାଷ୍ଟ୍ରାକଡ଼ର ସେଇ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆୟତନ ମୂଳରେ ସାଇକେଲ୍ ଡେରା ହୋଇଛି । ଦାଣ୍ଡ କବାଟ ଠକ୍ ଠକ୍ କଲାବେଳେ ଉମାଦେବୀ ଆସି କବାଟ ଖୋଲିଲେ ସତ, କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ ଦେଖି ସେ କେମିତି ଟିକିଏ ଅପ୍ରତିଭ ହୋଇଗଲେ ।

ସେ ତ କେବେ ଏମିତି ଅସମୟରେ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ବସାକୁ ଆସନ୍ତି ନାହିଁ । ସକାଳ ନଅଟାରେ ଗଲେ ଏକାଥରେ ଫେରନ୍ତି ଯାଇ ସନ୍ଧ୍ୟା ଛଅଟାରେ । ଆଉ ଆଜି..... ???

ଉମାଦେବୀ ଏମିତି କେତେ କଥା ଭାବୁଥିଲା ବେଳେ ଗିରୀଶବାବୁ ସିଧା ଯାଇ ବେଡ୍ ଉପରେ ଦୁଲ୍ଲ କରି ବସି ପଡ଼ିଲେ । ବରାଦ କଲେ ଆଛା ଉମା ! ତିନି କପ୍ ତା ତିଆରି କର ତ !

- ତିନି କପ୍ !! କାହାପାଇଁ ?

- ଆରେ ତମେ କର ନା ?

ଖୁବ୍ ଗେହ୍ଲେଇ ହୋଇ ଉମାଦେବୀ କହିଲେ- ତମେ ନ କହିଲେ ମୁଁ କରିବିନି, କୁହନା ?

- ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଆସିଛନ୍ତି ମ ! ତାଙ୍କର କପେ, ଆଉ ଦି'କପ୍ ଆମର ।

- ବନ୍ଧୁ !

- ହଁ, ଏଇ ବାହାରେ ଜଣକ ସାଙ୍ଗରେ କଥା ହେଉଛନ୍ତି । ତମେ କରନା, ସେ ଆସିଯିବେ ଯେ ।

ଉମାଦେବୀ କିଛି ବୁଝିପାରୁନଥିଲେ । ନାନା ଆଶଙ୍କାରେ ତାଙ୍କ ଛାତିଟା ଧଡ଼ପଡ଼ ହେଉଥିଲା । ରୋଷେଇ ଘରୁ ଗୋଟାଏ ଟ୍ରେ'ରେ ତିନିକପ୍ ତା ଧରି ସେ ପହଞ୍ଚିଲେ । କିନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁ ତ କାହିଁ ଏ ଯାଏ ଦେଖା ନାହାନ୍ତି ?

ପଚାରିଲେ, ତମ ବନ୍ଧୁ କୁଆଡ଼େ ଗଲେ କି ?

ଗିରୀଶବାବୁ ଖଟ ତଳକୁ ଟିକିଏ ଝୁଙ୍କିପଡ଼ି ଡାକିଲେ— ବନ୍ଧୁ ! ଆଉ ସେଠି କାହିଁକି ? ଆସ, ତା' ନିଅ ।

ସେତେବେଳକୁ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ପିଣ୍ଡରେ ଆଉ ପ୍ରାଣ ନଥିଲା । ସେ ଗୋଟାପଣେ ବରଡ଼ାପତ୍ର ପରି ଥରୁଥିଲେ । ଖଟତଳୁ ବାହାରକୁ ଆସିବାର ଶକ୍ତି ବା ସାହସ ତାଙ୍କର ନଥିଲା ।

ଗିରୀଶବାବୁଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଯେ କୌଣସି ସ୍ୱାମୀ ହୋଇଥିଲେ ହୁଏତ ଘଟଣାଟା ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ହୋଇଥାନ୍ତା । ଗୋପନ ପ୍ରଣୟର ପରିଣତି ହୁଏତ ଖୁବ୍ ଭୟଙ୍କର ରୂପ ଧାରଣ କରିଥାନ୍ତା । ପ୍ରଥମେ ହତ୍ୟା ହୋଇଥାନ୍ତା ପ୍ରଣୟର ଆଉ ତା'ପରେ ପ୍ରଣୟିନୀର । ତା'ପରେ ଲୋକାରଣ୍ୟ, ପୋଲିସ୍, ଜେଲ୍, କୋର୍ଟ କଚେରି ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି ।

ଗିରୀଶବାବୁଙ୍କ ଠାରୁ ଅଭୟବାଣୀ ଶୁଣିଲା ପରେ ଏଥର ଧାରେ ଧାରେ ବାହାରିଲେ ବନ୍ଧୁ ଶଙ୍କର । ତଥାପି ଦେହ ଥରୁଥାଏ । ପିଠିରେ ହାତ ଆପୁଡ଼େଇ ଗିରୀଶବାବୁ ଶଙ୍କରକୁ ପାଖରେ ବସେଇଲେ । ହାତରେ ତା' କପଟା ଧରାଇଦେଇ ସେ ପୁଣି ଉମାଦେବୀଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲେ । ଯନ୍ତ୍ରଚାଳିତ ପରି ସେ ମଧ୍ୟ ଆସି ପାଖରେ ବସିଲେ । ତାଙ୍କ ହାତରେ ବି ତା'କପଟା ଧରାଇଦେବାକୁ ପଡ଼ିଲା ଗିରୀଶବାବୁକୁ । ଉମାଶଙ୍କର ଆଉ ମୁହଁ ଟେକି ଚାହିଁ ପାରିଲେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଗିରୀଶବାବୁ ବେଶ୍ ସ୍ୱାଭବିକ ଭଙ୍ଗରେ ଉଭୟଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲେ ।

ଏ ହେଉଛି ସେଇ କ୍ଷୀରବାଲା ଶଙ୍କର । ସହରତଳିର ଏକ ଅଖ୍ୟାତ ପଲ୍ଲୀରେ ତାର ବସତି । ଗାଈ, ମଜ୍ଜିଷି ଆଠ ଦଶଟି ରଖି ତାଙ୍କରି କ୍ଷୀରରେ ନିଜର ଗୁଜୁରାଣ ଚଳାଏ । ସେ ଯେବେଠୁ ରାଉରକେଲା ଆସିଲେଣି ସେଇଦିନଠୁଁ ତାକୁ ଦେଖୁଆସୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ କଲୋନୀରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଘରେ କ୍ଷୀର ଦିଏ । ତାଙ୍କ ଘରେ ମଧ୍ୟ । ଗିରୀଶବାବୁ ପୁଣି ବାହାରିଗଲାର ଅଧଘଣ୍ଟେ ପରେ ସେ ଆସେ । ଉମାଦେବୀ ଗେଟ୍‌ପାଖ ଫୁଲ ବଗିଚାରେ ପଦଚାରଣ କରୁଥାନ୍ତି । ସାଇକେଲ ଘଣ୍ଟିର ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଲା ପରେ ସେ ଚାଲିଯାନ୍ତି

ଭିତରକୁ । ରାଷ୍ଟ୍ରାକଡ଼ ଆମଗଛରେ ସାଇକେଲଟା ଡେରିଦେଇ ଶଙ୍କର ଶାରକେନ୍ଦ୍ରା ଧରି ଭିତରକୁ ପଶେ । ବେଶ୍ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ଚାଲେ ଉଭୟଙ୍କର ପ୍ରେମାଳାପ ।

କିନ୍ତୁ ଆଜି ସ୍ବାମୀଙ୍କର ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ସବୁ କିଛି ଉଣ୍ଡୁର କରିଦେଇଛି । ସବୁକଥା ପଦାରେ ପକେଇ ଦେଇଛି । ଆତ୍ମରକ୍ଷାର ଉପାୟ ଆଜି ଉଭୟଙ୍କର କରଛନ୍ତା ହୋଇଯାଇଛି ।

ଶଙ୍କରକୁ ଲୁଚାଇଦେଇ ଉମାଦେବୀ ଭାବିଥିଲେ ହୁଏତ କବାଟ ପିଚୁଥିବା ଆଗନ୍ତୁକଙ୍କୁ କ'ଣ ପଦେ ଅଧେ କଥା କହି ବିଦା କରିଦେବେ । ସାଇପଡ଼ିଶାଙ୍କ ଗୁପ୍ତରୁ ଟାପୁରୁ କଥା ଯେ ସ୍ବାମୀଙ୍କ କାନକୁ ଯିବ ଆଉ ଏମିତି ଏକ ଅଘଟଣ ଘଟିବ— ଏକଥା ସେ ସ୍ବପ୍ନରେ ସୁଦ୍ଧା ଭାବି ନଥିଲେ । ଗିରୀଶବାରୁ ମଧ୍ୟ ଘଟଣାର ସତ୍ୟତା ଅନୁଭବ କଲେ ଯେତେବେଳେ ସେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ ତ୍ରେସିଂ ଟେବୁଲ୍ ଆଇନାରେ ଖଟ ତଳେ ଲୁଚିଥିବା ଶଙ୍କରର ପ୍ରତିବିମ୍ବ ।

କିନ୍ତୁ କାହିଁକି ? କାହାପାଇଁ ଏସବୁ ଘଟିଲା ? ତାଙ୍କ ପାଇଁ ନା ଉମାଦେବୀଙ୍କ ପାଇଁ ?

କାହିଁ, ସେ ତ କେବେ ଉମାଦେବୀଙ୍କୁ ଅବହେଳା କରି ନାହାନ୍ତି ? ଏ କ୍ଷୀରବାଲା ଶଙ୍କର କ'ଣ ତାଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ? କ'ଣ ଅଧିକ ଗୁଣର ? ତା'ହେଲେ ଏଭଳି ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଜୀବନସାଥୀ ରୂପେ ବାଛିବାକୁ ଉମା ଦେବୀ ପସନ୍ଦ କଲେ କେମିତି ? ଉମାଦେବୀଙ୍କ ଚରିତ୍ର ତା'ଦେଲେ କ'ଣ ଏତେ ନୀଚ ? ସଂଭ୍ରାନ୍ତ ପରିବାରରେ ବଢ଼ି ସେ ପୁଣି ଏତେ ତଳକୁ ଖସିଗଲେ କେମିତି ? ଏଭଳି ଏକ କାଣ୍ଡ ଦ୍ବାରା ଯେ ତାଙ୍କର ପଦମର୍ଯ୍ୟାଦାରେ ଆଞ୍ଚ ଆସିବ, ଏକଥା କ'ଣ ତାଙ୍କୁ ଅଜଣା ?

ନା, ନା, ଏସବୁ କିଛି ନୁହେଁ, ଉମା ଦେବୀଙ୍କର ଆଦୌ ଦୋଷ ନାହିଁ । ସବୁ ଦୋଷ ତାଙ୍କରି । ନାରୀଚରିତ୍ର ଅଧ୍ୟୟନ କରିବାରେ ସେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନଭିଜ୍ଞ । ପଥଚ୍ୟୁତି ଆଶଙ୍କାରେ ସେ ତ ଉପନ୍ୟାସ ପାଠକୁ ନାପସନ୍ଦ କରି ଆସିଛନ୍ତି । ସେ ବିଷୟରେ ଜାଣିବେ କେମିତି ? ସିନେମା ଦେଖୁଥିଲେ ହୁଏତ କିଛିଟା ଜାଣିଥାନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ଅଶ୍ଳୀଳତା ଦୋଷରେ ଯେ ତାହା ଦୂଷିତ ! ତା' ହେଲେ କ'ଣ ତାଙ୍କରି ପରି ସରଳମତି ଯୁବକଗଣ ଏମିତି ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ସଂସାର ଯଜ୍ଞରେ ଆହୁତି ପଡ଼ୁଥିବେ ? ବହୁ କହିତ ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମର ପୁନଃପ୍ରତିଷ୍ଠା କ'ଣ ତା'ହେଲେ ଏକ ଆକାଶ କୁସୁମ ହୋଇ ରହିଯିବ ?

ହଁ, ତାହା ହିଁ ହେବ । ଜୀବନସାଥୀ ନିର୍ବାଚନ କରିବାରେ ସେ ଯେତେବେଳେ ବିଫଳ, ସେତେବେଳେ କାହାକୁ ନେଇ ସେ ସଂସାର କରିବେ ? ଆଉ କାହାକୁ ନେଇ ସେ ଦେଖିବେ ସୁନେଲି ସ୍ବପ୍ନ ? ବିବାହର ମାତ୍ର ଛଅ ମାସ ଭିତରେ ଏ ଯେଉଁ ଦୁର୍ବିପାକ ଘନେଇ ଆସିଲା, ସେଥିରୁ କ'ଣ ତା'ହେଲେ ନିଷ୍କାର ନାହିଁ ? ପୁନର୍ବିବାହର ବୟସ

ଏବେ ବି ଗଢ଼ିନାହିଁ ସତ, କିନ୍ତୁ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଯେ ଏକପନ୍ଥା ବ୍ରତ ତାଙ୍କର ଭାଙ୍ଗିଯିବ ! ତା'ଛଡ଼ା ଏଥର ଯେ ଠିକ୍ ସଙ୍ଗା ମିଳିବ, ଯାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଡି ଦବ କିଏ ?

ସେ ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି, ଉମାଦେବୀ ଆଉ ତାଙ୍କର ଜୀବନସଙ୍ଗିନୀ ନୁହନ୍ତି । ସେ ଏବେ ଶଙ୍କର ଚିତ୍ତମୋହିନୀ । ତାଙ୍କୁ ନେଇ କୌଣସି ବାଦବିସମ୍ବାଦ ଉପୁଜାଇବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ତଦ୍ଦ୍ୱାରା କାହାରି କିଛି ଲାଭ ହେବ ନାହିଁ, ବରଂ କ୍ଷତି ।

ଏ ଭିତରେ ତା' କପଟା ଖାଲି ହୋଇଯାଇଥିଲା ଗିରୀଶବାବୁଙ୍କର । ଉମା ଶଙ୍କରଙ୍କ ହାତ ମିଳାଇଦେଇ ସେ ଅନୁରୋଧ କଲେ ଅନ୍ତତଃ ଗୋଟିଏ ଦିନ ତାଙ୍କର ଆତିଥ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ପାଇଁ ।

ପରଦିନ ପ୍ରଭାତରେ ଗିରୀଶବାବୁଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ ପୁରୋହିତ, ଜ୍ୟୋତିଷ ଏବଂ ବାରିକ । ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ ବେଦୀ ତିଆରି ହେଲା । ସାଙ୍ଗସାଥୀ ସାଇପଡ଼ିଶା ସମସ୍ତଙ୍କ ଗହଣରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ । ବେଦମନ୍ତ୍ରର ଝଙ୍କାରରେ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଝଙ୍କୁତ ହେଲା । ବାଜି ଉଠିଲା ଶୁଭଶଙ୍ଖ । ବାଜି ଉଠିଲା ଯୋଡ଼ି ମହୁରୀ । ବରବେଶରେ ସଜ୍ଜିତ ହେଲା ଶଙ୍କର । ଆଉ ଥରେ କନିଆବେଶ ପିନ୍ଧିଲେ ଉମାଦେବୀ ।

ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍ ପାଇ ଶୁଣୁର ବୁଢ଼ା ଲକ୍ଷରପସର ହୋଇ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଝିଅ ଜୋର୍ ବିଦା ହେଉଛନ୍ତି । ଯୌତୁକ ଜିନିଷ ସବୁ ଟ୍ରକ୍ରେ ବୋଝେଇ ହେଉଛି । ବୁଢ଼ା ଗିରୀଶବାବୁଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ— କ'ଣ ଏଇସବୁ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ମୋତେ ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍ କରି ଡକାଇଥିଲା ?

ଗିରୀଶବାବୁ କହିଲେ— ହଁ ବାପା ! ଆପଣଙ୍କ ଝିଅର ଦାୟିତ୍ୱ ଯେତେବେଳେ ଆପଣ ମୋ ହାତରେ ଟେକି ଦେଇଥିଲେ, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ନ ଜଣାଇ ତାକୁ ଆଉ ଜଣଙ୍କ ହାତକୁ ଟେକି ଦେଇଥାନ୍ତି କେମିତି ?

ସେଇଦିନଠାରୁ ଗିରୀଶବାବୁ ଏକ ନିଃସଙ୍ଗ ଯାତ୍ରୀ । ଏକ ନିରବ ସାଧକ ।

କାହାରିକୁ କିଛି କହନ୍ତି ନାହିଁ । ଆତ୍ମଗ୍ନାନି ଏବେ ଆତ୍ମସମୀକ୍ଷାର ରୂପ ନେଇଛି । ଏଭଳି ଘଟଣା ଯେ ଆଉ କାହା ଜୀବନରେ ଘଟିଥିବ— ଏହା ଥିଲା ତାଙ୍କ କଳ୍ପନାର ବାହାରେ । ମାତ୍ର ଭର୍ତ୍ତୃହରିଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏ ପୁସ୍ତକ ଆଜି ତାଙ୍କର ଭ୍ରମ ଦୂର କରି ଦେଇଛି । ଭର୍ତ୍ତୃହରି ଯେ ତାଙ୍କ ମନର ଅବସାଦ ଦୂର କରିବାପାଇଁ ଏକମାତ୍ର ସମର୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି— ଏହା ତାଙ୍କର ହୃଦୟୋପାୟ ହୋଇଛି । ସେ ହିଁ ତାଙ୍କର ଯଥାର୍ଥ ଦିଗ୍‌ଦର୍ଶକ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ନଇଁ ଆସିଥିଲା । ଲାଇବ୍ରେରି ଭିତରେ ସେତେବେଳକୁ ଆଉ କେହି ନଥିଲେ । କାନ୍ଧର ପଛ ପଟେ ନିର୍ମଳବାବୁଙ୍କ କର ଶର୍ଣ୍ଣ ପାଇ ଗିରୀଶବାବୁ ସଂଜ୍ଞା ଫେରି ପାଇଲେ । ଛଳ ଛଳ ଆଖିରେ ସେ ନିର୍ମଳବାବୁଙ୍କୁ କୁଣ୍ଠାଇ ପକାଇଲେ । ତାଙ୍କର ଗାଡ଼ ଆଲିଙ୍ଗନ ଭିତରେ ନିର୍ମଳବାବୁ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ଅନେକ ଆତ୍ମାୟତା । ■

ପାଦ ତଳର ପୃଥ୍ବୀ

ଗୋଟାଏ ଲମ୍ବା ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ପକାଇ ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସିଲେ ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତ । ମୁହଁରେ କେମିତି ଗୋଟାଏ ଉଦାସ ଭାବର ଚିହ୍ନ । ଗତି ଧୀର ମନ୍ଦୁର ।

ପିଣ୍ଡା ଖୁଣ୍ଟକୁ ଆଉଟି ବସିପଡ଼ିଲା ବେଳକୁ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ ପ୍ରିୟତମା ପତ୍ନୀ ଅରୁଣା ।

— କଣ ଦେଖିଲ ?

— ଚୌଧୁରୀ ବଂଶର ଶେଷ ଦୀପଶିଖା ଲିଭିବାକୁ ଆଉ ବେଶି ଡେରି ନାହିଁ, ଅରୁଣା ! ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ମୁହଁକୁ ବୋକାଉଳି ଚାହିଁ ରହିଥିଲେ ଅରୁଣା ।

ହଁ, ମୃତ୍ୟୁ ସହିତ ସଂଗ୍ରାମରତ ଘରଭିତରର ଏଇ ବୃଦ୍ଧ ହେଉଛନ୍ତି ଚୌଧୁରୀ ବଂଶର ଶେଷ ଦୀପ ଶିଖା । ଜଣକ ପରେ ଜଣେ ସମସ୍ତେ ଚାଲିଗଲେଣି । ଆଗରେ ଗଲେ ଚୌଧୁରୀ ହେମକାନ୍ତ । ତା'ପରେ ମାଆ ସାଆନ୍ତାଣୀ । ମା'ଙ୍କ ପରେ ବଡ଼ପୁଅ ବରଦାକାନ୍ତ । ତା ଛଅ ମାସରେ ବଡ଼ ବୋହୂ । କାହା ନିଃଶ୍ୱାସ ପଡ଼ିଛି କେଜାଣି ? ବରଷ କେଜଟାରେ ଘୋ ଘୋ ଡାକୁଥିବା ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରଟା କେମିତି ପଡ଼ିଗଲାଣି । ଏବେ ଖାଲି ଖାଁ ଖାଁ ଖାଇ ଗୋଡ଼ଉଛି ।

ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତ ଏ ବଂଶର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ସତ; କିନ୍ତୁ ଉତ୍ତର ପୁରୁଷ ନୁହଁନ୍ତି । ବରଦାକାନ୍ତ ବା ଶାରଦାକାନ୍ତ ଏ ଦୁଇ ଭାଇଙ୍କ ଭିତରୁ କାହାରି ଔରସ ଜାତ ସନ୍ତାନ ନୁହଁନ୍ତି ।

ବରଦାକାନ୍ତ ଅପ୍ରତିକ । ପିତା ହେବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ତାଙ୍କ ଜୀବନରେ ଆସିନି । ଆଉ ଶାରଦାକାନ୍ତ ? ସେ ପିତା ତାଙ୍କ ଶୁଣିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପୁତ୍ରତାରୁ ନୁହେଁ, କନ୍ୟାଠାରୁ । ବିବାହର ତିନିବର୍ଷ ପରେ ତାଙ୍କର କୋଳମଣ୍ଡଳ କରେ ଦିବ୍ୟସୁନ୍ଦରୀ କନ୍ୟା କାମିନୀ । ଖାଲି ତାଙ୍କର ନୁହେଁ । ଜେଜେବାପା ଚୌଧୁରୀ ହେମକାନ୍ତଙ୍କ ଥିଣ୍ଡା ମନଟା ପୁଣି ପଲ୍ଲବି ଉଠେ କାମିନୀକୁ ଦେଖି । କହନ୍ତି, ହୁଁ ! ବିକଳି ରାଉତ କହିଦେଲା ବୋଲି ମୋ ବଂଶ କାଳେ ବୁଡ଼ିଯିବ !

ମନେ ପଡ଼ିଯିବା ମାତ୍ରେ ବିକଳିର ଅଶରୀରା ଆତ୍ମା ଆସି ଛିଡ଼ା ହୋଇଯାଏ ହେମକାନ୍ତଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ । ଭୟରେ ଦେହ ଶିତେଇ ଉଠେ । ବିକଳି କହୁଥାଏ - ସାଆନ୍ତେ ! ସେତେବେଳେ ସିନା ରଜା ଜମିଦାର ଶାସନରେ ତମ ହାତରେ କ୍ଷମତା ଥିଲା । ତମେ ଯା ଇଚ୍ଛା ତା କରୁଥିଲ । ମଣିଷକୁ ଛେଳି କୁକୁର ପରି ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲ । କିନ୍ତୁ ଆଜି ଆଉ ସେ କଥା ନାହିଁ । ଏବେ ତମେ ମୁଁ ସମାନ । ତମ ପାଲି ଆଗରୁ ସରିଛି । ଏବେ ମୋ ପାଲି । ସେଦିନ ତମକୁ କେତେ ନେହୁରା ହୋଇ ନଥିଲି ମୁଁ ? ତମେ ଦୁଆରେ ଘୋଡ଼ା ଉପରେ ବସିଥିଲ । ତହସିଲଦାର ହିସାବରେ ଖଜଣା ଆଦାୟ କରିବାକୁ ଆସିଥିଲ ମୋ ଘରକୁ । ମୁଁ ଦି'ବର୍ଷର ଖଜଣା ଦେଇ ନଥିଲି । କେମିତି ଆଉ ଦେଇଥାନ୍ତି ଯେ ? ସେ ବର୍ଷ ତ ମରୁଡ଼ି ହେଲା ! ତା' ଆଗ ବର୍ଷତ ବନ୍ୟାରେ ସବୁ ଭାସିଗଲା । ପିଲା ଛୁଆଙ୍କ ମୁହଁରେ ତୋକେ ତୋରାଣି ଦେବାକୁ ମୁଁ ଯୋଉ କିଲିବିଲି ହେଉଛି, ତା' କେବଳ ମୁଁ ଜାଣେ । ତମେ କୋଉଠୁ ଜାଣିବ ? ହେଲେ ତମେ କଲ କ'ଣ ? ପରଜା ବୋଲି ଭଲମନ୍ଦ ତ ଦିନେ ପଚାରି ବୁଝିଲ ନାହିଁ ? ଓଲଟି ବେଡ଼ି ଉପରେ କୋରଡ଼ା ମାଡ଼ ଲଦିଦେଲ । କାମରୁ ଫେରି ଖୁସିରେ ପଖାଳ ମୁଠେ ଆଉ ଥରତୋରାଣି ମୁନ୍ଦେ ଧରିବସିଥାଏ । ତମରି ଆଦେଶରେ ନବ ପିଆଦା ମୋ ତୋରାଣି ମୁନ୍ଦାକ ଫିଙ୍ଗିଦେଇ ଖୁରିଗିନା ଦୁଇଟା ନେଇଗଲା । ମୁଠାଏ ଦାନା ଦେବାକୁ ତମର କ୍ଷମତା ନାହିଁ । ହେଲେ ଅତି ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଭାବରେ ତମେ ସେଦିନ ମୋ' ମୁହଁରୁ ଦାନା ଛତେଇ ନେଲ । ସେଇଦିନଠୁ ମୁଁ ଆହାର ଛାଡ଼ିଦେଲି । ଦିନ କେଜଟାରେ କତରାଲଗା ହେଇ ମୁଁ ଜୀବନ ହାରିଲି । ମୋ ପିଲାଛୁଆ ଅନାଥ ହେଇଗଲେ । ସେଇଦିନଠୁ ମୁଁ ବୁଲୁଛି । ତମ ବଂଶ ନିପାତ ନ କଲା ଯାଏଁ ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ ।

ବିକଳି କଥା ଶୁଣି ବିକଳ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠନ୍ତି ହେମକାନ୍ତ । ନାତୁଣୀକୁ କୋଳରେ ଜାକିଧରି କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠନ୍ତି । କ୍ଷମତାରେ ଅନ୍ଧ ହୋଇ କି ଅନ୍ୟାୟ ସେ କରିନାହାନ୍ତି ସତରେ ! ତା' ବୋଲି.... ଆଉ ଆଗକୁ ଭାବି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ହେମକାନ୍ତ ।

ନାତୁଣୀ ପରେ ପୁଣି ନାତି ହେବ । ତାଙ୍କ ଉଜୁଡ଼ା ସଂସାର ପୁଣି ହସିବ । ନ ହେଲେ ଏ ଘର, ଜମିବାଡ଼ି, ଧନସମ୍ପତ୍ତି ଯାହା ଏତେ କଷ୍ଟକରି ସେ ଅର୍ଜିଛନ୍ତି - ଏ ସବୁ କ'ଣ ହେବ ? କିଏ ଭୋଗ କରିବ ଏସବୁ ? ଏ ଝିଅଛୁଆଟା ତ ପରଘରକୁ ଯିବ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣ ପଛେ ଦିନେ ଉଦୟ ନହେବେ । କିନ୍ତୁ ବୁଢ଼ାଙ୍କର ଦିନେ ଦିଅଁ ଦର୍ଶନ ବନ୍ଦ ନାହିଁ । ଅନ୍ଧାନଇଁ ଗଲାଣି । ଆଖୁକି ଭଲ ଦିଶୁନି । ତଥାପି ବାଡ଼ି ଖଣ୍ଡେ ଧରି ଦିନକୁ ଦି'ଥର ରାଧାମୋହନଙ୍କ ଦର୍ଶନକୁ ନ ଗଲେ ବୁଢ଼ା ଅନ୍ନ ଛୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରି

ମାରି ମୁଣ୍ଡରେ ଆବୁ ହେଇଗଲା । ଗାଁ ଗୋହିରୀ ଦାଣ୍ଡରେ ଝୁଣ୍ଟିପଡ଼ି କେତେଥର ଖଣ୍ଡିଆ ଖାବରା ହେଲେ । ହେଲେ ସେ ଦିଅଁ କାହିଁକି ଭଲ ଶୁଣନ୍ତେ ।

ବିକଳିର ପ୍ରେତ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାପାଇଁ ଚାହିଁ ବସିଛି । ଏଭଳି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏ ବଂଶକୁ ଯଦି ରକ୍ଷା କରିବେ ତେବେ ସେଇ ଦିଅଁ ହିଁ କରିବେ । ନହେଲେ..... । ଆର୍ତ୍ତକଣ୍ଠରେ ରାଧାମୋହନଙ୍କୁ ଡାକ ପକାନ୍ତି ହେମକାନ୍ତ ।

କିନ୍ତୁ ଦିଅଁ ତ ଆଉ ଯାକ ବୋଲକରା ନୁହନ୍ତି । ଯାହା କହିବେ ତାହା କରିଦେବେ । କିହୋ ଦିଅଁ କ'ଣ ଏମିତି ବୋକା ହେଇଛନ୍ତି ? ତାଙ୍କର କ'ଣ ବୁଦ୍ଧି ସୁଦ୍ଧି କିଛି ନାହିଁ । ସିଏ ପରା ସାରା ଜଗତର ପ୍ରସ୍ତ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଅସମ୍ଭବ କ'ଣ ? କିନ୍ତୁ ତମେ ଭୁଲ କଲ ବୋଲି ସେ ବି କ'ଣ ଭୁଲ କରିବେ ? ତାଙ୍କ ବିଚାର ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସମାନ । ସିଏ ନିଜେ କିଛି କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସବୁ ମନକୁ ମନ ହେଉଥାଏ । ଯାହାର କର୍ମ ଯେମିତି ସିଏ ସେମିତି ଫଳ ପାଏ । ତମେ ଆଜି ବୁଢ଼ା ବୟସରେ ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିଲ । କି ଆଗରୁ ? କ'ଣ କରୁଥିଲ କି ? କାହିଁ ସେତେବେଳେ ତ ଦିନେ ତାଙ୍କ କଥା ଭାବୁ ନଥିଲ ? କିଅଁନ୍ତା ଦିଅଁଙ୍କୁ ପାଦରେ ଠେଲି ଦେଇ ଏବେ ଆସିଛ ପଥର ଦିଅଁ ପାଖକୁ ? ହେଲେ ମନେ ରଖୁଥା ହେମକାନ୍ତ ! ତମ ବିଚାର ଆଉ ଦିଅଁଙ୍କ ହାତରେ ନାହିଁ । ତମ ବିଚାର ଏଣିକି ବିକଳି କରିବ । ଦିଅଁ ତାକୁ କ୍ଷମତା ଦେଇଛନ୍ତି । ଏବେ ତା' ପାଲି ।

ସତକୁ ସତ ସେଇଆ ହୁଏ । ଅକସ୍ମାତ୍ ସାନବୋହୂଙ୍କ ସାମାନ୍ୟ କେଜପଦ କଥାରେ ଶାରଦାକାନ୍ତ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ବିମୁଖ ହୁଅନ୍ତି । ଘର ଛାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି ସବୁଦିନ ପାଇଁ । ଆଦ୍ୟ ଆଷାଢ଼ର ପ୍ରଥମ ବକ୍ରପାତରେ ସୁନା ସଂସାର ତୁନା ହୋଇଯାଏ । କଟୁକ୍ତିର କଟାଘା ବେଲୁବେଳ ବଢ଼େ ସିନା, କମେ ନାହିଁ । ଯୌବନର ଉଦାମତା ମନପ୍ରାଣକୁ ବ୍ୟଥିତ କରେ । ହେଲେ କୋଉ ଅଲୀକ୍ଷୁକ ମୁହଁରେ ସେ ଆଉ ଯିବେ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ? କାମନା ପୂର୍ତ୍ତିର ବ୍ୟର୍ଥତା ତାକି ଆଶେ କ୍ରୋଧକୁ । ବିବାହ ବିଚ୍ଛେଦ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବେ ନ ହୋଇ ଥିଲେ ବି ମିଳନର ଅବକାଶ ଆଉ ରହେନା । ସାନବୋହୂ ଘରେ ରହନ୍ତି ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ । ଆଉ ଶାରଦାକାନ୍ତ ରହନ୍ତି ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ ଥିବା ସେଇ ଅମାର ଘର ସଂଲଗ୍ନ ନିର୍ଜନ କୋଠରିରେ ।

ଦିନ ବାରଟା ଆଉ ରାତି ନଅଟା- ଏମିତି ଦିନକୁ ଦୁଇଥର ମାତ୍ର ଘରକୁ ଆସନ୍ତି । ଆସିବା ଆଗରୁ ସାନବୋହୂ ଠାଆ କରିଦେଇଥାନ୍ତି । ଶୋଇବାଘର ଝରକାପଟେ ତାଙ୍କ ଆସିବା ଦେଖିଲେ ତରବରରେ ଆସି ଛଅ ଡିଅଣ ନଅ ଭଜା ସହିତ ଭାତ ବାଡ଼ିଦିଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସାମନାରେ ନେଇ ଥୋଇ ଦେବାକୁ ତାଙ୍କର ସାହସ ହୁଏନା । ବଡ଼ ଭାଉଜ ବା ଭଉଣୀମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେହି ଥିଲେ, ସେ କାମ କରନ୍ତି ।

ଘର କରି ସ୍ବାମୀ ସା ଭିତରେ କ'ଣ ରାଗରୁଷା ହୁଏନି ? ସବୁ ହୁଏ । ହେଲେ ସେଇ ଘଡ଼ିଟା ଗଡ଼ିଗଲେ ପୁଣି ଯେମିତି କି ସେମିତି । କିନ୍ତୁ ଏଠି ସେକଥା ନାହିଁ । ଥରଟେ ନିଜେ ଖାଇବା ଜିନିଷ ନେଇ ଥୋଇ ଦେଇଥିଲେ ବୋଲି ଥାଲି ପାଖରୁ ଉଠି ପଳାଇଥିଲେ ଶାରଦାକାନ୍ତ ।

ସା ହିସାବରେ ସମାଧାନ ପାଇଁ ଯେ ସିଏ ଚେଷ୍ଟା କରି ନାହାନ୍ତି ଏ କଥା ନୁହେଁ । ତା'ଛଡ଼ା ଏମିତି କୋଉ ଭୁଲଟା ସେ କରି ପକେଇଛନ୍ତି ଯେ ! ଶାଶୁ, ଶଶୁର, ଯାଆ ଦେଉଶୁର ତା'ଛଡ଼ା ବଡ଼ ବଡ଼ ନଣନ୍ଦମାନେ ଘରେ ଅଛନ୍ତି । ସ୍ଥାନ କାଳ ପାତ୍ର ବିଚାର ନ କରି ସେଦିନ ସେ ଯେମିତି ଅଲାକ୍ଷକ ଭଳି ହେଲେ, ସେଥିରେ..... ।

ମା, ଭଉଣୀ, ଭାଉଜ ସମସ୍ତେ ବୁଝେଇଲେ । ହେଲେ ତାଙ୍କର ଏକା ଜିଦ୍ । ସାନବୋହୂ ମୁହଁ ତାହୁଁବେନି କହିଛନ୍ତି ମାନେ ତାହୁଁବେନି । ହଉ ହେଲା, ସବୁ ଭୁଲ୍ ବୋହୂର । ତେବେ ତା'ର ତ ପୁଣି କ୍ଷମା ଅଛି ! ଏମିତି କ'ଣ ହୁଏ ?

ସେଇ ସୁଯୋଗରେ ସେଦିନ କ୍ଷମା ମାଗିବାକୁ ଆଗେଇ ଆସିଥିଲେ ସାନବୋହୂ । କିନ୍ତୁ କୋଠରୀରେ ସେ ପ୍ରବେଶ କଲାମାତ୍ରେ ଦୁତପଦକ୍ଷେପରେ ଘରୁ ବାହାରି ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ ଶାରଦାକାନ୍ତ ।

ଘରକୋଣରେ ଛାତିକୁ ପଥର କରି ସେଇଦିନୁ ପଡ଼ି ରହିଲେ ସାନବୋହୂ । ମା ପର ହେଲାପରେ ଝିଅ କାମିନୀ ମଧ୍ୟ ଏକ ପ୍ରକାର ପର ହେଇଗଲା । ଶାରଦାକାନ୍ତ ତା'ର ଭଲମନ୍ଦ କିଛି ବୁଝିଲେନି । କାମିନୀ ଜାଣିଲା ତା' ବାପା ବରଦାକାନ୍ତ । ସେ ତାକୁ ମଣିଷ କଲେ । ଯୋଗ୍ୟ ବର ଦେଖି ବାହାକଲେ ।

ଝିଅ ଶାଶୁଘରକୁ ଗଲାପରେ ସାନବୋହୂ ପୁରାପୁରୀ ଏକା ହୋଇଗଲେ । ଜୀବନର ସବୁ ସୁଖ ସେ ଆଗରୁ ହରେଇ ସାରିଥିଲେ । ଆଉ ବାକିଥିଲା ଖାଲି ଜୀବନଟା । ମମତା କଟି କଟି ଆସୁଥିଲା । ଖାଲି ଗୋଟାଏ ଅବଶୋଷ ରହିଗଲା । ଶଶୁରଙ୍କ ଆଶାର ଆଲୋକ- ବଂଶରକ୍ଷା ପାଇଁ ପୁଅଟିଏ । ସେ ଆଶା ସେ ପୁରଣ କରିପାରିଲେନି । କିନ୍ତୁ ଏବେ ସେ ଚିନ୍ତା କରି ଆଉ ଲାଭ କ'ଣ ?

ଅବଶିଷ୍ଟ ଦିନ କେଜଟା ଅନ୍ତତଃ ଆନନ୍ଦରେ କରୁ ଏଇ ଚିନ୍ତାରେ ଝିଅ ଜୋର୍ ପାଖକୁ ନେଇଗଲେ ସାନବୋହୂକୁ । ଆଉ ତା'ର ଠିକ୍ ତିନିଦିନ ପରେ ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍ ଆସିଲା, ସେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଛନ୍ତି ବଡ଼ି ନଈରେ ଝାସ ଦେଇ ।

ଆହା ବିଚାରୀ କେତେ ଦୁଃଖ ନ ସହିଛି ସତରେ ! ଅନ୍ୟ କିଏ ହୋଇଥିଲେ ହୁଏତ ବାପଘରକୁ ପଳାଇଥାନ୍ତା କିମ୍ବା ସ୍ବାମୀ ସୁଖ ଖୋଜିଥାଆନ୍ତା ଅନ୍ୟ କେଉଁ ପରପୁରୁଷ ଠାରୁ । କିନ୍ତୁ ସେ ଯେ କୁଳବଧୂ । ପତି ତା'ର ସ୍ବର୍ଗ । ପତି ତା'ର ଦେବତା । ନ ପଚାରୁ ପଛେ, ପତି ହିଁ ତା'ର ଜୀବନର ସବୁକିଛି ।

କାହା ଆଗରେ କହିଲାନି ସିନା, କିନ୍ତୁ ସେ ବି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖେଇ ଦେଇଗଲା ତା'ର ଟାଣ ପଣ । ସ୍ବାମୀ ଯଦି ତା' ମୁହଁ ଚାହିଁବେନି, ତେବେ ସେ ମଧ୍ୟ ଚାହେଁନା ତାଙ୍କୁ ମୁହଁ ଦେଖାଇବାକୁ । ଜୀବିତ ଅବସ୍ଥାରେ ହେଉ ବା ମୃତ୍ୟୁ ପରେ । ତେଣୁ ସେ ବାଛି ନେଲା ଏମିତି ବିଦାୟ ଯେଉଁଥିରେ ନଥିଲା ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନାର ସମ୍ଭାବନା । ଆତ୍ମହତ୍ୟା ମହାପାପ ଜାଣି ସୁଦ୍ଧା ସେ ତାହା କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲା ।

ଏ ବୃଦ୍ଧ ଜଣକ ହେଉଛନ୍ତି ସେଇ ନିଷ୍ଠୁର ସ୍ବାମୀ ଶାରଦାକାନ୍ତ । ସାନବୋହୂଙ୍କ ଦୁଃଖଦ ବିଦାୟ ବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣି ସେଦିନ ସେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଥିଲେ ଦୁଃଖରେ । ଅନୁତାପ ଜର୍ଜରିତ ହୃଦୟରେ ସେ ଧାଇଁ ଯାଇଥିଲେ ସାନବୋହୂଙ୍କ ଶଯ୍ୟାନକ୍ଷତ୍ରକୁ । ବୋଧହୁଏ କ୍ଷମା ଭିକ୍ଷା କରିବାକୁ । କିନ୍ତୁ କ୍ଷମାହୀନକୁ କ୍ଷମାଦେବ କିଏ ? ସାନବୋହୂ ଯେ ଆଉ ସେଠି ନାହାନ୍ତି !

ଅବାରିତ ଅଶ୍ରୁଧାର ବହିଚାଲିଥିଲା ନେତ୍ରଯୁଗଳରୁ । ସତେ ଯେମିତି ପାଷାଣ ହୃଦୟ ଫଟେଇ ଅଶ୍ରୁଝରଣା ବହି ଚାଲିଛି । ତା'ପରେ ସଞ୍ଜାହୀନ- ପକ୍ଷାଘାତ । ଏବେ ଚାଲିଛି ମୃତ୍ୟୁ ସହିତ ସଂଗ୍ରାମ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତ କହିଲେ- କ'ଣ ଭାବୁଛ ?

- କିଛି ନାହିଁ । ମୁଁ ଭାବୁଛି ବିକଳି କଥା । ସିଏ ଏବେ ବି ଏଠି ବସା ବାନ୍ଧି ରହିଛି । ତା' ନିଃଶ୍ୱାସ ଖାଲି ତୁମ ମାମୁଘର ବଂଶ ଉପରେ ପଡ଼ିନି । ତା' ନିଃଶ୍ୱାସ ପଡ଼ିଛି ତୁମ ଉପରେ, ମୋ ଉପରେ । ଆମେ ଆସି ଏ ଘରେ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି । ଏଇ ଅନ୍ତରେ ବଞ୍ଚୁଛନ୍ତି ବୋଲି । ଦେଖୁନା, ଆମ ବଂହୀଘର ଯା ଭିତରେ ଦଶବର୍ଷ ହେଇଗଲାଣି । ତା' ନିଃଶ୍ୱାସ ପଡ଼ିନଥିଲେ ଆମକୋଳକୁ କ'ଣ ଆଜି ଯାଏ ଛୁଆଟିଏ ଆସିନଥାନ୍ତା । ଚାଲ, ଆମେ ଏବେ ଏ ଘର ଛାଡ଼ି ପଳେଇବା । ଗାଁରେ ବାପାଙ୍କର ଯେତିକି ଅଛି, ସେଇ ଯଥେଷ୍ଟ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତଙ୍କ ପାଦତଳୁ ପୃଥିବୀଟା ଖସି ଖସି ଯାଉଥିଲା ।

କିଛି କୁଆଡୁ ନାହିଁ । ହଠାତ୍ ସଜନା ଗଛର ଡାହିଟାଏ ମଡ଼ମଡ଼ କରି ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଲା । ଆଉ ଘର ଭିତରେ ଦୁଲ୍ଲ କରି କ'ଣ ଗୋଟାଏ ପଡ଼ିଗଲା ପରି ଶବ୍ଦ ହେଲା ।

ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତ ଓ ଅରୁଣା ଉଭୟ ଧାଇଁଗଲେ ଘର ଭିତରକୁ ।

ବିଲୁପ୍ତି ଗର୍ଭରୁ

ଲୋକେ କିଛି ବୁଝି ପାରୁନଥିଲେ । କେବଳ ତାହି ରହିଥିଲେ ପରସ୍ପରର ମୁହଁକୁ । ହାରିବାରେ ଯେ ଲୋକ ପୁଣି ଏମିତି ଖୁସି ହୁଅନ୍ତି, ଏକଥା କେହି କଳ୍ପନା କରି ପାରୁ ନଥିଲେ ।

ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଭାଗ ନେଉଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଦଳ ପ୍ରାୟ ଆଶା ରଖୁଥାନ୍ତି ଜିତିବା ପାଇଁ । ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ପାଇଁ ଦିନ ରାତି ଏକ କରି ଦିଅନ୍ତି । ଭୋକ ଶୋଷ ଭୁଲି ଯାଆନ୍ତି । ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ଯେପରି କୌଣସି ତ୍ରୁଟି ନ ରହେ ସେଥିପ୍ରତି ଯଥେଷ୍ଟ ଯତ୍ନବାନ୍ ମଧ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି । ଆଉ ଜିତିବା ପରେ ବିଜେତାର ଆଖୁରୁ ଝରିପଡ଼େ ଆନନ୍ଦାଶ୍ରୁ ତା'ର ଅଜାଣତରେ । ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହେଲା ପରେ, ନିଜର ଭାବାବେଶକୁ ଲୁଚାଇବାକୁ ଯାଇ ସେ ପୋଛି ପକାଏ ସେହି ଅଶ୍ରୁବିନ୍ଦୁ । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳକୁ ତାହା ଦୃଷ୍ଟି ପଥାରୁଡ଼ ହୋଇ ସାରିଥାଏ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ।

ଗୁରୁ, ଇଷ୍ଟ, ଭଗବାନଙ୍କର ଅଶେଷ କରୁଣାକୁ ସ୍ମରଣ କରି କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କରେ ବିଜେତା ଯୋଡ଼ହସ୍ତରେ । ଛାତି ତା'ର କୁଣ୍ଠେ ମୋଟ ହୋଇଯାଏ ସଫଳତାରେ । ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ଆହୁରି ଦୃଢ଼ ହୋଇଯାଏ । ଆହୁରି କଠିନ ପରୀକ୍ଷାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାପାଇଁ ମନରେ ବଳ ଆସେ । ଆହୁରି ଉଚ୍ଚତର ସୋପାନକୁ ଉନ୍ନୀତ ହେବାର ସ୍ୱପ୍ନ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳରେ କଳ୍ପନା ରାଜ୍ୟରେ । ଶୁଭେଚ୍ଛା ତଥା ପ୍ରଶଂସକମାନେ ଖୁସି ହୁଅନ୍ତି । ଆଉ ଈର୍ଷାର ଦାବାନଳରେ ଦଗ୍ଧ ହୁଅନ୍ତି ନିନ୍ଦୁକଗଣ । ବାଛି ବସନ୍ତି ବିଚାରକ ମଣ୍ଡଳୀର ଦୋଷତ୍ରୁଟି । ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ନିରେପେକ୍ଷତା ଉପରେ । କିନ୍ତୁ ଚୁଡ଼ାନ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ଆଉ କାହାରି କିଛି କରିବାର ନଥାଏ । ଫଳାଫଳ ଘୋଷଣା ସହିତ ସବୁର ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ ପଡ଼ିଯାଏ ।

ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ନିଜ ନିଜର ପରାକାଷ୍ଠା ଦେଖାଇବା ପାଇଁ । ନିଜ ବିଚାରରେ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଓ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ କୃତାକୁ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥାଏ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଗିଦାର । ତେଣୁ ଦର୍ଶକାଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କୁ ସୁଯୋଗ ମିଳେ ଗୋଟିଏ ମଞ୍ଚ ବା ସ୍ଥାନରେ ବଛାବଛା ପ୍ରତିଯୋଗୀମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ।

ଏ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶକ ମଣ୍ଡଳୀ ଭରପୂର ଲାଭ ଉଠାଇଛନ୍ତି । ରଜ ତିନି ଦିନ ଧରି ଅମୃତମଣୋହି ପାଲା ମଣ୍ଡପରେ ପାଲା ଚାଲିଥିଲା । ଦୀର୍ଘ ଶହେ ବର୍ଷ ଧରି ନିରବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବେ ଏହି ମଣ୍ଡପରେ ପାଲା ଚାଲିଛି । ଆଉ ଶହେ ବର୍ଷ ପୂର୍ବ ଉପଲକ୍ଷେ ଏ ବର୍ଷ ପାଳିତ ହୋଇଛି ଶତବାର୍ଷିକୀ । ଶତାଧିକ ଦଳ ଏଥିରେ ଭାଗ ନେଇଛନ୍ତି । ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଦଳ ଆସି ତାଙ୍କର ପାଲା ପରିବେଷଣ କରିଛନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଦେବା ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଅହର୍ନିଶି ପାଲା ପରିବେଷଣର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଛି ।

ବିଚାରକ ମଣ୍ଡଳୀର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅନୁସାରେ ଯେଉଁ ଦଳ ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରି ଗୌରବାନ୍ବିତ ହୋଇଛନ୍ତି, ତା'ର ଗାୟକ ହେଉଛନ୍ତି ଜଣେ ସୌମ୍ୟ୍ୟକାନ୍ତି ଯୁବକ । ହଜାର ହଜାର ଦର୍ଶକଙ୍କ ଗହଣରେ ବିଚାରକ ମଣ୍ଡଳୀର ଉପସ୍ଥିତିରେ ପଟ୍ଟବସ୍ତ୍ର, ଉତରାୟ, ପୁଷ୍ପମାଲ୍ୟ ଓ ପାଟ ଶିରିପା ପିନ୍ଧାଇ ଯିଏ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନିତ କରିଛନ୍ତି, ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଜଣେ ପଦ୍ମକେଶ ବୃଦ୍ଧ । ଖାଲି ବୃଦ୍ଧ ନୁହନ୍ତି, ବିଜେତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପରାଜିତ ତଥା ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଦ୍ଵିତୀୟ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଥିବା ଗାୟକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ହରିପଦ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ କହିଲେ- ଏ ହେଉଛି ଏକ ମହାନ ପରମ୍ପରା । ବିଜେତାଙ୍କୁ ସର୍ବ ସମକ୍ଷରେ ସମ୍ମାନିତ କରାଯିବ । ତାହା ପୁଣି ଜଣେ ସମ୍ମାନିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ଵାରା । ବିଜେତାଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହିତ କରାଯିବ ନିଜ କ୍ଷେତ୍ରର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବା ପାଇଁ । ଧର୍ମ, ସାହିତ୍ୟ ଓ ସଙ୍ଗୀତର ତ୍ରିବେଣୀ ସଙ୍ଗମ “ପାଲା”, ଯାହା ଦିନେ ଏ ଜାତିର ମନୋରଞ୍ଜନ ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରମୁଖ ଆକର୍ଷଣ ଥିଲା, ବିଲୁପ୍ତ ଗର୍ଭରୁ ତାକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଏ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କିଛି କମ୍ କଥା ନୁହେଁ । ଅମୃତମଣୋହି ପରି ଏକ ଅଖ୍ୟାତ ପଲ୍ଲୀର ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପାଲା ସଂସ୍କୃତିକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ମହାନ ଯଜ୍ଞ ଚାଲିଛି, ସେଥିର ପୂର୍ଣ୍ଣାହୁତି ମୋ ଭଳି ଜଣେ ସାଧାରଣ କଳାକାର ହାତରେ କରାଇବାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ମୁଁ ବିଚାରକ ମଣ୍ଡଳୀ ନିକଟରେ ଚିର କୃତଜ୍ଞ । ପାଲାକୁ ଆଜୀବନ ପେଷା ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ମୋ ଭଳି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପକ୍ଷରେ ଆଜି ହେଉଛି ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦର ଦିନ । ଆଜି ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି ମୋର ଜୀବନବ୍ୟାପୀ ସାଧନା ସଫଳ ହୋଇଛି । ଜଣେ ଉଦାୟମାନ ଯୁବକ ଆଜିର ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରମାଣ କରି ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଗଭୀର ନିଷ୍ଠା, ଅଧ୍ୟବସାୟ, ନିଜ ବୃତ୍ତି ପ୍ରତି ବିଶ୍ଵସନାୟତା ଫଳରେ ଯେ କେହି ଶୀର୍ଷ ସ୍ଥାନର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରିବେ । ତାଙ୍କର ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞାନ, ବିଭିନ୍ନ ଭାଷାରେ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ, କଣ୍ଠର ଲାଳିତ୍ୟ, ପରିବେଷଣ ଶୈଳୀ, ସଂସ୍କୃତ ଓ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ପଦାବଳୀର ଚମତ୍କାର ବ୍ୟାଖ୍ୟା, ସଙ୍ଗୀତ ନିର୍ବାଚନ ତଥା ସଙ୍ଗୀତର ମୂର୍ଚ୍ଛନା ଏ ପ୍ରତି

ଯୋଗିତାରେ ଭାଗ ନେଇଥିବା ଯେ କୌଣସି ଦଳଠାରୁ ଯେ ଉନ୍ନତ, ଏହା ଅସ୍ୱୀକାର କରିହେବ ନାହିଁ । ମୁଁ ଆଶାବାଦ କରୁଛି ବିଜେତାଙ୍କର ଅବଶିଷ୍ଟ ଜୀବନ ପାଲା ପାଇଁ ସମର୍ପିତ ହେଉ । ସେ ଦେଶ ବିଦେଶରେ ଏହାର ପ୍ରଚାର ପ୍ରସାର ପାଇଁ ମନପ୍ରାଣ ଡାଳି ଦିଅନ୍ତୁ । ଭଗବାନ ତାଙ୍କର ମାର୍ଗ କୁସୁମିତ କରନ୍ତୁ । ହଁ, ମୋ ତରଫରୁ ଆଉ ଏକ ବିଶେଷ ଘୋଷଣା- ଆଜିର ପାଲା ହିଁ ଥିଲା ମୋ ଜୀବନର ଶେଷ ପାଲା । ହାରିବାର ଦୁଃଖରେ ନୁହେଁ, ବରଂ ଆନନ୍ଦର ଆତିଶଯ୍ୟରେ ମୁଁ ଆଜି ପାଲାରୁ ସନ୍ତ୍ୟାସ ଘୋଷଣା କରୁଛି । ପାଲା ସଂସ୍କୃତିର ଜଣେ ଉପଯୁକ୍ତ ଦାୟାଦ ପାଇଥିବାରୁ ମୁଁ ଏବେ ନିଶ୍ଚିତ । ପାଲାକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିବା ପାଇଁ ମୋର ଜୀବନବ୍ୟାପୀ ସାଧନା ଆଜି ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି । ତା'ର ଉତ୍ତର ଦାୟିତ୍ୱ ମୁଁ ଆଜିଠାରୁ ବିଜେତା ଯୁବ ଗାୟକଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କଲି ।

ନିଜର ବକ୍ତବ୍ୟ ରଖିସାରିବା ପରେ ଏକ ଚୌକି ଉପରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ ଗାୟକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ । ଜଣା ପଡୁଥିଲା ସିଏ ଯେମିତି ଟିକିଏ କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ।

ଉତ୍ସବର ପରିସମାପ୍ତି ଘୋଷଣା ପୂର୍ବରୁ ସଭାପତି ଅନୁରୋଧ କଲେ ବିଜେତା ଗାୟକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଭୁପଦ ମିଶ୍ରଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବକ୍ତବ୍ୟ ରଖିବାକୁ । ଦର୍ଶକ ମଣ୍ଡଳୀ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବଳ ଉତ୍ସୁକତା, ସେ କ'ଣ କହିବେ ।

ବିଜୟ ଉଲ୍ଲାସର କୌଣସି ଚିହ୍ନ ବାରି ହେଉ ନଥିଲା ବିଭୁପଦଙ୍କ ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ । ମାଇକ୍ରୋଫୋନ୍ ହାତରେ ଧରି ସେ ଆରମ୍ଭ କଲେ- ଉପସ୍ଥିତ ସୁଧାକୃନ୍ଦ, ବିଚାରକ ମଣ୍ଡଳୀ, ସୂଚ୍ୟୋଦୟର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାଭ କିରଣରେ ବିମଣ୍ଡିତ ମୋର ପ୍ରିୟ ଦର୍ଶକ ମଣ୍ଡଳୀ । ଆପଣମାନେ ଭାବୁଥିବେ, ବିଜୟ ଟାକା ପିନ୍ଧିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ କାହିଁକି ବିଷୟ । ଆଉ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ଥାନରେ ଥିବା ବୟୋକୃଷ୍ଣ ଗାୟକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ହରିପଦ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ କାହିଁକି ଏତେ ଆନନ୍ଦିତ । ତା'ର ରହସ୍ୟ ବୋଧହୁଏ ଆପଣମାନେ କେହି ଜାଣି ନାହାନ୍ତି ଯାହା ମୁଁ ଆଜି ଆପଣମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉନ୍ମୋଚିତ କରିବାକୁ ଯାଉଛି । ମଣିଷ ସାଧାରଣତଃ ବିଜୟରେ ଉଲ୍ଲାସିତ ହୁଏ, ଆନନ୍ଦରେ ଉତ୍ତୁଲ୍ଲିତ ହୁଏ ଏବଂ ହାରିଗଲେ ହୁଏ ଦୁଃଖିତ । କିନ୍ତୁ ଆଜି ଆପଣମାନେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ଏକ ବିରାଟ ବ୍ୟତିକ୍ରମ । ଜିତିବାରେ ତ ଜଣେ ଖୁସି ହୁଏ, କିନ୍ତୁ ହାରିବାରେ ମଧ୍ୟ ମଣିଷ ଖୁସି ହୁଏ ଯେତେବେଳେ ସେ ହାରେ ନିଜର ପୁତ୍ର ବା ଶିଷ୍ୟଠାରୁ । ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧ ସମୟରେ ଏଭଳି ଆନନ୍ଦ ଉପଭୋଗ କରିଥିଲେ ପିତାମହ ଭୀଷ୍ମ ଓ ଗୁରୁ ଦ୍ରୋଣାଚାର୍ଯ୍ୟ, ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ପରାଜିତ ହୋଇଥିଲେ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା । ଆଉ ଆଜି ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ ମଧ୍ୟ ସେହି କାରଣରୁ ଆନନ୍ଦିତ । ଆପଣ ଭାବୁଥିବେ ତାଙ୍କର ସାଙ୍ଗିଆ 'ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ' ଓ ମୋର ସାଙ୍ଗିଆ 'ମିଶ୍ର' । ପୁଣି ତାଙ୍କର ଘର ସୁଜନପୁର ଓ ଆମ ଘର ବାଲିତନ୍ଦ୍ରପୁର । ଆମର ସଂପର୍କ

କ'ଣ ହୋଇପାରେ, ପିତାପୁତ୍ର ନା ଗୁରୁଶିଷ୍ୟ ? ଯଦି ପିତାପୁତ୍ର, ତେବେ କେମିତି ? ଆଉ ଯଦି ଗୁରୁଶିଷ୍ୟ ତେବେ କେବେ, କେଉଁଠି ଓ କିପରି ? କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ଆମର ସମ୍ବନ୍ଧ ହେଉଛି ପିତାପୁତ୍ର । ସେ ମୋର ଜନ୍ମଦାତା । ମୁଁ ପୁଅ ହୋଇ ଯାଇଛି ମୋ ମାମୁଘରକୁ ଯାହାଙ୍କର ସାଙ୍ଗିଆ 'ମିଶ୍ର' । ପାଲା ସଂସ୍କୃତିକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିବା ପାଇଁ ସେ ଯେଉଁ ସାଧନା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ, ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ସୂତ୍ରରେ ମୋତେ ସେଥିରୁ କିଛି ଦାନ କରିଛନ୍ତି । ସେ ମୋର ଗୁରୁ ମଧ୍ୟ । ଆମେ ଦୁହେଁ ପୂର୍ବରୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ମଞ୍ଚରେ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଭାଗ ନେଇନୁ ଏକ ସୁସ୍ଥ ପରମ୍ପରାକୁ ରକ୍ଷାକରି । ଆଉ ଆଜି ସେ ମୋର ଯୋଗ୍ୟତା ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ହିଁ ଏଥିରେ ଭାଗ ନେଇଥିଲେ ମୋର ଏକାନ୍ତ ଅନୁରୋଧ ରକ୍ଷା କରି । ମୋର ପିତା ତଥା ଗୁରୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ହରିପଦ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ ଜଣେ ମହାନ ଗାୟକ । ତାଙ୍କ ପାଦଧୂଳିକୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସରି ନୁହେଁ । ବିଚାରକ ମଣ୍ଡଳୀ ଯେ କିପରି ମୋ ସପକ୍ଷରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଲେ ତାହା ମୁଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ । ତଥାପି ମୁଁ ତାଙ୍କର ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ସସମ୍ମାନେ ମାନି ନେଇଛି । ମୋର ବିଜୟରେ ଯଦି କେହି ସବୁଠାରୁ ବେଶି ଖୁସି ହୋଇଥାନ୍ତି, ତେବେ ସେ ହେଉଛନ୍ତି ମୋର ପିତା । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ପାଲାକୁ ତାଙ୍କର ସନ୍ନ୍ୟାସ ଘୋଷଣାରେ ମୁଁ ଗଭୀର ଭାବରେ ମର୍ମାହତ । ସେ ଆଉ କିଛି ଦିନ ପାଲା କରିଥିଲେ ଅନ୍ତତଃ ମୋ ଭଳି ଅନେକ ଗାୟକ ତାଙ୍କଠାରୁ କିଛି ଶିଖିଥାନ୍ତେ । ବୋଧହୁଏ ଏହା ହିଁ ବିଧିର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ।

ବିଭୂପଦ ଅଶୁଳ ନୟନରେ ତାଙ୍କର ପଦସ୍ପର୍ଶ କରିବାକୁ ଯାଉଥିଲା ବେଳେ, ତାଙ୍କ ବିଶାଳ ବକ୍ଷରେ ଜାବୁଡ଼ି ଧରି ଅଶେଷ ଆଶୀର୍ବାଦ ଢାଳି ଦେଉଥିଲେ ହରିପଦ ।

ଏତିକି ବେଳେ ଉତ୍ସବର ପରିସମାପ୍ତି ଘୋଷଣା କଲେ ସଭାପତି । କରତାଳି ଓ ହରିବୋଲ ଝୁଲଝୁଲି ଶବ୍ଦରେ ସଭାସ୍ଥଳକୁ ପ୍ରକାଶିତ କରି ନିଜ ନିଜ ଘରକୁ ଫେରି ଯାଉଥିଲେ ଦର୍ଶକ ମଣ୍ଡଳୀ ।

ମଣିଷ ଗଛ

ଜୀବନରେ ବାପାଙ୍କର କୌଣସି କଥା କାଟି ନାହାନ୍ତି ଶୁଭ୍ରକାନ୍ତ । ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ପାଳନ କରିଛନ୍ତି ତାଙ୍କର ପ୍ରତିଟି ଉପଦେଶ । ସେ ଜାଣିଛନ୍ତି, ବାପା ତାଙ୍କର ଖୁବ୍ ବିଚାରବନ୍ତ । ସଂସାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କର ଅନେକ ଅଭିଜ୍ଞତା । ରାଣି ରାଣି ଅନୁଭବ । ତେଣୁ ସେ କେବେ ବି ଅଯଥା କଥା କହନ୍ତି ନାହିଁ । ଆଜି ଯଦି ସେ କିଛିଟା ସଫଳତା ପାଇଥାନ୍ତି, ସମାଜରେ କିଛିଟା ସମ୍ମାନ ପାଇଥାନ୍ତି, ତେବେ କେବଳ ତାଙ୍କରି ପାଇଁ । ଏପରି ସ୍ଥଳେ ତାଙ୍କ କଥା କାଟିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି କେଉଁଠୁ ?

ହେଲେ ଗୋଟିଏ କଥା ମାତ୍ର ରଖି ପାରି ନାହାନ୍ତି ସେ ବାପାଙ୍କର । ବହୁବାର ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି ସତ, କିନ୍ତୁ ପାରିନାହାନ୍ତି । ଏ କଥା ବାପା ମଧ୍ୟ ଜାଣନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କେବେ ବି ସେ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠାଇ ନାହାନ୍ତି ଆଲୋଚନା ସମୟରେ ।

ଶୁଭ୍ରକାନ୍ତ ବୁଝି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ, କେମିତି ନିଜକୁ ନିବୃତ୍ତ କରିବେ । ଯାହା ରକ୍ତ ମାଂସରେ ମିଶିଯାଇଛି, ତାକୁ କେମିତି ଛାଡ଼ି ପାରିବେ ? ସେ'ଟା କ'ଣ ଏତେ ସହଜ ?

ତା'ଛଡ଼ା ବାପା ତ ନିଜେ ଜୀବନ ସାରା ସେଇଆ କରି ଆସିଛନ୍ତି । ପର ଆପଣା ଭେଦ ଭାବ ତ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ସ୍ୱପ୍ନ । ନିଜେ ଯେତେ ଅସୁବିଧାରେ ଥିଲେ ବି ଅନ୍ୟକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାତ ତା'ଙ୍କ ଚରିତ୍ରର ଏକ ବିଶେଷ ଗୁଣ । ଯାହା ଦେଖି ଅନ୍ୟମାନେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ।

ଅବଶ୍ୟ ବହୁବାର ସେ ଧୋକା ଖାଇଛନ୍ତି । ଲହୁଲୁହାଣ ହୋଇଛନ୍ତି । ଅନେକ କ୍ଷତ ଏବେ ବି ଶୁଖୁନି । ତା' ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ କ'ଣ ଛାଡ଼ି ପାରିଛନ୍ତି ତାଙ୍କର ସ୍ୱଭାବ ! ତା'ଛଡ଼ା ସେ ଯେତେବେଳେ ନିଜେ କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ କରିବାକୁ କହୁଛନ୍ତି କେମିତି ?

ଦୁନିଆଟା ସତରେ ବଡ଼ ବିଚିତ୍ର । ଏଠି କାହାରିକୁ ନିଜର ଭାବିବାଟା ଭୁଲ୍ । ନିପଟ ବୋକାମି । ସମସ୍ତେ ଏଠି ସ୍ୱାର୍ଥପର । କାମ ପଡ଼ିଥିଲେ ଦେଖିବ, କେତେ ତିନି

ବନ୍ଧୁର ବନ୍ଧୁ ଆସି ହାଜର । ସମ୍ବନ୍ଧର ଲୟା ତାଳିକା । ଶଳାର ଶଳା, ମାମୁପୁଅ ଭାଇର ସବୁର ସାନଭାଇ, ମାଉସୀ ଝିଅ ଭଉଣୀର ଦିଅର, ପିଉସୀ ପୁଅ ଭାଇର ଶଳା ଆଦି ଯେତେ ସଂପର୍କ । ସେଥିରେ ପୁଣି ଅଧିକାଂଶ ପ୍ରାୟ ଅପରିଚିତ ।

ପରିସ୍ଥିତି ବୁଝିବାକୁ କେହି ବି ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ । ତମେ ଖାଲରେ ପଡ଼ି କି ଯାହା ହୁଅ ପଛେ, ତାଙ୍କ କାମ କରିବାଟା ନିହାତି ଦରକାର । ଯଦି କରିଦେଲ ତା'ହେଲେ ସୁନାପୁଅ । ଭାରି ବଢ଼ିଆ ଲୋକ । ଆଉ ଯଦି କୌଣସି କାରଣରୁ କାମ ନ ହେଲା, ତେବେ ତମେ ଗୋଟେ ବାଜେ ଲୋକ । ଭାରି ଉପରମୁହାଁ । ମଣିଷକୁ ଚିହ୍ନିନା । ତମ ନାଁ ଧରିଲେ କାଲେ ଖାଇବାକୁ ମିଳିବନି ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି ।

ସ୍ୱର୍ଗ କେଉଁଠି ଅଛି ତ ଜଣାନାହିଁ । ତେବେ ଏତିକି ଅବଶ୍ୟ ଶୁଣାଯାଏ ଯେ ସ୍ୱର୍ଗ କାଲେ ଏକ କ୍ଷେତ୍ର, ଯେଉଁଠି କେବଳ ସୁଖ ଆଉ ସୁଖ । ଦୁଃଖର ଲେଶ ନାହିଁ । ଏ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଭୂମିରେ ଯିଏ କିଛି ପୁଣ୍ୟ କର୍ମ କରନ୍ତି, ସିଏ ସ୍ୱର୍ଗ ସୁଖ ଭୋଗ କରନ୍ତି । ପୁଣ୍ୟ କ୍ଷୟ ହେଲେ ପୁଣି ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଖସି ଆସନ୍ତି ମର୍ତ୍ତ୍ୟକୁ ।

ସେଥିପାଇଁ ବିବେକୀ ଲୋକ ବିଚାର କରନ୍ତି । ମନ୍ଦ ଛାଡ଼ି ଭଲ ବାଟକୁ ବାଛି ନିଅନ୍ତି । ବାପା ବିଚାରବନ୍ତ ଏଇଥିପାଇଁ ଯେ ସେ ବିନା ବିଚାରରେ କୌଣସି କଥା କହନ୍ତି ନାହିଁ ବା କୌଣସି କାମ କରନ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସ୍ୱର୍ଗପ୍ରାପ୍ତି କେବେ ହେଲେ ତାଙ୍କ କାମର ହେତୁ ନୁହେଁ ।

ଅନ୍ୟକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାଟା ମଣିଷର ଧର୍ମ । ମଣିଷ ମଣିଷକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବନି ତ କିଏ କରିବ ? ଏ ସମାଜ ପୁଣି ଚଳିବ କେମିତି ? ଉପକାରର ଯେ ପ୍ରତି ଉପକାର ମିଳିବ, ତା'ର କିଛି ମାନେ ନାହିଁ । ଉପକାର ବଦଳରେ ଅପକାର ବି ମିଳିପାରେ । ପ୍ରଶଂସା ବଦଳରେ ନିନ୍ଦା ବି ମିଳିପାରେ । କୃତଜ୍ଞତା ବଦଳରେ କୃତଗୁଡ଼ା ମିଳିପାରେ । କିନ୍ତୁ ତା' ବୋଲି ସେ କ'ଣ ନିଜର ଧର୍ମ ଭୁଲିଯିବେ ? ନା, ଫଳ ଆଶାରେ ସେ କେବେ କର୍ମ କରିନାହାନ୍ତି । କରି ପାରିବେ ନାହିଁ ମଧ୍ୟ । ସେ କେବଳ କର୍ମ ପାଇଁ କର୍ମ କରିଛନ୍ତି ।

ତଥାପି ବେଳେବେଳେ ଦୁଃଖ ଲାଗେ । ଆଖି ଆଗରେ ଘଟିଯାଉଥିବା ଘଟଣାମାନ ଦେଖି ମନର କେଉଁ ନିଭୃତ କୋଣରେ ଲୁଚି ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ସରାଟି ଟେକି ଉଠେ । ମଣିଷ ସିଏ । ରକ୍ତ ମାଂସର ଶରୀର । ସିଏ ସିନା ପ୍ରତିଦାନ ଆଶା କରିନାହାନ୍ତି । ତା' ବୋଲି ଉପକାର ପାଇଥିବା ଲୋକ କ'ଣ ଏଇଆ କରିବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା ? କୃତଜ୍ଞତା ନ ଜଣାଇଲା ନାହିଁ, ଅନ୍ତତଃ ତାଙ୍କ ବିରୋଧୀ ସଙ୍ଗଠନରୁ ତ ନିଜକୁ ଦୂରେଇ ରଖି ପାରିଥାନ୍ତା !

ବାପାଙ୍କ ଜୀବନର ଅସରନ୍ତି ବେଦନାଦାୟକ ଅନୁଭୂତି ଭିତରୁ ଯେଉଁ ଗୋଟିକ ଚିର ଭାସୁର, ତାହା ଏହିପରି.....

ପିଲାଟିଏ । ଘର ସାମନାରେ ଘର । ଗୋଟିଏ କୁରୁମ୍ବ । ବାପ ଯେତେବେଳେ
ଅଧା ବୟସରେ ଆଖି ବୁଜିଦେଲା, ସେତେବେଳେ ତା'ର ବୟସ ଥିଲା ମାତ୍ର ତିନି କି
ଚାରି । ଭାଇ ଭଗିନୀ କେହି ଚାହିଁଲେ ନାହିଁ । ଆଉ ଚାହିଁବେ ବା କେମିତି ? ସେମାନେ
ତ ଭାବୁଥିଲେ ବାପ ଅନ୍ତେ ଏ ମା'ଛୁଆ ଦି'ଟା ଯଦି କୁଆଡ଼େ ମରି ହଜି ଯାଆନ୍ତେ,
ତେବେ ଏ ଘରଢ଼ିଆ ଖଣ୍ଡିକ ବି ତାଙ୍କ ଅକ୍ତିଆରକୁ ଚାଲି ଯାଆନ୍ତା ।

କିନ୍ତୁ ସାହସ ହରାଇ ନଥିଲା ପିଲାର ମା' କୁମୁଦିନୀ । ଶାଶୁଘରକୁ ଆସିବା
ପରେ କୁମୁଦିନୀର ବାପ ମା' ଦୁହେଁ ଆଖି ବୁଜିଥିଲେ । ଏ ବିପଦ ବେଳରେ ନିଜର
ବୋଲି ବାପଘରେ ମଧ୍ୟ କେହି ନଥିଲେ । ଏଭଳି ଦୁର୍ଦ୍ଦିନରେ ଯଦି କେହି ବି ସାହାଯ୍ୟର
ହାତ ବଢ଼ାଇଥିଲେ, ସିଏ ହେଲେ ଶୁଭ୍ରକାନ୍ତଙ୍କ ପରିବାର ।

ବୈଧବ୍ୟର ଯନ୍ତ୍ରଣା ସାଙ୍ଗକୁ ଦାରିଦ୍ର୍ୟର କଷ୍ଟାଘାତ ତାକୁ ବିଚଳିତ କରୁଥିଲା ।
ସ୍ବାମୀ ତା' କୋଳରେ ଯେଉଁ ସତ୍ତକ ଟିକକ ଛାଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ତି, ତାକୁ ତ ପୁଣି ମଣିଷ
କରିବାକୁ ହେବ ! ଶେଷରେ ପେଟର ଲାଳାକୁ ଶାନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ସେ ଘରୁ ଗୋଡ଼
କାଢ଼ିଲା । ସାଜ ପଡ଼ିଶା ଲୋକଙ୍କ ଘରେ ଧାନ କୁଟିଲା । ତାଉଳ ସେରେ ହେଲେ
ତାକୁ ମିଳିଲା ଅଧମାଣେ । ଲୁଗାକାନିରେ ସେଇତକ ଗଣ୍ଠି ପକେଇ ସେ ଯେଉଁଦିନ
ପ୍ରଥମେ ଘରେ ପାଦ ଦେଲା ସେଦିନ ତା'ନିଜ ଉପରେ ତା'ର ବିଶ୍ୱାସ ଆସିଲା । ସେ
ଜାଣିଲା, ଭଗବାନ ତା' ଭିତରେ ବି ଶକ୍ତି ଦେଇଛନ୍ତି ପରିସ୍ଥିତିର ସାମନା କରିବାକୁ ।

ମା କୁମୁଦିନୀ କାମକୁ ଗଲେ, ବାଳକ ସନାତନକୁ ଛାଡ଼ି ଯାଉଥିଲା ତାଙ୍କରି
ଘରେ । ଆଉ ସେ ଘରେ ଘରପୁଅ ପରି ତା'ର ବି ଥିଲା ଅବାଧ ପ୍ରବେଶ । ତା'ର ସବୁ
ଅଳି ଅର୍ଦ୍ଧଳି ବୁଝୁଥିଲେ ଜେଜେ ଆଉ ଜେଜେ ମାଆ । ସେତେବେଳେ ଘରେ ଆଉ
ଛୋଟ ଛୁଆ ନ ଥିବାରୁ ସନାତନର ଦୁଷ୍ଟାମି ତାଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା । ମନେ ପକାଇ
ଦେଉଥିଲା ବାପାଙ୍କ ପିଲାଦିନର କଥା । କୁମୁଦିନୀ ଘରକୁ ଫେରିଲା ବେଳକୁ ସବୁଦିନ
ପ୍ରାୟ ମୁହଁସଞ୍ଜ ହୋଇଯାଉଥିଲା । କେତେ କଷ୍ଟରେ ସନାତନ ଘରକୁ ଯାଉଥିଲା ।
କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଭୁଇଁରେ ଗଡ଼ି ଯାଉଥିଲା, ଯିବନାହିଁ ବୋଲି ।

ଶୁଭ୍ରକାନ୍ତ ନିଜେ ବାପାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଶୁଣିଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଗାଁରେ ମାଇନର
ସ୍କୁଲ, ହାଇସ୍କୁଲ କିଛି ନଥିଲା । ଏକମାତ୍ର ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ଥିଲା ଗାଁ ନିମ୍ନ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ,
ଯେଉଁଠି ଶିକ୍ଷାଦାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା କେବଳ ପ୍ରଥମରୁ ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

କ୍ରମେ ବୟସ ବଢ଼ିଲା ବାଳକ ସନାତନର । ତା' ସାଙ୍ଗର ପିଲାମାନେ ଖଡ଼ି
ସିଲଟ ଧରି ସ୍କୁଲକୁ ଗଲେ । ବାପ ଛେଉଁଣ୍ଟ ଛୁଆଟା କେମିତି ଜାଇବଞ୍ଚ ରହିବ, ସେଇ
ଚିନ୍ତାରେ ପ୍ରାୟ ସବୁତକ ସମୟ ଚାଲି ଯାଉଥିଲା ମା' କୁମୁଦିନୀର । ସିଏ ତ ନିଜେ

ଚାଟଶାଳୀ ମାଡ଼ିନି । ସିଏ ବା କାହିଁ ଜାଣିବ ପାଠର ମହତ୍ତ୍ୱ କ’ଣ ? ସିଏ ଖାଲି ଏତିକି ଜାଣିଥିଲା, ଯୋଉ ଜଗନ୍ନାଥ ଏ ଜଗତରେ ଜନ୍ମ ଦେଇଛନ୍ତି, ସିଏ ନିଶ୍ଚୟ ପେଟକୁ ଦାନା ଦେବେ । ସକାଳେ ଗାଧୋଇ ଆସି ତୁଳସୀ ଚଉଁରାରେ ପାଣି ଦେଲା ବେଳେ ଆଉ ସଞ୍ଜବେଳେ ଚଉଁରା ମୂଳେ ସଞ୍ଜବତୀ ଦେଲାବେଳେ ସେ ଶୁଭ ମନାସୁ ଥିଲା ଏକଜର ବଳା ସନାତନର । କହୁଥିଲା, “ହେ ଜଗନ୍ନାଥ ! ଏ ବାପଛେଉଣ୍ଡ ଛୁଆଟାକୁ ଶଙ୍ଖରେ ପୁରାଇ ଚକ୍ର ଘୋଡ଼ାଇ ରଖ । ମୁଁ ଆଉ କିଛି ମାଗୁନି ପ୍ରଭୁ ! ମୁଁ ଆଉ କିଛି ମାଗୁନି ।”

ସେତେବେଳେ ଶୁଭ୍ରକାନ୍ତଙ୍କର ଜନ୍ମ ହୋଇ ନଥିଲା । ଜେଜେ ସନାତନକୁ ଭାରି ସ୍ନେହ କରୁଥିଲେ । ସିଏ ତାକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଗାଁ ସ୍କୁଲକୁ ଗଲେ । ମାଷ୍ଟରଙ୍କୁ କହି ତା’ ନାଆଁ ଲେଖାଇ ଦେଲେ ଶିଶୁ ଶ୍ରେଣୀରେ । ସିଲଟ ଖଡ଼ି ଜାମା ପେଷ୍ଟ ସବୁ କିଣିଦେଲେ ତା’ପାଇଁ । ନିଜତି ସ୍କୁଲରେ ନେଇ ଛାଡ଼ୁଥିଲେ ଆଉ ଛୁଟି ବେଳେ ପୁଣି ଯାଇ ଆଶୁଥିଲେ ତାକୁ । ଆଉ ମାଷ୍ଟରଙ୍କୁ କହି ଦେଇଥିଲେ, “ଦେଖ ମାଷ୍ଟର ବାବୁ ! ସନାର ଯେମିତି କିଛି ଅସୁବିଧା ନ ହୁଏ । ସିଏ ଯେମିତି ଅନୁଭବ ନ କରେ ଯେ ତା’ ବାପା ନାହିଁ ବୋଲି ସେ ହାନିମାନ ହେଉଛି । ଗଣେଶ ପୂଜା, ସରସ୍ୱତୀ ପୂଜା ଚାନ୍ଦା ହେଉ କି ବହି ପତ୍ର ଖାତା ପେନ୍‌ସିଲ୍ ହେଉ କୋଉଥିରେ ଯେମିତି ତାକୁ କେହି କିଛି ନ କହନ୍ତି । ସିଏ ଜାଣ ମୋ ନାତି । ତା’ର ସବୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ମୁଁ ଦେବି । ସେ କେମିତି ଭଲ ପାଠ ପଢ଼ି ମଣିଷ ହେବ, ସେ କଥା ତମକୁ ଲାଗିଲା ।”

ଗାଁ ସ୍କୁଲରେ ପାଠ ସରିଲା ବେଳକୁ ସନାତନର ବୟସ ହୋଇଥିଲା ନଅ କି ଦଶ । ବାପା ସେତେବେଳକୁ ମେଟ୍ରିକ୍ ପାଶ୍ କରି ଗାଁ ପାଖ ଜେନାପୁର ମାଇନର ସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷକତା କଲେଣି । ଜେଜେଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ସେ ସନାତନକୁ ନେଇଗଲେ ଜେନାପୁର । ନିଜ ପାଖରେ ରଖି ତା’ପଢ଼ାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ । ମାଇନର ପାଶ୍ କଲାପରେ ପୁଣି ହାଇସ୍କୁଲରେ ନାଁ ଲେଖି ବୋର୍ଡ଼ିଂରେ ରହିବାର ସୁବିଧା ବି କରିଦେଲେ ।

ଜ୍ଞାନଲାଭର ପିପାସା ବାପାଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରି ପାରି ନଥିଲା କେବଳ ମେଟ୍ରିକ୍‌ରେ ନିଜର ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତାକୁ ସାମିତ ରଖିବାରେ । ନିଜ ଚେଷ୍ଟାରେ ସେ ଘରୋଇ ଭାବେ ପଢ଼ି ବି.ଏ. ଓ ତା’ପରେ ବି.ଇଡ଼ି ଟ୍ରେନିଂ କଲେ । ଏବେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରହିଲା କୌଣସି ସରକାରୀ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନରେ ନିଯୁକ୍ତି । ଏବଂ ଦୈବ ଯୋଗକୁ ମଙ୍ଗଳ ବିଭାଗର ଏକ ଆଶ୍ରମ ସ୍କୁଲରେ ସେ ଯୋଗ ଦେଲେ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଭାବରେ ।

ଗାଁ ଗଣ୍ଡା, ଘରଦ୍ୱାର, ବାପ ମା, ସାଙ୍ଗସାଥୀ ସବୁ ଛାଡ଼ି ବାପାଙ୍କୁ ଏଥର ଯିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ସୁଦୂର କଳାହାଣ୍ଡି । ନିଜର ବ୍ୟବହାର, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନିଷ୍ଠା, ଜ୍ଞାନ, ସହୃଦୟତା ଓ ଛାତ୍ରବସ୍ତୁତା ବଳରେ ଖୁବ୍ କମ୍ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରିୟ ଭାଜନ ହୋଇ

ପଡ଼ିଲେ । କି ଛାତ୍ର, କି ଶିକ୍ଷକ, କି କର୍ମଚାରୀ କି ହାକିମ ସମସ୍ତଙ୍କର । ଗୁରୁକୁଳାଶ୍ରମର ପୁନରୁତ୍ଥାନ ପରିକଳ୍ପନା ସରକାରଙ୍କର ଆଉ କେଉଁଠି ସାକାର ହେଉଛି ନ ହେଉ, ବାପାଙ୍କ ସ୍କୁଲରେ କିନ୍ତୁ ଶତକଡ଼ା ଶହେ ସଫଳତା ଲାଭ କରିଥିଲା । ବଣ ପାହାଡ଼ ଘେରା ସେ ଶାନ୍ତ ପରିବେଶ ସାଙ୍ଗକୁ ପରିଚାଳନାଗତ ଉତ୍କର୍ଷତା ଆକୃଷ୍ଟ କରିଆଣିଲା ବିଭାଗୀୟ ଉଚ୍ଚ ପଦାଧିକାରୀ ଓ ମନ୍ତ୍ରୀ ମହୋଦୟଙ୍କୁ । ବାପାଙ୍କ ଆନନ୍ଦ ସେତେବେଳେ କହିଲେ ନସରେ । “ଯାହାହେଉ ଏତେ ଦିନେ ଶ୍ରମ ସାର୍ଥକ ହେଲା । ସ୍ୱପ୍ନ ସତ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେଲା”- ଆତ୍ମସନ୍ତୋଷ ଜନିତ ଏଇ କେତେପଦ ସ୍ୱଗତୋକ୍ତି ସୂତାଈ ଦେଉଥିଲା ତାଙ୍କ ଅନ୍ତରର ପ୍ରତିଛବି- ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥିଲା ସହକର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ।

ବାପାଙ୍କ ଅନାବିଳ ସ୍ନେହ ସଂପର୍କର ମହକରେ ପ୍ରଲୁବ୍ଧ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଦିନେ ତାଙ୍କର ଆତିଥ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତେ ବାପା ତାଙ୍କୁ କହିଥିଲେ, - ସାର୍ ! ମୋର ଗୋଟିଏ ଛୋଟିଆ କଥା ରଖିବେ ?

- ନିଃସଙ୍କୋଚରେ କୁହ ପଦବାବୁ ! ଆଜି ମୁଁ କଲେକ୍ଟର ନୁହେଁ କିମ୍ବା ତୁମେ ମୋ ଅଧୀନରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ଜଣେ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ନୁହଁ । ଆଜି ଆମେ ହେଉଛନ୍ତି ପରସ୍ପରର ଜଣେ ଜଣେ ଅକୃତ୍ରିମ ବନ୍ଧୁ । ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ହିସାବରେ ମୁଁ ଯଦି ତୁମକୁ କିଛି ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିଲି, ତେବେ ତାହା ହିଁ ହେବ ମୋ ପାଇଁ ପରମ ସୌଭାଗ୍ୟ । କୁହ, କୁହନା- ଭାବୁଛ କ’ଣ ?

ଆଉ ସେହିଦିନ ସନାତନକୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଚାକିରି କରାଇ ଦେବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ବାପା । ସନାତନ ସେତେବେଳକୁ ମେଟ୍ରିକ୍ ପାଶ୍ କରି ସାରିଥିଲା ।

ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଅନୁସାରେ ସନାତନ ଦାଖଲ କରିଥିବା ଦରଖାସ୍ତ ଉପରେ ସେ ମଧ୍ୟ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଲା ଆଶ୍ରମ ସ୍କୁଲର ଜଣେ ସହକାରୀ ଶିକ୍ଷକ ଭାବରେ । ପୁଣି ପ୍ରଥମ ପୋଷ୍ଟ ହେଲା ବାପାଙ୍କ ସ୍କୁଲରେ ।

ସନାତନର ଚାକିରି ହେବା ଖବର ପାଇ ମା’ କୁମୁଦିନୀ ଆନନ୍ଦରେ ଅଧାର ହୋଇ ଉଠିଥିଲା । ବାଲ୍ୟଲାଳା କରିଥିଲା ଗୋପୀନାଥଙ୍କ ମନ୍ଦିରରେ । ଗାଁ ସାଇରେ ମିଠେଇ ବାଣ୍ଟିଥିଲେ ଜେଜେବାପା । କାହିଁକି ଜାଣ ? ସନା ତାଙ୍କର ଚାକିରି ପାଇଛି । ଏମିତି ସେମିତି ଚାକିରି ନୁହେଁନା ! ସରକାରୀ ଚାକିରି- ମାସକୁ ମାସ ଦରମା- ରହିବା ପାଇଁ ସରକାରୀ ଘର- ପୁଣି ଅବସର ପରେ ପେନ୍ସନ । ଏମିତି ସୁବିଧା କେତେ ଜଣଙ୍କ ଭାଗ୍ୟରେ ମିଳେ ? ଯାହାହେଉ, ସନାଟା ଏବେ କୁଳରେ ଲାଗିଲା..... ଗୋଟାଏ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ପକାନ୍ତି ଜେଜେବାପା । ଦେଖିଲା ଲୋକ ଭାବିବ, ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ବୋଝର ଭାର ଯେମିତି ବୁଢ଼ାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରୁ ଓହ୍ଲାଇଗଲା !

ହଁ, ସେଇଆ ନୁହେଁ ତ ଆଉ କ'ଣ ? ସନାର ଦାୟିତ୍ୱ ତାଙ୍କୁ କେହି ଦେଇ ନଥିଲେ । ସେ ନିଜେ ସେ ଦାୟିତ୍ୱ ନିଜ ମୁଣ୍ଡକୁ ନେଇଥିଲେ । ପଡ଼ିଶାଘରର ବାପଛେଉଣ୍ଡ ଛୁଆଟା ନହେଲେ ମଣିଷ ହେଇଥାନ୍ତା କେମିତି ?

ଜେଜେଙ୍କ ମୁଣ୍ଡର ବୋଝକୁ ହାଲୁକା କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ବାପା । ସେ ଚାହୁଁଥିଲେ ସନାତନ ତାଙ୍କରି ପରି ଜଣେ ଆଦର୍ଶ ଶିକ୍ଷକ ହେଉ । ତାଙ୍କର ପୁତୁରା, ଛାତ୍ର ତଥା ସହକର୍ମୀ ଭାବେ ତାଙ୍କର ନାମ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କରୁ ।

ସମୟର ଗଡ଼ଢ଼ାଳିକା ପ୍ରବାହରେ ସନାତନ ବଦଳି ହୋଇ ଆସିଥିଲା ଗାଁ ପାଖକୁ । ଶନିବାର ରବିବାର ଛୁଟି ହେଲେ ସେ ବରାବର ଗାଁକୁ ଆସୁଥିଲା । ମା' କୁମୁଦିନୀର ଭଲମନ୍ଦ ବୁଝୁଥିଲା । ଜେଜେବାପାଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ଦୁଃଖସୁଖ ହେଉଥିଲା ।

ଯା ଭିତରେ ଅନେକ ବର୍ଷ ବିତିଯାଇଥିଲା । ଆର୍ଥିକ ତଥା ସାମାଜିକ ସ୍ଥିତିରେ କିଛିଟା ଉନ୍ନତି ଆସିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସନାତନର ପାରିବାରିକ ଅବସ୍ଥା ଥିଲା ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ । ଜେଜେବାପା ଟିକେଟ୍ କାଟି ସାରିଥିଲେ ଆରପୁରକୁ । ସତ କହିବାକୁ ଗଲେ ମୁରବା ଚାଲିଗଲେ । ଆଉ ଉତ୍ତରାଧିକାର ସୂତ୍ରରେ ମୁରବା ପଣିଆ ଚାଲିଆସିଥିଲା ବାପାଙ୍କ କାନ୍ଧକୁ ।

ବାପା ଯେତେବେଳେ ଦେଖିଲେ, ସନାତନର ଜୀବନକୁ ଡିରିଗିଟି ବସନ୍ତ ଛୁଇଁ ସାରିଲାଣି ଅଥଚ ବିବାହର ଗୋଟିଏ ବି ପ୍ରସ୍ତାବ ନାହିଁ, ସେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ଆହା, ବାପ ଥିଲେ କ'ଣ ସତରେ ଆଜି ଏ ଅବସ୍ଥା ହୋଇଥାନ୍ତା ! ପୁଅ କିଏ, ପୁତୁରା କିଏ ? ହେଲା ଏବେ ଟିକିଏ ଦୂର ସଂପର୍କ, କିନ୍ତୁ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ସେ କ'ଣ ବା ନ କରିଛନ୍ତି ତା ପାଇଁ ? ସବୁ ତ କଲେ- ପାଠ ପଢ଼େଇଲେ, ଚାକିରି କରେଇଦେଲେ । ଆଉ ବାହା କରେଇବାଟା ବାକି ରହିବ କାହିଁକି ?

ଶେଷରେ ତାହାହିଁ ହେଲା । ବାକି ଉଠିଲା ସାହାନାଉ - ବାକି ଉଠିଲା ଯୋଡ଼ି ନାଗରା । ନିଜ ଶଶୁର ଘର ବଂଶରୁ ସୁନ୍ଦର ଝିଅଟିଏ ଯୋଗାଡ଼ କରି ସନାତନକୁ ହାତକୁ ଦି'ହାତ କରାଇ ଦେଲେ ବାପା ବରକର୍ତ୍ତା ସାଜି ।

ନୂଆ ସଂସାର ଗଢ଼ିଲା ପରେ ଶୁଭ୍ରକାନ୍ତଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ ସଂପର୍କଟା ଧୀରେ ଧୀରେ ଶିଥିଳ ପଡ଼ି ଯାଇଥିଲା ସନାତନର । ଦୂରଦୂରାନ୍ତରେ ରହିବା ଫଳରେ କାଁ ଭାଁ ଥରେ ଅଧେ ଦେଖା ହେଉଥିଲା ବାପାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ । ଗାଁ ରେ ଅବା କେଉଁ କାମ ନିମନ୍ତରେ ।

ଦିନେ ହଠାତ୍ ବାଲେଶ୍ୱର ବସଷ୍ଟାଣ୍ଡରେ ବାପାଙ୍କର ଦେଖା ହୋଇଗଲା ତାଙ୍କର ଜଣେ ପୁରୁଣା ବନ୍ଧୁ ଅଗସ୍ତି ମଉସାଙ୍କ ସହିତ । ଶୁଭ୍ରକାନ୍ତ ମଧ୍ୟ ସଙ୍ଗରେ ଥାନ୍ତି । ସେଦିନ

ଦୁଇବନ୍ଧୁଙ୍କର ମିଳନ, କୋଳାକୋଳି ଓ ସ୍ନେହ ସମ୍ପାଷଣର ଅପୂର୍ବ ଦୃଶ୍ୟ ଶୁଭ୍ରକାନ୍ତକୁ ଅଭିଭୂତ କରି ଦେଇଥିଲା । ପୂର୍ବରୁ ସେ ଅଗଣିତ ମଉସାଙ୍କ କଥା ବାପାଙ୍କଠୁ ଶୁଣିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ କେବେ ଦେଖା ହୋଇ ନଥିଲା । ବାପା ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନାଇ ଦେଲେ । ପାଦ ଛୁଇଁ ସେ ପ୍ରଣାମ କଲାବେଳେ ମଉସା ତାଙ୍କୁ ଜାବୁଡ଼ି ଧରି ବାପାଙ୍କୁ ପଚାରିଥିଲେ- “ଆରେ ପଦ ! ଏଇ ଶୁଭକୁ ଧରି ତୁ ଥରେ ଆମ ଘରକୁ ଆସିଥିଲୁ ନା ? କେତେ ଗୁଲୁଗୁଲିଆ ଥିଲା ସେତେବେଳେ, ତୋ ମନେ ଅଛି ନା ?” ବାପା ମୁଣ୍ଡ ଚୁଙ୍ଗାରି ଥିଲେ । ଦୁହିଁଙ୍କ ଠୋ ଠୋ ହସରେ ଫିକା ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା ବାକି ସମସ୍ତଙ୍କର ହସ ।

ବାପା ପଚାରିଲେ, “ଆଛା ଅଗଣି ! ତୁ ଏବେ ନାଲଗିରିରେ ନା ?”

ମଉସା - ହଁ, କ’ଣ ହେଲା ସେଇଠୁ ?

ବାପା - ମୋର ଗୋଟେ ନିଜ ଲୋକ ତୋ ସ୍କୁଲରେ ଅଛି । ତା ନାଁ ସନାତନ ସାହୁ ।

ମଉସା - କ’ଣ କହିଲୁ ? ସନାତନ ତୋ ନିଜ ଲୋକ ? କେମିତି ?

ବାପା - କେମିତି ମାନେ ? ସେ ମୋ ଗାଁର । ସଂପର୍କରେ ପୁତୁରା । ତା’ ପିଲାଦିନ ଆମରି ଘରେ କଟିଛି । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ପାଠ ପଢ଼େଇଛି, ଚାକିରି କରେଇ ଦେଇଛି । ବେଦୀରେ ବସି ବାହା କରେଇଛି ମୋର ଗୋଟେ ଶଳାଳ ଝିଅ ସାଙ୍ଗରେ ।

ମଉସା- ବାସ୍ ବାସ୍, ସେତିକି କହିଥା ତୋ ନିଜ ଲୋକର କଥା । ଆରେ ସେଇଟା ତ ଗୋଟାଏ ପକ୍କା ବେଇମାନ । ତାକୁ ତୁ ନିଜର କହୁଛୁ ?

ଶୁଭ୍ରକାନ୍ତ ଦେଖୁଥାନ୍ତି । ଦୁଇବନ୍ଧୁଙ୍କ ମୁହଁରୁ ହସ ଲିଭିଗଲା । କିଛିକ୍ଷଣ ପୂର୍ବର ଆନନ୍ଦ ମୁଖର ପରିବେଶକୁ ସତେ ଯେମିତି ଗ୍ରାସ କରିଗଲା କଳା ବାଦଲ । ସ୍ବବ୍ଧ ଚକିତ ନେତ୍ରରେ ମଉସାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ବଲବଳ କରି ତାହିଁ ରହିଥିଲେ ବାପା । ଆଉ କିଛି ପଚାରିବାକୁ ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ଭାଷା ନ ଥିଲା ।

କିଛି ସମୟ ନିରବ ରହି ପୁଣି ଆରମ୍ଭ କଲେ ମଉସା- ବୁଝିଲୁ ପଦ ! ତୁ ଯାହାକୁ ନିଜର ବୋଲି କହୁଛୁ, ସିଏ ହେଉଛି ତୋର ପରମ ଶତ୍ରୁ । ତୁ ସିନା ସରଳ, କିନ୍ତୁ ତା’ ଭିତରେ ତୋ ପ୍ରତି ଅଛି ହଳାହଳ ବିଷ । ତୁ ତା’ର ମଙ୍ଗଳ ଚିନ୍ତା କଲାବେଳେ ସେ ତୋର ସୁଖଶିରୀ ସହି ପାରୁନି । ତୋର ନିନ୍ଦା ନ କଲେ ଯେମିତି ତା’ ପେଟରେ ଭାତ ପଡ଼ୁନି ।

ବାପାଙ୍କ ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ଉଠିଲା । ସନାତନ ଯେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଆଗରେ ତାଙ୍କର କୁସାରଟନା କରୁଛି, ଏ ଖବର ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କ କାନରେ ବାଜିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ବିଶ୍ବାସ କରୁ ନଥିଲେ । ଭାବି ପାରୁ ନଥିଲେ, କାଲି ସକାଳେ ଯେଉଁ ମାଟି

ପିଣ୍ଡୁଳାକୁ ଦଳି ଚକଟି ସିଏ ଏକ ସୁନ୍ଦର କଣ୍ଢେଇର ରୂପ ଦେଇଛନ୍ତି, ତାହା ଆଜି ଭସ୍ମାସୁର ସାଜି ତାଙ୍କରି ଚେର କାଟୁଛି ବୋଲି । କିନ୍ତୁ ମଉସାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଶୁଣିଲା ପରେ..... ।

ଶୁଭ୍ରକାନ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲେ, ନିନ୍ଦା ପ୍ରଶଂସାରେ ସର୍ବଦା ସମତାବ ରଖୁଥିବା ବାପା ତାଙ୍କର କିନ୍ତୁ ସେଦିନ ଖୁବ୍ ଯତ୍ନଶା ଅନୁଭବ କଲେ କେଉଁ ଏକ ନୃଶଂସ ବାଣୁଆ ଦ୍ଵାରା ଏକ ନିରାହ କପୋତ ଶରବିକ୍ଷ ହେଲା ପରି ।

ସେଦିନ ରାତିରେ ବାପାଙ୍କୁ ଅନ୍ନ ରୁଟି ନଥିଲା । ଖାଲି ପାଣି ଗିଲାସେ ପିଇ ସେ ବିଛଣାକୁ ଯାଇଥିଲେ । ରାତି ଅଧରେ ଯେତେବେଳେ ଶୁଭ୍ରକାନ୍ତ ଦେଖିଲେ ଖଟ ଉପରେ ବାପା ଖାଲି ଏପଟ ସେପଟ ହେଉଛନ୍ତି, ସେ ଯାଇ ବସି ପଡ଼ିଲେ ତାଙ୍କ ପାଦ ପାଖରେ । କଅଁଳ ପାଦ ଦୁଇଟିକୁ ଆଉଁସୁ ଆଉଁସୁ ପଟାରିଲେ - ବାପା ! ଆଜି କ'ଣ ଦେହ ଭଲ ଲାଗୁନି ? ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୋଇନା ଯେ !

ବାପା କହିଥିଲେ, “ନାହିଁରେ ଶୁଭ୍ର ! ଦେହ ମୋର ପୂରା ଠିକ୍ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ମନଟା ଆଦୌ ଭଲ ଲାଗୁନି । କାହିଁକି ଜାଣିଛୁ ? ବୟସ୍କ ଲୋକମାନେ କହନ୍ତି, ସବୁ ଗଛ ଲଗାଇବ- ମଣିଷ ଗଛ ଲଗାଇବ ନାହିଁ । ମୁଁ ଆଜି ସେ କଥାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ମର୍ମେ ମର୍ମେ ଅନୁଭବ କରୁଛି । ଅନ୍ୟ ଯେଉଁ ଗଛ ଲଗାଇଲେ ଆମେ ଫୁଲ, ଫଳ ବା କିଛି ନହେଲେ ଛାଇ ଟିକିଏ ପାଉ । ଗଛ କେବେ ହେଲେ ଆମର ରଣା ହୁଏନା । ସୁଧମୂଳ କରି ହଜାରେ ଗୁଣରେ ସେ ଆମକୁ ଶୁଝିଦିଏ ଆମର ରଣ । କିନ୍ତୁ ମଣିଷ ! ରଣ ଶୁଝିବା ତ ଦୂରର କଥା । ସାମାନ୍ୟ କୃତଜ୍ଞତା ମଧ୍ୟ ସେ ଦେଖାଇ ନଥାଏ । ଭୁଲିଯାଏ ଅନ୍ୟଠାରୁ ପାଇଥିବା ସାହାଯ୍ୟ ସହାନୁଭୂତିର କଥା । ବରଂ ଦେଖାଯାଏ ସ୍ଥଳବିଶେଷରେ ସେ ଶତ୍ରୁତାତରଣ କରେ ସେଇମାନଙ୍କର ଯାହା ପାଇଁ ସେ ଆଜି ମଣିଷ ।

ଶୁଭ୍ରକାନ୍ତ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେବଳ ନିରବରେ ଶୁଣୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ବାପାଙ୍କର ଏଇ ଶେଷ ‘ମଣିଷ’ ଶବ୍ଦଟି ଶୁଣି ସେ ପ୍ରତିବାଦ କଲେ- ନା ବାପା ! “ସେ ଆଜି ମଣିଷ” କହିବାଟା କାହିଁକି ଠିକ୍ ହେଲା ବୋଲି ମୁଁ ଭାବୁନି । ସେ ଯଦି ମଣିଷ ହୋଇଥାନ୍ତା, ତା’ହେଲେ କ’ଣ ଏମିତି କାମ କରିଥାଆନ୍ତା ? ମଣିଷ ହୋଇଥିଲେ କ’ଣ ତା’ ଭିତରେ ସାମାନ୍ୟତମ ମଣିଷ ପଣିଆ ନଥାନ୍ତା ? ତେଣୁ ସେ ମଣିଷ ନୁହେଁ- ପଶୁ ।

ବାପା କହିଥିଲେ, “ହଁ ତୁ ଠିକ୍ କହିଛୁ ? ମଣିଷ ନୁହେଁ ପଶୁ । ଏଇ ଭଳି ଅନେକ ଦି’ଗୋଡ଼ିଆ ପଶୁଙ୍କ ମେଳରେ ଆମେ ଚଳୁଛେ । ତେଣୁ ସାବଧାନ ହୋଇ ଚଳିବୁ । ପୁରୁଖା ଲୋକଙ୍କ କଥା ମାନିବୁ । ନ ହେଲେ ଦିନେ ମୋ’ ଭଳି ତତେ ମଧ୍ୟ ପକ୍ଷେଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଶୁଭ୍ରକାନ୍ତ କହିଥିଲେ, “ଆଜ୍ଞା ବାପା ! ଏଭଳି ବିଷବୃକ୍ଷକୁ ଆଉ ଅଧିକ କାଳ ନ ରଖି ମୂଳରୁ ଉପାଡ଼ି ଦେଲେ ବା ହାଣିଦେଲେ କେମିତି ହୁଅନ୍ତା ?”

ବାପା କହିଥିଲେ, “ହଁ, ହୁଅନ୍ତା ଯେ ! ତେବେ ଏଭଳି ଏକ ଚରମ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ପୂର୍ବରୁ ଥରେ ସିଧା ସଳଖ ପଚାରି ଦେବାଟା ଠିକ୍ ହେବ ବୋଲି ମୁଁ ଭାବୁଛି । ସେଦିନର ସେ କଲେକ୍ଟର ଆଜି ଆମ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ ସଚିବ । ତାଙ୍କୁ ଭେଟି କିଛି ଗୋଟାଏ ପ୍ରତିକାର କରିବାକୁ ହେବ । କିଛି ନ ହେଲେ ସନାତନ ଭଳି ଲୋକେ ଅନ୍ତତଃ ଶିକ୍ଷା ପାଇବେ ତ !”

ବାପ ପୁଅ ଦୁହେଁ ସ୍ଥିର କଲେ ପରଦିନ ସକାଳେ ଗାଁକୁ ଯିବେ ଖାସ୍ ସନାତନକୁ ଭେଟି ତାକୁ ପଚାରିବେ— “ତୁ ଯାହା କରୁଛୁ କ’ଣ ଠିକ୍ କରୁଛୁ ?”

ଯୋଜନା ମୁତାବକ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ଗାଁ ମୁଣ୍ଡ ମଶାଣି ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ସେମାନେ ଦେଖିଲେ ଜଣେ କାହାର ଯୁଦ୍ଧ ଜଳୁଛି । ମଶାଣି ପାଖ ତେନ୍ତୁଳି ଗଛ ମୂଳରେ ବସିଛନ୍ତି ଶବବାହକ ତାଙ୍କରି ଜ୍ଞାତି କୁଟୁମ୍ବ ।

ଜଣକ ତାକି ବାପା ପଚାରିଲେ, “ଆରେ କାଜାଳି ! କାହାର କ’ଣ ହେଲା କିରେ ?

କାଜାଳି କହିଲା, “କ’ଣ କହିବି ବଡ଼ବାପା ! କୁଆଡୁ କିଛି ନାହିଁ । ହଠାତ୍ କାଲି ସଞ୍ଜବେଳେ ସନା ଭାଇଙ୍କ ପେଟ କ’ଣ ହେଲା । ମରିଗଲି ମରିଗଲି କହି ସେ ଖାଲି ଭୁଇଁରେ ଗଡ଼ିଲେ । ତାଙ୍କର ଖାନା ନେଉନେଉ ବାଟରେ ସବୁ ଶେଷ । କ’ଣ ହେଲା କ’ଣ ନାହିଁ ଆମେ କିଛି ଜାଣି ପାରୁନୁ ।”

ସନାତନର ଆକର୍ଷକ ବିଯୋଗ କଥା ଶୁଣି ବାପା ସେତେବେଳକୁ ଖମ୍ବ ପାଲଟି ଯାଇଥିଲେ । ଭାବୁଥିଲେ, କେଡ଼େ ନିର୍ବୋଧ ସତରେ ସିଏ ! କେଉଁ ଗଛ ଉପାଡ଼ିବାକୁ ସିଏ ଆସିଛନ୍ତି ? ସେ କିଏ ଦଣ୍ଡ ଦେବାକୁ ? କି ଦଣ୍ଡ ବା ସେ ଦେଇଥାନ୍ତେ ସନାତନକୁ ?

“ହେ ଭଗବାନ ! ମୋତେ କ୍ଷମା କର ।” ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ କେବଳ ବାହାରିଗଲା ତାଙ୍କ ଦୁଃଖରୁ ।

ଗାଁରୁ ଫେରିଲା ବାଟରେ ଶୁଭ୍ରକାନ୍ତ କହିଥିଲେ, “ବାପା ! ସନାଭାଇଟା ତୁମରି ନିଃଶ୍ୱାସରେ ଜଳିଗଲା ନା ?”

ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ ଆଉ କିଛି ଉତ୍ତର ନଥିଲା । ଖାଲି ଦୁଇଧାର ଲୁହ ଗଡ଼ି ଯାଇଥିଲା ତାଙ୍କର ଗଣ୍ଡଦେଶକୁ ପ୍ଲାବିତ କରି ।

ଶୁଭ୍ରକାନ୍ତ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଉତ୍ତର ପାଇ ଯାଇଥିଲେ ମନକୁ ମନ । ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଘଟଣାକ୍ରମରୁ ସେ ବୁଝିସାରିଥିଲେ ଯେ ମଣିଷ ଗଛ ଲଗାଇବାଟା କିଛି ପାପ ନୁହେଁ । ବରଂ ତାହା ହିଁ ହେଉଛି ପ୍ରକୃତ ଧର୍ମ ।

ଅତୁଆ ସୂତା

ଏଥର ଫୁଲକୋବି ଫସଲଟା ଭାରି ବଢ଼ିଆ ହେଇଛି । ଦେଖୁଦେଲେ ପେଟ ପୂରିଯିବ । ଯିଏ ସେ ବାଟ ଦେଇ ଯାଉଛି, କହୁଛି - ଯା' ହେଉ ଏଥର ସମ୍ଭାରୁର ଦୁଃଖ ଗଲା । ଭଲ ଦି'ପଇସା ରୋଜଗାର କରିବ ।

ଗାଁଲୋକଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ସମ୍ଭାରୁ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । କେତେ କ'ଣ ଭାବି ପକେଇଲା ଆଗକୁ ଆଗକୁ । ଭଲ ଘର, ଭଲ ବର ଦେଖୁ ଝିଅ ବାହାଘର କରିବ । ଯାନି ଯଉତୁକ ପତ୍ର ପଛେ, ସେଥିକି ପଛଘୁଆ ଦେବନାହିଁ । ପୁଅର ନାଁ ଲେଖିବ କଲେଜରେ । ଆଉ ଗୁରେଇ ପାଇଁ ଖଣ୍ଡେ ଭଲ ସମ୍ଭଲପୁରୀ ଶାଢ଼ୀ ଆଣିବ । ବାହା ହେଇ ଆସିଲା ଦିନଠୁ ଆଜି ଯାଏ ତ !!!

କିଛି କମ୍ ପରିଶ୍ରମ କରିନି ସିଏ ଏ ଫସଲ ପାଇଁ । କୁକୁଡ଼ା ଡାକରୁ ଉଠି ଶୀତକାକରରେ ଗାଁଠୁ ମାଜିଲିଏ ବାଟ ଚାଲି ଚାଲି ଯାଇଛି ସବୁଦିନ । ଚଉକାରୁ ତେଣୁରେ ପାଞ୍ଜି ମଡେଇଛି । ହିଡ଼ମୁଣ୍ଡରେ ପଲାମାରି ମାସ ମାସ ଧରି ଜଗିଛି ଫସଲକୁ ଗାଈଗୋରୁଙ୍କ ମୁହଁରୁ । ଗୁରେଇ ମଧ୍ୟ ସହଯୋଗ କରିଛି ଖତସାର, କୋଡ଼ାଖୋସା ଓ ହିଡ଼ ଟେକା ବେଳେ ।

ଏ ଜମି ତା'ର କିଛି ପୈତୃକ ସମ୍ପତ୍ତି ନୁହେଁ । ବାପ ଅଜା ଅମଳରୁ ଚାଷଜମି ବୋଲି ଯେଉଁ ଖଣ୍ଡିକ ଅଛି, ସେଥିରେ ଖାଲି ଧାନ ଗଣ୍ଡେ କରେ ଭାତ ମୁଠାକ ପାଇଁ । ଆଉ ତା'ପରେ ବୁଣିଦିଏ କୋଳଥ । ବର୍ଷକ ତ ଯାଏନି, ହେଲେ ସାହୁଘର ଏ ଜମି ଖଣ୍ଡିକ ତା'ର ବାକିତକ ଦିନ ଚଳେଇ ନିଏ । ସାହୁଘର ଆଜି କାଲି ଆଉ ଚାଷ କରୁ ନାହାନ୍ତି । ମୂଲିଆ ମଜୁରୀ ଯାହା ହେଲାଣି, ସେଥିରେ କେଡ଼େ କେଡ଼େ ଚାଷୀ ଚାଷ ଛାଡ଼ିଦେଲେଣି । ତା'ଛଡ଼ା ମୂଲିଆ ମିଳୁଚନ୍ତି କୋଉଠି ? ଏବେ ଯେଉଁ କାରଖାନା ସବୁ ହେଇଛି, ସେଠି କାଳେ ଅଧିକ ମଜୁରୀ ମିଳୁଛି ବୋଲି ଯେତେସବୁ କାମିକା ଲୋକ, ସିଆଡ଼େ ମୁହେଁଜତନ୍ତି । ଆଉ ଯେତେ ସୁଷ୍ଟିଆ ଥିଲେ, ସିଏ ସରକାରଙ୍କ ଦି'ଟଙ୍କିଆ ଚାଉଳ ଖାଇ ଆରାମରେ ଘରେ ଶୋଇତନ୍ତି । କାମ କରିବା କ'ଣ ଦରକାର ?

ହେଲେ ସମ୍ବାରୁକୁ କେହି ନିକିମା ବୋଲି କହି ପାରିବେନି । ଗଲାସନ ଯେଉଁ ଉକ୍ତ ମରୁଡ଼ି ହେଲା, ସେଥିରେ ଧାନ ସବୁ ମରିଗଲା । ବିହନ ଗଣ୍ଡାକ ବି ଆଦାୟ ହେଲାଣି । ତଥାପି ସିଏ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ି ନଥିଲା । ସାହୁଘର ଏଇ ଜମି ଖଣ୍ଡିକ ତା' ସଂସାର ବଞ୍ଚେଇଦେଲା । ବାଇଗଣ, ବିଲାତି, ଜହ୍ନି, ଭେଣ୍ଟି ଆଦି ଯେତେ ପନିପରିବା ଚାଷ କଲା । ବେପାରୀ ଆସି ନଗଦ ପଇସା ଦେଇ ସବୁ କିଣିନେଲେ । ସାର ଓଷଦ ବିହନ ପାଇଁ ସୋସାଇଟିରୁ ଯେଉଁ ରଣ କରିଥିଲା, ତାକୁ ଶୁଣିଲା ପରେ ବି ତା' ହାତରେ ଦି'ପଇସା ବଞ୍ଚୁଥିଲା ଘର ଚଳାଇବା ପାଇଁ - ଭଲମନ୍ଦ ପାଇଁ ।

ଦିନେ ଦି'ପହରେ ଫସଲ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁକରି ସମ୍ବାରୁ ବସିଥାଏ । ହଠାତ୍ ତା' ମନକୁ ଆସିଲା- “ଭଗବାନ ହାତଗୋଡ଼ ଚାରିଟା ଦେଇଚନ୍ତି କାମ କରିବା ପାଇଁ । ହେଲେ ଏ ଭେଣ୍ଟିଆ ଟୋକାଗୁଡ଼ାକ କାହିଁକି ଆଜିକାଲି ଚାଷବାସ ଛାଡ଼ି ଚାକିରି ପଛରେ ଗୋଡ଼େଇଚନ୍ତି ? କେଉଁଠି ଖଣ୍ଡେ ପିଅନ କି ଚପରାଣି ଚାକିରି ପାଇଁ ଏ ନେତାଙ୍କ ପାଖରେ ଗୋଡ଼ଭାଙ୍ଗି ନାଉଳି ହେଉଚନ୍ତି ? ଚାଷରେ ଅବଶ୍ୟ ଆଜିକାଲି ବହୁତ ଅସୁବିଧା । ବନ୍ୟା ମରୁଡ଼ି ତ ଫି ବରଷ ଲାଗିଛି । ତା' ସାଙ୍ଗକୁ ମାଟିତଳ ପାଣି ବି ଏବେ କାହିଁ କେତେ ଗହୀରରେ । ଆଗରୁ ପାଞ୍ଚ ସାତ ହାତ ତଉକା ଖୋଳି ଦେଲେ ଯୋଉଠି ପାଣି ଉଠୁଥିଲା, ସେଠି ପିଇବା ପାଣି ମୁନ୍ଦାକ ପାଇଁ ଲୋକେ ଡହଲ ବିକଳ ହେଉଚନ୍ତି । ମାଙ୍କଡ଼ ସଂଖ୍ୟା ତ ଏତେ ବଢ଼ିଗଲାଣି ଯେ ବାଡ଼ିଘରେ ଆଉ କାହାରି ଲଙ୍କା କି ବାଇଗଣ ଗଛଟେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁନି । ହେଲେ ଏସବୁ କଥା ବୁଝୁଛି କିଏ ? ଆମେ ଶାସନକୁ ଆସିଲେ ସୁନା ଫଳେଇ ଦେବୁ, ଜମି ମୁଣ୍ଡରେ କେନାଲ ଖୋଳି ପାଣି ଯୋଗାଇ ଦେବୁ, ଚାଷୀକୁ ମାଗଣାରେ ବିଜୁଳି ଯୋଗାଇ ଦେବୁ- ଏମିତି କହି କହି ନେତାଏ ତ ଏ ଦେଶଟାକୁ ବିକି ଖାଇଦେଲେ । ଆଉ ଏ ଟୋକାଙ୍କୁ ବାଟ ଦେଖେଇବ କିଏ ?” ଭାବିଲା ବେଳକୁ ମୁଣ୍ଡକାନ ତା'ର ଝାଙ୍କି ଝାଙ୍କି ହେଇଗଲା । କିଛି ସମାଧାନ ସେ ଖୋଜି ପାଇଲା ନାହିଁ ।

“ଛାଡ଼ ହୋ ! ଏଗୁଡ଼ାକ ମୁଣ୍ଡରେ ପୁରେଇଲେ ମୁଣ୍ଡ ଖରାପ ହେଇଯିବ । ଏ ଗୁଡ଼ା ସବୁ ଅଛିଷ୍ଟା କଥା - ଅତୁଆ ସୂତା । ନା ଏକଥା ଛିଣ୍ଡିବ ନା ଏ ସୂତାର ଖୁଅ ମିଳିବ । ଖାଲି ସମୟ ବରବାଦ୍ କରିବା କଥା ।” - ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପୁଣି ନିଜକୁ ନିଜେ ବୁଝେଇଦେଲା ସମ୍ବାରୁ ।

ଗୁରେଇ ଦି'ପହର ଖାଇବା ନେଇ ଆସିଲା । ଦେଖିଲା, ସମ୍ବାରୁ କ'ଣ ଗୋଟେ ଚିତ୍ରରେ ବୁଡ଼ିଯାଇଛି । ଏକ ଲୟରେ ଚାହିଁ ରହିଛି ବିଳଆଡ଼େ ।

ଗାମୁଛା ଭିତରେ ବନ୍ଧା ହେଇଥିବା ପଖାଳ କଂସା ଆଉ ଶାଗ ତିଅଣ ଯାହା

ଆଣିଥିଲା, ତାକୁ ପାଖରେ ଥୋଇଦେଇ ସେ ବସି ପଡ଼ିଲା । ଦେଖିଲା, ତଥାପି ସମ୍ଭାରୁ ତା’ ଆଡ଼କୁ ଅନଜନାହିଁ ।

“କ’ଣ କାଠ ପାଲଟିଗଲା ନା କ’ଣ ?” କହି ଦୁଇ ବାହାକୁ ଧରି ଜୋରରେ ହଲାଇ ଦେଲା ।

ତମକି ପଡ଼ିଲା ସମ୍ଭାରୁ । କହିଲା— ଗୁରେଇ ତୁ ? ତୁ କେତେବେଳେ ଆଇଲୁ ? ଦେ ଦେ ଜଳ୍ମି ଦେ, ଭାରି ଭୋକ ଲାଗିଲାଣି ?

ଗାମୁଛା ଖୋଲି ଠାଆ ସଜାଡ଼ିଲା ଗୁରେଇ । କଂସା ଚାରିପାଖରେ ଥୋଇଦେଲା ଅଲଗା ଅଲଗା ଦିନରେ ସଜନା ଶାଗ ଭଜା, ପିଆଜ, ଲୁଣ ଆଉ କଅଁଳକା । ସମ୍ଭାରୁ କହିଲା — ବୁଝିଲୁ ଗୁରେଇ ! କିଏ ସିନା ଶୋଇକରି ସପନ ଦେଖନ୍ତି । ହେଲେ ମୁଁ ଆଜି ବସି ବସି ସପନ ଦେଖୁଥିଲି ।

“କ’ଣ ଏଇ କୋବି କିଆରାକି ଦେଖୁ ?” ଗୁରେଇ ପଚାରିଲା । ସମ୍ଭାରୁ ମୁଣ୍ଡ ଚୁଙ୍ଗାରିଲା ।

ଗୁରେଇ କହିଲା, “ଜାଣିଲ ନା ? ମୁଁ ବି ସପନ ଦେଖୁଥିଲି ତମପରି ।”

— କ’ଣ ?

— ତମେ ଆମ କୋବି ନେଇ ସହରକୁ ଯାଉଛ ବିକିବାକୁ । ଆଉ ଫେରିଲା ବେଳକୁ ପୁଳାଏ ନୋଟ୍ ଆଣି ମତେ ଧରେଇ ଦେଉଛ । ମୁଁ ନା, ଖୁସିରେ ତଳେ ଗଡ଼ି ଯାଉଛି ।

— ନାହିଁ ଲୋ ଗୁରେଇ ! ତୁ ଏତେ ଖୁସି ହୋ’ନା । କାହାର ନଜର ଲାଗିଯିବ । ହେଲେ ତୁ ଯେଉଁ ସହର କଥା କହିଲୁ ନା ? ମୁଁ ଏଥର ସେଇଆ କରିବି । ଗୋପିଆ ଭାଇ କହୁଥିଲା, ସହରରେ କାଳେ କୋବି ବହୁତ ବାମ୍ । କିଲୋ ଚାଲିଶ ଟଙ୍କା । ଏ ବେପାରୀ ଆମକୁ ଏଠି କେତେ ଦେବେ ? ଦେଇ ଦେଇ କି ପଇସା କି କୋଡ଼ିଏ । ମୁଁ ଯଦି ନିଜେ ନେଇ ବିକେ, ତା’ ହେଲେ କିଲୋ ତିରିଶ ହେଲେ ବି ଦଶ ଟଙ୍କା ତ ଅଧିକ ମିଳିବ । ହେଲା, ଟିକିଏ ପରିଶ୍ରମ ପଡ଼ିବ, ପଡ଼ୁ ।

— ହଁ, ତମେ ସେଇଆ କର ।

ଚାରି ଛଅ ଦିନ ଉତ୍ତାରେ ସମ୍ଭାରୁ କୋବି କାଟିଲା ବିକିବାକୁ । ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼’ଶ ସରିକି । ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ବେତାରେ ମୁଣ୍ଡେଇ ଚାଲିଲା ସହରକୁ ।

ବାଟ ତ ବେଶି ନୁହେଁ । ହେଲେ ଭାରି ଅମୋଡ଼ । ଗାଁ ଠାରୁ ମାଲିଆ ଚାଲି ଚାଲି ଗଲେ ପଡ଼ିବ ଇବ୍ ନଦୀ । ଉତ୍ତାରେ ପାରି ହେଲା ପରେ ପଡ଼ିବ ବସ୍ ରହିବା ଛକ । ସେଇଠୁ ବସ୍ରେ ବସିଲେ ଘଣ୍ଟାକର ବାଟ ସହରକୁ ।

ସମ୍ଭାରୁର ମନ ଆଜି ଭାରି ଉଜାଟ । ବସ୍ ବେଳ ତ ସଠିକ୍ ଜଣା ନାହିଁ ତାକୁ । ସେ ଏବେ କରେ କ'ଣ ? ଅନ୍ୟ ଯେଉଁ ଯାତ୍ରୀମାନେ ବସ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଚନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ବାରମ୍ବାର ପଚାରୁଛି- ଭାଇ ! ଏ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ବସ୍‌ର କ'ଣ ଆସିବା ବେଳ ହେଉଛି ? ଆଜି ଏତେ ତେରି କାହିଁକି କରୁଛି ? କ'ଣ ବାଟରେ କୋଉଠି ଖରାପ ହେଉଛି ନା କ'ଣ ? ସବୁଦିନେ କ'ଣ ଏମିତି ତେରି କରେ ? ତା'ର କ'ଣ ଆସିବାରେ ଠିକଣା ନାହିଁ ?

ଶୁଣିବା ଲୋକେ ବିରକ୍ତ ହେଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଭାବୁଛନ୍ତି, ଏ ଲୋକଟା କ'ଣ ଆଜି ନୂଆ ଯାଉଛି ନା କ'ଣ ? ହେଲେ ସେମାନେ କେମିତି ଜାଣିବେ ଯେ ସେ ସତକୁ ସତ ନୂଆ । ଆଗରୁ ଯଦିଓ ଥରେ ଅଧେ ଯାଇଛି, ତେବେ ସେଇଟା ଯିବାରେ ଗଣାଯିବ ନାହିଁ ।

ଯା' ହେଉ ଏଥର ବସ୍ ଆସିଲା । ଯାତ୍ରୀମାନେ ଯିଏ ଯାହାର ଜିନିଷପତ୍ର ଧରି ବସ୍କୁ ଉଠିଗଲେ । ସମ୍ଭାରୁ ତା' କୋବି ବୋଝକୁ ଟେକିଦେଲା ଖଲାସି ହାତକୁ । ଆଉ ତା'ପରେ ବସ୍ ଭିତରେ ଯାଇ ଦେଖେତ ବସିବାକୁ ଟିକିଏ ବି ଜାଗା ନାହିଁ । ଲୋକ ଖୁଦାଖୁଦି । ବସ୍ତା ମାଡ଼ିଲା ପରି ମିଶିଯି କ'ଣ ମାଇଯି କ'ଣ ଦି'ଧାଡ଼ିରେ ଠିଆ ହେଇଛନ୍ତି । ପବନ ଟିକେ ଯିବାକୁ ବି ବାଟ ନାହିଁ ।

“ହେ ଭଗବାନ୍ ! କି ହାନିସ୍ତାରେ ଆସି ପଡ଼ିଲା ମଣିଷ ।” ମୁଣ୍ଡରୁ ଠେକା ଖୋଲି ଝାଳ ପୋଛୁ ପୋଛୁ କହି ପକାଇଲା ସମ୍ଭାରୁ ।

କାଳେ କୋଉଠି ଟିକେ ଜାଗା ମିଳିଯିବ ଭାବି ଏପଟ ସେପଟ ଆଖି ବୁଲାଇଛି, ଏତିକି ବେଳେ ନଜର ପଡ଼ିଲା ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକ ଗୋଟିଏ ଦି'ଜଣିଆ ସିଟ୍‌ରେ ବସିଛନ୍ତି । ଆଉ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବସିଛି ଗୋଟିଏ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷର ଛୁଆ । ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଠେଲାପେଲା ଭିତରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲା ତାଙ୍କ ପାଖରେ । କହିଲା, ବାବୁ ! ମତେ ଟିକେ ବସିବାକୁ ଜାଗା ଦିଅନ୍ତୁ ? ମୁଁ ଛୁଆକୁ କୋଳରେ ବସେଇ ନେଇ ଯାଆନ୍ତି । ଏ ଭିଡ଼ ଭିତରେ ମତେ କେମିତି ଆକ୍ରା ଆକ୍ରା ଲାଗୁଛି ।

- ନାହିଁ ନାହିଁ, ଏଠି ଜାଗା ନାହିଁ । ମୁଁ ଛୁଆ ପାଇଁ ବି ଗୋଟେ ଟିକଟ କରିଛି ।

ସମ୍ଭାରୁର ମନେ ହେଲା ଯେମିତି ଲୋକଟି ତାକୁ ତା'ପାଖରେ ବସାଇବାକୁ ଚାହୁଁନାହିଁ । ତା' ଧୋବ ଧାଉଳିଆ କୁର୍ତ୍ତାରେ କାଳେ ମଇଲା ଲାଗିଯିବ, ବୋଧେ ଏଇଆ ଭାବୁଛି ଲୋକଟା । ଯା' ହେଉ ସେ ପୁଣି ଫେରି ଆସିଲା ତା'ର ପୂର୍ବ ଜାଗାକୁ ଯେଉଁଠି ସେ ଛିଡ଼ା ହେଇଥିଲା ।

ଏସବୁକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିବା ଗୋଟିଏ ଯୁବତୀ ଝିଅ ସମ୍ଭାରୁକୁ କହିଲା, ମଉସା ! ଆସ ଏଇଠି ମୋ ଜାଗାରେ ବସ । ମୁଁ ଠିଆ ହେଇ ଯାଉଛି ।

- ନାହିଁରେ ମାଆ ! ତୁ ବସ । ତୁ ଝିଅ ପିଲାଟେ, ଏ ଭିଡ଼ ଭିତରେ କାହିଁକି ଠିଆ ହେବୁ ? ମୋ ପାଇଁ କାହିଁକି ବେଷ୍ଟ ହେଉଛୁ ? ଏଇତ ପକ୍ଷୀକର ବାଟ, ତା ଭିତରୁ ପୁଣି କେତେବାଟ ଗଲାଣି । ମୁଁ କ'ଣ ଏତିକି ବାଟ ଠିଆ ହେଇ ପାରିବିନି ଭାବୁଛୁ ?

କିନ୍ତୁ ଆଖି ତା'ର ଛଳଛଳ ହେଇ ଯାଉଥିଲା ଏକଥା କହିଲା ବେଳେ । ଭାବୁଥିଲା, ସତରେ ଯଦି ମଣିଷ ପଣିଆ ଥାଏ, ତେବେ ଅଛି ଏଇ ସରଳ ଆଦିବାସୀକ ଭିତରେ । ଯିଏ ଅନ୍ୟର କଷ୍ଟ ବୁଝି ପାରନ୍ତି । ଯିଏ ଅନ୍ୟକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଆଗେଇ ଆସନ୍ତି । ଆଉ ସେ ଭଦ୍ରଲୋକ ? ଖାଲି ଖୋଳପାଟା ଭଦ୍ର । ସିଏ କୋଉଠୁ ଶିଖିବେ ଏସବୁ ?

ଏ ଭିତରେ ଝିଅଟି ନିଜ ଜାଗା ଛାଡ଼ି ଠିଆ ହେଇ ସାରିଥିଲା । ସମ୍ଭାରର ହାତ ଧରି କହିଲା - ମଉସା ! ବସ । ଏଇ ଆଗରେ ପରା ଆମ ଗାଁ ।

ସିଟ୍ରେ ବସୁ ବସୁ ହଠାତ୍ ବସ୍ତା ଅଟକି ଗଲା ଓ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଓହ୍ଲାଇଗଲା ସେ ଝିଅଟି । ମନ ଭିତରେ ଅବସୋସ ରହିଗଲା ସମ୍ଭାରର ତା' ନାଁ ପଚାରିବାକୁ ଭୁଲିଯାଇଥିବାରୁ ।

ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ହାଟ ପାଖରେ ବସ୍ତୁ ଓହ୍ଲାଇଲାବେଳେ ଘେରି ଯାଇଥିଲେ କୋଟଣାଦଳ ସମ୍ଭାରକୁ । ଇଏ କହୁଥିଲା- ମତେ ଦେ, ସିଏ କହୁଥିଲା - ମତେ ଦେ । କିନ୍ତୁ ସମ୍ଭାରୁ କାହାରି କଥା ଶୁଣିଲା ନାହିଁ । ସିଏ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣିଥିଲା ଯେ ଚାଷୀ ଖରାତରା, ଶୀତ କାକରରେ କଷ୍ଟକରି ଫସଲ ଅମଳ କରୁଛି ଆଉ ମଝିରେ ଫାଇଦା ଉଠାଉଛନ୍ତି ଏଇ ବେପାରୀ ଗୋଷ୍ଠୀ । ତା' ଛଡ଼ା ଏତେ କଷ୍ଟ କରି ଏତେ ବାଟ ଯେତେବେଳେ ଆସିବି, ଖାଉଟିକୁ ସିଧା ସଳଖ ନ ଦେଇ ଏମାନଙ୍କୁ କାହିଁକି ଦେବ ?

ବିକ୍ରିବଟା କେମିତି ହେବ, କେତେ ରୋଜଗାର ହେବ, ତା' ତ ଜଣାନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ହାଟରେ ଯାଇ ବସିବି କି ନାହିଁ । ତା' ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ଗଲା ହାଟ ଦାଣ୍ଡିଆ ମାନେ ମୁନିସିପାଲିଟି ଟିକସବାଲା । ନାଲି ଚିରକୂଟି ଖଣ୍ଡେ ବଢ଼େଇ ଦେଇ ତା' ହାତରୁ ଝାମିନେଲା ଖଣ୍ଡେ ଦଶ ଟଙ୍କିଆ ନୋଟ୍ । ଯାହା ଥିଲା ଘରୁ ଆସିଲା ବେଳେ ଆଣିଥିବା ସମ୍ଭାରର ଶେଷ ପୁଞ୍ଜି ।

ସମ୍ଭାରୁ ମନେ ପକାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା, ତା'ର ପଚାଶ ଟଙ୍କା କେମିତି ଆଉ କେତେ ଶିଫ୍ଟ ସରିଗଲା । ଯଦିଓ ସେ କିଛି ବାଜେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିନି । କୋବି ବୋଝକୁ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ତଙ୍ଗାବାଲା ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା ନେବା ଜାଗାରେ ନେଇଗଲା ଦଶଟଙ୍କା । ବସବାଲା ନେଇଗଲା ଉଡ଼ା ବାବଦକୁ କୋଡ଼ିଏ ଆଉ ମାଲ୍ ବାବଦକୁ ଦଶ, ଏମିତି ମୋଟ୍ ତିରିଶି

ଟଙ୍କା । ଆଉ ଶେଷକୁ ଯେଉଁ ଦଶଟଙ୍କା ବଳିଥିଲା ତାକୁ ବି ନେଇଗଲା ଏ ଟୋପିପିନ୍ଧା ମୁନିସିପାଲିଟି ବାଲା । ଭୋକ ଲାଗିଲେ କ'ଣ ବରା କି ପକ୍କୁଡ଼ି ଦି'ଟା କିଣି ଖାଇବ ବା ଖଜନି ଟିକିଏ କିଣିବ ବୋଲି ଯାହା ଭାବିଥିଲା, ସେ ସେମିତି ଭାବନାରେ ହିଁ ରହିଗଲା ।

ସମ୍ଭାରୁ ଦେଖିଲା ହାଟକୁ ବହୁତ କୋବି ଆସିଛି । ପାହାଡ଼ ପରି କୁଡ଼ କୁଡ଼ କରି ଜମେଇ ଦେଇଚାଲି ବେପାରୀମାନେ । ହେଲେ କେହି ଦର ଛାଡ଼ୁ ନାହାଁନ୍ତି । ସବୁ ଚାଲିଛି ଟଙ୍କା ।

ସାଢ଼େ ଆଠରୁ ସାଢ଼େ ନଅ ହେଉଛି ହାଟର ଭିଡ଼ ସମୟ । କାରଣ ଚାକିରିଆ ସବୁ ଏତିକିବେଳେ ଆସିବେ ଏବଂ ହାଟ ସାରି ସବୁ ଦଶଟାରେ ଅଫିସକୁ ଯିବେ ।

ହାଟ ଠିକ୍ ଆରମ୍ଭ ହେଉଛି, ଭିଡ଼ ଜମିନି । ଗରାଖମାନେ ବ୍ୟାଗ୍ ଖଣ୍ଡିଏ ଖଣ୍ଡିଏ ଧରି ହାଟରେ ବୁଲୁଛନ୍ତି । ଦରଦାମ୍ ପଟାରି ବୁଝୁଛନ୍ତି । କିଏ କେମିତି ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କିଣା କିଣି କରିଛନ୍ତି । ଜଣେ ଜଣେ ତାକ ପକାଉଛନ୍ତି- ଆସ, ଆସ । ଫୁଲକୋବି ଶସ୍ତା ହେଇଗଲା । ଧାଇଁ ଆସ । ତାଜା ମାଲ୍ । ସରିଗଲା..... ।

ସମ୍ଭାରୁ ବଜନି କରି ନଥାଏ । ଗୋଟାଏ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଆସିଲା । କାଖରେ ଗୋଟେ ବାଉଁନ୍ ଜାକିଥାଏ । ହାତରେ ଧରିଥାଏ ଗୋଟେ ନାଲିଆ । କହିଲା, “ଏ ବାବୁ ! ଦେ'ତ ମୋରଟା ।”

- “ତୋର ଫେର କାଏଁଟା ? ତୁଜ କାଏଁଟା କରିଛୁ ଯେ ?” ପଚାରିଲା ସମ୍ଭାରୁ ।

- “ତୁଜ ନାଲି ଜାନ୍ତୁ କାଏଁ, ମୁଜ କାଏଁଟା କରସି ?”

- “କାଏଁଟା ବତାବୁ ହେଲେ ତ ଜାନ୍ତମି ।”

- “ମୁଜ ଝାତୁ ମାରସି ଗୋ, ଝାତୁ ।”

- “ଓଃ, ତୁଜ ଝାତୁ ମାରସୁ ? ବେଳେ ଏଇଟା କାଣା ? ଏନ୍ତା

ଝାତୁ ମାରସନ୍ କାଏଁ ? ଇଠାନ୍ତେ ତ ଯେତେ କର୍ତ୍ତା ଜମିଛେ ।” ତା'ପାଖରେ ପଡ଼ିଥିବା ଅଳିଆଗଦାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କହିଲା ସମ୍ଭାରୁ ।

ହେଲେ “ରହ ରହ” କହୁ କହୁ ବୁଢ଼ା ତା'ର ଅପରଦ୍ଧନିଆ ହାତରେ କୋବିଟେ ଧରିଲା ଆଉ ଭାଗିଦେଲା ଟୁରୁଟୁରୁ । ସମ୍ଭାରୁ ମଟ୍‌ମଟ୍ କରି ଚାହିଁ ରହିଥିଲା ତା ଯିବାବାଟକୁ ।

ଧାରେ ଧାରେ ହାଟ ଜମିଲା । ସମ୍ଭାରୁର ମଧ୍ୟ ବିକ୍ରି ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ହାଟସାରା ଦର ଚାଲିଛି ଥିଲାବେଳେ ସମ୍ଭାରୁ ପାଖରେ କୋବି ଦର ଡିରିଶ ଟଙ୍କା । ଗରାଖ ମାନେ ଦେଖିଲେ ବେପାରୀ ସିନା ଶସ୍ତା ହେଇଗଲା ବୋଲି ତାକ ପକାଉଛନ୍ତି, ହେଲେ ପ୍ରକୃତ

ଶସ୍ତ୍ରା ହେଉଛି ଏଇଠି । ବେପାରୀ ଚାଲିଗି ଟଙ୍କା ନେଲେ କିଛି କଥା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କୋବି ଦେଖିବ ତ ତାଙ୍ଗ ତା' ଦେହରେ ଥିଲା । ଜଣ ଜଣଙ୍କ ପାଖରେ ତ ଦେଖିବ ଗଛର ଯାହା ମାଟି ଭିତର ମୂଳଟି ମାତ୍ର କଟା ହେଇଛି । ବାକିତକ କିଲୋ ଦରରେ ବିକ୍ରି । ଇଏ ଅବଶ୍ୟ ବେପାରୀଙ୍କ କାମ ନୁହେଁ । ଏ କାମ ହେଉଛି ଚତୁର ଚାଷୀଙ୍କର । ବେପାରୀ ଭଲ କ'ଣ କରିବେ ? ସିଏ ଯେମିତି କିଣିବେ ସେମିତି ବିକିବେ ନା !! ତେଣୁ ତାଙ୍ଗରେ ହାତ ଲଗାଇବାକୁ ସେ ଦେବେନି । ନେଲେ ନିଅ, ନ ହେଲେ ନାହିଁ ।

ଯେଉଁ ଅଂଚଳରେ ଗୋଟା ବିକ୍ରି, ସେଠିକା କଥା ଅଲଗା, କୋବିର ଆକାର ପ୍ରକାର ଧ୍ୟେୟ ଦାମ୍ । ନହେଲେ ଏ ତାଙ୍ଗ ପତ୍ର, ଯାହା ଗୋଖାଦ୍ୟ, ତାକୁ କିଏ ପତାରେ ?

ସମ୍ଭାରୁର କୋବିକୁ କିନ୍ତୁ କେହି ବାହୁନି ପାରିବେନି । ଜିନିଷ ଭଲ । ତା' ସାଙ୍ଗକୁ ଉଚିତ୍ ଦାମ୍ । ଏଥିରେ କ'ଣ କହିବାର ଅଛି କାହାର ? ଏଥର ଭିଡ଼ ଜମିଗଲା, ଖବରଟା କାନକୁ ଦି'କାନ ହେଇ ଖେଳିଯିବାରୁ ।

ଭଲ ଦି' ପଇସା ପାଇବ ବୋଲି ସିନା ସମ୍ଭାରୁ ସହରକୁ ଚାଲି ଆସିଲା, ହେଲେ ସହରୀ ଗରାଖଙ୍କ ବିଷୟରେ ସିଏ ଥିଲା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନଭିଜ୍ଞ । ଭଦ୍ରଲୋକ ତ ଅଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ତା' ଭିତରେ ଭଦ୍ର ପୋଷାକରେ କିଛି ଭିନ୍ନ ପ୍ରକୃତିର ଲୋକ ବି ଅଛନ୍ତି । ସିଏ ଏକମିତି ଭିଡ଼ରୁ ବେଶ୍ ଫାଇଦା ଉଠେଇଥାନ୍ତି । କିଏ ବାଛିକି ରଖୁଛି କହି ବିନା ଓଜନରେ ବ୍ୟାଗରେ ପୁରେଇଥାନ୍ତି ତ କିଏ ପଇସା ଦେଉଛି କହି ସୁଯୋଗ ଦେଖି ଖସି ଚାଲିଯାଆନ୍ତି । କିଏ ଖୁରୁରା କରି ଆଣୁଛି କହି ଫେରାର ତ କିଏ 'କ'ଣ ସୁନା ତଉଲ କରୁଛୁ?' କହି ଜୋର ଜବରଦସ୍ତ କିଲେ ଜାଗାରେ ଦେଡ଼ କିଲୋ ଧରି ଟମ୍ପଟ୍ ।

ଏ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବିଚରା ସମ୍ଭାରୁ ବା କ'ଣ କରି ପାରିଥାନ୍ତା ? ତା' ଚାରିପାଖ ଯାକ ଲୋକ । କାହା କଥା ଶୁଣିବ, କାହାକୁ ବା ଉତ୍ତର ଦେବ ସେ ବୁଝି ପାରୁନଥିଲା । କାହାକୁ ଜିନିଷ ଓଜନ କରି ଦେବାକୁ ହେବ ତ କାହାଠୁ ପଇସା ହିସାବ କରି ରଖିବାକୁ ହେବ । ପୁଣି ଫେରାଇବାକୁ ହେବ ମଧ୍ୟ । ସିଏ ଘାବରେଇ ଗଲା । କିଏ ପଇସା ଦେଲା କିଏ ନ ଦେଲା ସେ ଠିକ୍ ଠିକ୍ ମନେ ପକାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ତା'ର ମନସ୍ଥିତିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଠକ ଶ୍ରେଣୀର କେହି କେହି ଆଦୌ ପଇସା ନ ଦେଇ “ଶହେ ଟଙ୍କା/ପଚାଶ ଟଙ୍କା ଦେଲି ପରା” କହି ଆହୁରି ପଇସା ଫେରସ୍ତ ମାରିଲେ । ଆଉ ସମ୍ଭାରୁ ମଧ୍ୟ ନିରାହ ପ୍ରାଣୀଟି ପରି ତାଙ୍କୁ ପଇସା ଫେରାଇଲା, ଯଦିଓ ସେ ମନେ ପକାଇ ପାରୁ ନଥିଲା କେତେବେଳେ ପଇସା ରଖିଲା ବୋଲି ।

ସମ୍ଭାରୁର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଜଣେ ଯୁବକ ମନରେ ଦୟା ଆସିଲା । ଭିଡ଼ ଭିତରେ ପଶି ସେ ସମ୍ଭାରୁ ପାଖରେ ଠିଆ ହେଲା । କହିଲା, “ଭାଇ ! ତମେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନା ।

ତମେ ଜଣ ଜଣ କରି ଜିନିଷ ଦିଅ ଆଉ ତା' ଠାରୁ ପଇସା ରଖ । ମୁଁ ଦେଖୁଛି, କିଏ ପଇସା ଦେଉଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ।”

ଏବଂ ଲୋକମାନଙ୍କୁ କହିଲା, “ଭାଇମାନେ ! ଟିକେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧର । ତମେ ଏତେ ଲୋକ ଗୋଟାଏ ଲୋକକୁ ବାଉଳା କରି ପକେଇଲେ ସିଏ କ’ଣ କରିବ ? ହାତରେ ସବୁଠି କୋବି ଦର ଚାଲିଗି ଟଙ୍କା ଥିଲାବେଳେ ସିଏ ଆମକୁ ଡିରିଣ୍ଡ ଟଙ୍କା ଦରରେ ଦେଉଛି । ନହେଲେ ସିଏ ତ ଏଇ ଦାମ୍ରେ କୋଟଣା ପାଖରେ ମପେଇ ଦେଇ ଆରାମରେ ଘରକୁ ପଳାଇଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ସିଏ ତାହା କଲାନାହିଁ । ଖାଉଟିକୁ ସିଧା ସଳଖ ସିଏ ଶସ୍ତାରେ ଦେଲା । ଏଥିରେ ଯଦି ଆମେ ତାକୁ ହଜିରାଣ କରିବା, ପଇସା ନ ଦେଇ ଚାଲିଯିବା, ତେବେ ସିଏ ଆଉ ଦିନେ ଏ ହାତକୁ ଆସିବ ତ ? ଆମକୁ ଶସ୍ତାରେ ପରିବା ଯୋଗାଇବାକୁ ମନ କରିବ ତ ? ଧାରସ୍ଥିର ମନରେ ସମସ୍ତେ ଟିକିଏ ଚିନ୍ତା କର । ତା’ଛଡ଼ା ଆମେ ଏଠିକାର ଲୋକମାନେ ଯଦି ଏଭଳି କିଛି କରନ୍ତି ତେବେ ଆମ ସହର ତଥା ଜିଲ୍ଲା ଯାହାର ନାଁ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ହୋଇଛି ତା’ର ମର୍ଯ୍ୟଦା ରହିବ ତ ?”

ମନ୍ତ୍ର ଶକ୍ତି ଭଳି ଯୁବକର କଥା କାରୁ କଲା । ସମସ୍ତେ ଶାନ୍ତ ହେଇଗଲେ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ସମ୍ଭାରୁ । ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ବିକ୍ରିବଟା ସାରି ଘରକୁ ଫେରିବାର ଉପକ୍ରମ କରୁ କରୁ ଗଭୀର କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇଲା ସେହି ଯୁବକ ଜଣକୁ, “ଯା’ ହେଉ ତମେ ଆଜି ଥିଲ ବୋଲି.... ।” ଅଜାଣତରେ ହାତ ଦୁଇଟି ତା’ର ଯୋଡ଼ି ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ସେହି ଯୁବକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ।

ହାତରୁ ବାହାରି ସମ୍ଭାରୁ ପଶିଲା ଗୋଟାଏ ଲୁଗା ଦୋକାନରେ । ଗୁରେଇ ଦେହକୁ ମାରିଲା ଭଳି କିଣିଲା ଖଣ୍ଡିଏ ପଶାପାଲିଆ ସମ୍ବଲପୁରୀ ଶାଢ଼ୀ । ଚାରିଶ’ ପଚାଶ ଟଙ୍କାରେ । ହୋଟେଲରେ ତା’ ଜଳଖିଆ ଖାଇ ଛୁଆଙ୍କ ପାଇଁ ବାଟଦେଖା ଆଣିଲା ଖାଣ୍ଡାଗଜା ଆଉ ଲତୁ । ଫେରନ୍ତା ବସ୍ ଧରିଲା ବେଳକୁ ମୁହଁ ସଞ୍ଜ ।

ସକାଳ ଅପେକ୍ଷା ଏ ବସ୍ ଥିଲା ଆହୁରି ଭିଡ଼ । କାରଣ ତା’ପଛରେ ଆଉ କୌଣସି ବସ୍ ନଥିଲା । ସହରରୁ ଗାଁକୁ ଫେରିବା ପାଇଁ । ବହୁ କଷ୍ଟରେ ସମ୍ଭାରୁ ବସ୍ ଭିତରେ ପଶିଲେ ବି ସେଇ ବାଟ ପାଖରେ ହିଁ ରହିଗଲା । ବସ୍ ଭିତରର ମିଞ୍ଜି ମିଞ୍ଜି ଆଳୁଅରେ ପାଖ ଲୋକର ମୁହଁ ବି ଚିହ୍ନି ହେଉ ନଥିଲା ।

ବ୍ୟାଗ୍ ଖଣ୍ଡିକ କାଳେ ହଜିଯିବ ବୋଲି ସମ୍ଭାରୁ ତାକୁ ଅନ୍ୟ କେଉଁଠି ନରଖି କାନ୍ଧରେ ଗଳାଇଦେଲା । ଖାଲି ବୋଉଟାକୁ ଆଗରୁ ଉଠାଇ ଦେଇଥିଲା ବସ୍ ଉପରକୁ । କଣ୍ଠକୂର ଯେତେବେଳେ ପଇସା ମାଗିଲା, ଛାତି ପକେଟରୁ କାଢ଼ି ତାକୁ ଦେଲା ।

ବସ୍‌ରୁ ଓହ୍ଲାଇଲା ବେଳେ ଦେଖିଲା ତା’ ଗାଆଁର ଆଉ କେତେଜଣ ବି ଅଛନ୍ତି ।

କଥାଭାଷା ହେଇ ସମେସ୍ତ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ଆସିଲେ ଡଙ୍ଗାଘାଟ ଆଉ ତା'ପରେ ଗାଁକୁ ।
ଘାଟିଆ ଗଲାବେଳେ ଭଡ଼ା ନେଇ ଥିବାରୁ ଏଥର ଆଉ ପଇସା ମାଗିଲା ନାହିଁ ।

ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଚାହିଁ ବସିଥିଲେ ଗୁରେଇ ଆଉ ଝିଅ ସୁମି, ସମ୍ଭାରୁର
ଫେରିବା ବାଟକୁ । ବ୍ୟାଗଟା ଗୁରେଇ ହାତକୁ ବଢ଼େଇ ଦେଇ ସମ୍ଭାରୁ ପଶିଗଲା ଘର
ଭିତରକୁ ।

ବ୍ୟାଗ୍ ଖୋଲି କ'ଣ ଅଛି ବୋଲି ମାଆ ଝିଅ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ହଠାତ୍ ଶୁଭିଲା
ସମ୍ଭାରୁର ଚିତ୍କାର । ମାଆ ଝିଅ ଧାଇଁଗଲେ ଘର ଭିତରକୁ । ସମ୍ଭାରୁ ତା' କାନିଜ୍‌ଟା
ଖୋଲି ଗୋଟାଏ ହାତରେ ଧରିଥିଲା । ଆଉ ଗୋଟାଏ ହାତ ଥିଲା ତା' ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ।
ଆଖି ଦି'ଟା ସେ ବୁଜି ଦେଇଥିଲା । ଘର ଭିତରକୁ ପଶିବା ବେଳେ ଯେଉଁ ଖୁସି ଥିଲା,
ତା'ର ଚିହ୍ନବର୍ଣ୍ଣ ଆଉ ନଥିଲା ତା' ମୁଖ ମଣ୍ଡଳରେ ।

ଗୁରେଇ ପାଠ ନ ପଢ଼ିଥିଲେ ବି ବେଶ୍ ପଢ଼ି ପାରିଥିଲା ସମ୍ଭାରୁ ମନର ଅକୁହା
ବେଦନାକୁ । ଏବଂ ମନେ ମନେ ଦୋଷୀ କରୁଥିଲା ନିଜକୁ, ସହରକୁ ପଠେଇଥିବାରୁ ।

କାଠଗଡ଼ାରେ ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର

ଘଟଣାର ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟ ଦୃଶ୍ୟ ଥିଲା ଅତି ବାଉସ୍ । ଗୋଟାଏ ଅର୍ଦ୍ଧନଗ୍ନ ନାରୀର କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ଶରୀରକୁ ରାଷ୍ଟ୍ରା କଡ଼ରେ ଫିଙ୍ଗିଦେଇ ପଳାୟନର ଉପକ୍ରମ କରୁଥିଲେ ଦୁର୍ବୃତ୍ତଗଣ । ହଠାତ୍ ପଛପଟରୁ ତାଙ୍କ ଗାଡ଼ିର ହେଉଁ ଲାଇଟ୍ ପଡ଼ିଲା । ଜଣାଗଲା ଯେମିତି ପଣ୍ଡ ହୋଇଗଲା ସେମାନଙ୍କର ଅବଶିଷ୍ଟ ଯୋଜନା । ପ୍ରାଣ ବିକଳରେ ସେମାନେ ଇତସ୍ତତଃ ଧାଇଁବାକୁ ଲାଗିଲେ । କାହାର ଚପଲ ଖସି ପଡ଼ିଗଲା ତ କାହାର ଚକ୍ଷୁମା । ତଥାପି ଆଖପାଖର ଘନ ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ଲୁଚିଯିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେଲେ ସମସ୍ତେ ।

ନିଶାନ୍ଧ । ମାର୍ଗଶୀରର ଥୁରୁଥୁରୁ ଶୀତରେ ଥରୁଥିବା ନିକାଞ୍ଚନ ବନ ପଥରେ ଏ ଘଟଣା ଥିଲା ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର ଦକ୍ଷିଣ କବାଟଙ୍କ ପାଇଁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ । ମିଲିଟାରୀ ଗାଡ଼ିରେ ତାଙ୍କ ସହିତ ଥିଲା ତାଙ୍କର ଭ୍ରାତୃଭର । ପାଖରେ ଥିଲା ଏ.କେ. ଫର୍ଗସେଭେନ୍ ରାଇଫଲ୍ ଓ ସର୍ଭିସ୍ ରିଭଲ୍ଭର । ତେଣୁ ଭୟ ନଥିଲା ଦୁର୍ବୃତ୍ତଙ୍କ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ସଂଘବଦ୍ଧ ଆକ୍ରମଣକୁ ।

ଗାଡ଼ିର ହେଉଁଲାଇଟ୍ ଜଳୁଥାଏ । ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଲେ ଘଟଣାସ୍ଥଳରେ । ସାମନାରେ ଥାଏ ସେମାନେ ଛାଡ଼ି ଯାଇଥିବା କାର୍ । ନମ୍ବର ଟିପିଲେ । ଫୋନ୍ ଲଗାଇଲେ ନିକଟସ୍ଥ ଥାନାକୁ । ଗାଡ଼ିରେ ଥିବା ଟର୍ଚ୍ଚ ଲାଇଟ୍‌କୁ ଧରି ସେ ଖୁବ୍ ସନ୍ତର୍ପଣରେ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ସେହି ଆଡ଼କୁ ଯେଉଁଠି ସେ ଅର୍ଦ୍ଧନଗ୍ନ ନାରୀଟି ପଡ଼ିଥିଲା । ଟର୍ଚ୍ଚ ମାରିଲେ । କିନ୍ତୁ ଚାହିଁ ପାରିଲେ ନାହିଁ ତାକୁ । ସେ ଥିଲା ମୃତପ୍ରାୟ । ଶରୀରରୁ ରକ୍ତସ୍ରାବ ହେଉଥିଲା । ଶତ୍ରୁର ରକ୍ତରେ ସେ ଅନେକ ହୋଲି ଖେଳିଛନ୍ତି । କେତେ ଉତ୍ସବ ପାଳନ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏ କ'ଣ ? ଆଜି କାହିଁକି ହାତ ଥରୁଛି ତାଙ୍କର ? କାହିଁକି ଫାଟି ଯାଉଛି ତାଙ୍କର ଛାତି ଭିତରଟା ? କିଏ ଏହି ନାରୀ ? କ'ଣ ବା ସଂପର୍କ ଏହି ନାରୀ ସହିତ ତାଙ୍କର ? ମନ ଆନ୍ଦୋଳିତ ହେଉଥିଲା ।

ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଇ ଭ୍ରାତୃଭର ଏ ଭିତରେ କମ୍ବଳ ଆଣି ଦେଇଥିଲା । ଅନ୍ତରର

କୋହକୁ ଯଥା ସମ୍ଭବ ଚାପିଦେଇ ସେ କମ୍ବଳରେ ଆଛାଦିତ କଲେ ତା'ର ଅନାବୃତ ଶରୀରକୁ । ନାକ ପାଖରେ ହାତ ଦେଇ ଦେଖିଲେ, ଶ୍ବାସ ପ୍ରଶ୍ବାସ ଚାଲିଛି । ଶରୀରରେ ସଧବାର ଲକ୍ଷଣ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଜାଣିଲେ, ଅଭିଆଡ଼ି ଝିଅଟିଏ ନିଶ୍ଚୟ ! ଆହା..... ।

ଦୁହେଁ ମିଶି ଝିଅଟିକୁ ଚେକିନେଲେ ଗାଡ଼ି ଭିତରକୁ ।

“ତାଲ ସୁନାଲ ! ଶିଘ୍ର ତାଲ । ତାନ୍ତ୍ରରଖାନା ଏଇଠୁ ପ୍ରାୟ ଦଶ କିଲୋମିଟର ଦୂର । ଆମକୁ ଯେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଝିଅଟିକୁ ବଞ୍ଚାଇବାକୁ ହେବ । କ’ଣ କହୁଛ ?”- କହିଲେ ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର ।

- ହେବ ସାର୍ । ନିଶ୍ଚୟ ହେବ । ଆମେ ଅତି ବେଶିରେ ଅଧିଗ୍ରହ୍ୟ ଭିତରେ ତାନ୍ତ୍ରରଖାନାରେ ପହଞ୍ଚିଯିବା । ମୁଁ ଗାଡ଼ି ଚଳାଉଛି । ଆପଣ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ।

ଏକ ଆହତ ପିତାର ହୃଦୟ ନେଇ ପାଡ଼ିତା ପାଖରେ ଯାଇ ବସି ପଡ଼ିଲେ ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର ସାହେବ । ତା'ର ଅସଜଡ଼ା କେଶ ରାଜିକୁ ସଜାଡ଼ି ଦେଉଁ ଦେଉଁ ତାଙ୍କର ନୟନ ଯୁଗଳରୁ ଝରି ପଡ଼ିଲା କେଜାବୁଦା ଲୁହ ଅଜାଣତରେ ।

ସତେ ଯେମିତି ସମ୍ବେଦନଶୀଳତାର ଏଇ ଶୀତଳ ସ୍ପର୍ଶ ଟିକକର ଅପେକ୍ଷାରେ ଥିଲା ପାଡ଼ିତା । ସାମାନ୍ୟ ହଲ୍‌ଚଲ୍ ହେଲା ତା'ର ଦେହ । ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସିଏ କିଛି କହୁଥିବାର ଶୁଣାଗଲା । କାନ ଡେରିଲେ ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର । ସେ ପାଣି ମାଗୁଥିଲା । ବୋତଲ ଖୋଲି ହାତରେ ପାଣି ନେଇ ତା' ପାଟିରେ ଦେଲେ । ଝିଅଟି ଏଥର ଆଖି ଖୋଲିଲା । ତଳତଳ ଛଳଛଳ ଆଖିରେ ସେ ଚାହୁଁଥିଲା ଅତି ବିକଳ ହୋଇ । କିଛି କହିବାକୁ ଯେମିତି ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା । ତା' ଓଠ ଥରୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଅସହ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱରୂପ କେବଳ ବହିରଲା ଦୁଇଧାର ଲୁହ । ନିରାହ ଚାହାଣିରେ ସେ ଯେମିତି ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା - ସେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ।

- ଥାଉ ମା ! ତୁ କିଛି କହିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ମୁଁ ଜାଣେ, ଯେଉଁମାନେ ତୋ ଉପରେ ଏଭଳି ପାଶବିକ ଅତ୍ୟାଚାର କରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ମଣିଷ ନୁହନ୍ତି । ଗୋଟେ ଗୋଟେ ପିଣ୍ଡାତ । ଠିକ୍ ସମୟରେ ଆମେ ପହଞ୍ଚି ନଥିଲେ ସେମାନେ ହୁଏତ..... ।

- “ଭଲ ହେଇଥାନ୍ତା ବାବୁ ! ବହୁତ ଭଲ ହେଇଥାନ୍ତା । ସେମାନେ ମୋତେ ଜୀବନରେ ମାରି ଦେଇଥାନ୍ତେ । ଏ କଳଙ୍କିତ ଜୀବନ ନେଇ ବଞ୍ଚିବା ଅପେକ୍ଷା, ମରି ଯାଇଥିଲେ ବରଂ ମୁଁ ତରି ଯାଇଥାନ୍ତି । ଲୋକଙ୍କ ଟାହି ଟାପରା, ଖଣ୍ଡିମରା କାଣ ମୁଁ କେମିତି ସହିବି ବାବୁ ? ମରଣ ମୁହଁରୁ ତମେ ମୋତେ କାହିଁକି ବଞ୍ଚେଇଲ ?” ବୁକୁଡ଼ଳରେ ଜମାଟ ବାନ୍ଧିଥିବା ସମସ୍ତ କୋହ ଯେମିତି ତା'ର ଉଦ୍‌ବେଳିତ ହୋଇ ଉଠିଲା କଇଁ କଇଁ କାନ୍ଦ ସହିତ ।

ଏଭଳି ଏକ ହୃଦୟ ବିଦାରକ ଘଟଣା ବୋଧହୁଏ ଥିଲା ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟରଙ୍କ ଜୀବନରେ ପ୍ରଥମ । ସୈନ୍ୟ ବିଭାଗର କଠୋର ଅନୁଶାସନମୟ ଜୀବନ, ଯେଉଁଠି ସ୍ନେହ, ପ୍ରେମ ଓ କରୁଣାର ସ୍ଥାନ ଅତି ନଗଣ୍ୟ, ସେଥିରେ ବି ଝଡ଼ ଉଠିଲା । ଧୈର୍ଯ୍ୟର ବନ୍ଧ ତାଙ୍କର ଯେମିତି ଦୋହଲି ଯାଉଥିଲା । ସେ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । କାରଣ ତାହା ହିଁ ଥିଲା ସେ ସମୟର ଆବଶ୍ୟକତା । ସେ ଝିଅଟିର ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛିଲେ । କହିଲେ, ଜାଣିଲୁ ମା' ! ସେମାନେ ଯେଉଁ ଜଘନ୍ୟ ଅପରାଧ କରିଛନ୍ତି, ତା'ର କ୍ଷମା ନାହିଁ । ବିଚ୍ ରାସ୍ତାରେ ଯେଉଁମାନେ ମା' ଭଉଣୀମାନଙ୍କର ଜଙ୍ଗଲ ଲୁଟ୍ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଏ ଆଜନ୍ ଅଦାଲତ ହୁଏତ ଛାଡ଼ି ଦେଇପାରେ । କେତେଟା ଟଙ୍କା ମୋହରେ ଏ ଓକିଲ ବାରିଷ୍ଟର ହୁଏତ ନିଜର ବିବେକକୁ ହତ୍ୟା କରି ସେମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ କରାଇବାକୁ ତାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଯୁକ୍ତି କରି ପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଭଗବାନଙ୍କ ଦରବାରରେ ନ୍ୟାୟ ଠିକ୍ ମିଳିବ । ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଦଣ୍ଡିତ ହେବେ । ତୁ ଖାଲି ସୁସ୍ଥ ହୋଇ ଯା', ଦେଖୁ ସେମାନେ କେମିତି ଦଣ୍ଡ ପାଇବେ ।”

- “ହଁ, ବାବୁ ! ସେମାନେ ଦଣ୍ଡ ପାଇବେ । ହେଲେ ମୁଁ ? ମୁଁ କ'ଣ ପାଇବି ? ଗୁଡ଼ାଏ ଲାଞ୍ଜନା, ଗୁଡ଼ାଏ ଅପମାନ, ଏଇଆ ନା ? ମୋରି କଥା ଭାବି ଭାବି ମୋ' ବୁଢ଼ା ମା'ଟା କତରାଲଗା ହେଇଯିବ । ଆଉ ଦିନ କେଜତାରେ ଆରପୁରକୁ ଚାଲିଯିବ, ଏଇଆ ନା ?” - ଆହୁରି ଜୋରରେ ଧକେଇ ଧକେଇ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା ଝିଅଟି ।

- ତୁ ପୁଣି କାନ୍ଦିଲୁ ମାଆ ? କହୁଛି ପରା, ଏଣିକି ତୋର ସବୁ ଦାୟିତ୍ବ ମୋର । ଆଜିଠୁ ତୁ ମୋର ଝିଅ । କ'ଣ ଏ ବୁଢ଼ା ବାପଟାର କଥା ମାନିବୁନି ? ତୁନି ହେବୁନି ?

- ହଁ ବାବୁ ! ମୋ' ବାପା ବହୁତ ଦିନରୁ ଚାଲିଗଲେଣି । ଏବେ ତମେ ମୋ' ବାପା । ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ତମ କଥା ମାନିବି ।

ଦୁହିଙ୍କ ମନ ଭିତରେ ଯେମିତି ଏକ ନୂଆ ସଂପର୍କର ମୂଳଦୁଆ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଆଉ ତାଙ୍କରଖାନା ହତାରେ ପ୍ରବେଶ କରୁଥିଲା ତାଙ୍କର ଗାଡ଼ି ।

ସେତେବେଳକୁ ରାତି ପ୍ରାୟ ସାଢ଼େ ଗୋଟାଏ । ସବୁଆଡ଼େ ଶୂନ୍ୟଶାନ୍ତ । ଔର୍ବନ୍ଧାନ୍ତ ବୋଧହୁଏ କେଉଁଠି ଟିକିଏ ଘୁମେଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ଗାଡ଼ିଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଦି'ଟା ବୁଲାଇ କୁକୁର ଭୁଲି ଉଠିଲେ । ମାର୍ବଲ ବାରଣ୍ଡାରେ ମିଲିଟାରୀ ବୁଟ୍ ଟପ୍ ଟପ୍ ଶବ୍ଦ ଘୋଡ଼ାଟାପୁର ଭ୍ରମ ସୃଷ୍ଟି କଲା । ଘନ ଅନ୍ଧକାରର ଗର୍ଭ ଚିରି ସେ ଶବ୍ଦ ଯେମିତି ଔର୍ବନ୍ଧାନ୍ତର କର୍ଣ୍ଣ କୁହରରେ ପ୍ରବେଶ କଲା । ଅଜଣା ଭୟ ଓ ଆଶଙ୍କାରେ ଧକ୍କା ସଜ୍ଜ ହୋଇ ସେ ଧାକ୍କା ଆସିଲା ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟରଙ୍କ ନିକଟକୁ । ଆଗରୁ କେବେ ଦେଖି ନଥିବା ତା'ଠାରୁ ହାତେ ଚାଖଣ୍ଡେ ଭଜର ମୋଟା ନିଶୁଆ ଲୋକଟାକୁ ଦେଖି ତା'ର ଯେମିତି ପିଲେହି ପାଣି ହୋଇ

ଯାଉଥିଲା । ତଥାପି ଗୋଟାଏ ଲମ୍ବା ସାଲୁୟଟ୍ ମାରି ଆଦେଶ ପାଳନ ଭଙ୍ଗରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପଚାରିଲା, “କାହାକୁ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ସାର ?”

- ତାଙ୍କର ବାବୁ କାହାନ୍ତି ?

- ରେଷ୍ଟ ରୁମ୍‌ରେ ସାର ।

- ‘ଚାଲ’ କହି ମାଡ଼ି ଚାଲିଲେ ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର ଏବଂ ପାଖେ ପାଖେ ରହି ଡ୍ରାଟ୍‌ମ୍ୟାନ୍ କେବଳ ହାତ ଦେଖାଇ ଦିଗ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରୁଥିଲା ।

କଲିଂ ବେଲ୍ ଶବ୍ଦରେ ଆଖି ମଲି ମଲି କବାଟ ଖୋଲିଲେ ତାଙ୍କର ବାବୁ । ଚିରାଚରିତ ଢଙ୍ଗରେ ପଚାରିଲେ- କ’ଣ ହେଲା ?

- ଗୋଟାଏ ସିରିଏସ୍ ପେସେଞ୍ଜକୁ ଆଣିଛି ସାର ! ପ୍ଲୁଜ୍ ଆଟେଣ୍ଡ ହର୍ ଜମିଡ଼ିଏଟ୍‌ଲି ।

- ପ୍ରଥମେ କୁହନ୍ତୁ ନା, କ’ଣ ହେଉଛି ?

- ଟ୍ୟାକ୍ ରେସ୍ ଆଣ୍ଡ ଆଟେମ୍ପଟ ରୁ ମର୍ଡର ।

- ଏ ! ଏ ତ ପୋଲିସ୍ କେସ୍ ! ପୋଲିସ୍ ଆସିବା ଆଗରୁ ମୁଁ ଟ୍ରିଟ୍‌ମେଣ୍ଟ କେମିତି କରିବି ?

- କିନ୍ତୁ ପୋଲିସ୍ ଆସିବା ଯଦି ଡେରି ହୁଏ ଆଉ ତା’ ଆଗରୁ ରୋଗୀର ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ ? ଆପଣ ଦାୟୀ ହେବେ ତ ?

- କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! ଆପଣ ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ? ଆମେ ନିୟମରେ ବନ୍ଧା ।

- ଦେଖନ୍ତୁ, ମୁଁ ନିୟମ ଫିୟମ୍ କିଛି ଜାଣେନା । ମୁଁ ଚାହେଁ ମୋ ଝିଅର ଜୀବନ । ମୁଁ ଥାନାକୁ ଫୋନ୍ କରି ଜଣାଇ ଦେଇଛି । ଆପଣ ଦୟାକରି ମୋ ଝିଅକୁ ବଞ୍ଚାନ୍ତୁ । ଆମା କଥା ମୁଁ ବୁଝିବି ।

କିନ୍ତୁ ହାୟ ! ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟରଙ୍କର ଏତେ ଅନୁନୟ ବିନୟ ଯେମିତି ପାଣି ଫାଟି ଯାଉଥିଲା ଠିକ୍ କାଲା ଆଗରେ ମୂଳା ଚୋବାଇଲା ପରି ।

ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲେ, ତାଙ୍କ ମନ ଯେମିତି ତାଙ୍କର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବାହାରକୁ ଚାଲିଯାଉଛି । ଏତିକିବେଳେ ଡ୍ରାଇଭର ସୁନାଲ୍ ଧାଇଁ ଆସି ଖବର ଦେଲା- ସାର ! ସାର ! ଝିଅର ହାତ ଗୋଡ଼ ଥଣ୍ଡା ହେଇ ଯାଉଛି । ସିଏ ଆଉ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁନି ସାର !

ଏକଥା ଶୁଣି ତାଙ୍କର ବାବୁ କବାଟ ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ । ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର ଗର୍ଜି ଉଠିଲେ- ବହୁତ ହେଇଗଲା ତାଙ୍କରବାବୁ ! ଝିଅ ତ ମରିବା ନିଶ୍ଚିତ । ଆଉ ଆପଣ ବଞ୍ଚିବେ କାହିଁକି ? କାହାପାଇଁ ?

ଡାକ୍ତରଙ୍କ ହାତ ଡେଣାକୁ ଧରି ନିଜ ଆଡ଼କୁ ଆକର୍ଷଣ କରୁଥିଲେ ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର । “ମରିଗଲି ମରିଗଲି” ବୋଲି ଚିତ୍କାର ଶୁଣି ଧାଇଁ ଆସିଲେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଡାକ୍ତର, ନର୍ସ ଓ କର୍ମଚାରୀ ।

– “ଖବରଦାର । ମୋ ପାଖକୁ ଆସିବାର ଦୁଃସାହସ ଯେମିତି କେହି ନ କରନ୍ତି । ମୁଁ କାହାରିକୁ ଛାଡ଼ିବିନି ।”

ଗୋଟାଏ ଘାଇଲା ବାଘ ଭଳି ଗର୍ଜନ କରୁଥିବା ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟରଙ୍କ ସାମନାକୁ ଆସିବାକୁ ସାହାସ କୁଲେଇ ପାରୁନଥିଲେ ଦେଖଣାହାରୀ । ଫିରିଙ୍ଗି ଦଖଲ ପୂର୍ବର ଅପରାଜେୟ ଖୋରଧାଗଡ଼ର ଦକ୍ଷିଣଦ୍ୱାରର ରକ୍ଷକ ଥିଲେ ଏହି ପାଇକବୀରଙ୍କର ପୂର୍ବ ପୁରୁଷ । ଯାହାର ସ୍ୱସ୍ଥ ଆଭାସ ମିଳୁଥିଲା ତାଙ୍କର ଅବଦମ୍ବିତ ଠାଣିରୁ ।

ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ଟେଲିଫୋନ୍ ପାଇ ସି.ଡ଼ି.ଏମ୍.ଏ, ଧାଇଁ ଆସିଲେ । ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ପହଞ୍ଚିଲେ ପୋଲିସ୍ । ଏକା ଏକା ଦଶ ଜଣଙ୍କୁ କାବୁ କରିବାର କ୍ଷମତା ରଖୁଥିବା ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟରଙ୍କୁ ବଳ ପ୍ରୟୋଗ ନ କରି ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା ପୋଲିସ୍ ।

– “ଆପଣ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ସାର । ଆପଣଙ୍କ ଝିଅର ଚିକିତ୍ସା ତୁରନ୍ତ ହେବ । ଆପଣ ଦୟାକରି ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦିଅନ୍ତୁ ।

ସବୁ ଟେକି ଶୋଇଥିବା କର୍ମଚାରୀ ଯେମିତି ହଠାତ୍ ଚଳଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠିଲେ । ଅନୁଶାସନ ବିହୀନ ହୁଗୁଳା ଶାସନରେ ସତେ ଯେମିତି ବିଦ୍ୟୁତ୍ ପ୍ରବାହ ଖେଳିଗଲା ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ମଧ୍ୟରେ । ଅପରେସନ୍ ଥିଏଟରକୁ ଷ୍ଟେଜରେ ଝିଅ ତାଙ୍କର ବୁଢ଼ା ହୋଇଗଲା ପରେ ଡାକ୍ତରବାବୁ ମୁକ୍ତ ହେଲେ ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟରଙ୍କ କବଳରୁ ।

ପ୍ରବଳ ପରାକ୍ରମୀ ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର ଦକ୍ଷିଣ କବାଟଙ୍କ ଭିନ୍ନ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସାଧାରଣ ନାଗରିକ ହୋଇଥିଲେ ହୁଏତ ସିଏ ସାହସ କରି ନଥାନ୍ତେ ପ୍ରଚଳିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭିତରେ ସାହାଯ୍ୟର ହାତ ବଢ଼ାଇବାକୁ । ପୋଲିସ୍‌ର ହଇରାଣ ହରକତ ଏବଂ କୋର୍ଟ କଚେରୀକୁ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଧାଇଁବା ଆଶଙ୍କାରେ ସିଏ ହୁଏତ ଦେଖୁ ନ ଦେଖୁଲା ଭଳି ବାଟ ଭାଙ୍ଗି ଚାଲି ଯାଇଥାନ୍ତେ ନିଜର ମାନବିକତାକୁ ସମାଧି ଦେଇ ।

–ଏ ପବିତ୍ର ମାଟିରେ ଏଇଭଳି କେତେ ଯେ ନିରାହା ଶିଶୁକନ୍ୟାଠାରୁ ବିବାହିତା ମହିଳା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟହ ନିର୍ଯ୍ୟାତନା ଭୋଗୁଛନ୍ତି, କେତେ ଯେ ନାରୀ ଏହି ନରରାକ୍ଷସ ମାନଙ୍କର ଶିକାର ହେଉଛନ୍ତି, ତା’ର ସଠିକ୍ ହିସାବ ବୋଧହୁଏ ନାହିଁ କାହାରି ପାଖରେ । ବାଃ, ତଥାପି ଆମେ ସ୍ୱାଧୀନ । ପୃଥିବୀର ସର୍ବ ବୃହତ୍ ଗଣତନ୍ତ୍ର । ଆଉ ଏଇଭଳି ଏକ ଦେଶର ସାମାଜିକ ଆମେ ଜଗିଛୁ ଜାଗ୍ରତ ପ୍ରହରୀ ଭାବରେ ।..... ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର ଦକ୍ଷିଣ କବାଟଙ୍କ ଅଜହସ୍ୟ ଯେମିତି ବାରମ୍ବାର ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହେଉଥିଲା ଡାକ୍ତରଖାନା କାନ୍ଥରେ ବାଧା ପାଇ ।

ପରିସ୍ଥିତିର ଗମ୍ଭୀରତାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ପୋଲିସ୍ ଜଗି ରହିଥିଲା ରାତିସାରା । ଖାଡ଼ା ଖାଡ଼ା ଉପାସରେ ବିନାଦ୍ର ରଜନୀ ପାହି ଯାଇଥିଲା ତାନ୍ତ୍ରଣୀୟା ବେଞ୍ଚରେ ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର ଦକ୍ଷିଣକବାଟ ଏବଂ ଡ୍ରାଇଭର ସୁନାଲଙ୍କର । ଭୋକ ପ୍ରାୟ ମରିଯାଇଥିଲା ।

ପୂର୍ବ ଆକାଶରେ ଦିନମଣିଙ୍କର ସୁନେଲି କିରଣ ସହିତ ଯେମିତି ଆଶାର କିରଣ ମଧ୍ୟ ବିଚ୍ଛୁରିତ ହେଲା ଅପରେସନ୍ ଥିଏଟରର କବାଟ ଫାଙ୍କରୁ, ଯେତେବେଳେ ତାନ୍ତ୍ରଣୀୟାକୁ ସୂଚନା ଦେଲେ, “ଦି ପେସେଣ୍ଟ ଜକ୍ ନାଓ ଆଉଟ୍ ଅଫ୍ ଡେଞ୍ଜର” ।

କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ଷ୍ଟେଟରରେ ବାହାରକୁ ବାହାରିଲା ଝିଅଟି ସମସ୍ତ ଉକ୍ଷୁର ଅବସାନ କରି । ସାଲାଜନ୍ ଲାଗିଥିଲା । ନିଶ୍ଚେତକ ପ୍ରଭାବରୁ ସେ ଥିଲା ଅଚେତ । ଧାଇଁ ଗଲେ ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର । ଝିଅର ମୁହଁ ଟିକେ ସଫା ଦିଶୁଥିଲା ।

ଆଇ.ସି.ୟୁ. ଭିତରେ ଝିଅକୁ ଜଗି ରହିଲେ ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର । ତାନ୍ତ୍ରଣୀୟା କହିବା ମୁତାବକ ବୁଢ଼ାଘଣ୍ଟା ପରେ ଚେତା ଫେରିଲା । ସେତେବେଳକୁ ପତ୍ନୀ ନିର୍ମଳାଙ୍କୁ ଯାଇ ବସାରୁ ନେଇ ଆସିଥିଲା ସୁନାଲ୍ । ସେ କିଛି ବୁଝି ପାରୁନଥିଲେ । ଏକ ପ୍ରକାର ବିସ୍ମୟ ତଥା ବିଭ୍ରାନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରି ରଖିଥିଲା ।

ଦେଖୁ ଦେଖୁ ପଚାରିଲେ- ତାନ୍ତ୍ରଣୀୟାରେ କିଏ ଅଛି ? କାହାର କ’ଣ ହେଉଛି ? ତମେ ଠିକ୍ ଅଛନ୍ତି ? କାଲି ରାତି ଅଧରୁ ତମର ଫୋନ୍ ଲାଗୁନି, ତମେ ଥିଲ କୋଉଠି ?.... ଏକା ନିଃଶ୍ୱାସରେ ସେ ପଚାରି ଚାଲିଥିଲେ ପ୍ରଶ୍ନ ପରେ ପ୍ରଶ୍ନ, ଉତ୍ତରକୁ ଅପେକ୍ଷା ନରଖି ।

- “ଜାସ୍ ଏଇଟା ଆଇ.ସି.ୟୁ”, ମୁହଁ ପାଖରେ ଆଙ୍ଗୁଳି ଦେଖାଇ ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର ସତେତନ କରିଦେଲେ ନିର୍ମଳାଙ୍କୁ । କେବଳ ଆଖିର ଜଣାରାରେ ସେ ସୁତାଜ ଦେଲେ ଯେ ତାଙ୍କର ସଂପର୍କୀୟା ରୋଗିଣୀ ପାଖ ଶଯ୍ୟାରେ ନିଦ୍ରା ।

ନିର୍ମଳା ପାଖକୁ ଗଲେ । କିଛି ସମୟ ନିରୀକ୍ଷଣ କଲା ପରେ ଚାହିଁଲେ ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟରଙ୍କୁ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନିକ ଦୃଷ୍ଟିରେ । କିନ୍ତୁ ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର ସାହେବ କିଛି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ହଜିଗଲେ ତାଙ୍କର ଅପାଶୋରା ଅତୀତ ଗର୍ଭରେ ।

ସେ ଥିଲା ଏକ କାଳରାତ୍ରି ଦୀର୍ଘ ପଟିଶ ବର୍ଷ ତଳର । ବର୍ଷଣ ମୁଖର ରାତ୍ରି । ନିରନ୍ତ୍ର ଅନ୍ଧକାର ଘୋଟି ରହିଥାଏ ସମଗ୍ର ପରିବେଶକୁ । ଘରୁ ବାହାରକୁ ବାହାରିବା ଥିଲା ଏକ ଦୂରୁହ ବ୍ୟାପାର । ହଠାତ୍ ଅସହ୍ୟ ଗର୍ଭ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଶିକାର ହେଲେ ନିର୍ମଳା ଦେବୀ । ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର ଥିଲେ ଅଫିସ୍‌ରେ । ନଅ ମାସ ପୂରିବା ପୂରିବା ହେଉଥାଏ । ତାନ୍ତ୍ରଣୀୟା ଦେଇଥିବା ସଂଭାବ୍ୟ ପ୍ରସୂତା ତାରିଖ ଆହୁରି ଆଠ ଦଶ ଦିନ ବାକି ଥାଏ । ଅର୍ଡ଼ରଲି ପିଅନକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଘରେ ଆଉ କେହି ନଥାନ୍ତି । ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଛଟ୍‌ପଟ ନିର୍ମଳା ଦେବୀ ଅର୍ଡ଼ରଲିକୁ ଡାକିଚେ ପକାଇ ଦେଇ ପଡ଼ିଗଲେ ବିଛଣାରେ । ବାସ୍ ସେତିକି; ସେ ଆଉ କିଛି ଜାଣି ନାହାନ୍ତି ।

ଚେତା ଫେରିଲା ବେଳକୁ ସେ ନିଜକୁ ଆବିଷ୍କାର କଲେ ଡାକ୍ତରଖାନାର ରୋଗଶୟ୍ୟାରେ । ପାଖରେ ଶୋଇଥିଲା ତାଙ୍କ ପ୍ରଥମ ଗର୍ଭର କନ୍ୟାସନ୍ତାନ । ଗୋରା ତକ୍ ତକ୍ ଦେହ । ଧାର ମୁହଁ । ଖଣ୍ଡାଧାର ପରି ନାକ । ଆଉ ଆକର୍ଷ ବିସ୍ତୃତ ଆଖି । ସାକ୍ଷାତ୍ ଦେବୀ ପ୍ରତିମା । କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ, ଦୀର୍ଘ ପାଞ୍ଚ ଘଣ୍ଟାର ଏକ ଜଟିଳ ଅସ୍ତ୍ରୋପଚାର ଜନିତ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଜର୍ଜରିତା ମାଆ ନିର୍ମଳା ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ ଅବସ୍ଥାରେ ହିଁ ହରାଇଲେ ସେହି କନ୍ୟାରହକୁ । ସ୍ତନ୍ୟପାନ ମାଧ୍ୟମରେ ମାତୃତ୍ବର ଅମୃତ ଅନୁଭବ ମଧ୍ୟ ଯୁଟି ନଥିଲା ତାଙ୍କ ଭାଗ୍ୟରେ । ଜନ୍ମିତ ଶିଶୁକୁ ଥରଟିଏ ଛାତିରେ ଛାକି ଧରି ତାକୁ ବୋକ ଦେବାର ସୁଯୋଗ ମଧ୍ୟ ମିଳି ନଥିଲା ତାଙ୍କୁ । ସବୁ କିଛି ଥିଲେ ବି ଏକ ବିରାଟ ଶୂନ୍ୟତାରେ ଭରି ଯାଇଥିଲା ଜୀବନ । ପୁଣି ଥରେ ମାଆ ହେବାର ସୌଭାଗ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚିତା ହୋଇଥିଲେ ନିର୍ମଳା ।

ଅତୀତର ସବାତଳ ପାହାଚରେ ବିଚରଣ କରୁଥିଲା ବେଳେ ହଠାତ୍ କାହାର ମାଆ ଡାକରେ ସେ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହେଲେ । ଲାଗିଲା, ସତେ ଯେମିତି କିଏ ତାଙ୍କୁ ହିଁ ମାଆ ବୋଲି ଡାକୁଛି । ନିର୍ମଳା ଫେରି ଚାହିଁଲେ ବିଗ୍ରହଘରକୁ ।

ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିଲା ଝିଅଟିର । ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର ତା' ମୁଣ୍ଡ ଆଉଁସି ଦେଉଥିଲେ । ଯନ୍ତ୍ରଚାଳିତ ହେଲା ପରି ନିର୍ମଳା ମଧ୍ୟ ଯାଇ ବସି ପଡ଼ିଲେ ତା' ପାଦ ପାଖରେ, କେଉଁ ଏକ ଅଜଣା ଆକର୍ଷଣରେ ଆକର୍ଷିତ ହୋଇ । ତାଙ୍କୁ ଲାଗୁଥିଲା ଯେମିତି ପଟିଶି ବର୍ଷ ତଳର ସେଇ ଶିଶୁକନ୍ୟା ପୁଣି ଥରେ ବଡ଼ ହୋଇ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଫେରି ଆସିଛି । ପାଦରେ ଯେମିତି ଟିକେ ହାତ ଦେଇଛନ୍ତି, ଝିଅଟି ପଚାରିଲା- କିଏ, ମାଆ ?

ନିର୍ମଳା ଚମକି ପଡ଼ିଲେ । କହିଲେ, ହଁ ହଁ, ମୁଁ ତୋର ସେଇ ଅଭାଗିନୀ ମାଆ, ଯିଏ ଦୀର୍ଘ ପଟିଶି ବର୍ଷ ଧରି ଏଇ ମାଆ ଡାକ ଶୁଣିବା ପାଇଁ ସତ୍ୟ ନୟନରେ ଚାହିଁ ରହିଛି । ହେଲେ ମାଆ, ତୁ ଆଜି ଯାଏଁ ଥିଲୁ କେଉଁଠି ? ଏ ଦୁଃଖିନୀ ମାଆ କଥା କ'ଣ ତୋର ଜମା ମନେ ପଡ଼ୁ ନଥିଲା ?

ନିର୍ମଳା ଦେବାଙ୍କ ମାତୃ ହୃଦୟର ଆବେଗକୁ ଝିଅଟି ବେଶ୍ ବୁଝି ପାରୁଥିଲା ।

ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟରେ ଦ୍ରୁତ ଅଗ୍ରଗତି ପରିଲକ୍ଷିତ ହେବାରୁ ଆଇ.ସି.ୟୁ.ରୁ ଜେନେରାଲ୍ ଡ୍ଫାର୍ଡ଼କୁ ଅଣାଗଲା ଝିଅଟିକୁ । ଏବଂ ପୁଣି ପୂର୍ବଭଳି ତା' ପାଖରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ ନିର୍ମଳା ଓ ଦକ୍ଷିଣ କବାଟ । ସିଏ ବର୍ଷନା କରୁଥିଲା ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ—

ଆଜିକାଲିର ବେକାରୀ ଯୁଗରେ ଯେତେ ପୋଷିବା ଯାଉଁ ସେ ସ୍ବଚ୍ଛାରେ ବାଛି ନେଇଥିଲା ଗୋଟିଏ ମନୋହରୀ ଦୋକାନରେ ସେଲୁଗାର୍ଲ୍ ଚାକିରି । ମିଳୁଥିବା ସ୍ବଚ୍ଛ ବେତନରେ ମାଆ ଝିଅଙ୍କର ଗୁଜୁରାଣ ମେଣ୍ଟି ଯାଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଘରକୁ ଫେରିବା ବାଟରେ ସେ ପଡ଼ି ଯାଇଥିଲା ସେହି ଦୁର୍ବୃତ୍ତମାନଙ୍କ ହାବୁଡ଼ରେ । ରାସ୍ତାରେ

ଏକୁଟିଆ ପାଇ ସେମାନେ ତାକୁ ଜୋର ଜବରଦସ୍ତ ଗାଡ଼ିରେ ଉଠାଇ ନେଇଥିଲେ । ପ୍ରଚୁର ମଦ୍ୟପାନ କରିଥିଲେ ସମସ୍ତେ । ଅତି ନୃଶଂସ ଭାବରେ ସେମାନେ ଜଣକ ପରେ ଜଣେ ତା' ଉପରେ ଅତ୍ୟାଚାର କରିଥିଲେ । ଏବଂ ଶେଷରେ ଫିଙ୍ଗି ଦେଇଥିଲେ ଜଙ୍ଗଲ ମଝିରେ ।

ମାଆ ନିର୍ମଳାଙ୍କ ଆଗରେ ଘଟଣାର ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଥିଲା ବେଳେ ପୂର୍ବରୁ ରିପୋର୍ଟ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବା ପୋଲିସ୍ ଜନ୍ମପେକ୍ଟର ମଝିରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରି ପଚାରିଲେ- ଆଜ୍ଞା ଝିଅ, ତମ ନାଆଁ ?

- ଝରଣା । ଝରଣା ସିଂ ।
- ବାପାଙ୍କ ନାଆଁ ?
- ହର ମୋହନ ସିଂ । କିନ୍ତୁ ବାପା ଆଉ ନାହାନ୍ତି ।
- ଘର ?
- ରାଣୀତାଲ୍ ।
- ଘରେ ଆଉ କିଏ ଅଛନ୍ତି ?
- ମା, ସୁରମା ସିଂ ।
- ଆଜ୍ଞା, ସେ ଗାଡ଼ିରେ କେତେ ଜଣ ଥିଲେ ?
- ଡ୍ରାଇଭରକୁ ମିଶାଇ ଚାରିଜଣ ।
- ଦେଖିଲେ ତମେ ସେମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ପାରିବ ?
- ହଁ ।

କଥା ମଝିରେ ପୁଣି ହସ୍ତକ୍ଷେପ କଲେ କ୍ରିଗେଡ଼ିୟର ।

- ସେମାନେ କ'ଣ ତା'ହେଲେ ଧରା ପଡ଼ିଛନ୍ତି ?

- ହଁ, ଧରି ନିଅନ୍ତୁ ସେଇଆ । ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଟେଲିଫୋନ୍ ହିଁ ଏ ଦିଗରେ ଆମକୁ ବେଶି ସାହାଯ୍ୟ କଲା । ଖବର ପାଇବା ମାତ୍ରେ ଆମେ ଘଟଣା ସ୍ଥଳକୁ ଧାଇଁଗଲୁ । ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ସେମାନେ ଗାଡ଼ିରେ ବସି ରେଳ ଷ୍ଟେସନ ଆଡ଼କୁ ଯାଉଥିଲେ । ଆଉ ଟିକିଏ ଡେରି ହୋଇଥିଲେ ହୁଏତ ସେମାନେ ଦିଲ୍ଲୀ ମେଲ୍‌ରେ ଚଢ଼ି ଫେରାର୍ ହୋଇ ଯାଇଥାନ୍ତେ । ଗାଡ଼ି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଆମ ପାଖରେ ଥିବାରୁ ଆମେ ସହରର ସବୁ ଆନାକୁ ଜଣାଇ ଦେଇଥିଲୁ । ଏବଂ ସମସ୍ତେ ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ଆଗେଇ ଆସିଥିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଧରିବାକୁ । ଫଳରେ ଷ୍ଟେସନ୍ ପାଖ ଟ୍ରାଫିକ୍ ଜକରେ ସେମାନେ ଧରା ପଡ଼ିଗଲେ । ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ସେଥିପାଇଁ ଆମର ଡେରିହେଲା ।

-ଏବେ ?

-ଡାକ୍ତର ମାଇନା ପରେ ଏବେ ସେମାନଙ୍କୁ ଜେରା ଚାଲିଛି ଥାନା ହାଜତରେ ।

ଆଶ୍ଚସ୍ୟ ହେଲେ ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର । ଝରଣାକୁ କହିଲେ, “ଦେଖୁଲୁ ମାଆ । ମୁଁ କ’ଣ କହୁଥିଲି ? ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଦଣ୍ଡ ପାଇବେ ।”

ପରଦିନ କୋର୍ଟ ଫରୱାଡ଼ । ଜାମିନ୍ ନାମାଞ୍ଜୁର ହେବାରୁ ଜେଲ ହାତକୁ ଗଲେ ସମସ୍ତେ । ଟି.ଆଇ.ପରେଡ଼୍‌ରେ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସବୁ ଅପରାଧୀଙ୍କୁ ଚିହ୍ନଟ କଲା ଝରଣା ।

ଏକମାତ୍ର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସାକ୍ଷୀ ଭାବରେ କାଠଗଡ଼ାରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଜମାନବନ୍ଦୀ ଦେଲା ବେଳେ ବ୍ରିଗେଡ଼ିୟର ନିବେଦନ କରିଥିଲେ ଭାବ ବିହୀନ ହୋଇ- ମହାଭାଗ ! ଶତ୍ରୁକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ଗୁଳି କରିବା ପାଇଁ ଆମକୁ ଏକ ସର୍ବକାଳୀନ ଆଦେଶ ଅଛି । ଯଦି ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଆଆନ୍ତି, ତେବେ ହୁଏତ ଏଇ ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ଅପରାଧୀମାନେ ମୋ’ର ଗୁଳିରେ ସେଦିନ ଟଳି ପଡ଼ିଥାନ୍ତେ ଘଟଣା ସ୍ଥଳରେ । ନା ଆଆନ୍ତା ସାକ୍ଷୀ ନା ପ୍ରମାଣ । ଆପଣଙ୍କର ଆଜନ୍ ଏଇ ଅପରାଧୀ ମାନଙ୍କର କିଛି କରୁ ବା ନକରୁ, ମୋତେ କିନ୍ତୁ ଆଣି ଛିଡ଼ା କରାଇଥାନ୍ତା ଏଇ କାଠଗଡ଼ାରେ । ସତେ ଯେମିତି ମୁଁ ହେଉଛି ଅସଲ ଦୋଷୀ । ଏବେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଆପଣଙ୍କ ହାତରେ ।

ଜଜ୍ ସାହେବ ଭାବୁଥିଲେ, ସେ କି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଶୁଣାଇବେ ।

ସମ୍ଭାବନାର ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ

ଖବର କାଗଜଟା ମୋଡ଼ିମାଡ଼ି ଗେଟ୍ ପାଖରେ ପକେଇ ଦେଇ ତାଲି ଯାଉଥିଲା ବେଳେ ହକରକୁ ପଛରୁ ଡାକିଲେ ରାଜୁବାବୁ । ସକାଳର ସୁଲୁସୁଲିଆ ଥଣ୍ଡା ପବନରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ ମୁଣ୍ଡରେ ମଫଲରଟା ଗୁଡ଼େଇ ବେଶ୍ କିଛିବାଟ ଆଗେଇ ଯାଇଥିବା ବିଚରା ହକର ତା' ସାଇକେଲର ବ୍ରେକ୍ କଷିଲା । ଆଉ ସାଇକେଲଟା ସେଇଠି ଡେରି ଦେଇ ଫେରି ଆସିଲା ବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ।

- କ'ଣ ହେଲା ବାବୁ ?

- ତମ ପଇସା ନେବନି ?

- ହଁ, ନେବି ଯେ । ହେଲେ ଆପଣ ତ କୁଆଡ଼େ ଛାଡ଼ି ତାଲି ଯାଉନାହାନ୍ତି ! କାଲିକି ଦେବେ ।

ଏତିକି କହି ପୁଣି ତାଲିଯାଉଥିଲା ହକର । କିନ୍ତୁ ରାଜୁବାବୁ କହିଲେ - ନାହିଁ ନାହିଁ, ତମ ପଇସା ତମେ ଆଜି ନେଇଯା । ଆଉ ତା' ସହିତ ଏଇ ଆଜିର ଖବର କାଗଜଟା ମଧ୍ୟ ।

- କିନ୍ତୁ ବାବୁ ! ମାସ ପୁରିଯିବାରୁ ଗଲାମାସର ପଇସା ସିନା ଆପଣ ଦେବେ । ଆଜିର କାଗଜଟା ନେଇଯିବି କାହିଁକି ?

- ତମେ ଜାଣିଛ କି ନାହିଁ, ଆଜି ଜାନୁଆରୀ ପହିଲା - ନୂଆବର୍ଷ ବୋଲି ?

- ଜାଣିଛି ବାବୁ ! ହେଲେ.... ?

- ତା' ହେଲେ ତ ତମେ ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣିଥିବ ନୂଆବର୍ଷର ସଂକଳ୍ପ କଥା ? କେତେ ଲୋକ ଆଜି ଦିନରେ କେତେ କେତେ ସଂକଳ୍ପ କରୁଛନ୍ତି । ସେଇମିତି ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସଂକଳ୍ପ କରିଛି ଯେ ଆଜିଠାରୁ ମୁଁ ଆଉ ଖବର କାଗଜ ପଢ଼ିବି ନାହିଁ ।

ରାଜୁବାବୁଙ୍କ ମୁହଁକୁ ବୋକା ଭଳି ଚାହିଁଲା ହକର । ହଠାତ୍ ସେ କିଛି ବୁଝିପାରିଲା ନାହିଁ । ତଥାପି ସାହସ ସମ୍ଭୟ କରି ସେ ପଚାରିଲା- କାହିଁକି ବାବୁ ? ଖବର କାଗଜର

କି ଦୋଷ ? ଯଦି ନୂଆ ବର୍ଷରେ ଆପଣ କିଛି ଛାଡ଼ିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ତେବେ ଏଭଳି ଅନେକ ବଦାଭ୍ୟାସ ଅଛି ଯାହାକୁ ଆପଣ ଛାଡ଼ିପାରିବେ । ଏଇ ଯେମିତି ମଦ୍ୟପାନ, ଧୂପପାନ, ପରଚର୍ଚ୍ଚା, ପରନିନ୍ଦା, ଆଳସ୍ୟ, ବଦଖର୍ଚ୍ଚ ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି । ତା'ଛଡ଼ା ଆପଣ ମଧ୍ୟ ଛାଡ଼ିପାରିବେ କାମ, କ୍ରୋଧ, ଲୋଭ, ମୋହ, ମଦ ମାୟାର୍ଯ୍ୟ ଆଦି ସ୍ବତ୍ତ୍ବପୁରୁଷ, ଯିଏ ଜୀବନସାରା ଆମକୁ କଷ୍ଟ ଦେଉଛନ୍ତି । ଆଉ ତା' ବଦଳରେ ଆପଣ ଆଜି ଦିନରେ ମଧ୍ୟ ଶୁଭାରମ୍ଭ କରିପାରିବେ ଅନେକ ଶୁଭକର୍ମର । ଯେମିତି ଗାତାପାଠ, ଭାଗବତ ପାଠ ବା ଅନ୍ୟକିଛି ସଦ୍ଗ୍ରନ୍ଥ ପାଠ । ଆରମ୍ଭ କରିପାରିବେ କୌଣସି ଲୋକ ହିତକର କାର୍ଯ୍ୟ, ଯାହାକୁ ଆପଣ ନିଜେ ହିଁ ସ୍ଥିର କରିବେ ନିଜର ଶକ୍ତି, ସାମର୍ଯ୍ୟ ଓ ପାରିପାର୍ଶ୍ବିକ ଅବସ୍ଥାକୁ ନେଇ । କିନ୍ତୁ ଆପଣ ତାହା ନକରି ଦେଶଦୁର୍ନିଆର ଖବର ଦେଉଥିବା ଖବର କାଗଜକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ଭଳି ଏକ ଅଜବ ସଂକଳ୍ପ କଲେ କେମିତି ? କାହିଁକି ?

ରାଜୁବାବୁ ଥିଲେ ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟର ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରଫେସର । ତାଙ୍କ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ । ଜାତୀୟ ତଥା ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସ୍ତରର ଜଣେ ଖ୍ୟାତନାମା ବିଦ୍ବାନ୍ । ତାଙ୍କ ଜୀବନକାଳ ଭିତରେ ସେ ଅନେକ ଜ୍ଞାନାଗୁଣାଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟ ଶୁଣିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସହିତ ଆଳାପ ଆଲୋଚନା ମଧ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କାହିଁକି କେଜାଣି ସେ ଟିକେ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ମନେକଲେ ନିଜକୁ ।

ସହରର ଗଳିକନ୍ଦି ବାର ଦୁଆର ବୁଲି ଖବର କାଗଜ ବିକ୍ରୁଥିବା ଏ ପିଲା ପ୍ରାୟ ତିନିବର୍ଷ ହେବ ତାଙ୍କ ଘରେ କାଗଜ ଦେଉଛି । ମାସ ଶେଷରେ ତା' ପାଉଣାତକ ଦେଇଦେଲେ କଥା ଶେଷ । ଆଉ ଅଧିକ ବାର୍ତ୍ତାଲାପର ଆବଶ୍ୟକତା ସେ କେବେ ଅନୁଭବ କରିନାହାନ୍ତି ତା' ସହିତ । ତେଣୁ ତା' ସଂପର୍କରେ ଅଧିକ କିଛି ଜାଣିବାର ଅବକାଶ ମଧ୍ୟ ଆସିନି । କିନ୍ତୁ ଆଜି ତା'ର ଏ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ସେ ହଠାତ୍ ଦେଇ ପାରିଲେନି ।

ସେ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣନ୍ତି । ସବୁ 'କାହିଁକି'ର ଉତ୍ତର ଦେବା ସମ୍ଭବ ହୁଏନା ସବୁବେଳେ । କିଛି ଉତ୍ତର ମନରେ ଥିଲେ ବି ମୁଖରେ ପ୍ରକାଶ କରି ହୁଏନା । ଆଉ କିଛି ଉତ୍ତର ଖୋଜିଖୋଜି ନିୟାନ୍ତ୍ର ହେଲେ ବି ମିଳେନା । ହୁଏତ ସେହିଭଳି କିଛି ଗୋଟାଏ ଦୃନ୍ଦରେ ପଡ଼ି ଯାଇଥିଲେ ରାଜୁବାବୁ ।

ସେ କେବେ ବି ଭାବି ନଥିଲେ ଯେ ଗୋଟାଏ ସାଧାରଣ ଖବର କାଗଜ ହକର ତାଙ୍କୁ ଏମିତି ଗୁଡ଼େଇ ତୁଡ଼େଇ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବ ଏବଂ କଥା ଛଳରେ ଉପଦେଶ ମଧ୍ୟ ଦେବ । ସେ ଯାହାହେଉ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ସହଜ କରିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରି ସେ ପଚାରିଲେ, ଆଜ୍ଞା ବାବୁ ! ତମେ ଖବର କାଗଜ ପଢ଼ ?

- ହଁ ଆଜ୍ଞା । ମୁଁ ଖବର କାଗଜ ଖାଲି ବିକେନାହିଁ, ପଡ଼େ । ଗୋଟିଏ ନୁହେଁ, ପାଞ୍ଚଟା । ତିନିଟା ଓଡ଼ିଆ ଓ ଦି'ଟା ଇଂରାଜୀ । ହେଲେ ବାବୁ ! ଆଜି ବହୁତ ଡେରି ହୋଇଗଲାଣି । ଆହୁରି ଏତକ କାଗଜ ବାକି ଅଛି ବାଣ୍ଟିବାକୁ । ଆଜି ପାଇଁ ମୋତେ ଏତିକିରେ ବିଦାୟ ଦିଅନ୍ତୁ । କାଲି ସକାଳେ ଆସିଲେ ଆମେ ପୁଣି କଥା ହେବା ।

କହୁ କହୁ ଆଖିପିଛୁଡ଼ାକେ ରାସ୍ତାର ଶେଷ ମୁଣ୍ଡରେ କୁଆଡ଼େ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା ହକର୍ । ନୂଆବର୍ଷର ଖବରକାଗଜଟା ରହିଯାଇଥିଲା ରାଜୁବାବୁଙ୍କ ହାତରେ, ତାଙ୍କର ସଂକଳ୍ପ ସତ୍ତ୍ୱେ ।

ହକର୍‌ର ଯିବା ବାଟକୁ ଚାହିଁ କିଛିଟା ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଥିବାବେଳେ ପ୍ରାତଃ ଭ୍ରମଣରୁ ଫେରିଥିଲା ଗେହ୍ଲା ନାତୁଣୀ ସମ୍ଭାବନା । ଅଧାମେଲା ଫାଟକ ଭିତରକୁ ପଶି ଯାଉ ଯାଉ ସେ ଛଡ଼େଇ ନେଇଯାଇଥିଲା ଖବରକାଗଜଟି । ଆଉ ଗଲାବେଳେ କହିଥିଲା- ଜେଜେ ! ନୂଆବର୍ଷର ପ୍ରଥମ ସକାଳରେ ତୁମକୁ ମୋର ଅନେକ ଅନେକ ଶୁଭେଚ୍ଛା ।

ନାତୁଣୀକି ଚାହିଁ ଟିକିଏ ହସି ଦେଇଥିଲେ ରାଜୁବାବୁ । ଯଦିଓ ମନଟା ତାଙ୍କର ଗୁମୁରି ଗୁମୁରି କାନ୍ଦୁଥିଲା ଦୁଇଦିନ ଧରି ।

x x x

ପରଦିନ ପ୍ରଭାତରେ ପୂର୍ବଦିଗରେ ଅରୁଣିମା ପ୍ରକଟ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ବିଛଣାରୁ ଉଠି ପଡ଼ିଥିଲେ ରାଜୁବାବୁ । ଏକ ଅଜଣା ଆକର୍ଷଣରେ ଟାଣି ହୋଇ ଆସିଥିଲେ ଆପେ ଆପେ ଫାଟକ ପାଖକୁ । ଦେଖିଲେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ହେବାକୁ ଆହୁରି ଅନେକ ସମୟ ବାକି ଅଛି ।

ସବୁଦିନ ସେ ଏମିତି ପଦଚାରଣ କରନ୍ତି ଘର ସାମନା ବଗିଚାର ଘାସ ଗାଳିଚାରେ । ନିଜ ହାତରେ ବଢ଼ାଇଥିବା ଗଛର ଫୁଲମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଥା ହୁଅନ୍ତି । ତା'ପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ପହିଲି କିରଣ ପଡ଼ିବା ଯାଏଁ ବସିରହନ୍ତି ବଗିଚା ଭିତରର ସିମେଣ୍ଟ ବେଞ୍ଚ ଉପରେ । ତା'ରି ଭିତରେ ହକର୍ ଆଣି ଦେଇଯାଏ ଖବରକାଗଜ । ଆଉ ପ୍ରଥମ ପୃଷ୍ଠାରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ ବାହାରିଥିବା ମୁଖ୍ୟ ସମ୍ବାଦ ଉପରେ ଥରେ ଆଖି ବୁଲାଇ ଆଣିଲା ପରେ ସେ ଉଠିଯାଆନ୍ତି ଘର ଭିତରକୁ । ନିତ୍ୟକର୍ମ ସକାଶେ ।

କିନ୍ତୁ ଗତ ଦୁଇଦିନ ତଳେ ତାଙ୍କର ସେ ଖବରକାଗଜ ପଢ଼ିବା ନିଶାଟା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାଙ୍ଗିଯାଇଛି । ନୂଆବର୍ଷକୁ ସ୍ୱାଗତ କରିବାର ପ୍ରସ୍ତୁତି ମାନସିକ ସ୍ତରରେ ଚାଲିଥିଲା ବେଳେ ତାଙ୍କ ମନରେ ଦାରୁଣ ଆଘାତ ଦେଇଛି ସେଦିନର ଦୁଃସମ୍ବାଦ “ମର୍ମହୁଦ ସଡ଼କ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ଯୁବକ ମୃତ” ।

ପ୍ରତିଦିନ ଶହ ଶହ ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟୁଛି । ହଜାର ହଜାର ଲୋକ ମରୁଛନ୍ତି । ତତ୍ସମୟକ୍ଷୟ ଦୁଃସମ୍ଭାବ ପଡ଼ିବା, ଶୁଣିବା ଓ ଦେଖିବାକୁ ମଧ୍ୟ ମିଳୁଛି ଖବରକାଗଜ, ଆକାଶବାଣୀ ତଥା ଦୂରଦର୍ଶନରୁ । କିନ୍ତୁ ମନକୁ କେବଳ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରୁଛି ସେହିଗୁଡ଼ିକ, ଯେଉଁଥିରେ ପାଡ଼ିତ, ଆହତ ବା ମୃତକ ଭିତରେ ଅଛନ୍ତି ଆମର ନିକଟ ସଂପର୍କୀୟ । ଅଜଣା, ଅପରିଚିତ ବ୍ୟକ୍ତି ଦୁର୍ଘଟଣାର ଶିକାର ହୋଇଥିଲେ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରୁନି । ହୃଦୟ ଉଦ୍‌ବେଳିତ ହେଉନି । ହେଉଛି ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନ ପାଇଁ.... ଯାହାକୁ ଆମେ ଆପଣାର ବୋଲି ଭାବୁଛୁ ।

ସେଦିନ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ପ୍ରାଣ ହରାଇଥିଲା ରାଜୁବାବୁଙ୍କ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ ବିଶ୍ୱଜିତର ଏକମାତ୍ର ପୁତ୍ରସନ୍ତାନ ଅଖିଳ । ଯାହାର ବିବାହ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିଲା ଆଉ ଆଠଦିନ ପରେ । ଆଉ ଏ ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କରିଥିଲେ ନିଜେ ରାଜୁବାବୁ । ତାଙ୍କର ଜଣେ ଦୂର ସଂପର୍କୀୟ ଭାଇର ଅଲିଅଳୀ କନ୍ୟା ମାଧୁରୀକୁ ସେ ବାଛିଥିଲେ ତା' ପାଇଁ । ତା'ଛଡ଼ା ସବୁଠାରୁ ଯନ୍ତ୍ରଣାବାଦକ କଥା ହେଲା ନୂଆବର୍ଷ ଦିନ ହିଁ ସେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଥିଲେ ସେ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ।

କିନ୍ତୁ ବିଧିର ବିତ୍ତମନା, ଗୋଟାଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସବୁକିଛି ଭାଙ୍ଗି ଚୁରମାର ହୋଇଗଲା । ଧକ୍କିସାତ୍ ହୋଇଗଲା ସବୁ ଆଶା ଓ ଆକାଂକ୍ଷା । ମାଟିରେ ମିଶିଗଲା ସବୁ ଖୁସି, ସବୁ ସରଗ ।

ଯିଏ ତ ଗଲା, ଗଲା । ମାତ୍ର ଯେଉଁମାନେ ରହିଗଲେ ଅଶ୍ରୁ ତର୍ପଣ କରିବା ପାଇଁ, ସେମାନଙ୍କ ଆଖିରେ ଆଉ ଅଶ୍ରୁ ନଥିଲା । ସ୍ତମ୍ଭାଭୂତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ପୁଅର ବାପ ମା' ଦି'ଟା । ବିବାହ ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ବାରଣା ପ୍ରସ୍ତୁତି ସରିଯାଇଥିବା ଝିଅ ଘରେ ମଧ୍ୟ ଘୋଟି ଯାଇଥିଲା ଶୁଶାନର ନିରବତା । ଖବର ପାଇବା ପରଠାରୁ ମାଧୁରୀ ତା'ନିଜକୁ ନିଜେ ବନ୍ଦୀ କରିଦେଇଥିଲା ତା'ର ରୁଦ୍ଧ କୋଠରିରେ ।

ରାଜୁବାବୁଙ୍କ ପାଇଁ ଏ ବିପତ୍ତିର ପ୍ରଥମ ବାର୍ତ୍ତା ଆଣିଦେଇଥିଲା ଏଇ ସମ୍ଭାବପତ୍ର । ଯାହାକୁ ଆଉ ନ ପଡ଼ିବା ପାଇଁ ସେ ସଂକଳ୍ପ କରିଛନ୍ତି କାଲିଠାରୁ । ଯାହାକୁ ସେ ଦୁଆର ମନା କରିଦେଇଛନ୍ତି ଜାନୁଆରୀ ପହିଲା ନୂଆବର୍ଷଠାରୁ । ଆଉ ତା' ସହିତ ସ୍ଥିର କରିଛନ୍ତି, ବଞ୍ଚିଥିବା ଯାଏଁ କେବେ ବି ସେ ନୂଆବର୍ଷ ପାଳନ କରିବେ ନାହିଁ ବା କୌଣସି ଉତ୍ସବରେ ମଧ୍ୟ ଯୋଗ ଦେବେନାହିଁ ସେଦିନ । ଯେମିତି କୌଣସି ଅଘଟଣ ଘଟିଲେ ଅନେକ ପରିବାରରେ ପାଳନ ହୁଏନାହିଁ ଜନ୍ମଦିନ, ପ୍ରଥମାଷ୍ଟମୀ ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପର୍ବପର୍ବାଣୀ ।

ମନେ ପଡ଼ିଯିବା ମାତ୍ରେ ଆଖି ଆଗରେ ତାଙ୍କର ଭାସିଉଠିଲା ଅଖିଳର ତେଜୋଦୀପ୍ତ ମୁଖମଣ୍ଡଳ, ମାଧୁରୀର ଲୁହଭିଜା ଆଖିପତା, ବନ୍ଧୁ ବିଶ୍ୱଜିତର ଉଦାସ ଚାହାଣୀ, ଭୂମିରେ

ଲୋଟି ପଡ଼ିଥିବା ଅଖିଳ ବୋଉର ନିଷ୍ଠାଶ ଶରୀର ଆଉ ମାଧୁରୀର ପିତାମାତାଙ୍କ ଭଗ୍ନ ହୃଦୟର ତ୍ରୁଷ୍ଟ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି । ଏ ବିପଦ ବେଳରେ, ଯଦିଓ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ ସମବେଦନା ଜଣାଇବା ପାଇଁ, ତଥାପି କାହାରି ଆଖିରେ ଆଖି ମିଳେଇ ସେ ଚାହିଁ ପାରିନଥିଲେ । ମୁଖରେ ଭାଷା ନଥିଲା ତାଙ୍କର, ସାନ୍ତ୍ବନା ଦେବାକୁ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଆଗମନକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିବା ରାଜୁବାବୁଙ୍କର ହାବଭାବକୁ ଦୂରରୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲା ହକର । ଅନ୍ୟଦିନ ପରି ସେଦିନ ସେ ସାଇକେଲର ଘଣ୍ଟି ବଜାଇ ନଥିଲା । ଦରଆଉଜା ଫାଟକକୁ ଖୋଲି ସେ ଯେ କେତେବେଳୁ ଆସି ନିଶଙ୍କରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲା, ତାହା ଜଣାନଥିଲା ରାଜୁବାବୁଙ୍କୁ ।

ପ୍ରାୟତଃ ପିନ୍ଧି ପ୍ରାତଃ ଭ୍ରମଣରେ ବାହାରି ଯାଉ ଯାଉ ଗଲା ଖଙ୍କାର ମାରି ରାଜୁବାବୁଙ୍କ ଧ୍ୟାନଭଗ୍ନ କଲା ନାତୁଣୀ ସମ୍ଭାବନା । କହିଲା- ଜେଜେ ! ଇଆଡ଼େ ଦେଖିଲ, ତମକୁ କିଏ ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି ।

ରାଜୁବାବୁ ମୁହଁ ଫେରାଇଲେ । ନମସ୍କାର କଲା ହକର । କହିଲା, ବାବୁ ! କାଲି ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଇଥିବା କଥା ଅନୁସାରେ ମୁଁ ଆସିଛି ।

- ଆଜ୍ଞା, ତମ ନାଁ ?

- ସୂର୍ଯ୍ୟ ! ସୂର୍ଯ୍ୟ ନାରାୟଣ ମହାପାତ୍ର ।

- ଘର ?

- ସାଲେପୁର । କିନ୍ତୁ ଘରେ କେହି ନାହାନ୍ତି । ବାପା ମା' ପିଲାଦିନରୁ ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି ।

ଏ ଭିତରେ ରାଜୁବାବୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପାଖକୁ ଲାଗି ଆସିଥିଲେ । ସୂର୍ଯ୍ୟର କାନ୍ଧ ଉପରେ ଥିଲା ତାଙ୍କର ହାତ । ପକେଟରୁ ରୁମାଲ୍ କାଢ଼ି ନିଜ ଅଙ୍ଗାଣତରେ ଆଖି କୋଣରେ ଜକେଇ ଆସିଥିବା ଲୁହକୁ ପୋଛିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା ସୂର୍ଯ୍ୟ । ପୁଣି ଜିଜ୍ଞାସା କରିଥିଲେ ରାଜୁବାବୁ । - କେତେ ପାଠ ପଢ଼ିଛ ?

- ଏବେ ଓଡ଼ିଆରେ ଏମ୍.ଏ.ପଢ଼ୁଛି । ରେଭେନ୍ସାରେ ।

- କୋଉଠି ରହୁଛ ? କେମିତି ତଳୁଛ ?

- ରହୁଛି ମଙ୍ଗଳାବାଗ୍ରେ । ଛୋଟ ଘର ବଖରାଟିଏ ଭଡ଼ା ନେଇଛି ।

ସକାଳେ ଖବରକାଗଜ ହକର ଓ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଟିଉସନ୍ ମାଷର କାମ କରି ଖର୍ଚ୍ଚ ଉଠାଏ । ହାତରେ ରୋଷେଇ କରି ଖାଏ ।

- ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯୋଜନା କ'ଣ ?

- ଏମ୍.ଏ.ପରେ ସାମ୍ବାଦିକତା ପାଠ୍ୟକ୍ରମ କରିବି । ଆଉ ତା'ପରେ ନିଜ ଚେଷ୍ଟାରେ ଆରମ୍ଭ କରିବି ଏକ ନୂଆ ସମ୍ବାଦପତ୍ର । ଯାହା ହେବ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ଧରଣର । ପ୍ରଥମ ପୃଷ୍ଠାରେ ରହିବ କେବଳ ସକାରାତ୍ମକ ଚିନ୍ତା ଓ ଚରିତ୍ର । ପ୍ରେରଣାଦାୟୀ ଲେଖା... ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଜୀବନର ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଘଟଣାବଳୀ, ଯାହା ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରିବ ଜନମାନସକୁ- ପ୍ରାଥମିକତା ଦିଆଯିବ ସଫଳତାର କାହାଣୀକୁ, ଯାହା ଜନ୍ମ ନେଇଥିବ ସଂଘର୍ଷରୁ - କଠିନ ଅଧ୍ୟବସାୟରୁ । ଯାହା ଦେଖିଲେ ମନ ପ୍ରସନ୍ନ ହେବ ସିନା, ବିଷାଦଗ୍ରସ୍ତ ହେବନାହିଁ । ଶୁଭ ସକାଳକୁ ଅଶୁଭ ସମ୍ବାଦରେ ସଂକ୍ରମିତ ହେବାକୁ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ । ସମ୍ବାଦର ଶିରୋନାମାରେ ସ୍ଥାନ ପାଇବ ସାମାଜିକ ସମସ୍ୟା- ଦେଶର ସମସ୍ୟା । ତା' ସହିତ ସମାଧାନର ସୂତ୍ର- ପ୍ରୟୋଗର ପରାମର୍ଶ । ଚୋରି, ଡକାୟତି, ହତ୍ୟା, ଲୁଣ୍ଠନ ତଥା ଦୁର୍ନୀତି ଓ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଆଦିର ସମ୍ବାଦ ଯଦିଓ ସେଥିରେ ରହିବ, ତାହା ରହିବ ଭିତର ପୃଷ୍ଠାରେ- ଗୌଣ ଭାବରେ । ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଖଣ୍ଡିଏ ହାତରେ ଧରୁ ଧରୁ ଅନ୍ତତଃ ଯାହା ଭରିଦେବନାହିଁ ହତାଶା - ଭାଙ୍ଗିଦେବ ନାହିଁ ସମସ୍ତ ଆଶା ଓ ଆକାଂକ୍ଷା- ଯାହା ଆଜି ଆପଣଙ୍କର ମନଃସ୍ଥିତିକୁ ଦୋହଲାଇ ଦେଇଛି- ଯାହାପାଇଁ ଆପଣଙ୍କ ଭଳି ଜଣେ ବିଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତି ଆଜି ଏକ ନକାରାତ୍ମକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଛନ୍ତି ।

- ତା'ହେଲେ ତୁମେ କ'ଣ..... ?

- ହଁ, ବୟସରେ ଆପଣଙ୍କର ନୀତି ପରି ହେଲେ ବି ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ମନଃସ୍ଥିତିକୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି । ଏବଂ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଛି ଯେ ସେଦିନ ସତ୍ତ୍ୱେ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ସମ୍ବାଦଟି ଆପଣଙ୍କ ମନୋବଳ ଭାଙ୍ଗି ଦେଇଛି । ସବୁଦିନେ ଆପଣ ଆଗ୍ରହର ସହିତ ଖବର କାଗଜକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହୁଥିବା ବେଳେ, ଦୁଇଦିନ ହେଲା ଆପଣଙ୍କର ସେ ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ । ତା'ଛଡ଼ା ଆପଣ ଆଉ ଖବର କାଗଜ ନ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଛନ୍ତି ନୂଆବର୍ଷରେ, ନୁହେଁ କି ?

ରାଜୁବାବୁ ଆଉ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ମନରେ ଜମାଟ ବାନ୍ଧିଥିବା ଅଖିଳର ଅକାଳ ବିୟୋଗ ଜନିତ ଦୁଃଖ ସତେ ଯେମିତି ହଠାତ୍ ଫାଟି ପଡ଼ିଲା, ବାଦଲଫଟା ବର୍ଷା ପରି । କୋଷମୁକ୍ତ ତାକ୍ଷଣ ତରବାରୀ ପରି ତାଙ୍କ ହୃଦୟକୁ ଯେମିତି ବିଦାର୍ଯ୍ୟ କଲା ସୂର୍ଯ୍ୟର ସମବେଦନାର ସ୍ୱର । ତାଙ୍କର କ୍ଷତାକ୍ତ ହୃଦୟରେ ଶୀତଳତାର ପ୍ରଲେପ ଦେବାପାଇଁ ସୂର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରାୟାସ ସତେ ଯେମିତି ତାଙ୍କୁ ଅଧିକ ରକ୍ତାକ୍ତ କଲା । ଦୁଇଦିନ ତଳର ଶୁଖି ଆସିଥିବା ପୁରୁଣା ଘା' ଯେମିତି ପୁଣି ସତେଜ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା ତା'ର ଅଜଣା ଆଘାତରେ ।

ରାଜୁବାବୁଙ୍କ ନୟନରୁ ବହିତାଳିଲା ଦରଦର ଅଶ୍ରୁ । ଯାହାକୁ ଦେଖି ବଂଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ସୂର୍ଯ୍ୟ । କ’ଣ କିଛି ଭୁଲ୍ ହୋଇଗଲା କି ତା’ର ? ଶଙ୍କିତ ଭାବରେ କହିଲା- ମୋତେ କ୍ଷମା କରିବେ ବାବୁ ! ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ମନରେ ଆଘାତ ଦେଇଛି ।

‘ନା’ ନା’, ତୁମର କିଛି ଭୁଲ୍ ନାହିଁ ।’ - ନିଜର ଲୁହ ପୋଛୁ ପୋଛୁ ସୂର୍ଯ୍ୟକୁ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଲେ ରାଜୁବାବୁ । “ମୁଁ ବରଂ ଭାବୁଛି ତୁମରି କଥା । ଏତେ କମ୍ ବୟସରେ, ପୁଣି ଏତେ ବଡ଼ ହୃଦୟ ତୁମର ! ଏତେ ସୁନ୍ଦର ବିଚାର ! ମୋତେ ଯାହା ଦେଖାଯାଉଛି, ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ଦିନେ ବହୁତ ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବ । ଭଗବାନ ତୁମକୁ ଶକ୍ତି ଦିଅନ୍ତୁ । ତୁମର ଚଳାପଥରେ ପୁଷ୍ପବୃଷ୍ଟି କରନ୍ତୁ ।”

ରାଜୁବାବୁଙ୍କ ନିବିଡ଼ ଆଲିଙ୍ଗନରେ ଆତ୍ମା ବିଭୋର ହେଲା ସୂର୍ଯ୍ୟ । ପଦ ଛୁଇଁ ତାଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ ନେଲାବେଳେ ସେ ଅନୁଭବ କଲା ତାଙ୍କର କରକ୍ଷଣ ।

ଗୋଟିଏ ପଟେ ଛଳଛଳ ଆଖିରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ତାଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଯାଉଥିଲା ବେଳେ ଅନ୍ୟ ପଟରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେବତା ତାଙ୍କର ନାଲିତୁକୁ ତୁକୁ ରଙ୍ଗରେ ପୂର୍ବାକାଶକୁ ରଞ୍ଜିତ କରି ଉଠି ଆସୁଥିଲେ ଉପରକୁ ।

ଉଭୟ ପଟରେ ରାଜୁବାବୁ ଦେଖୁଥିଲେ ସୂର୍ଯ୍ୟକୁ । ସମ୍ଭାବନାର ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟକୁ । ସୂର୍ଯ୍ୟକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ତାଙ୍କ ମନରେ ନାନା କଥା ଉଙ୍କି ମାରୁଥିଲା । ସବୁ ସମସ୍ୟା ଯେମିତି ତାଙ୍କର ସମାଧାନ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା ଧୀରେ ଧୀରେ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟ କ୍ରମେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଉଠୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପ୍ରଖର ତେଜରେ କ୍ରମଶଃ ଚକିତ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା ଚତୁର୍ଦିଗ । ଆଃ.... କି ସୁନ୍ଦର ! କି ସୁନ୍ଦର ସେ ଦୃଶ୍ୟ !!!

ସବୁ ରକ୍ତର ରଙ୍ଗ ଲାଲ୍

ବିଗ୍ ବଜାର ସାମ୍ନାରେ ଆଲ୍‌ଭା ଯେତେବେଳେ ପଣତକାନିଟା ଭିଡ଼ିଆଣି ଅଣ୍ଟାରେ ଖୋସିଦେଲା, ସେତେବେଳେ ରମେଶ ଭାବି ପାରୁନଥିଲା କ'ଣ କହି ତାକୁ ବୁଝାଇବ ବୋଲି । ସେ ଏକ ପ୍ରକାର ସ୍ଥାଣୁ ପାଲଟି ଯାଇଥିଲା ।

ସେ ଜାଣିଥିଲା, ଆଲ୍‌ଭା ଖୁବ୍ ସ୍ୱଷ୍ଟବାଦିନୀ । ଜନଗହଳିପୂର୍ଣ୍ଣ ବଜାରରେ ସେ କିଛି ଗୋଟାଏ କହିବ ମାନେ ତାକୁ ହିଁ କଡ଼ାମିଠା ଦି'ପଦ ଶୁଣିବାକୁ ହେବ ତା'ଠାରୁ । ତେଣୁ ସେ ସାହସ ସଞ୍ଚୟ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ ତା'ର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାପାଇଁ ।

ଆଲ୍‌ଭା ଯେ କିଛି ଭୁଲ୍ କହୁଛି ଏକଥା ନୁହେଁ । ହେଲେ ନିଜ ବିଚାରରେ ଅଟଳ ରହିଲେ କ'ଣ ଚଳିହେବ ସବୁବେଳେ ? ପରିବେଶ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଦେଖି ଅନେକ ସମୟରେ ସାଲିସ୍ କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ନିଜ ବିଚାରରୁ ଓହରିବାକୁ ପଡ଼େ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ କଥାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ଆଉ ଏମିତି ଠେନା ହେଲେ..... ।

ସଞ୍ଜବେଳ । ଚଉଦିଗରୁ କଳାହାଣ୍ଡିଆ ମେଘ ଘୋଟି ଆସିଲାଣି । କେତେବେଳେ ଯେ ବର୍ଷଯିବ ତା'ର ଠିକଣା ନାହିଁ । ମାର୍କେଟିଂ କରିବାକୁ ଯେତେଲୋକ ଆସିଛନ୍ତି ସେଥିରୁ ପ୍ରାୟ ଅଧିକାଂଶ ଆସିଛନ୍ତି ନିଜ ଗାଡ଼ିରେ । ଚାରିଚକିଆ ନହେଲେ ଦି'ଚକିଆ । ରିକ୍ସା ବା ଅଟୋରିକ୍ସାକୁ ଭରସା କରି ଆସିଥିବା ତାଙ୍କ ପରି ଲୋକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଖୁବ୍ କମ୍ । ତେଣୁ ପାର୍କିଂ ପ୍ଲେସ୍‌ରେ ଥିବା ସେମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ କମ୍ ।

କିନ୍ତୁ ତା'ବୋଲି ଯେ ସେମାନେ ମନମୁଖୀ ଭଡ଼ା କହିବେ, ଏକଥା କେମିତି ହେବ ? ଓ୍ୱାଜିବ୍ ରେଟ୍ କୁହ, କାହାରି କିଛି ଆପଣ ନାହିଁ । ଆଉ କୋଡ଼ିଏ ଟଙ୍କା ଜାଗାରେ ତମେ ଯଦି ଶହେଟଙ୍କା ମାଗିବ କିଏ ଦେବ ? ତମେ ଆମକୁ କ'ଣ ଭାବିଲ କି ? ଖାଣ୍ଟି ଝାଳବୁହା ଧନ । ଚୋରିମାଲ୍ ନୁହେଁ ଯେ ଯିଏ ଯାହା ମାଗିଲା ଦେଇଦେବୁ - ଇଏ ହେଲା ଆଲ୍‌ଭାର ବିଚାର ।

ହେଲେ ଏ ରିକ୍ସା ବା ଅଟୋରିକ୍ସାବାଲା କ'ଣ ବୁଝିବେ ଝାଳବୁହା ଧନ

ଆଉ ଚୋରିମାଲର ପାର୍ଥକ୍ୟ ? ମଉକା ପାଇଲେ ସେ କେବଳ ଜାଣନ୍ତି କେମିତି ଲୋକକୁ ଲୁଚିବେ । ଝାଳବୁହା ଧନର ମହତ୍ତ୍ୱ ବୁଝୁଥିଲେ ଏ ରିକ୍ତାବାଲା କ'ଣ ଛୁଆ ମାଉସକୁ ଉପାସ ରଖି ରାସ୍ତାରେ ମଦ ପିଇ ଗଡୁଥାନ୍ତେ ?

ମେନରୋଡ଼ରେ ଯାଉଥିବା ଅଟୋ କେହି ହାତ ମାରିଲେ ବି ଅଟକିଲେନି । ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁଦ୍ଧା ମାଲିକ ଘରେ ରିକ୍ତା ଜିମା ଦେଲେ, ପୁଣି ରାତ୍ରିଚାଳକ ଆସି ନେବ । ସେଥିପାଇଁ କିଛି ରିକ୍ତାବାଲା ଖାଲି ଯାଉଥିଲେ ବି ଅଟକିଲେନି । ଫେରିଲାବେଳକୁ ସେପଟରୁ କିଛି ଭଡ଼ା ମିଳିବନି ବୋଲି ଆଉ କେତେକ ମନା କରିଦେଲେ । ଆଉ କିଛି ସୁଖବାସିଆ ଦିନରେ ଭଲ ଦି'ପଇସା ରୋଜଗାର କରି ସାରିଥିବାରୁ ମନୋରମ ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ମନଭରି ଉପଭୋଗ କରିବା ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ସିନେମା ଦେଖିଯିବାର ଯୋଜନା କରିଥିଲେ, ଯାହା ଜଣା ପଡ଼ିଯାଉଥିଲା ସେମାନଙ୍କ ଫଟାକଣ୍ଡର ହିନ୍ଦୀ ସିନେମାଗୀତରୁ ।

ବାକି ରହିଲେ ପାର୍କିଂ ଫ୍ଲୋସ୍‌ରେ ଥିବା ହାତଗଣତି ଅଟୋ ରିକ୍ତା ଆଉ ରିକ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଆଲଭାର ଏକା ଜିଦ୍ ସିଏ ଏତେ ପଇସା ଦେଇ ସେଥିରେ ଯିବନି ।

ଏବେ ସିନା ସେ ରାଜଧାନୀର ବାସିନ୍ଦା । କିନ୍ତୁ ତା' ବାଲ୍ୟକାଳ ଓ କୈଶୋର ତ କଟିଛି ସୁଦୂର ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ର ବଣପାହାଡ଼ ଘେରା ତା'ର ସେଇ ଛୋଟିଆ ଗାଆଁରେ । ଯେଉଁଠି ପ୍ରତିଟି ପଦକ୍ଷେପରେ ଲଢ଼େଇ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ପ୍ରତିକୂଳ ପରିସ୍ଥିତି ସହିତ । ପିଇବା ପାଣି ଟୋପାକ ପାଇଁ ବିପଦସଂକୁଳ ବନ୍ଧୁର ବନପଥରେ ଯେଉଁଠି ଚାଲିଚାଲି ଯିବାକୁ ହୁଏ ଦି'କୋଶ ବାଟ । ରାତି ଅନ୍ଧାରରେ ଡିବିରି ଟିକେ ଜାଳିବା ପାଇଁ ମାଟିତେଲ ଆଣିବାକୁ ସେଇମିତି ଯିବାକୁ ହୁଏ ତିନିକୋଶ । ଆଉ ଦିହ ପା' କଥା ନ କହିଲେ ଭଲ । କିଏ ଯଦି ବେମାର ପଡ଼ିଲା ତା'ହେଲେ ପୂରା ପାଞ୍ଚକୋଶ ବାଟ ଗଲେ ଯାଇ ଡାକ୍ତରଖାନା, ଯେଉଁଠି ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଡାକ୍ତର ନଥାନ୍ତି ।

ଆଉ ଏଇ ସାମାନ୍ୟ ଜିନିଷଟେ ନେବା ପାଇଁ ଏତେ ଚିନ୍ତା ? ସିଏ କ'ଣ କାମ କରିନି ନା ବୋଝ ବୋହିନି ? ପିଲାଟି ବେଳୁ ମୁଣ୍ଡରେ ତିନି ତିନିଟା ମାଠିଆ ମୁଣ୍ଡେଇ ଝରଣାରୁ ପାଣି ଆଣିଛି । ଜଙ୍ଗଲରୁ କାଠ ହାଣି ତାକୁ ବିଡ଼ା ବାନ୍ଧି ବଜାରରେ ବିକିଛି । କାଠି ପତର ବୋଝ ଧରି ମା' ସାଙ୍ଗରେ ବିକିବାକୁ ନେଇଛି ହାଟକୁ । ଟୋପା ଟୋପା ପନିପରିବା, କେନ୍ଦୁ, ଚାର, ଆମ୍ବ, ଜାମୁକୋଳି ମୁଣ୍ଡେଇ ହାଟକୁ ନେଇଛି । କୋଉ କାମ ସେ ନ କରିଛି ଯେ ତାକୁ ଏ ଅଟୋବାଲା କି ରିକ୍ତାବାଲା ଡରେଇବେ ?

ତା'ଛଡ଼ା ନିଜ କାମ ତ ନିଜେ କରିବ, ସେଥିରେ ପୁଣି ଗୋଟାଏ ଲାଜ କ'ଣ ? ଯିଏ ଚୋରି କରିବ ବା ଆଉ କିଛି ଖରାପ କାମ କରିବ, ତାକୁ ସିନା ଲାଜ । ମିଶନ୍ ସ୍କୁଲ ହଷ୍ଟେଲରେ ଥିବା ବେଳେ ବା ସରକାରୀ ମହିଳା କଲେଜରେ ପଢ଼ିଲାବେଳେ

ତା' ବାକ୍ସ କିଏ ନବାଆଣିବା କରୁଥିଲା ? ସିଏ ଆଉ ତା' ସାଙ୍ଗମାନେ ତ ନିଜେ ମୁଣ୍ଡେଇ ନେଉଥିଲେ । ସେଥିରେ ତାଙ୍କ ମାନ କ'ଣ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ?

ଖାଲି ଦେଖିବ, ଏ ତୁଚ୍ଛା ଫୁଟାଣି ଯେତେ ସବୁ ସହରା ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ । ନିଜ ବ୍ୟାଗ୍ କି ବେଡ଼ିଂ ଖଣ୍ଡକ ନିଜେ ନେଇ ପାରିବେନି ଯେ ତାଙ୍କ ପକାଉଥିବେ କୁଲିକୁ । ହେଲା, ବେଶି ଓଜନ ଥିଲେ ଅଲଗା କଥା । କିନ୍ତୁ ସାଧାରଣ ବ୍ୟାଗ୍ ଖଣ୍ଡେ କ'ଣ ନିଜେ ପାରନ୍ତେନି ?

ରହ ରହ କହୁ କହୁ ଆଲୁଆ ଟିଭିଟାକୁ ମୁଣ୍ଡରେ ଧରି ଚାଲିଲା ଏକା ଏକା । ରମେଶ ଆସୁଛି କି ନାହିଁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଅରଟିଏ ବି ପଛକୁ ଫେରି ଚାହିଁଲା ନାହିଁ ।

ଅଗତ୍ୟା ରମେଶ ମଧ୍ୟ ଏକା ଏକା ଚାଲିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା ତା' ପଛେ ପଛେ । ଆଉ ଭାବୁଥିଲା ଗତବର୍ଷ ଅଗଷ୍ଟ ପନ୍ଦରର କଥା । ସ୍ବାଧୀନତା ଦିବସ ହିସାବରେ ସାରା ଦେଶବାସୀଙ୍କ ପାଇଁ ତ ତାହା ବେଶ୍ ସ୍ମରଣୀୟ ତଥା ଆନନ୍ଦ ଉଲ୍ଲାସର ଦିନ । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ଥିଲା ବିଶେଷ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଏଇଥିପାଇଁ ଯେ ସେମାନେ ସେହିଦିନ ହିଁ ପରସ୍ପରକୁ ଜୀବନସାଥୀ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଜାତୀୟ ପତାକାକୁ ସାକ୍ଷୀ ରଖି ତାରି ତଳେ ପିନ୍ଧାଇ ଦେଇଥିଲେ ବରଣମାଳା ପରସ୍ପରକୁ । ଏବଂ ଶପଥ ନେଇଥିଲେ ସାରା ଜୀବନ ସାଥୀ ହୋଇ ଚାଲିବେ ହାତ ଧରାଧରି ହୋଇ । ହେଲେ ଆଜି ବର୍ଷଟିଏ ନପୂରୁଣ ଆଲୁଆ କ'ଣ ସତରେ ତା'ର ଶପଥ ଭୁଲିଗଲା ? ? ?

ଦୁହିଁଙ୍କର ମିଳନ ଥିଲା ଠିକ୍ ପୂର୍ବ ପକ୍ଷିମର ମିଳନ ପରି । ରମେଶ ଥିଲା ପୁରୀର ନୈଷିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ କୁଳ ସମ୍ଭୂତ ଏବଂ ଆଲୁଆ ଥିଲା ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ର ଅଖ୍ୟାତ ଆଦିବାସୀ ପଲ୍ଲୀର ଲଳନା । ଧର୍ମାନ୍ତରିତ ଖାରସ୍ଥାନ । ଦୁହିଁଙ୍କ ଭିତରେ ନଥିଲା ଜାତି, ଧର୍ମ ବା ବର୍ଣ୍ଣଗତ ବୈଷମ୍ୟ- ଭେଦଭାବ । ଦୁହେଁ ଥିଲେ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତ । ପ୍ରଥମ ଭେଟ ହୋଇଥିଲା ଖେଳ ପଡ଼ିଆରେ । ଏକ ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ କ୍ରୀଡ଼ା ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ । ଉଭୟଙ୍କର କ୍ରୀଡ଼ାନୈପୁଣ୍ୟ ଉଭୟଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲା । ତା'ପରେ ଉଭୟ ବନ୍ଧାଯାଇଥିଲେ ଜାତୀୟ ସ୍ତରର ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଭାଗ ନେବାପାଇଁ । ଜିଣିଥିଲେ ପଦକ - ଜଣେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଆଉ ଜଣେ ରୌପ୍ୟ ନିଜ ନିଜ ବିଭାଗରେ ।

ନିଜ ଅଜାଣତରେ ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଭଲପାଇ ବସିଥିଲେ । ସଂପର୍କ କ୍ରମଶଃ ନିବିଡ଼ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ମୋବାଇଲ୍ ଫୋନ୍ ମାଧ୍ୟମରେ । ଏବଂ ପ୍ରଣୟ ପୁଷ୍ପ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରସ୍ତୁତିତ ହେଲା ସେତିକିବେଳେ ଯେତେବେଳେ ଦୁହେଁ ପୁଣି ଏ.ଜି. ଅଫିସରେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଲେ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ । ସାଧାରଣ ବର୍ଗ ଓ ଆଦିବାସୀ ବର୍ଗର ଷ୍ଟୋର୍ଟ୍ସ କୋଟାରେ ।

ପ୍ରେମ ସବୁବେଳେ ପବିତ୍ର - ସ୍ୱର୍ଗୀୟ । ତା'ର ମହକ ଯେତେବେଳେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ବିସ୍ତାରିତ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ ତାକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବା ସମ୍ଭବ ହୁଏନା ।

ସହକର୍ମୀମାନଙ୍କ କଟାକ୍ଷ ସେମାନଙ୍କୁ ସଚେତନ କଲା । ବେଶ୍ ସଂଭ୍ରମତାର ସହିତ ଉଭୟେ ନିଜ ନିଜ ପରିବାରରେ ବିବାହର ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଗତ କଲେ ।

କିନ୍ତୁ ହାୟ ! ପ୍ରସ୍ତାବ କାଟ୍ ଖାଇଗଲା ବିନା ବିଚାରରେ । ରମେଶର ବାପା କହିଲେ - ଏହା କ’ଣ କେବେ ସମ୍ଭବ ?

“କାହିଁକି ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ? ବ୍ରାହ୍ମଣ ଯୁବକ ବିଦ୍ୟାପତି ଓ ଶବର କନ୍ୟା ଲଳିତାଙ୍କର ବିବାହ ପୁଣି ସମ୍ଭବ ହେଲା କିପରି ?” - ରମେଶ କହିଥିଲା ।

ଆଲଭାର ବାପା କହିଲେ - ଆମେ କାହିଁକି ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନ ହେଲୁ ଜାଣିଛୁ ମାଆ ? ଏଇମାନଙ୍କ ଭଳି ଉଚ୍ଚ ଜାତିର ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ । ଏଇମାନେ ଆମକୁ ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିଲେ । ସମାଜରେ ଆମର ସ୍ଥାନ ରହିଲା ନାହିଁ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଯାହା ଆଉନା କାହିଁକି, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନ ପାଦ୍ରୀମାନେ ଆମକୁ ଆଦର କଲେ । ଆମ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଆସି ଆମର ଦୁଃଖସୁଖରେ ସାଥୀ ହେଲେ । ସ୍କୁଲ ଖୋଲି ଆମ ପିଲାଙ୍କୁ ପାଠ ପଢ଼େଇଲେ । ତାଙ୍କରଖାନା ଖୋଲି ରୋଗୀମାନଙ୍କର ଚିକିତ୍ସା ଓ ସେବା ଶୁଶ୍ରୁଷା କଲେ । ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଆମେ ଏ ଦୁନିଆର ଆଲୁଅ ଦେଖୁଲୁ । ସେଥିପାଇଁ ଆମେ ତାଙ୍କଦ୍ୱାରା ପ୍ରଚାରିତ ଧର୍ମ ଗ୍ରହଣ କଲୁ । ଆଉ ଆଜି ତୁ କହୁଛୁ କ’ଣ ନା, ତୁ ଗୋଟାଏ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପିଲାକୁ ବାହା ହେବୁ ? ତାଙ୍କ ସମାଜ ତୋତେ ବୋହୂ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବ ତ ? ଆମ କଥା ଛାଡ଼, ଆମେ ଜାଣିଛୁ ସେମାନେ ଆମକୁ କେବେ ବନ୍ଧୁ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ନାହିଁ । ତୋ ଖୁସି ପାଇଁ ହୁଏତ ଆମେ ଛାତିକୁ ପଥର କରିଦେବୁ । କିନ୍ତୁ କିଏ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଦେବ ଯେ ତୋର ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନ ସୁଖଶାନ୍ତିରେ କଟିବ ବୋଲି ?

“ମୁଁ କଥା ଦେଉଛି ବାପା । ମୋର ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନ ନିଶ୍ଚୟ ସୁଖମୟ ହେବ । ତମେ ଜାଣିନ ବାପା ! ରମେଶ ସେମିତି ପିଲା ନୁହନ୍ତି । ତମେ ଯେମିତି ତାଙ୍କୁ ଭାବୁଛ ।” - ଆଲଭା କହିଲା ।

କିନ୍ତୁ ପୁଅ ବା ଝିଅ, କାହାରି କଥା ତାଙ୍କ ପରିବାରକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ଶେଷକୁ ସେମାନେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଲେ ଘରଲୋକଙ୍କ ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ ପରସ୍ପରକୁ ବିବାହ କରିବେ । ଯେଉଁ ସମାଜ ସେମାନଙ୍କ ମିଳନରେ ବାଧକ ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି, ତା’ର କୌଣସି ପରମ୍ପରା, ରୀତିନୀତି ବା ବିଧିବିଧାନ ତାଙ୍କ ବିବାହର ନିୟାମକ ହେବନାହିଁ । ତାଙ୍କ ବିବାହରେ ଦରକାର ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ପୁରୋହିତ ବା ପାଦ୍ରୀଙ୍କର - ହେବନାହିଁ ଜାତକ ମେଳକ, ଲଗ୍ନଧରା ବା ବେଦବାନ୍ଧା । ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ର ଛପାଯିବ ନାହିଁ ବା ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ଜାତି କୁଟୁମ୍ବ କାହାରିକୁ ଡକାଯିବ ନାହିଁ । ବାଜା ବାଜିବ ନାହିଁ କି ବାଣ ଫୁଟିବ ନାହିଁ । ଭୋଜିଭାତ ହେବନାହିଁ ବା ମିଷାନ୍ନ ବନ୍ଧନ ହେବନାହିଁ ।

ସବୁ ହେବ ସେଇଦିନ ଯେଉଁଦିନ ସମାଜ ସେମାନଙ୍କ ବିବାହକୁ ସ୍ବାକୃତି ଦେବ । କୋଳେଇ ନେବ ଆଦରରେ । ଭେଦଭାବର ପାତେରା ଭାଙ୍ଗି ଯେଉଁଦିନ ଘୋଷଣା କରିବ, ଆମେ ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଜାତିର । ଏବଂ ସେ ଜାତି ହେଉଛି ମଣିଷ ଜାତି । ସବୁରି ଦେହରେ ପ୍ରବାହିତ ହେଉଥିବା ରକ୍ତର ରଙ୍ଗ ଲାଲ୍ - କାହାର କଳା ବା ହଳଦିଆ ନୁହେଁ ।

ଯୋଜନା ମୁତାବକ ଦୁହେଁ ସେଦିନ ନୂତନ ଶୁଭ୍ରବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ କରି ଆସିଥିଲେ ଅର୍ଘିସ୍ବର ପତାକା ଉଡ଼େଇବାକୁ । କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଶେଷରେ ସମସ୍ତେ ଚାଲିଯିବା ପରେ ସେମାନେ ବାହାର କଲେ ବ୍ୟାଗ୍ ଭିତରେ ଥିବା ଦୁଇଟି ସୁଦୃଶ୍ୟ ରଜନୀଗନ୍ଧା ହାର, ଶଙ୍ଖାସିନ୍ଦୂର ଓ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ମିଠା ପ୍ୟାକେଟ୍ ।

ପ୍ରଥମେ ଆଲ୍ଭା ତା'ର ଫୁଲହାରଟି ଲମ୍ବାଇ ଦେଇଥିଲା ରମେଶର ଗଳାରେ । ରମେଶ ମଧ୍ୟ ଆଲ୍ଭାକୁ ପିନ୍ଧାଇ ଦେଇଥିଲା ତା' ହାତରେ ଥିବା ଫୁଲମାଳ । ଆଉ ପିନ୍ଧାଇ ଦେଇଥିଲା ସାମନ୍ତରେ ସିନ୍ଦୂର ଓ ହାତରେ ଶଙ୍ଖା । ଏ ସବୁକୁ ଦୂରରେ ଥାଇ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିବା ଅର୍ଘିସ୍ବର ଜଗୁଆଳି ରହିମ୍ ମିଆଁକୁ ଦୁହେଁ ପାଖକୁ ଡାକିଲେ । ମିଠା ପ୍ୟାକେଟ୍ଟି ହାତରେ ଧରାଇ ଦେଇ କହିଲେ - ଚାଚା ! ନିଅ । ତମେ ବୟସରେ ଆମ ବାପା ଭଳି । ଆମର ଏ ନିରାଡ଼ମ୍ବର ବିବାହ ଉତ୍ସବର ପରିସମାପ୍ତି ତୁମରି ହାତରେ ହିଁ ହେଉ ।

ଚାଚା ହାତରୁ ମିଠା ଖାଇଲା ପରେ ଦୁହେଁ ମିଠା ଖୁଆଇଥିଲେ ଚାଚାଙ୍କୁ । ପାଦ ଛୁଇଁ ତାଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ ନେଲାବେଳେ ଚାଚାଙ୍କ ଆଖିରୁ ଝରି ପଡ଼ିଥିଲା ଦୁଇଧାର ଆନନ୍ଦାଶ୍ରୁ । ଦଙ୍ଗାରେ ପରିବାରବର୍ଗଙ୍କୁ ହରାଇ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଃସଙ୍ଗ ହୋଇଯାଇଥିବା ରହିମ୍ ମିଆଁ ସେଦିନ ଅନୁଭବ କରିଥିଲେ, ସତେ ଯେମିତି ତାଙ୍କର ପୁଅବୋହୂ ତାଙ୍କପାଖକୁ ଫେରି ଆସିଛନ୍ତି । ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଛାତିରେ ଜାବୁଡ଼ି ଧରି ସେ ଜାଳି ଦେଇଥିଲେ ଅନେକ ଅନେକ ଶୁଭେଚ୍ଛା ।

ସବୁକଥା ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଏବେ ବି ମନେ ଅଛି ରମେଶର । ଟିକିଏ ବି ପାଶୋର ହୋଇନି । ହେଲେ ଆଲ୍ଭା କ'ଣ ଏତେ ଶିଘ୍ର ଭୁଲିଗଲା ସେଦିନର କଥା ?

ବିବାହ ପରେ ଦୁହେଁ ରହୁଥିଲେ ଏ.ଜି.କଲୋନିରେ । ଆଲ୍ଭାକୁ ମିଳିଥିବା ସରକାରୀ ବାସଭବନରେ । ରମେଶର ବାପା ମା' ରାଜଧାନୀରେ ରହୁଥିଲେ ବି ସେ ଘର ଛାଡ଼ିଦେଇଥିଲା ସେହିଦିନଠାରୁ । ଆଲ୍ଭା ମଧ୍ୟ ଘର ସହିତ ଆଉ ସଂପର୍କ ରଖୁ ନଥିଲା ।

ବିଗ୍ ବଜାରଠାରୁ କଲୋନିର ଦୂରତା ଥିଲା ପ୍ରାୟ ଅଧ କିଲୋମିଟର । ପାଦରେ ଚାଲିଗଲେ ଲାଗେ ଅତି ବେଶିରେ କୋଡ଼ିଏ ପଚାଶ ମିନିଟ୍ ।

ରମେଶ ଭାବୁଥାଏ, ଆଲ୍‌ଭା ତ ନିଶ୍ଚୟ ଆଗେ ପହଞ୍ଚିବ । କଲୋନି ଲୋକେ ତାକୁ ଦେଖି କ'ଣ ନଭାବିବେ ! ହେଲେ ଆଲ୍‌ଭା ଥିଲା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ବିକାର । ନା ଥିଲା ତା' ମନରେ ରମେଶ ପ୍ରତି କିଛି ଦୁର୍ଭାବନା ନା କାହାର ଟାକା ଚିସଣି ପ୍ରତି ଭୂଷେପ । ସେ କେବଳ ଖେଳୁଥାନ୍ତୁ ମନୋଭାବର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଆଗେଇ ଚାଲିଥିଲା ତା'ର କାମରେ ।

କିନ୍ତୁ ଘରେ ପହଞ୍ଚି ରମେଶ ଦେଖିଲା ଆଲ୍‌ଭା ଏ ଯାଏଁ ପହଞ୍ଚିନି । ଆଶଙ୍କାର ସେମିତି କିଛି କାରଣ ନଥିଲେ ବି ସେ ଚିନ୍ତିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ତେବେ କ'ଣ ଆଲ୍‌ଭା..... ? ? ? ନା ନା ଆଲ୍‌ଭା କେବେ ବାଟ ଭୁଲି ନପାରେ । ସେତ ଏ କଲୋନିରେ ତା'ଠାରୁ ପୁରୁଣା । ବାଟ ଭୁଲିବ କେମିତି ?

ତେବେ ପଛରେ ଆସି ସେ ଯେତେବେଳେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଲାଣି, ଆଲ୍‌ଭା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନ ପହଞ୍ଚିବାର କାରଣ କ'ଣ ? ମେନ୍ ରୋଡ୍‌ରେ ଥିବା ଯାଏଁ ସେ ବେଶ୍ ଦେଖିପାରୁଥିଲା ଆଲ୍‌ଭାକୁ, ଯଦିଓ ସେ ଥିଲା ବହୁ ପଛରେ । କିନ୍ତୁ ତା'ପରେ କଲୋନି ଛକରେ ବାଟ ଭାଙ୍ଗିବା ପରଠାରୁ ସେ ଆଉ ତାକୁ ଦେଖିନି ।

କଲୋନି ଭିତରକୁ ଦୁଇଟା ରାସ୍ତା । ଗୋଟାକରେ ସେ ଆସିଛି । ହୁଏତ ଅନ୍ୟ ପଟରେ ଆସିଥିବ ଆଲ୍‌ଭା । କିନ୍ତୁ ଯାହା ହେଲେ ବି ଏତେ ସମୟ ତ ଲାଗିବନି । ତେବେ କିଛି ଗୋଟାଏ ଅଘଟଣ ଘଟିଛି ନିଶ୍ଚୟ ! ଏବେ ମନକୁ ପାପ ଛୁଇଁଲା ।

ଘର ପାଖରେ ଆଉ ଛିଡ଼ା ନ ହୋଇ ସେ ଏଥର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପାଦ ପକାଇଲା ସେଇ ରାସ୍ତାରେ, ଯେଉଁଥିରେ ଆଲ୍‌ଭା ଆସିଥିବ ବୋଲି ସେ ଭାବୁଥିଲା । ହେଲେ ଦୁଇଟି ଯାକ ରାସ୍ତା ଯେଉଁଠି ମିଶିଛି, ସେଇ ଛକରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା ପରେ ସେ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଗଲା ଯେ କିଛି ଗୋଟାଏ ଅଘଟଣ ଘଟିଛି । ନ ହେଲେ..... ।

କ'ଣ କରିବ ବୋଲି ଭାବୁଛି, ଠିକ୍ ଏତିକି ବେଳେ ତା' ଫୋନ୍ ବାଜି ଉଠିଲା - ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗୋବିନ୍ଦ ହରେ ମୁରାରେ, ହେ ନାଥ ନାରାୟଣ ବାସୁଦେବ । ପକେଟରୁ କାଢ଼ି ଦେଖିଲା, ଆଲ୍‌ଭାର ଫୋନ୍ ।

- ହଁ ଆଲ୍‌ଭା ! ତମେ କୋଉଠି ?

- ମୁଁ ହସ୍ପିଟାଲ୍‌ରେ । କଲିଙ୍ଗ ହସ୍ପିଟାଲ୍ ।

- କିନ୍ତୁ କାହିଁକି ? ତମର କିଛି ହୋଇନି ତ ?

- ନା, ତମେ ଜଳଦି କାଜୁଆଲ୍‌ଟିରେ ପହଞ୍ଚି । ପହଞ୍ଚିଲେ ସବୁ ଜାଣିବ ।

ରମେଶ ଆଉ କିଛି ପଚାରିବାକୁ ଯାଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଫୋନ୍ କାଟିଦେଲା ଆଲ୍‌ଭା ।

ରାସ୍ତାରେ, ଆସୁଥିବା ଗୋଟାଏ ଅଟୋରିକ୍‌ସାକୁ ଅଟକାଇଲା ରମେଶ । ମୂଳତାଲ୍

କରିବାକୁ ତା' ପାଖରେ ସମୟ ନଥିଲା । କିଛି ନ ପଚାରି ସେ ବସିପଡ଼ିଲା ସିଙ୍ଗରେ ଆଉ କହିଲା- ତାଲ୍ ।

-କୁଆଡ଼େ ?

- ତୁ ତାଲ୍‌ନା । ମୁଁ ବତଉଛି ।

ଗଡ଼ି ତାଲିଲା ଅଟୋ । ରମେଶର ବ୍ୟସ୍ତତାକୁ ବେଶ୍ ବୁଝିପାରୁଥିଲା ଅଟୋ ଚାଳକ । ଛକ ପଡ଼ିବାର ଠିକ୍ ପୂର୍ବରୁ ରମେଶ ପାଟି କରି ଉଠୁଥିଲା - ହଁ ବାଆଁକୁ - ହଁ ଡାହାଣକୁ । ଆଉ ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳରେ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳେ କହିଲା - ବାସ୍, ବାସ୍, ଏଇଠି ରଖ ।

ଉଡ଼ା ପଚାଶ ଟଙ୍କା ହେଉଥିଲେ ବି ତରବରରେ ଶହେ ଟଙ୍କିଆ ନୋଟ୍ ଖଣ୍ଡିଏ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଖସି କରି ଡେଇଁ ତାଲିଗଲା ରମେଶ । ହସ୍‌ପିଟାଲ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚି ସେ ପ୍ରଥମେ ଡେରିଲା ବାପାଙ୍କୁ । ଦୀର୍ଘଦିନର ବ୍ୟବଧାନ ପରେ ପୁଅକୁ ପାଖରେ ପାଇ ଆଖି ଛଳଛଳ ହୋଇ ଉଠିଲା ତାଙ୍କର । ହେଲେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବାର ଅବକାଶ ନଥିଲା କାହାରି ପାଖରେ । ଅଙ୍ଗୁଳିର ଇସାରାରେ ସେ କେବଳ ଜଣାଇ ଦେଲେ ଆଲ୍‌ଡ଼ା ଖୁଡ଼ିରେ ଅଛି ।

ଝପଟି ପଶିଗଲା ରମେଶ । ଚକ୍ର ପରି ଘୁରୁଥିଲା ତା'ର ଆଖି ଦି'ଟା । ମନେ ମନେ ସେ ଖୋଜୁଥିଲା ଆଲ୍‌ଡ଼ାକୁ ।

ଆଲ୍‌ଡ଼ା ଗୋଟିଏ ଖଟିଆ ପାଖରେ ବସିଥିଲା । ଖଟିଆରେ ଶୋଇଥିବା ରୋଗୀ ମୁଣ୍ଡରେ ପଟିବନ୍ଧା ହୋଇଥିଲା । ନାକରେ ଲାଗିଥିଲା ଅମ୍ଳଜାନର ନଳୀ । ବାପାଙ୍କୁ ଦେଖିଲା ପରଠାରୁ ସେ ଯାହା ଆଶଙ୍କା କରୁଥିଲା, ତାହା ହିଁ ସତ ହେଲା । ଖଟିଆରେ ଅଚେତ ଅବସ୍ଥାରେ ଯିଏ ଶୋଇଥିଲା, ସେ ଆଉ କେହି ନୁହେଁ, ସେ ଥିଲା ତା' ବୋଉ- ଗର୍ଭଧାରିଣୀ ମାଆ, ଯିଏ ତାକୁ ଜନ୍ମ ଦେଇଥିଲା ।

ତା' ଜାଣିବାରେ ବୋଉ ତା'ର କେବେ ବି ଡାକ୍ତରଖାନା ଆସି ନଥିଲା । କାରଣ ସେ ଥିଲା ଖୁବ୍ ସୁସ୍ଥ ଓ ସବଳ ।

ବାପା ବୋଉ ତା' କଥା ରଖିଲେନି ବୋଲି, ତା' ମନ ବୁଝିଲେନି ବୋଲି ଅଭିମାନରେ ସେ ସିନା ଘର ଛାଡ଼ି ପଳାଇ ଆସିଥିଲା, ହେଲେ ଆଜି ଏମିତି ଅବସ୍ଥାରେ ତାକୁ ଦେଖି ସେ ମୋଟେ ସହି ପାରିଲାନି । ଡାକ୍ତରଙ୍କ ବାରଣ ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ଛୋଟ ପିଲାଟିଏ ପରି କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଆଲ୍‌ଡ଼ା କହିଲା, ଗାଧୁଆ ଘରେ ପଡ଼ି ବୋଉଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଏମିତି ହେଇଛି । ମୁଣ୍ଡ ପାଟି ବହୁତ ରକ୍ତ ଯାଇଛି । ଡାକ୍ତର କହୁଛନ୍ତି, କାଲି ସକାଳ ସୁଦ୍ଧା ରକ୍ତ ଦେବାକୁ

ପଡ଼ିବ । ବାପାଙ୍କ ଫୋନ୍ ପାଇବା ମାତ୍ରେ ମୁଁ ଟି.ଭି. ଟାକୁ ଜଣକ ଘରେ ଥୋଇ ଦେଇ ଚାଲି ଆସିଲି । ତା’ପରେ ତମକୁ ଜଣାଇଲି । ତମେ ପୁଅପିଲା ହେଇ ଯଦି ଏମିତି ଅଧ୍ୟେୟ ହେବ, ତେବେ କାମ କେମିତି ହେବ ? ଏବେ ରକ୍ତ କେମିତି ଯୋଗାଡ଼ ହେବ ସେକଥା ବୁଝ ।

ବାପା ପଛପଟରୁ ପିଠି ଆପୁଡ଼େଇ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଉଥିଲେ । ଆଲ୍‌ଭାର କଥାରେ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହେଲା ରମେଶ ।

ତାଙ୍କର କହିଲେ, ବୋଉଙ୍କର ରକ୍ତ କିସମ ହେଉଛି ଏ.ବି.ନେଗେଟିଭ୍ ଯାହା ପ୍ରାୟତଃ ମିଳେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଟିକେ କଷ୍ଟ ହେଇପାରେ । ତଥାପି ଚେଷ୍ଟା କର । ରକ୍ଷା ହେଇଛି ଯେ ରକ୍ତ ଜମାଟ ନ ହୋଇ ବହିଯାଇଛି । ରାତି ପାହିବା ପୂର୍ବରୁ ଚେତା ଆସିଯିବ ।

ରମେଶ ଭାବୁଥିଲା ବୋଉ ପାଇଁ ସେ ରକ୍ତ ଦେବ । କିନ୍ତୁ ରକ୍ତର କିସମ ଶୁଣିଲା ପରେ ସେ ଆଶା ତା’ର ମଜଲିଗଲା । ତାଙ୍କର କୋଠରୀରୁ ବାହାରିଲା ବେଳେ ତା’ର ଶୁଖିଲା ମୁହଁ ଦେଖି ଆଲ୍‌ଭା ପଚାରିଲା - କ’ଣ ହେଲା ? ତାଙ୍କର କ’ଣ କହିଲେ ? ସବୁ ଠିକ୍ ତ ?

ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲା ରମେଶ । ନୈରାଶ୍ୟ ଯେମିତି ଛାଇ ଯାଇଥିଲା ତା’ର ସମଗ୍ର ସତ୍ତାକୁ । ରକ୍ତର କିସମ ଲେଖାଥିବା କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ କେବଳ ସେ ବଢ଼ାଇଦେଲା ଆଲ୍‌ଭା ହାତକୁ ।

ଆଲ୍‌ଭା କହିଲା - ତମେ ପରା ଗୋଟାଏ ଖେଳାଳୀ, ପୁଣି ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପଦକ ବିଜେତା ! ତମର ଖେଳୁଆଡ଼ ମନୋବୃତ୍ତି ଗଲା କୁଆଡ଼େ ? ଖାଲି ଖେଳ ପଡ଼ିଆରେ ନୁହେଁ, ଅସଲ ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମରେ ସିଏ କାମରେ ଲାଗିବା ଦରକାର । ତମେ ଏମିତି ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ୁଛ କ’ଣ ? ରକ୍ତ ପାଇଁ ଚିନ୍ତା କରନା । ମୁଁ ରକ୍ତ ଦେବି- ମୋ ରକ୍ତର କିସମ ସେଇ ଏ.ବି.ନେଗେଟିଭ୍ । ଖାଲି ବାପାଙ୍କୁ ପଚାର, ମୋ ରକ୍ତ ବୋଉଙ୍କୁ ଦେଲେ ତାଙ୍କ ଜାତି ଚାଲି ଯିବନି ତ ?

ରମେଶକୁ ଏକଥା କହିଲାବେଳେ ସେଇ ପାଖରେ ଥିଲେ ବାପା । ଧାଇଁ ଆସି ସେ ଆଲ୍‌ଭାର ହାତ ଧରି ପକାଇଲେ ।

“ଆଉ ଲଜ୍ଜା ଦେ’ନା ମା’ । ମୁଁ ତତେ ଜନ୍ମ ନ ଦେଇଥିଲେ ବି ତୁ ମୋ’ ଝିଅପରି- ତତେ ବୋହୂ ଭାବରେ ପାଇ ଆମେ ଧନ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇଛୁ ।” - ଛଳଛଳ ଆଖିରେ ବାପା ଏକଥା କହିଲା ବେଳେ ତାଙ୍କର ଲୁହ ପୋଛି ଦେଇଥିଲା ଆଲ୍‌ଭା । ମନର ସମସ୍ତ ଗ୍ଳାନି ଯେମିତି ଧୋଇ ଯାଇଥିଲା ସେ ଲୁହରେ ।

ପରଦିନ ଆଲଭାର ରକ୍ତରେ ନବଜୀବନ ଲାଭ କରିଥିଲେ ବୋଉ ।

ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ତିନିଦିନ ରହିଲାପରେ ଯେତେବେଳେ ସେ ଘରକୁ ଫେରିଲେ, ତାକିଲେ ଆଲଭାକୁ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବାକୁ । କିନ୍ତୁ ମନାକଲା ଆଲଭା । କହିଲା, ଆଜି ନୁହେଁ ବୋଉ ! ମୁଁ ସେଇଦିନ ସେ ଘରକୁ ଯିବି, ଯେଉଁଦିନ ବେଦୀରେ ବାହାକରି ଆପଣ ମତେ ବୋହୂ କରି ନେବେ । ଆଜି ମୁଁ ମୋ ବସାକୁ ଯାଉଛି । ଆପଣ ଆପଣଙ୍କ ପୁଅକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଯାଇପାରନ୍ତି ।

ରମେଶ ବାପା ବୋଉକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଘରକୁ ଗଲା । ଆଲଭା ଚାଲିଲା ତା' ବାଟରେ ।

ଦୁଇ ବିପରୀତ ଦିଗରେ ଅଗ୍ରସର ହେଲାବେଳେ ଦୁହେଁ ପରସ୍ପରକୁ ଫେରି ଫେରି ଚାହିଁଥିଲେ । କାରଣ ଏହାଥିଲା ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନରେ ପ୍ରଥମ ବିଚ୍ଛେଦ । ଏ ବିଚ୍ଛେଦ ଯଦିଓ ଏକ ମହିମା ମଣ୍ଡିତ ମିଳନ ପର୍ବର ବାର୍ତ୍ତା ବହନ କରୁଥିଲା, ତଥାପି ତା'ର ଯନ୍ତ୍ରଣା କିଛି କମ୍ କଷ୍ଟଦାୟକ ନଥିଲା ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ, ଯାହାକୁ ମର୍ମେ ମର୍ମେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ଉଭୟ ।

× × ×

ଆଜି ଜାନୁଆରୀ ଛବିଶ । ଗଣତନ୍ତ୍ର ଦିବସ । ସ୍ବାଧୀନତା ଆଜି ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ହୋଇଛି - ପରିପୁଷ୍ଟ ହୋଇଛି ସ୍ବାଧୀନ ମହିମାରେ । ତେଣୁ ଆଜି ଦିନଟିକୁ ହିଁ ଉଭୟ ପକ୍ଷ ବାଛିଛନ୍ତି ତାଙ୍କର ବିବାହ ପାଇଁ ।

ପ୍ରାଚୀନ ପରମ୍ପରାରେ ବିଶ୍ବାସ ରଖୁଥିବା ପରିବାର ତଥା ସମାଜ କାହାରି କିଛି ନାହିଁ ଆପତ୍ତି କରିବାର । ଗୋଟିଏ ବିରାଟ ଜାତିର ଜାତୀୟ ପର୍ବ ଯେଉଁଦିନ ପାଳିତ ହେଉଛି, ସେଥିରେ ଆପତ୍ତି କରିବାର ବା ଅଛି କ'ଣ ? ଯା'ଠାରୁ କ'ଣ ଆଉ କିଛି ଭଲଦିନ ଆଇପାରେ ଏ ମଙ୍ଗଳ କୃତ୍ୟ ପାଇଁ ?

ସମଗ୍ର ଏ.ଜି.କଲୋନି ଉତ୍ସବ ମୁଖର । ସୁସଜ୍ଜିତ ତୋରଣ ଦ୍ବାରରେ ବାଟବରଣୀ କଲାବେଳେ ଜ୍ଞାଇଁ ରମେଶକୁ ପ୍ରଥମ କରି ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ ଆଲଭାର ବାପା ପିତୃଷ୍ । କହିଲେ, ମୁଁ ମନେ ମନେ ରେମିଷ୍ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ପିଲାକୁ ଜ୍ଞାଇଁ କରିବି ବୋଲି ଭାବିଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଏବେ ଦେଖୁଛି ମୋ ଝିଅ ଯେଉଁ ରମେଶକୁ ବାଛିଛି, ସେ କୌଣସି ଗୁଣରେ କମ୍ ନୁହେଁ । ଆଲଭା ଯାହା କହିଥିଲା, ତାହା ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ସତ । ମୁଁ ତୁମକୁ ଜ୍ଞାଇଁ ଭାବରେ ପାଇ ବହୁତ ଖୁସି ।

ହାତୀ ଜଙ୍ଗଲରେ ଥିଲେ ବି ରାଜାଙ୍କର । ଠିକ୍ ସେମିତି ଆଲଭା ଅନେକ ଦିନରୁ ଘର ଛାଡ଼ି ଭୁବନେଶ୍ବରରେ ରହୁଥିଲେ ବି ସେ ଥିଲା ପିତୃଷ୍ଙ୍କ ଝିଅ । କିନ୍ତୁ କନ୍ୟାଦାନ

ପରେ ସେ ଏବେ ଅନ୍ୟର ଅମାନତ - ପରଘରର ବୋହୂ । ତାକୁ କ'ଣ ଆଉ ଅଟକାଇ ହେବ ? ସେ ଯାଉ ତା'ର ନୂଆ ନୀଡ଼କୁ । ତା'ର ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନ ସୁଖମୟ ହେଉ । ଅଶୁଳ ବିଦାୟ ଜଣାଇଲେ ପିତା, ମାତା ଓ ବନ୍ଧୁ ପରିଜନ ।

× × ×

ବେଦୀରେ ଚତୁର୍ଥୀ କର୍ମ ଚାଲିଛି । ପୁରୋହିତ ପଚାରିଲେ ବୋଉଙ୍କୁ, କ'ଣ ମାଉସୀ ! ବୋହୂ ପାଇଁ କ'ଣ କିଛି ନୂଆ ନାଁ ବାଛିତ ?

ବୋଉ କହିଲେ- ହଁ, ଆଜିଠାରୁ ସେ ହେବ ଅଲିଭା । ସମସ୍ତେ ବୋହୂକୁ ଏଣିକି ଅଲିଭା ବୋଲି ଡାକିବେ । ତା' ନାଁ ଅଲିଭା ଅକ୍ଷରରେ ଲେଖା ହୋଇ ରହିବ ଏ ଘରର ଇତିହାସରେ ।

ନୂଆ ସମୁଦିଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହି ଉଠିଲେ ବାପା, କ'ଣ ପାତବାସ ବାବୁ ! ତମକୁ ଏମିତି ନାଁଟେ ତମ ବାପା ଦେଲେ ଯେ ସିଏ ମୋଟେ ମୋ' ପାଟିରେ ପଶୁନି । କିଛି ଭାବିବନି ମ, ତମକୁ ଆଜିଠୁ ମୁଁ ପାତବାସ ବାବୁ ହିଁ ଡାକିବି । କ'ଣ ରାଜି ତ ?

ସହାସ୍ୟ ସମ୍ମତି ଜଣାଇଲେ ପିତୃସ୍ । ଆଉ ନାମକରଣର ସ୍ୱାକ୍ଷରଣ ଦେବାକୁ ଯାଇ କହିଲେ, ମୋ' ବାପା ଆଉ ନାଁ ଦେଲେ କେତେବେଳେ ସମୁଦି ? ପାଦ୍ରୀ ଯାହା ଦେଲେନା..... ହାଃ.... ହାଃ.....ହାଃ.....

ଶଙ୍ଖ ହୁଳହୁଳିର ମଙ୍ଗଳ ଧ୍ୱନି ଭିତରେ ବର ବଧୂଙ୍କୁ ବନ୍ଦାପନା କରି ବୋଉ ପାଛୋଟି ନେଲାବେଳେ ସେ ହାସ୍ୟରୋଳ ଯେମିତି ହଜି ଯାଉଥିଲା ।

ପୁରୋହିତ ମଙ୍ଗଳାଷ୍ଟକ ପଢୁଥିଲେ..... ମଙ୍ଗଳଂ ଭଗବାନ ବିଷ୍ଣୁ.....

ଧୂଝା ଗଛର ଛାଇ

ବୁଢ଼ୀ ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ ବସିଛି । ଖାଲି ଆଜି ନୁହେଁ । ଏମିତି କେତେ ଦିନ ହେଲା ବସିଲାଣି । ଅଣ୍ଟା ନଇଁ ଗଲାଣି - ସିଧା ହେଇ ଆଉ ଛିଡ଼ା ହେଇ ପାରୁନି । ବସିଲେ ବି ବିନା ଆଶ୍ରାରେ ଆଉ ବସି ପାରୁନି । ଦାଣ୍ଡ ପିଣ୍ଡାର ଗୋଟାଏ ସିମେଣ୍ଟ ଖୁଣ୍ଟକୁ ଆଉଜି ବସୁଛି ।

ମୁଣ୍ଡର ବାଳ ପାଚି ଝୋଟ ହୋଇଗଲାଣି । ଚମ ଧୂତୁ ଧୂତୁ ହେଇ ଓହଲି ପଡ଼ିଲାଣି । ଆଖି ଆଉ ଭଲ ଦିଶୁନି । କାନକୁ ବି ଶୁଭୁନି । ପିନ୍ଧାରେ ଯାଇତାଜ ଖଣ୍ଡେ କସ୍ତା ଶାଢ଼ୀ । ସେ ପୁଣି ଠାଏ ଠାଏ ଚିରିଗଲାଣି । ସାୟା କି ବ୍ଲୁଉଜ୍ ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ବଳବନ୍ୟସ ଥିଲାବେଳେ ସିନା ସେସବୁ ଦରକାର ପଡୁଥିଲା, ଏବେ କିଏ ବା ତାକୁ ଦେଖୁଛି ?

ପାଖପଡ଼ିଶାରେ ଲୋକବାକ ଆଉ କେହି ନାହାନ୍ତି । ଘରକୁ ଲାଗି ଠିଆ ହେଇଛି ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ଭଙ୍ଗା କୋଠାଘର । କେତେବେଳେ ଯେ ଭୁଣୁଡ଼ି ପଡ଼ିବ ତା'ର ଠିକଣା ନାହିଁ । ନିଜ ରକ୍ତର ବୋଲି ସେଠି ଯିଏ ରହୁଥିଲେ, ସିଏ ସବୁ କେବେଠୁ ମରିହଜି ଗଲେଣି । ଆଉ ଯିଏ ବା ତାଙ୍କର ପୁଅନାତି ଅଛନ୍ତି, ସେ ସବୁ ବିଦେଶରେ । ଭଲ ଆଟବାଟରେ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ଶୁଣିବା କଥା । ଆଗରୁ କେବେ କେମିତି ଆସୁଥିଲେ ଗାଁକୁ । ରଜତକୁ ତକେଇ ବିଲବାଡ଼ି କଥା ବୁଝୁଥିଲେ । ଦିନେ ଓଲିଏ କୁଣିଆ ପରି ରହି ପୁଣି ଫେରିଯାଉଥିଲେ ସହରକୁ, ଯୋଉଟା କହିବାକୁ ଗଲେ ଏବେ ତାଙ୍କର ଗାଁଠୁ ବକି ନିଜର । ଜମିବାଡ଼ି ସବୁ ବିକି ଦେଲା ପରେ ଆଜିକାଲି ଆଉ ଆସୁନାହାନ୍ତି । ଭଲମନ୍ଦ ଖୋଜଖବର ଆଉ କିଛି ନାହିଁ ।

ସାମନା ଘର ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ୀ ଚାଲିଗଲା ପରେ, ସିଏ ବି ଫାଙ୍କା । ତାଙ୍କ ପୁଅବୋହୁ ସମ୍ବଲପୁରର ସେ ଚାକିରି ଗାଁରେ ଘର କରି ରହିଲେଣି । ରାତିବିକାଳି ଭଲମନ୍ଦରେ ତାଙ୍କ ପକାଇଲେ ବି ଓ କରିବାକୁ କେହି ନାହିଁ । ଭାରି ଏକା ଏକା ଲାଗୁଥିଲେ ବି ଅଭ୍ୟାସରେ ପଡ଼ିଗଲାଣି । ଏବେ ଆଉ ଏତେଟା ଖରାପ ଲାଗୁନି ।

ବୁଢ଼ୀ ସେଇ ଗାଁର ଝିଅ । ପୁଣି ସେଇ ଗାଁର ବୋହୂ । ଆଗରୁ ଲୋକେ ଝିଅମାନଙ୍କୁ ବେଶି ଦୂରରେ ବାହା ଦେବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁନଥିଲେ । ପାଖଆଖରେ ଥିଲେ ସଂପର୍କଟା ରହିବ । ଯିବାଆସିବା ଚାଲିଥିବ । କାମବାମ ଆପଦ ବିପଦରେ ପାଖରେ ଆସି ଛିଡ଼ା ହେବ । ଆଉ କୋଉ ଦୂରଦୂରାନ୍ତରେ ଦେଲେ ସେଠିକି ତ ଆଖି ପାଇବ ନାହିଁ । ଚିଠି ଖଣ୍ଡେ ଦେଲେ ସେ ପାଉ ପାଉ ଇଆଡ଼େ କାମ ଖତମ୍ । ଏମିତି ବନ୍ଧୁ ଆଇ କେତେ ନଥାଇ କେତେ ? ମଲାଗଲାର ଖବର ପାଇଲା ବେଳକୁ ତ ଅତି କମ୍ରେ ତିନି ଚାରି ଦିନ । ସେ କ'ଣ ଆସି ଦେଖି ପାରିବ ନା ମତା ଦିନକୁ ଦି'ଦିନ ପଡ଼ି ରହିବ ?

ଆଗପଛ ବିଚାର କରି ବାପା ସେଥିପାଇଁ ଝିଅକୁ ଦେଇଥିଲେ ଗାଁରେ । ଜୋର୍ ମାଜନର ପାସ୍ କରିଚି । ବାପ ମା'ଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପୁଅ । ଝିଅ ଦି'ଟା ପରଘରକୁ ଗଲେ ଗଲା । ଜମିବାଡ଼ି ଯାହା ଅଛି, ସେଥିରେ ଆରାମରେ ଚଳିଯିବ । କୋଉ ଭାଇ ନା ଭଗାରି ଅଛି ଯେ ଭାଗ ବସେଇବ ?

ବୁଢ଼ୀର ପିଉସା ବି ଅତୀତରେ ସେଇ ବଂଶରେ ବାହା ହେଇଥିଲେ । ସେଇ ପୁରୁଣା ସଂପର୍କ ଅନୁସାରେ ଯୋଉମାନଙ୍କୁ ସେ ଆଗରୁ ଭାଇ ବୋଲି ଡାକୁଥିଲା, ବାହାଘର ପରେ ସେମାନେ ଏବେ ଖୁଡୁଡ଼ାଶୁର । ହିସାବରେ ତାଙ୍କ ପିଲାମାନଙ୍କର ସେ ଏବେ ଭାଉଜ । କିନ୍ତୁ ବାପାଙ୍କ ମାମୁଁ ଝିଅ ଭଉଣୀ ହିସାବରେ ସେମାନେ ଏବେ ବି ଅପା ବୋଲି ଡାକନ୍ତି । ଭାଉଜ ତାଙ୍କିବାକୁ ତାଙ୍କୁ ସବୁ ଭାରି ଅତୁଆ । ଆଉ ତାଙ୍କ ଦେଖାଦେଖି ଗାଁର ଅଧିକାଂଶ ପ୍ରାୟ ଡାକନ୍ତି ବୁଢ଼ୀଅପା ।

ବୁଢ଼ୀଅପା ଭାରି ଭଲ ମଣିଷ । ଛନ୍ଦକପଟ କ'ଣ ସିଏ ଜାଣେନା । ପରଆପଣା ଭେଦଭାବ ତା' ପାଖରେ ସାତ ସପନ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରିୟ । ଝିଅ ବେଳେ ଯେମିତି, ବୋହୂ ହେଲାପରେ ତା'ଠୁ ଆହୁରି ଭଲ ।

ବୁଢ଼ୀର ବସିବା ଜାଗାରୁ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡ ପରିଷ୍କାର ଦିଶୁଛି । ଗାଡ଼ି ମଟର, ସାଇକଲ, ରିକ୍ଷା ଯିଏ ସେବାଟେ ଗଲା, ସବୁ ଦେଖାଯାଉଛି । ଖାଲି ଯାହାମଣିଷ ଚିହ୍ନି ହେଉନି ସିନା, ନହେଲେ କେହି ଜଣେ ଖାଲି ପାଦରେ ଚାଲିଗଲେ ବି ବୁଢ଼ୀ ସେଇଠି ବସି ଜାଣିପାରୁଛି କିଏ ଜଣେ ଗଲା ବୋଲି ।

କାହାକୁ କିଛି ନ କହିଲେ ବି ବୁଢ଼ୀର ହାବଭାବରୁ ଜଣା ପଡୁଛି, ସେ ଯେମିତି କାହାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଛି । ରାସ୍ତାରେ ରିକ୍ଷା ଖଣ୍ଡିଏ କି ମଟର ଗାଡ଼ିଟେ ଆସିଲେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ସିଆଡ଼େ ଟିକେ ଚାହୁଁଛି । ହେଲେ ଆଖି ଉହାଡ଼କୁ ଚାଲିଗଲା ପରେ ପୁଣି ମୁହଁ ତଳକୁ କରିଦେଉଛି ।

ରାସ୍ତାରେ ଯାଉଥିବା ଗାଁ ଲୋକେ କିଏ କେତେ ପ୍ରକାର ଭାବୁଛନ୍ତି । କିଏ ଭାବୁଛି, ଏବେ ଖରାଛୁଟି ହେଲାଣି ତ, ପୁଅ ବୋହୂ ନାତି ନାତୁଣୀ କାଳେ ଘରକୁ ଆସିବେ - ସେଇ ଆଶାରେ ବୋଧେ ବୁଢ଼ା ବାଟ ଦେଖୁଛି । ଆଉ କିଏ ଭାବୁଛି, ଘରେ ତ ଆଉ କେହି ନାହାନ୍ତି । ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ା ଦି'ପ୍ରାଣା..... ସେଥିରେ ପୁଣି ବୁଢ଼ାର ଶ୍ବାସରୋଗ । ଦିନେ ଭଲ ହେଲେ, ଚିନିଦିନ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ଖୁଁ ଖୁଁ କରୁଥିବ । କେତେ ବା ବୁଆଁ ଟୁଙ୍ଗ ପରି ମୁହଁକୁ ମୁହଁ ଯୋଡ଼ି ହୋଇ ବସିଥିବେ ? ସେଥିପାଇଁ ବୋଧେ ବୁଢ଼ା ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ ବସି ରାସ୍ତାର ଲୋକବାକ ଦେଖି ମନ ଭୁଲାଇଛି ।

ହେଲେ ତା' ବିଷୟରେ କିଏ କ'ଣ ଭାବୁଛି ନ ଭାବୁଛି ସେଥି ପ୍ରତି ବୁଢ଼ାର ନଜର ନାହିଁ । ସିଏ ତ କାହା ଭଲମନ୍ଦରେ ନଥାଏ, ସିଏ କାହିଁକି ଚିନ୍ତା କରିବ ଏତେ କଥା ?

ବୁଢ଼ା ଯେ ଖାଲି ବସୁଛି, ଏ କଥା ବି ନୁହେଁ । ସେଇ ବସିବା ଭିତରେ ସିଏ କିନ୍ତୁ ମନେ ମନେ ଦିନ ଗଣୁଛି । ତା'ର ଯାହା ମନେ ପଡୁଛି ଗତ ମାସ ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିନଠୁ ପ୍ରାୟ ସିଏ ବସିଲାଣି । ଆଉ ଦିନ ଚାରିଟା ପରେ ରଜ ସଂକ୍ରାନ୍ତି । ଗାଁର ଯିଏ ଯୋଉଠି ବିଦେଶରେ ଅଛନ୍ତି, ସବୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଘରକୁ ଗଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେଣି । ନାତୁଣୀର ତ ସ୍କୁଲ ଛୁଟି ହେଇ ଯିବଣି କେବେଠୁଁ ! ଆଉ ଆମ ପୁଅ ବୋହୂଙ୍କର କ'ଣ ମନେ ପଡୁନି ଘରକଥା ? ଏ ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ା ଦି'ଟା ଅଛନ୍ତି କି ମଲେଣି କ'ଣ ଥରେ ଦେଖି ଆସିବାକୁ ତାଙ୍କର ମନ ତାକୁନି ?

- “ହଁ, କାହିଁକି ବା ମନେ ପଡ଼ିବ ? ଆଗରୁ ଯେତେବେଳେ ବୋହୂ ଗାଁରେ ରହୁଥିଲା, ଖରା, ବର୍ଷା, ଶୀତ ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି ପ୍ରତି ଶନିବାର ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ପୁଅ ଆସି ଘରେ ପହଞ୍ଚୁଥିଲା । ରବିବାରଟା ରହି ପୁଣି ସୋମବାର ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଯାଉଥିଲା ଚାକିରି ଜାଗାକୁ । ଆଉ ଏବେ ଛୁଆପିଲା ପାଖକୁ ନେଇଗଲା ପରେ କାଣିଆ କିଏ ନା କପିଳା କିଏ ? ଆଉ ଦେଖା ନାହିଁ କି ଦର୍ଶନ ନାହିଁ ।”

ପଛକଥାଗୁଡ଼ାକ ମନେ ପଡ଼ିଯିବାରୁ ମନଟା ଖରାପ ହେଇଗଲା ବୁଢ଼ାର । ତେଣୁକଲା ଭୁଲିଯିବାକୁ । ହେଲେ ଆହୁରି ବେଶି ବେଶି ମନେ ପଡ଼ିଲା ସେ ସବୁ ।

.....ନୂଆ ନୂଆ ବୋହୂ ହେଇ ଆସିଥାଏ ଅଞ୍ଜଳି । ରାତି ସେତେବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ଏଗାରଟା ହବ । ଟିକିଏ ଛାଇନିଦ ଲାଗି ଆସିଥାଏ ବୁଢ଼ାକୁ । ହଠାତ୍ କାହାର କୋମଳ କରସ୍ବର୍ଣ୍ଣରେ ତା'ନିଦ ଚାଉଁଳିନା ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ପଚାରିଲା- କିଏ, ଅଞ୍ଜଳି ? ଉତ୍ତର ମିଳିଥିଲା - ହଁ ମା' ପୁଁ ।

- କିଲୋ, ତୁ କ'ଣ ଏତେବେଳେ ଯାଏ ଶୋଇବାକୁ ଯାଇନୁ । ଯା' ଯା' ଶୋଇବୁ ଯା । ମୋ' ଗୋଡ଼ ଘଷିଦେବା ଦରକାର ନାହିଁ । ମୁଁ ତ ଏବେ ପୁରା ଠିକ୍ ଅଛି । ମୋ'ର ସେବା ଶୁଣୁଷା କ'ଣ ଦରକାର ? ତୁ କ'ଣ ଭାବୁଛୁ, ମୁଁ ବୁଢ଼ୀ ହୋଇଗଲିଣି ? ମୋ' ବାପା ମା' ସିନା ସ୍ନେହରେ ବୁଢ଼ୀ ତାକୁ ତାକୁ ମୋ' ନାଁ 'ବୁଢ଼ୀ' ହୋଇଗଲା । ନହେଲେ ମୁଁ କାହିଁକି ବୁଢ଼ୀ ହେବି ମ ! ଜାଣିଛୁ, ଏବେ ବି ମୁଁ ତୋ'ରି ପରି ତିନି ତିନିଟା ବୋହୂଙ୍କର କାମ ଏକା କରିଦେବି । ଆଉ ତୁ ଛୁଆଟା କ'ଣ ମୋ' ସେବା କରିବୁ ? ଯଦି ପାରୁଛୁ ତେବେ ଯା' ବାପାଙ୍କୁ ଟିକେ ମୋଡ଼ି ଦେବୁ । ତାଙ୍କର ଟିକେ ଘଷାମୋଡ଼ା ଦରକାର । ବୟସ ହେଲାଣିତ ! ତା'ଛଡ଼ା ଜାଏ ଏମିତି ଗୋଟାଏ ବଦଭ୍ୟାସ ଯେ, ଗୋଡ଼ହାତ ବିନ୍ଧୁ କି ନବିନ୍ଧୁ, ବିଛଣାକୁ ଗଲାବେଳେ କେହି ଜଣେ ଦିହ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ନ ମାରିଲେ ନିଦ ଜମା ହବନି । ଖାଲି ଏପଟ ସେପଟ ଛଟ୍ ପଟ୍ ହେଉଥିବ ।

ବୁଢ଼ୀ କଥା ଶୁଣି ବୋହୂ ଉଠିଯାଉଥିଲା ଶଶୁରଙ୍କ ପାଖକୁ । ପୁଣି ପଛରୁ ତାକିଲା ବୁଢ଼ୀ ।

- ଶୁଣ୍ ଶୁଣ୍ । ଆ', ମୋ ପାଖକୁ ଆ' । ଏଇଠି ବସ୍ । ମୁଁ ଗୋଟାଏ କଥା କହୁଛି, ମନେ ରଖୁଥିବୁ । ଝିଅମାନେ ବାହା ହେଇ ଶାଶୁଘରକୁ ଗଲାବେଳେ ପ୍ରାୟ ଗାଁ ଗହଳିରେ ବାପଘର ଲୋକେ କହନ୍ତି- ଶାଶୁ ଶଶୁରଙ୍କ ସେବା କରିବୁ । ସକାଳୁ ଉଠି ତାଙ୍କ ପାଦଧୁଆ ପାଣି ପାଇବୁ । ଶୋଇଲା ବେଳେ ଗୋଡ଼ ଘଷିଦେବୁ..... ଜତ୍ୟାଦି ଜତ୍ୟାଦି । ହେଲେ ଏ ସବୁର ଅସଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କ'ଣ ଜାଣିଛୁ ମା ? ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା- ଶାଶୁ ଶଶୁରଙ୍କୁ ମାନିବା । ତାଙ୍କ କଥା ଅନୁସାରେ ଚଳିବା । ବାପା ମା'ଙ୍କ ପରି ତାଙ୍କୁ ସ୍ନେହ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ଭକ୍ତି କରିବା । ଯଦି ଶ୍ରଦ୍ଧାଭକ୍ତି ନାହିଁ, ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ ନାହିଁ, ତା' ହେଲେ ଏ ଲୋକ ଦେଖାଣିଆ କଥାରେ କି ମୂଲ୍ୟ ? ଆଜି ତୋ'ର ଜଞ୍ଜାଳ କିଛି ନାହିଁ..... ନୂଆ ଭୁଆଁସୁଣା ହେଇ ଆସିଛୁ । ଏ ସବୁ କରିବାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କାଲିକି ତୋ' ସଂସାର ବଢ଼ିବ..... ଛୁଆପିଲା ହେବେ.... ତାଙ୍କ କଥା ବୁଝୁବୁଁ ନିଜେ ମୁଠେ ଭଲକି ଖାଇ ପାରିବୁନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ଆମ ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ୀଙ୍କ କଥା ବୁଝିବାକୁ ବି ବେଳ ନଥିବ । ସେତେବେଳେ ଆମର ବଳ ହଟି ଯାଇଥିବ..... ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ସେତେବେଳେ ଆମେ ତୋ'ରି ହାତକୁ ଅନେଇଥିବୁ..... ତୋ'ରି ସେବା ଶୁଣୁଷାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବୁ । ହେଲେ ସେତେବେଳେ ତୋ' ପାଖରେ ସମୟ ନଥିବ ଆମପାଇଁ..... କ'ଣ ମିଛ କହୁଛି ?

ଅଞ୍ଜଳି ତୁମ୍ଭ ରହିବା ଦେଖୁ ବୁଢ଼ୀ ପୁଣି କହିଲା - କିଲୋ ? କିଛି କହୁନୁ ଯେ ? କ'ଣ ମୋ' କଥା ସତ କି ନାହିଁ ?

ଏତେ କମ୍ ବୟସରେ ପାଠ ପଢ଼ୁପଢ଼ୁ ବାପା ତ ବାହା କରିଦେଲେ । ସଂସାରର ଭଲମନ୍ଦ ବିଷୟରେ ଜାଣିବାକୁ ସିଏ ଆଉ ସୁଯୋଗ କେତେବେଳେ ପାଇଲା ଯେ ଫଟାଫଟ ଉତ୍ତର ଦେଇଦେବ ? ଖାଲି ସୌଜନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କହିଲା- ନାହିଁ ମା' ତମେ କାହିଁକି ମିଛ କହିବ ? ସଂସାରରେ ତମର କେତେ ଅନୁଭବ । ଶାଶୁ ଶଶୁର ନଣନ୍ଦ ପୁଅ ଝିଅ ନାତି ନାତୁଣୀ ସାହିପଡ଼ିଶା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନେଇ ତମେ ସଂସାର କଲଣି କେଉଁ କାଳରୁ । ଆଉ ଆମେ ତ କାଲିକା ଛୁଆ..... ସଂସାରକୁ ଏ ଯାଏଁ ଭଲ କରି ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ମଧ୍ୟ ପାଇଲୁ । ସେଥିରେ ପୁଣି ତମ କଥାକୁ ଆମେ ମିଛ କହିବୁ ? ନାହିଁ ନାହିଁ, ତମେ କୁହ, ମୁଁ ଶୁଣୁଛି ।

ବୁଢ଼ୀ ପୁଣି ଆରମ୍ଭ କଲା- ଦେଖ, ସେତିକି ବେଳଟା ଭାରି କଷ୍ଟଦାୟକ । ଆମର ହାତଗୋଡ଼ ଚଳୁନଥିବ । କିଛି ଗୋଟାଏ କରିବାକୁ ବଳ ପାଉ ନଥିବ । ଦେହ ପା' ଭଲ ରହୁନଥିବ । ଆଜି ଜର ତ କାଲି ଝାଡ଼ା । ଏଇମିତି କିଛି ନା କିଛି ଗୋଟାଏ ସବୁବେଳେ ଲାଗି ରହିଥିବ । ଆଉ ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ, ଯେତେବେଳେ କି ତମମାନଙ୍କର ବେଶି ଲୋଡ଼ା ତମେ କେହି ପାଖରେ ନଥିବ । ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ଗାଁରେ ଆମକୁ ଏକା ଛାଡ଼ି ଦେଇ ତମେ ଯାଇ ଥିବ ବିଦେଶରେ..... ।

ବୁଢ଼ୀ ପାଟିରୁ କଥା ସରିଛି କି ନାହିଁ, ଅଧାରୁ କଥା ଛଡ଼ାଇ ନେଇ ସେଦିନ କହିଥିଲା ଅଞ୍ଜଳି- ମୁଁ କଥା ଦେଉଛି ମା, ସେମିତି ଦିନ କେବେ ବି ଆସିବ ନାହିଁ । ତମେ ରୁହ ଦେଖିବ, ଅଞ୍ଜଳି ତା' କଥା କେମିତି ରଖୁଛି ।

ବୁଢ଼ୀ ସେଦିନ ବୋହୂ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ରଖି ଆଶିର୍ବାଦ କରିଥିଲା- ତତେ ଠାକୁରେ କୋଟି ପରମାୟୁ ଦେଉଥାନ୍ତୁ । ତୋ' ଶଙ୍ଖା ସିନ୍ଦୂର ବକ୍ତ୍ର ହେଉ ମା !

ସେଦିନର ସେ ଆଳାପ ଆଲୋଚନା ଏତେ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଥିଲା ଯେ କେହି ତୃତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଯଦି ସେଠାରେ ଥାଆନ୍ତା, ତା ହେଲେ ସେ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରିନଥାନ୍ତା ତା'ର ନିଜ ଆଶ୍ୱ ଓ କାନକୁ ।

ହେଲେ ଆଉ କିଏ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ କି ନାହିଁ, ବୁଢ଼ୀ କିନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିଥିଲା ଷୋଳଶା । ବହୁତ ଭାଗ୍ୟବତୀ ମନେ କରିଥିଲା ନିଜକୁ । ଏ ଯୁଗରେ ପୁଣି ସହର ବଜାରରେ ବଢ଼ିଥିବା କଲେଜ ପଢୁଆ ବୋହୂ ପୁଣି ଏମିତି ଥାଆନ୍ତି ! ମନକୁ ମନ କହିପକାଇଥିଲା- ବାଃ, ବୋହୂ ହବତ ଏମିତି । ଯା'ହେଉ ଦୁଃଖ ଏଥର ଗଲା । ସାଇ ପଡ଼ିଶାରେ କଥା ପଡ଼ିଲେ କହି ପକାଉଥିଲା - ଆମ ଅଞ୍ଜଳି ଭାରି ଭଲ । ରୂପ, ଗୁଣ

କୋଉଥିରେ କିଛି ବାହୁନିବାର ନାହିଁ । ଏମିତି ବୋହୂ କୋଟିକରେ ଗୋଟିଏ ମିଳିବା କଷ୍ଟ ।

ସବୁ ଠିକ୍‌ଠାକ୍ ଚାଲିଥିଲା । ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚ ଛଅ ବର୍ଷ ହସଖୁସିରେ କେମିତି କଟିଗଲା ଜଣାପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ତା'ରି ଭିତରେ ତାଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲା ଘରର ନୂଆ ଅତିଥି ଆଶା- ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଶା ଭରସାର ପ୍ରଥମ କିରଣ । ନାତୁଣୀ ଆଶା ଯେ କେବଳ ବୋହୂ ଅଞ୍ଜଳିର କୋଳ ମଣ୍ଡନ କରିଥିଲା, ତା' ନୁହେଁ । ସମଗ୍ର ପରିବାରର ସେ ପାଲଟିଗଲା କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ । ତାକୁ କ୍ଷଣେ ନ ଦେଖିଲେ ସମସ୍ତେ ହୋଇ ପଡୁଥିଲେ । ସିଏ ଯେତେବେଳେ ଠୁକୁଠୁକୁ ହୋଇ ଅଗଣା ଭିତରେ ଚାଲି ଶିଖିଲା, ତା' ପାଦର ରୂପା ପାଉଁଜି ଝୁମୁରୁ ଝୁମୁରୁ ଶବ୍ଦ କରି ସମସ୍ତଙ୍କର ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣ କଲା । ଜେଜେ ସେ ଶବ୍ଦରେ ଏତେ ଖୁସି ହେଇଗଲେ ଯେ ସେ ତାକୁ ଆଶା ଡାକିବା ଛାଡ଼ି ଝୁମୁରି ଡାକିଲେ । ବୁଢ଼ୀ ତେଲ ହଳଦୀ ଲଗେଇ ଗାଧୋଇ ପାଧୋଇ ବେଶ କରିଦେଲା ପରେ ସିଏ ଦିଶୁଥିଲା ସତେ ଯେମିତି ଗୋଟିଏ କଣ୍ଢେଇ । ସେଥିପାଇଁ ବୁଢ଼ୀ ମଧ୍ୟ ଆଶା ଡାକିବା ଛାଡ଼ି ଡାକିବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା କଣ୍ଢେଇ । ଜେଜେ ଦୋକାନକୁ ଗଲେ ସାଙ୍ଗରେ ଝୁମୁରି ଆଉ ବୁଢ଼ୀ ମନ୍ଦିରକୁ ଗଲେ ସାଙ୍ଗରେ କଣ୍ଢେଇ ।

କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ଯେମିତି କେଉଁ ଦୁଷ୍ଟଗ୍ରହର ନଜର ପଡ଼ିଗଲା ସେ ପରିବାର ଉପରେ । ନିଜର ତ ନୁହେଁ, କୋଉ ଲେଖା ଯୋଖାର ମାମୁଁଝିଅ ଭଉଣୀ ଅପର୍ଷା ସେଥର ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ଖରାଛୁଟିରେ । ସିଏ ଆଉ ଅଞ୍ଜଳି କାଳେ ଏକାଠି ପଡୁଥିଲେ କଲେଜରେ । ଦୁହେଁ ଭାରି ସାଙ୍ଗ । ହେଲେ ଆଜି ଯାଏ ସେ ବାହା ହେଇନି । ରାଉରକେଲାର କୋଉ ପବ୍ଲିକ୍ ସ୍କୁଲରେ କାଳେ ମାଷ୍ଟ୍ରାଣୀ ଚାକିରି କରୁଛି । ବାହାଘର କଥା ପଚାରିଲେ କହୁଛି, ସିଏ ଯାହାକୁ ବାହା ହବ ସିଏ ବାପ ମା'ର ଗୋଟିଏ ପୁଅ ହେଇଥିବ- ଭାଇ ଭଉଣୀ ଆଉ କେହି ନଥିବେ - ସେଇ ରାଉରକେଲାର ବାସିନ୍ଦା ହେଇଥିବ- କାରଖାନାରେ ବଡ଼ ଅଫିସର ଚାକିରି କରିଥିବ ନହେଲେ ନିଜର ବଡ଼ ବ୍ୟବସାୟ ଥିବ । ଆଉ ସବୁଠୁ ବଡ଼କଥା ହେଉଛି ସିଏ କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ବି ନିଜର ଚାକିରି ଛାଡ଼ିବ ନାହିଁ । ହେଲେ ଏତେ ସବୁ ସର୍ତ୍ତ ପୂରଣ ହେବା କ'ଣ ସହଜ ପଡ଼ିଛି ? ବୟସ ଆସି ବତିଶି ଡେଇଁଲାଣି, ଅଥଚ ଝିଅର ଚେତା ପଶୁନି ।

ବୁଢ଼ୀ କାଳେ କଥା ଛଳରେ ତାକୁ ବହୁତ ବୁଝେଇଥିଲା । ଆଶା କରୁଥିଲା ସିଏ ଯେତେବେଳେ ବୋହୂର ସାଙ୍ଗ, ନିଶ୍ଚୟ ବୁଝିବ । ବାହା ବୟସ ଗଢ଼ିଗଲେ ଯେ କେତେ ଅସୁବିଧା ହୁଏ ବର ମିଳିବାରେ, ସେକଥା କହିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଭୁଲି ନଥିଲା ସେତେବେଳେ । କିନ୍ତୁ ଯାହା ଜଣାଗଲା, ସେ ଛଟକା କାହାରି କଥା ଶୁଣିବାର ପାତ୍ରା ନଥିଲା । ବର

ଚାହୁଁଥିଲା ନିଜ ମତକୁ ଲଦି ଦେବାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ । ତା'ର କଥାବାର୍ତ୍ତା କେମିତି ଟିକେ ଖାପଛଡ଼ା ଲାଗୁଥିଲା ବୁଢ଼ୀକୁ । ନିଜ ମନକୁ ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲା ବୁଢ଼ୀ- ହଁ, ପରଝିଅ । ତାକୁ କହିବାରେ ବା ଆମର କି ଅଧିକାର ? ଆଠଦିନ ପାଇଁ ଆମଘରକୁ ବୁଲି ଆସିଛି । ତା'ପରେ ସେ କିଏ ନା ଆମେ କିଏ ?

ଅପର୍ଷା ଯିବାପରେ ତା'ବୁଲି ଆସିବାର ପ୍ରଭାବ ତ ହଠାତ୍ କିଛି ଜଣାପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଆଶାକୁ ଯେତେବେଳେ ତିନିବର୍ଷ ପୂରିଗଲା, ତା'ର ପାଠପଢ଼ା କଥା ଉଠିଲା, ସେତେବେଳେ ଜଣାପଡ଼ିଲା ତା'ର ପ୍ରଭାବ । ଗାଆଁ ସରକାରୀ ସ୍କୁଲର ଅଧ୍ୟାପକ ଓ ସେଠିକା ମାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ଅବହେଳାକୁ ଦେଖି ସେଠି ତ ନାଆଁ ଲେଖାଇବାକୁ ଘରେ କାହାରି ଇଚ୍ଛା ନଥିଲା; କିନ୍ତୁ ପାଖ ଗାଁ ସରସ୍ୱତୀ ଶିଶୁମନ୍ଦିରରେ ନାଆଁ ଲେଖାଇବାକୁ ଜେଜେ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ ସେତେବେଳେ ଅଞ୍ଜଳି ମୋଟେ କାଠି ପାଞ୍ଚଶ ଛୁଇଁବାକୁ ଦେଲାନାହିଁ । କହିଲା, ନାଜ୍ ବାପା ! ଆଜିକାଲି ଯୁଗ ବଦଳିଗଲାଣି । ଜାଣିବା ଶୁଣିବା ଲୋକେ ଆଉ ଓଡ଼ିଆ ପଢୁନାହାନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆ କେବଳ ଓଡ଼ିଶା ଭିତରେ ସୀମିତ । ଓଡ଼ିଶା ସୀମା ତେଜୁଁଲେ ଖାଲି ହିନ୍ଦୀ ଆଉ ଇଂଲିଶ୍ । ଆଜିକାର ପ୍ରତିଯୋଗିତାମୂଳକ ଦୁନିଆରେ ଇଂଲିଶ୍ ନଜାଣିଲେ ଏ ଓଡ଼ିଆ ଫୋଡ଼ିଆ ସବୁ ବେକାର । ଦେଖୁନାହାନ୍ତି ଆମ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଓଡ଼ିଆ ଜାଣିନାହାନ୍ତି ବୋଲି ଏ ରାଜ୍ୟକୁ ଷୋହଳ ସତର ବର୍ଷଧରି ଶାସନ କରୁଛନ୍ତି । ଏ ଓଡ଼ିଆଏ କ'ଣ ତାଙ୍କୁ ହଟାଇ ପାରୁଛନ୍ତି ? ଦେଖିବେ, କେବେ ବି ହଟାଇ ପାରିବେନାହିଁ । ବରଂ ସେ ଓଡ଼ିଶାରୁ ଓଡ଼ିଆକୁ ହଟାଇଦେବେ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ଲୋପ କରିଦେବେ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ବହୁତ ଭାବିଚିନ୍ତି ପ୍ରତି ବ୍ଲକ୍‌ରେ ଆଦର୍ଶ ବିଦ୍ୟାଳୟ ନାଆଁରେ ଏକ ପ୍ରକାର ସ୍କୁଲ ଖୋଲିବାର ଯୋଜନା କରିଛନ୍ତି । ସେଠି ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ସବୁ ପ୍ରକାର ସୁବିଧା କରୁଛନ୍ତି । ଆଉ ଆମ ପୁରୁଣା ସରକାରୀ ସ୍କୁଲ, ଯେଉଁଠି ଆମେ ସମସ୍ତେ ପାଠ ପଢ଼ି ମଣିଷ ହେଇଛନ୍ତି, ତା'ପ୍ରତି ସରକାରଙ୍କର ନା ଅଛି ନଜର ନା ଆନ୍ତରିକତା । ପିଲା ଓ ମାଷ୍ଟ୍ର ଅଭାବରୁ ସେସବୁ ଦିନକୁ ଦିନ ବଦ ହେବାକୁ ବସିଲାଣି ।

କୁହାଯାଏ ଆମ ସମାଜଟା କୁଆଡ଼େ ପୁରୁଷ ପ୍ରଧାନ । ପୁରୁଷଙ୍କ କଥାରେ ସବୁ ଚାଲେ । ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଅଧିକାର କୁଆଡ଼େ ସୀମିତ - ସଂକୁଚିତ । କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବତା ଯେ ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭିନ୍ନ, ଏକଥା ବୋଧହୁଏ ସେହି ବକ୍ରାମାନେ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ବା ଜାଣି ନଜାଣିଲା ପରି ଅଭିନୟ କରନ୍ତି, ବୁଝିହୁଏ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ପୁଅ ଯେତେବେଳେ ବୋହୂର କଥାକୁ ସମର୍ଥନ କଲା, ସେତେବେଳେ ଜେଜେ ଅନୁଭବ କଲେ ତା'ର ସତ୍ୟତା । ବୁଢ଼ୀ ସେତିକିବେଳେ ମନେ ପକାଇଲା ଅପର୍ଷା କଥା । ଭାବିଲା, ସେଇ ଟୋକା

ବୋଧହୁଏ ବୋହୁ କାନରେ କ'ଣ ମନ୍ତ୍ର ପୁଜି ଦେଇଯାଇଛି, ନହେଲେ ଯିଏ ଆସିଲା ଦିନୁ କେବେ ବି ଶଶୁର ମୁହଁରେ କଥା କହିନଥିଲା ସିଏ କ'ଣ ତାଙ୍କ କଥାକୁ ଏମିତି ବାଏଁ ବାଏଁ ଉଡ଼େଇ ଦେଇଥାନ୍ତା ?

ସେ ଯାହାହେଉ, ତା'ପରେ ପୁଅ ତା' ଛୁଆପିଲାଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଗଲା ଚାକିରି ଜାଗାକୁ । ସହରର ସବୁଠୁ ନାଆଁକିରା ପବ୍ଲିକ୍ ସ୍କୁଲରେ ନାଆଁ ଲେଖାହେଲା କଣ୍ଢେଇର ।

ସେବେଠାରୁ ଘର ଖାଲି । ବୁଢ଼ା ଘରେ ଥାଇ ନଥିଲା ପରି । ସିଏ ତ ସବୁଦିନେ ତୁପତାପ୍ । ଦିନରେ ଦି' ଚାରିପଦ କଥା କହିବା ମୁସ୍ଲିଲ୍ । ବୁଢ଼ୀ ବା କାହା ସାଙ୍ଗରେ ଥାଉ କଥା ହବ ? ଜୀବନ ବଞ୍ଚେଇବାକୁ କ'ଣ ଦି'ଟା ପୁଟେଇ ଦେଲାପରେ ବାକିତକ ସମୟ ଖାଲି ମୁକ୍ତ ପରି ବସିବା ହିଁ ସାର୍ ।

ସେହି ଦିନଠୁଁ ମନର ସବୁ ସରାଗ ମରିଯାଇଛି କହିଲେ ତଳେ । ଦୈବାତ୍ କାହାର ଛୋଟ ଛୁଆଟିଏ ଦେଖିଲେ ବୁଢ଼ୀ ରଜ ପାଇଲା ପରି ହୁଏ । ମନେ ପଡ଼ିଯାଏ ତା' ଗେହ୍ଲା ନାତୁଣୀ କଣ୍ଢେଇ କଥା । ଆଉ ସବୁଠୁ ବେଶି ମନେ ପଡ଼େ ଓଷାବାର ପଡ଼ିଲେ ।

× × ×

ଆଜି ପହିଲି ରଜ । ଗାଁ ସାରା ଆନନ୍ଦ ଉତ୍ସବ ଲାଗିଛି । ପିଠାପଣା, ମାଛମାଂସର ବାସ୍ନା ଭାସି ଆସୁଛି ସବୁରି ଘରୁ । ଆମ୍ଭତୋଟାଠାରୁ ଘର ଅଗଣା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁଠି ରଜଦୋଳିର କଟକଟ ଶବ୍ଦ ସାଙ୍ଗକୁ ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗ ପୋଷାକ ପରିହିତା କୁଆଁରୀ ଝିଅମାନଙ୍କର ଦୋଳିଖେଳ ଆଉ ମନଫୁଲୁଣିଆ ଗୀତର ଲହରୀ । ଠାକୁରାଣୀ ପଡ଼ିଆରେ ଟୋକାଙ୍କର ବାଗୁଡ଼ି ଖେଳ ସାଙ୍ଗକୁ ତଉପାଡ଼ୀରେ ବୁଢ଼ାଙ୍କ ପଶାଖେଳର କତେପୁଅ ବାର ତାଳ ଚଳଚଞ୍ଚଳ କରିଦେଇଛି ସମଗ୍ର ଗାଁର ପରିବେଶକୁ । କେଉଁଠି ଦିନବେଳା ବାଦିପାଲାର ଆସର ଜମିଛି ତ କେଉଁଠି ରାତିପାଇଁ ଆୟୋଜନ ଚାଲିଛି ଭ୍ରାମାର ।

ହେଲେ ଜଣାପଡୁଛି ଯେମିତି ବୁଢ଼ାଘର ଦାଣ୍ଡକବାଟ ଆଜି ଫିଟିନି । ପ୍ରାୟ ମାସେ କାଳ ବାଟ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଯେମିତି ଥକି ପଡ଼ିଛି ବୁଢ଼ୀ । ପୁଅ ବୋହୂଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଣ୍ଢେଇ ଆସିବ ବୋଲି ଯେଉଁ ଟିକକ ଆଶା ସଜବାଜ ଦିନର ସଞ୍ଜ ଯାଏଁ ଥିଲା ତାହା ଯେମିତି ମଉଳି ଯାଇଛି ।

ଦିନ ଏଗାରଟା ବାଜିଲା । ରଜ ପୋଡ଼ପିଠା ଧରି ବୁଢ଼ାଘର ଦୁଆରେ ପହଞ୍ଚିଲା ସାହିର ଝିଅ ସବିତା । ଦେଖିଲା ଦୁଆର ବନ୍ଦ ଅଛି । ତାକିଲା- ବଡ଼ମା' କବାଟ ଖୋଲ । ମୁଁ ସବିତା ଆସିଛି ।

ଦୁଇ ଚିନି ଥର ତାକିଲା ପରେ କବାଟ ଖୋଲିଲେ ବଡ଼ବାପା ।

- “ବଡ଼ ମା’ କୁଆଡ଼େ ଗଲେ କି ବଡ଼ବାପା ?” ପଚାରିଲା ସବିତା ।

- ଯିବ ଆଉ କୁଆଡ଼େ ? ଘରେ ଶୋଇଛି । କାଲି ରାତିରୁ ଜର ।

ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା ସବିତା । ଦେଖିଲା ବୁଢ଼ା ଦେହରେ ଖଇଫୁଟା ଜର । ମୁଣ୍ଡରେ ପାଣି ପଟି ପକେଇଲା । ଓଦା କପଡ଼ାରେ ଦେହମୁଣ୍ଡ ପୋଛିଦେଲା । କ’ଣ କରିବ ଚିନ୍ତା କରୁ କରୁ ହଠାତ୍ ତା’ର ମନେ ପଡ଼ିଲା ଗାଁର ତାଙ୍କର ସତାଶ ଭାଇଙ୍କ କଥା, ଯିଏ ଛୁଟିରେ ଆସିଥିଲେ ଗାଆଁକୁ । ଧାଇଁଗଲା ତାଙ୍କ ଘରକୁ ।

ସତାଶ ବାବୁ ଆସି ଦେଖିଲେ, ଔଷଧ ବି ଦେଲେ । ହେଲେ ଜର ଛାଡ଼ିବାର ନାଁ ଧରିଲାନି । ତାଙ୍କର କହିଲେ, ଜଏ ଚିନ୍ତା ଜର । ରୋଗକୁ ସିନା ଔଷଧ ଅଛି; ଆଉ ଏ ଚିନ୍ତାର ଔଷଧ କ’ଣ ? କିଛି ନାହିଁ । ତା’ର ଏକମାତ୍ର ଚିକିତ୍ସା ହେଉଛି ଅଚିନ୍ତା ।

ସବିତା ଦେଖିଲା, ଗୋଟିଏ ତସଲାରେ ବିରି ଚାଉଳ ବତୁରା ହେଇଛି । ନଘାରେ ଥିବା ଚୁଲି ପାଖରେ କାଠ, ଗୋବର ଘସି, ଅଙ୍ଗାର, ମାଟି ପଲମ, କଦଳୀ ପତ୍ର ସବୁ ଥିଆ ହେଇଛି । ଖଞ୍ଜା ଭିତର ପଟ ପିଣ୍ଡା ଓରାରେ ଲଙ୍ଗଳ ଦଉଡ଼ି ବନ୍ଧା ହେଇ ଦୋଳି ଡିଆରି ହେଇଛି । ଆଉ ବୁଢ଼ା ଶୋଇଥିବା ଖଟ ପାଖକୁ ଲାଗିଥିବା ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ରଖା ହେଇଛି ହଳେ ନୂଆ ଫୁକ୍ ପେଣ୍ଝ, ଅଳତା, କୁକୁମ, ନଖ ପାଲିସ, ରିବନ୍ ଓ ବି’ପଟ କୁନି କୁନି ରୁଡ଼ି ।

ଘର ଭିତରେ ଥରେ ବୁଲି ଆସିଲା ପରେ ସବିତା ଏଥର ବେଶ୍ ବୁଝିପାରିଲା ଏ ଚିନ୍ତାଜରର କାରଣଟା କୋଉଠି ? ଦାଣ୍ଡଘର ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ଥିଲା ଲ୍ୟାଣ୍ଡଫୋନ୍ ଓ ଫୋନ୍ ତାଏରୀ । ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ା କାହାକୁ କିଛି ନ ଜଣାଇ ସେ ଫୋନ୍ ଲଗାଇଲା ଚୁନାଭାଇ ପାଖକୁ ।

-ହଁ ଚୁନାଭାଇ ! ମୁଁ ଗାଁରୁ ସବିତା କହୁଛି । ବଡ଼ମା’ ଦେହ ବହୁତ ଖରାପ.... କାଲିଠୁ ଜର.... କିଛି ଖାଉନି.....

ଚୁନା ହାତରୁ ଫୋନ୍‌ଟା ଛଡ଼ାଇ ନେଇ ଅଞ୍ଜଳି ସେପଟରୁ କିଛି ପଚାରିବାକୁ ଯାଉଥିଲା ବୋଧହୁଏ । କିନ୍ତୁ ସବିତା ରିସିଭରଟା ରଖିଦେଲା । ପୁଅ କାନରେ ଖାଲି ଖବରଟା ପକାଇ ଦେବାକୁ ସେ ଚାହୁଁଥିଲା । ତା’ ପାଖରେ ସମୟ ନଥିଲା ଆଉ କାହା ସାଙ୍ଗରେ କଥା ହେବାକୁ ।

-ହୁଁ, ଆସିଗଲେ ମହାରାଣୀ ଶାଶୁଙ୍କ ଖବର ବୁଝିବାକୁ ! କାହିଁକି ବା ? କ’ଣ ମୁଁ ଫୋନ୍ କଲି ବୋଲି ?

ଏତେ ବଡ଼ ରଜ ପର୍ବଟା ରଙ୍ଗହାନ ଲାଗୁଥିଲା ସବିତାକୁ । କାରଣ ନିଜ ମା’କୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଆଉ ଯଦି କିଏ ତାକୁ ବେଶି ଭଲ ପାଉଥିଲା, ତେବେ ସେ ହେଉଛି ଏଇ

ବଡ଼ ମା' । ତାଙ୍କ ସାନଝିଅ ମାନିଅପା ଥିଲା ତା'ର ସବୁଠୁ ବଡ଼ସାଙ୍ଗ । ବୟସରେ ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ବଡ଼ । ମାନିଅପା ବାହାଘର ପୂର୍ବରୁ ତା'ର ପ୍ରାୟ ଅଧା ସମୟ କରୁଥିଲା ତାଙ୍କରି ଘରେ । ଘରଝିଅ ଭଳି ତା'ର ମଧ୍ୟ ଥିଲା ଅବାଧ ପ୍ରବେଶ ତା'ଙ୍କ ଘରେ । ତାଙ୍କରି ଘରେ ହେଉଥିଲା ରଜଘର । ସାଜସାଜା ଝିଅ ଆସି ରୁଣ୍ଡ ହେଉଥିଲେ ସେଇଠି । ସେଇଠି ବସି ସେମାନେ ପାନ ଭାଙ୍ଗୁଥିଲେ । ସାଜସାଜା ବାଣ୍ଟୁଥିଲେ । ପାନ ନ ଖାଇବା ଲୋକ ବି ରଜରେ ପାନ ଖଣ୍ଡିଏ ଲେଖାଏଁ ଖାଉଥିଲେ ଏଇ ଝିଅମାନଙ୍କଠାରୁ ତାଙ୍କର ଅନୁରୋଧ ରକ୍ଷାକରି । ପିଠାପଣା ଖାଇବାକୁ ଯିଏ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରୁଥିଲା, ସିଏ ଯାଉଥିଲା ସେଇ ରଜଘରକୁ । ଝିଅ ମାନେ ଝିଅ..... ସାରା ଗାଆଁର ଝିଅ..... ଝିଅକୁ କେହି ବୋଝ ବୋଲି ଭାବୁ ନଥିଲେ..... କେତେ ଦିନ ବା ରହିବ ? ହାତକୁ ଦି'ହାତ ହେଲେ କୋଉଠି ଯାଇ ପଡ଼ିବ କିଏ ଜାଣେ ? ସେଥିପାଇଁ ଝିଅମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ବାରଣ ନଥାଏ । ଯାହା ଘରେ ଝିଅ ନାହିଁ, ସେ ଘର ଘର ପରି ଲାଗେନା । ଝିଅଟିଏ ପାଇଁ କେତେ ଦିଅଁ ଦେବତା ତାକୁଥିଲେ ଲୋକେ ସେତେବେଳେ । ଆଉ ଆଜି ? ଛାଡ଼ ଛାଡ଼ । ମଣିଷଗୁଡ଼ାକ ପଶୁ ପାଲଟି ଗଲେଣି । ଝିଅଟିଏ ହେବ ବୋଲି ଜାଣିଲେ ତାକୁ ମାଆ ପେଟରୁ ଶେଷ କରି ଦେଉଛନ୍ତି । କି ଯୁଗ ହେଲା ସତରେ ?

ସବିତାର ମନ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ହେଇଗଲା । ତା' ବୟସର ଝିଅମାନେ ଆଉ କେହି ନାହାନ୍ତି । ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ଶାଶୁଘରକୁ ଗଲେଣି । ଆଉ ତା'ର ଏମିତି ଗୋଟାଏ କୋଷ୍ଠା ଯେ ଯୋଉଠି ବାହାଘର ଲାଗିଲା ସବୁ ଭାଙ୍ଗି ଯାଉଛି । ସେ ବା କ'ଣ ଆଉ କରିପାରନ୍ତା ? ଗାଁରେ ତ ଏବେ ଆଉ ଲୋକ ରହିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁନାହାନ୍ତି । ଝିଅ ବା ଆସିବେ କୋଉଠୁ ନା ରଜଘର କରିବ କିଏ ? ଖାଲି ଯାହା ଏଇ ବଡ଼ମା' ପରି ପୁରୁଣାକାଳିଆ ଲୋକମାନେ ହିଁ ଝୁରି ହେଉଛନ୍ତି ଝିଅପାଇଁ ସିନା, ନହେଲେ.... ।

କାଳ ବିଳମ୍ବ ନକରି ସବିତା ବାହାରିଲା ଘରକୁ । କ'ଣ ଟିକିଏ ପଥ ତିଆରି କରି ନ ଥାଣିଲେ ଏ ଜରୁଆ ମଣିଷଟା କ'ଣ ଖାଇବ ? ଆଉ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ କହିଗଲା ବୁଢ଼ାକୁ- ବଡ଼ବାପା ! ତୁମେ ଗାଧୁଆ ପାଧୁଆ କରି ଏ ପିଠା ଖଣ୍ଡେ ଖାଇଦିଅ । ମୁଁ ଯାଉଛି ବଡ଼ମା' ପାଇଁ କ'ଣ ଟିକିଏ ପଥ କରି ଆଣେ ।

ରଜରେ ଝିଅମାନେ ସବୁ କିଛିକାମ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଘରର ଲୋକମାନେ ବି ତାଙ୍କୁ କିଛି କରିବାକୁ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ହେଲେ ସବିତା ଆଜି ସ୍ୱଚ୍ଛାରେ ବରିନେଲା ଏକ ମହତ୍ କାର୍ଯ୍ୟ । ବୋଲିଖେଳ, ହସଖୁସି ସବୁ ସିଏ ଭୁଲିଗଲା ଏଇ ବଡ଼ମା' ପାଇଁ.... ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ାଙ୍କ ନିଃସଙ୍ଗ ଜୀବନକୁ ସରସ ସୁନ୍ଦର କରିବା ପାଇଁ ସେ ଅଷ୍ଟା ଭିଡ଼ିଲା । ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ଟିକିଏ ହସ ଫୁଟାଇବା ପାଇଁ ସିଏ ଲାଗିପଡ଼ିଲା କାମରେ ।

ବୁଢ଼ୀକୁ ଶୀଘ୍ର ଅଧିଗିନାଏ ଖୁଆଇଦେଇ ଔଷଧ ଦେଲା । ଆଉ ତା'ପରେ ବସେଇଲା ରୋଷେଇ । ସରୁ ଚାଉଳର ଅନ୍ନ, ଦେଶୀ ମୁଗ ତାଳି, ବାଇଗଣ ଉର୍ତ୍ତା, କଦଳୀ ଉଜା, ସଜନା ଶାଗ, ବଡ଼ି ତୁରା ସାଙ୍ଗକୁ ଗୁଆଘିଅ ଲେମ୍ବୁ ଦେଇ ତିନି ଠାଆ ବାଡ଼ିଦେଲା କଦଳୀ ପତ୍ରରେ । ନାଜି ନାଜି କରୁଥିବା ବୁଢ଼ୀକୁ ବହୁ କଷ୍ଟରେ ବୁଝେଇ ଶୁଝେଇ ଆଣି ବସେଇଲା ଖାଦ୍ୟ ପାଖରେ । ଜର ଟିକିଏ କମି ଯାଇଥିଲା । ତିନିହେଁ ସାଙ୍ଗ ହେଇ ସେଦିନ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କଲେ । ଖାଇଲା ବେଳେ ସବିତା ପଚାରିଲା - କ'ଣ ବଡ଼ବାପା, ବଡ଼ମା' ! ଆଜି ରୋଷେଇ କେମିତି ଲାଗୁଛି ?..... ଅଞ୍ଜଳି ଭାଉଜ ହାତରନ୍ଧା ପରି ଲାଗୁଛି ନା ?

ଅଞ୍ଜଳି ନାଁ ଶୁଣି ଦୁହିଁଙ୍କ ଆଖି ଛଳଛଳ ହେଇଗଲା । ଆଖି ଆଗରେ ଭାସି ଉଠିଲା ତା'ର ହସହସ ମୁହଁ । ହେଲେ ଅନ୍ତରର କୋହକୁ ଚାପିରଖି ଦୁହେଁ ଏକ ସ୍ଵରରେ କହି ଉଠିଲେ- ଛାଡ଼ ମା' ସେକଥା.... ସେ ସବୁ ଏବେ ଅତୀତ..... ଯାହା ବର୍ତ୍ତମାନ, ତାହା ହିଁ ସତ୍ୟ ।

ସବିତା ବେଶି ପାଠ ପଢ଼ି ନଥିଲେ ବି ବୁଦ୍ଧିମତୀ । ବୁଢ଼ୀବୁଢ଼ୀଙ୍କ ଅନ୍ତର୍ବେଦନାକୁ ବୁଝିପାରି ସେ କଥାର ମୋଡ଼ ବଦଳାଇ ଦେଲା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ । କହିଲା, ତମେ ଜାଣିଛ ନା ବଡ଼ବାପା ! ଆଜି ରାତିକି ମଣ୍ଡପ ଦାଣ୍ଡରେ ତ୍ରାମା ହବ.... ଗାଁ ପିଲାମାନେ ଶିଖିଛନ୍ତି.... ଭାରି ବଡ଼ିଆ ନାଚକ... ତମେ ଯିବନା ?

ବୁଢ଼ୀ ପଚାରିଲା- ଆଲୋ ହେ ! ତୁ କେମିତି ଜାଣିଲୁ ବଡ଼ିଆ ବୋଲି ? ତୁ କ'ଣ ଆଗରୁ ଦେଖୁଛୁ ?

- ନାଜି ମ' ବଡ଼ମା' ! ମୁଁ ସିନା ଦେଖିନାହିଁ । ହେଲେ କ୍ଲବ୍ ଘରେ ସେମାନେ ଶିଖିଲା ବେଳେ ନା ସବୁ ଆମ ଘରକୁ ଶୁଭୁଛି ।

× × ×

ରାତି ପ୍ରାୟ ସାଢ଼େ ତିନିଟା ହେବ । ଗାଁ ସାରା ଶୂନ୍ୟଶାନ୍ । ନିଘୋଡ଼ ନିଦରେ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାଗୁଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ । ହଠାତ୍ ଦାଣ୍ଡ କବାଟରେ କିଏ ଜଣେ ଠକ୍ ଠକ୍ କଲା । ବୁଢ଼ୀ ଓ ସବିତା ଏଇ ମାତ୍ର ଅଧଘଣ୍ଟାଏ ହେବ ନାଚକ ଦେଖିସାରି ଘରକୁ ଫେରିଛନ୍ତି । ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ପ୍ରଥମେ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ବୁଢ଼ୀର । ତାକିଲା - ସବିତା ! ସବିତା.... ଏ ସବିତା !

- ଉଁ ।

- ଏ ଝିଅ ! ଟିକେ ଉଠିଲୁ ମା !

- କାହିଁକି ? କ'ଣ ହେଲା କି ?

- ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ କିଏ ଡାକିଲା ଭଲି ଲାଗୁଛି.... କବାଟ ବାଡ଼ିଗଲା ।

- ହଁ ମ ଶୋଇପଡ଼ । ରାତି ପାହିବାକୁ ଆହୁରି ଘଡ଼ିଏ ବାକି ଅଛି । ଏତେ ଅନ୍ଧାରରୁ କିଏ ଆଉ ଆସି ଡାକିବ କହିଲୁ ଭଲ ।

ରାତି ଅନିଦ୍ରା..... ସବିତାର ଆଖି ମାଡ଼ି ପଡ଼ୁଥିଲା । ବୁଢ଼ୀ କଥାକୁ ସିଏ ଆଉ ଗୁରୁତ୍ବ ଦେଲାନାହିଁ । ହେଲେ ବୁଢ଼ୀ କିନ୍ତୁ ସେ ଶବ୍ଦ ଠିକ୍ ଶୁଣିଛି । ସେ ପୁଣି କାନ ତେରିଲା । ଯଦି ସତରେ କିଏ ଡାକୁଥିବ, ତେବେ ନିଶ୍ଚୟ ଆଉ ଥରେ ଡାକିବ ।

ସତକୁ ସତ ଆଉ ଥରେ ଡାକ ଶୁଭିଲା- ମା' କବାଟ ଖୋଲ ।..... ମୁଁ ଚୁନା ଡାକୁଛି ।

- ଏଁ ଚୁନା !

ଧଡ଼ପଡ଼ ହେଇ ଉଠି ବସିଲା ବୁଢ଼ୀ । ଡାକିଲା- ସବିତା ! ଏ ମା' ଉଠ । ଚୁନାଭାଇ ଡାକୁଛି ପରା !

- ତୁ କ'ଣ ସପନ ଦେଖୁଲୁ ବଡ଼ମା' ! ଏ ଅବେଳରେ ଚୁନାଭାଇ କେମିତି ଆସିବ କହିଲୁ ? ଆଉ ସତରେ କିଏ ଯଦି ଡାକୁଥାଏ ନା, ତେବେ ତୋର କି ଖବର ହେଇଥିବ । ଜମା କବାଟ ଖୋଲନା ।

- ଆଲୋ ନାଜୁମ, ସତରେ ଚୁନା ଡାକୁଛି । ମୁଁ ପରା ମା' ! ତୁ କ'ଣ ଭାବୁଛୁ ମୁଁ ତା' ପାଟି ବାରି ପାରିବିନି ?

ବୁଢ଼ୀ କଣ୍ଠର ଆତୁଡ଼ାକୁ ବେଶ୍ ଠଉରାଇ ପାରିଲା ସବିତା । ଦେହ ମନ ଚାହୁଁ ନଥିଲେ ବି ସେ ଉଠିଲା ଆଖି ମଲିମଲି । ଖଞ୍ଜା ଭିତର ଓ ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆର ଆଲୁଅ ଜାଳିଲା । ଭିତରୁ ଥାଇ ଡାକ ଦେଲା - କିଏ ? କିଏ ଡାକୁଛ ?

ଉତ୍ତର ଆସିଲା- କବାଟ ଖୋଲ ସବିତା ! ମୁଁ ଚୁନାଭାଇ ଡାକୁଛି ?

ସବିତା କବାଟ ଖୋଲିଲା । ତା' ପଛେ ପଛେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ବୁଢ଼ୀ । ଏମାନଙ୍କ ପାଟି ଶୁଣି ବୁଢ଼ୀ ମଧ୍ୟ ଉଠି ଆସିଲା ବିଛଣାରୁ । ସମସ୍ତେ ସ୍ତମ୍ଭଭୂତ । ନିଜ ଆଖିକୁ ବିଶ୍ବାସ କରିପାରୁନଥିଲେ ବୁଢ଼ୀବୁଢ଼ୀ । ପୁଅ ବୋହୂ ଆଉ ବୋହୂ କାନ୍ଧରେ ଶୋଇଥିଲା ନାତୁଣୀ ।

ବୁଢ଼ୀ ପଚାରିଲା- ଆରେ ପୁଅ ! ଏ ଅବେଳରେ କେମିତି ?

ଭିତରକୁ ପଶୁ ପଶୁ ଚୁନା କହିଲା - ଆମେ ଖାଇପିଇ ସାରି ରାତି ନଅଟାରେ ଗୋଟାଏ ଟାକି କରି ବାହାରିଲୁ । ଭାବିଲୁ ବାରଟା ଭିତରେ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଯିବୁ । କିନ୍ତୁ ବାଟରେ ଗାଡ଼ି ଖରାପ ହେଲା । ଦୋକାନ ବଜାର ସବୁ ବନ୍ଦ । ଯାହାହେଉ ଗୋଟାଏ ଚିହ୍ନା ମେକାନିକ୍ ଡାକି ଡ୍ରାଇଭର ଗାଡ଼ି ସଜକଲା । ଆଉ ତା'ପରେ.....

ବୁଢ଼ା କହିଲା - ହଉ ଯା ଯା, ଗୋଡ଼ ହାତ ଧୋଇ ଶୋଇପଡ଼ । ରାତି ପାହିବାକୁ ଆହୁରି ଢେର ବେଳ ଅଛି ।

ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରୁ ମାରୁ ବୁଢ଼ାକୁ ପଚାରିଲା ରୁନା- ତୋ' ଦେହ ଏବେ କେମିତି ଅଛି ମା ?

ପୁଅବୋହୂ ଦୁହଁକୁ କୋଳେଇ ନେଉ ନେଉ ଆଖି ଛଳଛଳ କରି ବୁଢ଼ା ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ କହିଲା- ହଁ ଭଲ ଅଛି । ଏଇ ସବିତା ଥିଲା ବୋଲି..... । ଆଉ ଲୁଗାକାନିରେ ମୁହଁ ଲୁଚାଇ ସେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା ସେମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଏତାଇବାକୁ ତା'ର ଅକୁହା ବେଦନାର ଲୁହଠାରୁ ।

ଅଦୂରରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ସବିତା ଉପଭୋଗ କରୁଥିଲା ଏକ ବିଘଟିତ ପରିବାରର ମିଳନ ଆନନ୍ଦ ।

× × ×

ଘର ପୁଣି ଅନ୍ଧାର ହୋଇଗଲା । ସମସ୍ତେ ବିଛଣାକୁ ଗଲେ । ହେଲେ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଆଖିରେ ନିଦ ନଥିଲା । ଜଣେ ଶାଶୁ ଏବଂ ଆଉ ଜଣେ ବୋହୂ । ଜଣେ ତା'ର ଗଭୀର ନିଦ୍ରାରୁ ଉଠି ସାରିଥିଲା ଏବଂ ଆଉ ଜଣକର ମନେ ପଡୁଥିଲା ତା' ଅତୀତର ମଧୁମୟ ସ୍ମୃତି । ଶାଶୁଙ୍କର ସ୍ନେହବୋଲା ବାକ୍ୟ ଓ ବ୍ୟବହାର, ଝିଅ ଆଶାକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ସମଗ୍ର ପରିବାରର ହସଖୁସି, ଗାଁ ଝିଅବୋହୂ ମାନଙ୍କର ଘରକୁ ଯିବା ଆସିବା, ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ସ୍ନେହ ସଂପର୍କ, ପର୍ବପର୍ବାଣୀରେ ଗାଁର ଆନନ୍ଦ ଉତ୍ସବ - ସବୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଯେମିତି ଜୀବନ୍ୟାସ ପାଇ ତା' ଆଖି ଆଗରେ ନାଚି ଉଠିଲେ । ଆଉ ତା' ସହିତ ତୁଳନାତ୍ମକ ଭାବରେ ମଧ୍ୟ ଚେଇଁ ଉଠିଲେ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ସହରୀ ଜୀବନର ଚିତ୍ରସଙ୍କଳ.... ମୁଁ ଆଉ ମୋ'ରକୁ ନେଇ ଚାରିକାନ୍ଥର ସୀମା ଭିତରେ ଆବଦ୍ଧ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ । ନା ଥିଲା ଖୋଲା ମନରେ କାହା ସାଙ୍ଗରେ ପଦେ କଥା ହେବାର ସୁଯୋଗ ନା ଖୋଲା ପବନ ବା ଆଲୋକର ବିଚରଣ ପାଇଁ ଏକ ମୁକ୍ତ ଆକାଶ । ନଭଶୂନ୍ୟ ପ୍ରାସାଦମାନଙ୍କ ଉଚ୍ଚାଡ଼ରେ କେତେବେଳେ ଯେ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ହେଉଥିଲା- ଥରଟିଏ ବି ସେ ଦେଖିବାକୁ ପାଉନଥିଲା ବିଗତ ତିନିବର୍ଷର ସହରୀ ଜୀବନରେ । ଆସିଲା ଭାବାନ୍ତର..... ।

ଏଇ ତିନିବର୍ଷ ଭିତରେ ତେବେ ସେ ପାଇଛି କ'ଣ ? ହରେଇଛି କ'ଣ ? କାହାର ପଲା ବେଶି ? ଯାହା ପରାମର୍ଶରେ ସେ ଆଜି ଗାଁ, ଘର, ପରିବାର ସବୁକିଛି ଛାଡ଼ି ସୁଖ ସଂପଦର ଆଶାରେ ଧାଇଁଛି, ସେଇ ସାଙ୍ଗ ଅପର୍ଷା କ'ଣ ନିଜେ ସୁଖୀ ? ନା, ସେ ନିଜେ ଗୋଟାଏ ଥୁଣ୍ଡା ଗଛ.... ତା'ର ଶାଖା ନାହିଁ..... ତା' ଦେହରେ ପତ୍ର, ପୁଷ୍ପ

ବା ଫଳଟିଏ ବି ନାହିଁ । ସେ କାହାରିକୁ ଟିକିଏ ଛାଇ ଦେଇପାରିବ ନାହିଁ..... ଆଶ୍ରୟ ଦେଇ ପାରିବନାହିଁ..... ଫୁଲ ବା ଫଳଟିଏ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ପାରିବନାହିଁ । ତା'ର ଜୀବନ ଏକ ଶୁଷ୍କ ଜୀବନ.... ଏକ ରଜାହାନ ରସହାନ ଜୀବନ..... ସେ ଏବେ ଜୀବନର ମଧ୍ୟାହ୍ନରେ..... ଯା'ପରେ ଆସିବ ଅପରାହ୍ନ.... ଏବଂ ଶେଷରେ ରାତ୍ରି । ଭବିଷ୍ୟତ ଅନ୍ଧକାରମୟ । କେବଳ ବିବାହ କରିନାହିଁ ବୋଲି ନୁହେଁ..... ବିବାହ ଏକ ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା..... ବିବାହ ନକରି ମଧ୍ୟ ଅନେକ ସୁଖରେ ଅଛନ୍ତି..... ଆନନ୍ଦରେ ଅଛନ୍ତି..... ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆନନ୍ଦ ବାଣ୍ଟୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଅପର୍ଷା ?..... ସେ ଏକ ଭିନ୍ନ ସ୍ୱଭାବର ନାରୀ.... ସେ ବିବାହ ଚାହେଁ, କିନ୍ତୁ ସମାଜ ପାଇଁ ନୁହେଁ..... ପରିବାର ପାଇଁ ନୁହେଁ..... ବିବାହ ଚାହେଁ କେବଳ ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥପାଇଁ.... ନିଜର ସୁଖଭୋଗ ପାଇଁ । ହେଲେ ନାରୀର ସୃଷ୍ଟି କ'ଣ କେବଳ ଏଇଥିପାଇଁ ? ସେ କ'ଣ କେବଳ ତା'ର ଭୋଗତୃଷ୍ଣା ଚରିତାର୍ଥ କରିବା ପାଇଁ ଜନ୍ମ ?..... ତା'ର କ'ଣ କିଛି ବାୟିତ୍ୱ ବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନାହିଁ ? ଭଗବାନ ତା' ଭିତରେ କେତେ କେତେ ମହାନ ଗୁଣ ଭରି ଦେଇଛନ୍ତି । ସେବା, ତ୍ୟାଗ, ତିତିଷା ଆଦି କେତେ ମହନୀୟ ଗୁଣରେ ସେ ଭୂଷିତା । ହେଲେ ଅପର୍ଷା ସେ ସବୁର ମୂଲ୍ୟ କିଛି ବୁଝେନା..... କେବଳ ଅପର୍ଷା ନୁହେଁ, ସେ ଅପୂର୍ଷା..... ସେ ଅନୁପୂର୍ଷା ନୁହେଁ..... ସେ ରିକ୍ତହସ୍ତା..... ଏମିତି ଗୋଟାଏ ମଣିଷ କ'ଣ କେବେ କାହାର ଆଦର୍ଶ ହୋଇପାରେ ? କାହାରି ମାର୍ଗଦର୍ଶକ ହୋଇପାରେ ?..... ନା, ତେବେ, ସେ ତା' କଥାରେ ଭାସିଗଲା କାହିଁକି ? ଆଗରୁ କ'ଣ ଗାଁରେ ଲୋକମାନେ ରହୁନଥିଲେ ?..... ଗାଁର ପିଲାମାନେ କ'ଣ ପାଠ ପଢ଼ୁ ନଥିଲେ ?..... ନିଜ ମାତୃଭାଷାରେ ପାଠପଢ଼ି ଉଚ୍ଚ ପଦପଦବୀରେ କାମ କରୁନଥିଲେ ? ବିଦେଶ ଯାଉ ନଥିଲେ ? ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଉନଥିଲେ ?.... ତେବେ କାହିଁକି ସେ ତା' ନିଜର ହସଖୁସିର ସୁନାସଂସାରକୁ ନିଜ ହାତରେ ଭାଙ୍ଗିରୁଜି ତୃନା କରିଦେଲା ?..... କାହିଁକି ସେ ମା'ଙ୍କୁ ଦେଇଥିବା କଥା ରଖି ପାରିଲାନାହିଁ ? ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କର ଆଶାବାଢ଼ି ହେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ କାହିଁକି ସେ ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ଭରିଦେଲା ହତାଶା ? କାହିଁକି ସେ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଛଡ଼େଇନେଲା ତାଙ୍କ ଝୁମୁରିକୁ କଣ୍ଢେଇକୁ ?

..... ଠିକ୍ ଅଛି । ସବୁ ବାପା ମା' ଚାହାନ୍ତି ତାଙ୍କ ପିଲାଙ୍କୁ ମଣିଷ କରିବାକୁ... ତାଙ୍କର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଭବିଷ୍ୟତ ଗଢ଼ିବାକୁ..... କିନ୍ତୁ କେତେ ଜଣ ସେଥିରେ ସଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି ? ହୋଇପାରେ ବାହ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କେତେକ ସଫଳ ହେଇଛନ୍ତି..... କିନ୍ତୁ ଅର୍ଥ, କ୍ଷମତା, ପ୍ରତିପତ୍ତି, ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବା ପ୍ରାର୍ତ୍ତୃତ୍ୟ କ'ଣ କେବଳ ତା'ର ମାପକାଠି ? ବୋଧହୁଏ ନା ।..... ଯଦି ସେମାନେ ସଫଳ ହୋଇଥାନ୍ତେ, ତେବେ ଆଇ.ଏ.ଏସ ଟଙ୍କର ଆଜି ଦୁର୍ନୀତି

ଅଭିଯୋଗରେ ଚାକିରିରୁ ବହିଷ୍କୃତ ହୋଇ ଜେଲ୍ ଭୋଗୁନଥାନ୍ତେ, ଆଇ.ପି.ଏସ୍ ଅଫିସରଙ୍କ ପୁଅ ଚୋରି କରୁନଥାନ୍ତେ, ଠିକାଦାରଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ମିଶି ଇଞ୍ଜିନିୟର ବାଲି, ଗୋଡ଼ି, ସିମେଣ୍ଟ ଖାଇ ସେମାନେ ତିଆରି କରୁଥିବା ପୋଲକୁ ଅକାଳରେ ଭାଙ୍ଗି କେଉଁ ନିରାହ ମଣିଷର ଜୀବନ ନେଉନଥାନ୍ତେ । ଯଦି ସଫଳ, ତେବେ ଦ୍ଵିତୀୟ ଇଶ୍ଵର କୁହାଯାଉଥିବା ତାଙ୍କର ଟଙ୍କା ଲୋଭରେ କାହାର କିଡ଼ିନି ଚୋରି କରୁନଥାନ୍ତେ ବା ବିଚାରପତି ଆସନରେ ବସିଥିବା ଏବଂ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ବୋଲାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟାୟ ଅନୀତି ଆଚରଣ ଅପରାଧରେ କାରାଦଣ୍ଡ ଭୋଗ କରୁନଥାନ୍ତେ । ତେବେ ସେମାନଙ୍କ ବାପ ମା'ଙ୍କର ଜୀବନବ୍ୟାପୀ ପରିଶ୍ରମ କ'ଣ ନିଷ୍ଫଳ ? ହଁ ନିଶ୍ଚୟ । ସେମାନେ ତାଙ୍କର ପିଲାମାନଙ୍କୁ କେବେ ବି ଜଣେ ଭଲ ମଣିଷ କରି ଗଢ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିନାହାନ୍ତି.... ତାଙ୍କ ଭିତରେ ମାନବିକତାର ବିକାଶ କରିବାକୁ ଚାହିଁନାହାନ୍ତି..... ଆଖି ଆଇ ବି ଅନ୍ଧ ଭାବରେ କେବଳ ଧାଇଁ ଚାଲିଛନ୍ତି ସୁଅ ମୁହଁରେ ଭାସିଲା ପରି.... ଅନ୍ଧ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ବଦଳି ଯାଇଛି ପ୍ରତିଦ୍ଵିତୀରେ..... ଆଗକୁ.... ଆହୁରି ଆଗକୁ.... ଯଦି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଆସିଲା, ତାକୁ କଲେ ବଲେ କୌଶଳେ ହଟାଇଦିଅ... ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରିବାକୁ ହେବ ଯେ କୌଣସି ଉପାୟରେ..... ଏହାହିଁ ହେଉଛି ଏମାନଙ୍କର ବିଚାର । କିନ୍ତୁ ନା, ଜୀବନ ମହାର୍ଯ୍ୟ.... ସମସ୍ତେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି..... ସେ ଅଧିକାର ସମସ୍ତଙ୍କର ଅଛି.... ନିଜେ ବଞ୍ଚିବା ସହିତ ଅନ୍ୟକୁ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଦେବା ହିଁ ମାନବିକତା.... ଏ ଶିକ୍ଷା କୌଣସି ସ୍କୁଲରେ ନାହିଁ.... ଏ ଶିକ୍ଷା ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଦେବ ତା' ଗେହ୍ଲା ଝିଅକୁ..... ସେ ନିଜେ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତା... ବିନା ଚିନ୍ତାସନ୍ଦେହରେ ସେ ତା' ଝିଅକୁ ବେଶ୍ ଆରାମରେ ପଢ଼େଇ ପାରିବ ସପ୍ତମ ଶ୍ରେଣୀ ଯାଏଁ..... ତେବେ ଏ ଅନ୍ଧ ଦୌଡ଼ରେ ସାମିଲ୍ ହେବା କି ଦରକାର ?... ସେ ନିଜେ କ'ଣ ତା'ର ପଥ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିପାରିବନି ?

ତେରିରେ ହେଲେ ବି ଅଞ୍ଜଳି ତା' ଭୁଲ୍ ବୁଝିପାରିଲା..... ନେଡ଼ିଗୁଡ଼ ବୋହିବାର ଉପକ୍ରମ କରିଥିଲେ ବି କହୁଣୀକୁ ଯାଇନଥିଲା..... ସଂଶୋଧନ ବା ପ୍ରତିକାର ଏକ ଅସମ୍ଭବ ବ୍ୟାପାର ନଥିଲା ତା'ପାଇଁ । ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା କେବଳ ଏକ ଦୃଢ଼ ନିଷ୍ଠିର..... ଆଉ ସେ ନିଷ୍ଠିର ନେବାରେ ସେ ଆଦୌ ହେଲା କଳାନାହିଁ । ସ୍ଥିରକଳା ସେ ଆଉ ସହରକୁ ଯିବନାହିଁ.... ଅବଶିଷ୍ଟ ଜୀବନ କାଟିଦେବ ପୂର୍ବପୁରୁଷଙ୍କର ଏଇ ପୁଣ୍ୟଭୂମିରେ । ସହରର ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ସେ ସୃଷ୍ଟି କରିବ ଏଇ ଗାଆଁ ମାଟିରେ..... ଫଳପୁଷ୍ପରେ ଭରା ଏଇ ସୁନ୍ଦର କନ୍ଧବଚର ଛାୟାକୁ ଛାଡ଼ି ସେ ଆଉ ଥୁଣ୍ଟାଗଛର ମାୟାରେ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଝିଅ ତା'ର ଖାଲି ସହର କାହିଁକି, ବିଦେଶକୁ ମଧ୍ୟ ଯିବ..... କିନ୍ତୁ ସେଥିପାଇଁ ସେ ତା'ର ପ୍ରସ୍ତୁତି କରିବ ଏଇଠି.... ତା' ମା' କୋଳରେ, ତା' ପରିବାର

ଭିତରେ..... ତା' ଆପଣା ଭିତାମାଟିରେ ।..... ଯେଉଁଥିପାଇଁ ସେ ଆଶୀର୍ବାଦ ପାଇବ
ସମସ୍ତଙ୍କର । କାହା ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରାଇ ନୁହେଁ ବରଂ ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ହସ
ଫୁଟାଇ ସେ ବଢ଼ିବ ଆଗକୁ.... ଯେଉଁଠି ନଥିବ ଅନୁତାପ, ଅନୁଶୋଚନା ବା ଆତ୍ମଗ୍ଳାନି ।

ସବିତା କବାଟ ଠକ୍ ଠକ୍ କଲା- କ'ଣ ନୁଆବୋଉ ! ଏଇଟା କ'ଣ ସହର
ହେଇଛି ଯେ ଏତେବେଳେଯାଏ ଶୋଇବ..... ଏଇଟା ପରା ଗାଆଁ । ଉଠ ଉଠ ।
ବଡ଼ମା' ସିଆଡ଼େ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଲାଣି କଣ୍ଢେଇକି ରଜ ପାଇଁ ସଜ କରିବ ବୋଲି ।

ଅଞ୍ଜଳି କବାଟ ଖୋଲିଲା । କୁଣ୍ଢେଇ ପକାଇଲା ସବିତାକୁ । କହିଲା- ତମେ
ମୋ' ଉପରେ ରାଗିତ ନା ?

- ହଁ ମୁଁ ରାଗିଛି.... ଆଉ କାହିଁକି ରାଗିଛି ସେକଥା ପଛେ କହିବି ।

ବାଡ଼ିପଚୁ ଡାକ ଶୁଭିଲା ବୁଢ଼ୀର.... ବୋହୂ !

- ହଁ ମା' ମୁଁ ଝିଅକୁ ଉଠେଇକି ନଈଟି । ଏବଂ ପୁଣି ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା
ଅଞ୍ଜଳି ।

ସବିତାର ରଜଟା ପୁଣି ଜମି ଆସୁଥିଲା ମନେ ମନେ.....

କଲିଂ ବେଲ୍

ଗଳିର ପ୍ରଥମ ଘର ଆମର । ଘର ବୋଇଲେ ନିଜର ନୁହେଁ- ସରକାରୀ ଘର । ଭଙ୍ଗା ଦଦରା- ବାସୋପଯୋଗୀ ନୁହେଁ । କୋଉ ରାଜାରାଜୁଡ଼ା ଅମଳର ଘର । ଥିଲା ବିଭାଗୀୟ ବଡ଼ ହାକିମଙ୍କ ବାସଭବନ । ହେଲେ ଆଜିକାଲି ପରି ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଥିବା କୋଠାଘର ନୁହେଁ । କଞ୍ଚା ଇଟାରେ ଗଢ଼ା ତା'ର କାନ୍ଥ । ଛାଉଣୀ କୁମ୍ଭାର ହାତଗଢ଼ା ଖପରର । ରାସ୍ତାର ପାଞ୍ଚ ଛଅ ଫୁଟ୍ ତଳେ ଘରର ମେଢ଼ିଆ । ସନ୍ତସନ୍ତିଆ ଅଞ୍ଚଳ । ଏତେ ଅସୁବିଧା ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ସୁବିଧା ହେଲା ତା'ର ଅବସ୍ଥିତି । ବସ୍ତାଶ୍ରୟ ଲାଗିଛି । ସହରର କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥଳ କହିଲେ ତଳେ । ହାଟବଜାର, ସ୍କୁଲ, କଚେରୀ, ଡାକ୍ତରଖାନା ସବୁ ପାଖେ ପାଖେ । ମାତ୍ର ଦଶ ପନ୍ଦର ମିନିଟ୍‌ର ଚଲାବାଟ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଦିଗରେ ।

ଘରର ଅବସ୍ଥା ଯେତେବେଳେ ଦିନକୁ ଦିନ ଖରାପ ହେବାକୁ ବସିଲା, ହାକିମଙ୍କ ପାଇଁ ନୂଆ ବସାଘରର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଲା, ସେତେବେଳେ କର୍ମଚାରୀ ମହଲରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା ପ୍ରତିଯୋଗିତା- ସେଠି କିଏ ରହିବ ? ଘର ଖାଲି ନ ହେଉଣୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା କୋଠରିମାନଙ୍କର ଭାଗବଣ୍ଟା । ଦୁଇଜଣ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ବଡ଼ମୁଣ୍ଡିଆ ହାତେଇ ନେଲେ ଘରର ଦୁଇଟି ପାର୍ଶ୍ୱ ।

ଆଉ ଉଡ଼ାଘର ମାଲିକର ଘର ଛାଡ଼ିବା ତାରିଖା ସାଙ୍ଗକୁ ସହରର ଗଳିକନ୍ଦି ବୁଲିବୁଲି ନୂଆ ଘର ଖଣ୍ଡିଏ ଯୋଗାଡ଼ କରିବାରେ ଅସଫଳ ହୋଇଥିବା ମୋ'ଭଳି ଗୋଟାଏ ବେସାହାରା ଲୋକର ଭାଗରେ ପଡ଼ିଲା ସେଇ ଭଙ୍ଗାଘରର ଏକ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଅଂଶ । ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜିବାକୁ ତ ଚାଲଟିଏ ଦରକାର ନା !

ହାତରୁ ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ସେଇ ପରିତ୍ୟକ୍ତ କୋଠରି କେତୋଟିକୁ କାମଚଲା ଅବସ୍ଥାକୁ ଆଣିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ମୋତେ । ଇଏ ହେଉଛି ସେଇ ଘର ।

ଘର ଅଗଣାର ଶେଷମୁଣ୍ଡରେ ଗାଧୁଆଘର ଓ ପାଉଖାନା । ତେଣୁ ଦାଣ୍ଡପଟରେ କେହି ଡାକିଲେ ବା କବାଟ ଠକ୍‌ଠକ୍ କଲେ, ସେପଟେ ଥିବା ଲୋକକୁ ଆଦୌ ଶୁଣାଯାଏ ନାହିଁ । ଏ ଅସୁବିଧାଟି ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ଫିଲ୍ମାମାନେ ଗୋଟିଏ କଲିଂ ବେଲ୍‌ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ ଓ ତା'ର ସୁଇଚ୍ ରହିଲା ଦାଣ୍ଡଦୁଆର ପାଖରେ । ଯାହାହେଉ କଲିଂ ବେଲ୍‌ର ଟଂ ଟଂ ଶବ୍ଦ ଏଥର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶୁଣିଲା । ଘର ଭିତର ହେଉ ବା ବାଡ଼ିପଟ, ଯେଉଁଠି ଥିଲେ ବି ଜଣେ ଆସି କବାଟ ଖୋଲି ପାରିଲା ।

ଆମଘରକୁ ବିଶେଷ କରି ମୋ' ପାଖକୁ ଯିଏ ଆସୁଥିଲେ ବା ଯିଏ ଠିକଣା ଠିକ୍ ଭାବେ ଜାଣିଥିଲେ, ତାଙ୍କର ଆଉ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଲାନାହିଁ । ଆଗନ୍ତୁକ ବା ଅତିଥିଙ୍କୁ ଆଉ ବେଶି ସମୟ ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲାନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କାଳକ୍ରମେ ସେହି କଲିଂ ବେଲ୍ ହେଲା ଆମ ମୁଣ୍ଡବିନ୍ଧାର କାରଣ ।

ଦେଉଳକୁ ଯାଉଥିବା ସକାମୀ ଉକ୍ରମାନେ ଦିଅଁଙ୍କୁ ନିଦରୁ ଉଠେଇ ତାଙ୍କର ଅଳି ଅର୍ଦଳି ଜଣାଇବା ପାଇଁ ମୁଖଶାଳାରେ ଥିବା ଘଣ୍ଟି ବଜାଇଲା ପରି ଆମ କଲିଂ ବେଲ୍, ବେଳ ନାହିଁ ଅବେଳ ନାହିଁ, ସବୁବେଳେ ବାଜି ଉଠିଲା । ଅତିଷ୍ଠ ହୋଇ ଉଠିଲେ ଘରଲୋକ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଅଫିସ୍‌ରୁ ଫେରିଲାବେଳକୁ ଆଉ କିଛି ଅଭିଯୋଗ ଆଉ କି ନଥାଉ, ଗୃହଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର କିନ୍ତୁ ମୋ' ପାଇଁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ କିଛି ଅଭିଯୋଗ ଥିବ ଏଇ କଲିଂ ବେଲ୍ ବିରୁଦ୍ଧରେ ।

- “କ’ଣ କିଛି ଚିନ୍ତା କଲ କି ନାହିଁ ସେକଥା ?”

ହଠାତ୍ ଏମିତି ଏକ ପୂର୍ବାପର ସମ୍ବନ୍ଧ ବିହୀନ ଅବୋଧ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନରେ ମୋ' ମୁଣ୍ଡ ଗୋଲମାଲ ହୋଇଯାଏ । ସାରାଦିନର କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତତା ଓ ଅଫିସ୍ ଟେନ୍‌ସନର ବୋଝ ଖଲାସ ନ ହେଉଣୁ ପତ୍ନୀଙ୍କର ଏ ପ୍ରକାର ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ କାହିଁକି କେଜାଣି ଭାରି ବିରକ୍ତିକର ଲାଗେ । ଉତ୍ତର ଦେବା ବଦଳରେ ମୁଁ ପୁଣି ପ୍ରଶ୍ନ କରେ- କୋଉ କଥା ?

ବାସ୍, ବାରୁଦ ଗଦାରେ ନିଆଁ ଲଗାଇବା ପାଇଁ ଏତକ ହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ ।

- “କ’ଣ, ତମର କିଛି ମନେ ନାହିଁ ? ହଁ, କାହିଁକି ବା ମନେ ରହିବ ? ତମେ ତ ଦିନ ଦଶଟାରେ ଅଫିସ୍ ଗଲେ ଯାଇ ଫେରିବ ସଞ୍ଜ ଛଅଟା କି ସାତଟାରେ । କେବେ କେବେ ରାତି ନଅ କି ଦଶ ବି ବାଜି ଯାଉଛି । ତମେ କାହିଁ ଜାଣିବ ଆମେ ଏଠି କି ହାନସ୍ତା ହଉଛି ତମର ଏଇ କଲିଂ ବେଲ୍ ପାଇଁ ?

- “ଓହୋ ! ଏଇକଥା ? ଆଜ୍ଞା ଆଜ୍ଞା - ବୁଝିବା । ତମେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନା ।”

- ମୋର ଆଶ୍ୱାସନା ପାଇ ପତ୍ନୀ ଶାନ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ।

ତା' ପରେ ମୁଁ ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ - “ଦେଖ, ସେଇଟା ଅଛି ବୋଲି କେତେ ସୁବିଧା ହେଉଛି । ମୁଁ ଅଫିସ୍‌ରୁ ଆସିଲା ବେଳେ ସୁଇଚ୍ ଟିପିଦେଲା ମାତ୍ରେ ତମେ ଯାଇ କବାଟ ଖୋଲୁଛ । ପିଲାମାନେ ସ୍କୁଲକଲେଜରୁ କିମ୍ବା କାମରୁ ଫେରିଲାବେଳେ ଅନ୍ତତଃ ଥରକୁ ପାଞ୍ଚଥର ଡାକିବା ଦରକାର ପଡୁନି । ଆଉ ସେଇଟା କାଢ଼ିଦେଲେ କ'ଣ ତମ ମନ ଯାଇ ବୁଝିବ ?

- “ତମର ତ ଅଫିସ୍ ଭଲ ତ ତମେ ଭଲ । ତମେ କ'ଣ ଆଉ କିଛି ଜାଣ ନା ବୁଝ ? ଭଲମନ୍ଦ ନାହିଁ କି ପୁନିଅଁ ପର୍ବ ନାହିଁ । ଛୁଟିଦିନ, ରବିବାର- ଏମିତି କୋଉ ଗୋଟାଏ ଦିନ ନାହିଁ ଯୋଉଦିନ ତମେ ଅଫିସ୍ ନ ଯାଉଛ । ଆଜ୍ଞା କହିଲ, ସରକାର କ'ଣ ତମକୁ ଅଧିକ ଦରମା ଦେଉଛି ନା ପ୍ରମୋସନ୍ ? କ'ଣ ପାଇଁ ତମେ ମରିପଡ଼ି ଏତେ ଖରୁଛ ? ହଉ ଛାଡ଼, ତମେ ଅଫିସ୍ ଗଲାପରେ ଦିନସାରା ମୋ'ର ଆଉ କିଛି କାମଦାମ ଅଛି କି ନାହିଁ ? ନା ଖାଲି ଘରୁ ଦାଣ୍ଡଦୁଆରକୁ ଧାଉଁଥିବି ତମ କଲିଂ ବେଲ୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ?”

ସବୁଦିନ ଏମିତି ଅଭିଯୋଗ ଶୁଣିଶୁଣି, ଶେଷକୁ ଦିନେ କହିଲି - ହଉ ହେଲା । କାଲି ରବିବାର, ଛୁଟି ଅଛି । ମୁଁ ଦିନସାରା ଘରେ ରହିବି..... କୁଆଡ଼େ ଯିବିନାହିଁ । ଆଉ କଲିଂ ବେଲ୍ ବାଜିଲେ ତମେ ଆଉ କେହି ଯିବନାହିଁ.... ସେ ଦାୟିତ୍ବ ମୋ'ର.... ମୁଁ ଯାଇ କବାଟ ଖୋଲିବି ... ହେଲାତ ?

ରାତିଟା ସୁଖନିଦ୍ରାରେ କଟିଗଲା ।

ଠିକ୍ ଭୋର ପାଞ୍ଚଟାରେ ବାଜିଲା ପ୍ରଥମ କଲିଂ ବେଲ୍ । ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଥିଲେ ବି ଅଳସ ଛାଡ଼ିନଥାଏ । ପୂର୍ବ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅନୁସାରେ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆର ତାଲା ଖୋଲିବା ପାଇଁ ବାହାରିଲି, ପତ୍ନୀ କହିଲେ - ରୁହ, ମୁଁ ଯାଉଛି ଦେଖିବି..... ଇଏ କୋଉ ଆଜେ ବାଜେ ଲୋକ ହେଇ ନଥିବ.... ନିଶ୍ଚୟ ଆମର କେହି ନିଜଲୋକ । ତା'ଛଡ଼ା ସାମନା ପାତେରି କଡ଼ ଟଗର ଗଛରୁ ଦି'ଟା ପୁଲ ମୁଁ ଆଣିବି ଠାକୁର ପୂଜା ପାଇଁ । ଯା'ପରେ ଘଣ୍ଟ ବାଜିଲେ ତମେ ଯିବ ।

ସତକୁ ସତ ପତ୍ନୀ ଯାଇ ଦେଖିଲେ, ଆମ ଭଣଜା ପିକୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବସରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଛି । ସେ ଗୋଟାଏ ନୂଆ ଚାକିରି ପାଇଛି ଝାରସୁଗୁଡ଼ାରେ । ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ରୁ ମାତ୍ର ଡିରିଶି କିଲୋମିଟର.... ପଇସାକିଶି ମିନିଟ୍‌ର ବାଟ । ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ନଅଟା ବେଳେ ବାହାରିଲେ ବି ଆରାମରେ ଯାଇ ଦଶଟାରେ ପହଞ୍ଚିଯିବ ।

ପାହାନ୍ତାର ମହୁଲିଆ ଶୀତଟା ମୋ' ଆଖିପତାକୁ ଢାକି ପକାଇବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା । ଏତିକିବେଳେ ପୁଣି ବାଜି ଉଠିଲା ଦ୍ୱିତୀୟ କଲିଂ ବେଲ୍ । ଠାକୁରଙ୍କୁ

ମୁଣ୍ଡିଆଟିଏ ମାରିଦେଇ ମୁଁ ଚାଲିଲି ଦାଣ୍ଡଦୁଆରକୁ..... ଦେଖାଯାଉ, ଏଥର କୋଉ ମହାତ୍ମା ତାକୁଚି ?

- ଆଜ୍ଞା ! ମହାପାତ୍ର ବାବୁ ଏ କଲୋନିରେ କୋଉଠି ରହୁଛନ୍ତି କହିପାରିବେ ?

- ମାହାପାତ୍ରବାବୁ ! କୋଉ ମହାପାତ୍ର ବାବୁ ? ପୁରୀ ନାଆଁଟା କହୁନାହାନ୍ତି ?

ଉଦ୍‌ବ୍ୟକ୍ତି ମନେ ପକାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ ମହାପାତ୍ର ବାବୁଙ୍କ ପୁରୀ ନାଆଁ । ହେଲେ ହାବଡ଼ାରୁ ଯାହା ଜଣାପଡ଼ିଲା, ଉଦ୍‌ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣିନାହାନ୍ତି କି ତାଙ୍କୁ କେବେ ଦେଖିନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କର ସଠିକ୍ ଠିକଣା ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ନାହିଁ । ହ୍ୟାଣ୍ଡବ୍ୟାଗ୍‌ଟା ତଳେ ଥୋଇ ଦେଇ ନାଆଁ ଠିକଣା ଲେଖାଥିବା କାଗଜ ଖଣ୍ଡକୁ ଖୋଜିବାରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ ଉଦ୍‌ବ୍ୟକ୍ତି । ପ୍ୟାଣ୍ଟ ପକେଟ୍, ସାର୍ଟ ପକେଟ୍ ସବୁ ଦୁଇ ତିନି ଥର ଅଣ୍ଟାଲିଲା ପରେ ଯେତେବେଳେ କାଗଜ ନ ମିଳିଲା, ସେଇଠୁ ଫୋନ୍ ଲଗାଇଲେ କୋଉ ଜେନାବାବୁଙ୍କୁ ।

- ହଁ ଜେନାବାବୁ ! ନମସ୍କାର, ନମସ୍କାର । ମୁଁ ନଟବାବୁ କହୁଛି । ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ରେଭିନ୍ୟୁ କଲୋନିରୁ । ଆଉ ଶୁଣନ୍ତୁ, ଆପଣ ଯୋଉ ମହାପାତ୍ର ବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ମତେ ପଠାଇଥିଲେ, ତାଙ୍କ ଠିକଣା..... କ’ଣ ହେଲା ? ମହାପାତ୍ର ନୁହେଁ ? ମହାନନ୍ଦ..... ଆଜ୍ଞା ଆଜ୍ଞା..... ହଉ

ହଠାତ୍ ଫୋନ୍ କାଟି ଦେଇ ଉଦ୍‌ବ୍ୟକ୍ତି କହିଲେ- କ୍ଷମା କରିବେ ସାର ! ମୁଁ ଯୋଉ ମହାପାତ୍ର ବାବୁଙ୍କ କଥା ପଚାରୁ ନଥିଲି, ସିଏ ମହାପାତ୍ର ନୁହନ୍ତି... ମହାନନ୍ଦ । କିଛି ଭାବିବେ ନାହିଁ ସାର ! କାଗଜଟା କୋଉଠି ପଡ଼ିଗଲା ତ ସେଥିପାଇଁ ଟିକେ ଭୁଲ୍ ହେଇଗଲା । ଆସୁଛି..... ଆସୁଛି ସାର..... କହି କହି ଚାଲି ଯାଉଥିଲା ବେଳେ ଲୋକଟିକୁ ମୁଁ କେବଳ ଚାହିଁ ରହିଥିଲି ଭକୁଆ ଭଳି ।

ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ପକାଇ ଦୁଆର ବନ୍ଦ କଲାବେଳେ ମୋ’ ମୁହଁରୁ ସ୍ୱତଃ ବାହାରିଗଲା ଏକ ପୁରାତନ ଭଜନର ଧାଡ଼ିଏ - “ଦୟାକର ଦାନବନ୍ଧୁ ! ଶୁଭେ ଯାଉ ଆଜ ଦିନ ।”

ଚାରିଆଡ଼ ସେତେବେଳକୁ ଫର୍ଜା ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ପୁଣି ବିଛଣାକୁ ଫେରିବାର ସମୟ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ସାରିଥିଲା । ଭାବିଲି, ଯାଉଛି ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରିଦେବି ତୃତୀୟ କଲିଂ ବେଲ୍ ବାଜିବା ଆଗରୁ ।

ଗାମୁଛା ପାଲଟି ପାଇଖାନା ବାହାରୁଛି, ଠିକ୍ ଏତିକିବେଳେ ବାଜିଲା ବେଲ୍ । ମୁଁ ଏବେ କରେ କ’ଣ ? ଝାଡ଼ା ଯିବାର ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ଅଛି । ମୋର ତ ସକାଳ ଛଅଟାରେ ପାଇଖାନା ଯିବାର ଅଭ୍ୟାସ । ଘଣ୍ଟାକୁ ଅନେକଲି- ଛଅଟା ବାଜିଛି । ତା’ଛଡ଼ା ତାନ୍ତର କହିଛନ୍ତି, ଝାଡ଼ା ପରିସ୍ରାର ବେଗ ଧାରଣ କରିବ ନାହିଁ । ଯଦି ତା’

ହୁଏ, ତେବେ ପେଟ ଭିତରେ ଥିବା ଏ ତଳମୁହାଁ ମଇଳାଗୁଡ଼ାକ କାଳେ ଉପରମୁହାଁ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି । ଆଉ ଦେହ ଭିତରେ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ନାନା ପ୍ରକାର ସମସ୍ୟା । ତେଣୁ ଆଉ କାଳବିଳମ୍ବ ନକରି କଲିଂ ବେଲ୍‌କୁ ଉପେକ୍ଷା କରି ମୁଁ ଚାଲିଲି ପାଇଖାନା ।

ହେଲେ କଲିଂ ବେଲ୍ ଏଥର ବାଜିଲା ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି - ପୂରା ନନ୍‌ଷ୍ଟପ୍ । ମନେହେଲା ସତେ ଯେମିତି ବଜାଉଥିବା ଲୋକର ଚିପଟା ଆଉ ସୁଇଚ୍ ଉପରୁ ଉଠୁନାହିଁ । ଭାରି ବିରକ୍ତିକର ଲାଗିଲା ଏଥରର ଶବ୍ଦ । ପାଇଖାନା ଦୁଆର ମୁହଁରୁ ମୁଁ ଫେରିଆସିଲି, ଲୋକଟାକୁ ଦି'ପଦ ଶୁଣାଇବାକୁ ।

ଦେଖିଲି, ସେ ଗୋଟାଏ ଫେରିବାଲା । ବେଡ୍‌ସିଟ୍, ତକିଆ ଖୋଳ ଓ ମଶାରିର ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଗଣ୍ଡିଲି ମୁଣ୍ଡେଇତି । କହିଲି- ହଇ ହୋ ବାବୁ ! ତମେ ଫେରିବାଲା । ରାସ୍ତାରେ ତାକ ମାରିବ । ଯାହାର ଦରକାର ସିଏ ତମ ତାକ ଶୁଣି ଆସିବ । ତମ ଜିନିଷ ଦେଖିବ । ମନକୁ ପାଇଲେ ଓ ଦର ପୋଷେଇଲେ କିଣିବ, ନହେଲେ ନାହିଁ । ଆଉ ତମେ ତାକିବା ଛାଡ଼ି ବେଲ୍ କ'ଣ ମାରୁଚ ? କାହିଁକି ? ଏ ବେଲ୍ କ'ଣ ତମ ପାଇଁ ହେଉଛି ? ଖବରଦାର କହିଦଉଛି- ଆଉଦିନେ ଏମିତି କାହାରି କଲିଂ ବେଲ୍‌ରେ ହାତ ଦବନ୍ତି ।

ମୋ' ରାଗ ଦେଖୁ ବିଚରା ଫେରିବାଲାଟି ଶକ୍ତି ଯାଇଥିଲା । ଜଣା ପଡୁଥିଲା ଯେମିତି ସେ କିଛି କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି, କିନ୍ତୁ ସାହସ କରି ପାରୁନି ।

ମୋ' ପାଟି ଶୁଣି ଘର ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସିଲେ ଘରଣୀ ।

- ଏତେ ପାଟି କାହିଁକି ସକାଳୁ ସକାଳୁ, ଶୁଣେ ?

- ଆଉ ? ପାଟି କରିବିନି ? ଦେଖୁନ ଏ ଫେରିବାଲାକୁ ! ରାସ୍ତାରେ ତାକିବା ଲୋକ ଆସି କଲିଂ ବେଲ୍ ବଜାଉଛି ।

ଘରଣୀ ଫେରିବାଲା ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଟିକେ ହସିଦେଲେ । କହିଲେ - ଆରେ ତମେ ? ମୁଁ ବୁଝିଗଲି, ଇଏ ଅପରିଚିତ ନୁହେଁ ।

ଏଥର ସାହସ ପାଇଗଲା ଫେରିବାଲା । କହିଲା, ମା' ! ଆପଣ ଯୋଉ ସିଙ୍ଗଲ୍ ବେଡ୍‌ସିଟ୍ କଥା କହୁନଥିଲେ, ଆଜି ଆଣିଛି - ଖାସ୍ ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ । ଦେଖିବେ ?

ଫେରିବାଲା ମୁଣ୍ଡରୁ ଗଣ୍ଡିଲି ଓହ୍ଲାଇ ଗଣ୍ଡି ଫିଟାଇବାର ଉପକ୍ରମ କଲା । ତା' ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା ତା'ର ବାକ୍‌ଚାତୁରୀ ।

- ଜାଣିଲେ ମା ! ସେ ଆର ଲାଜନ୍‌ର ଆମ୍ବଗଛ ପାଖ ଯୋଉ ଘରବାଲା, ସିଏ ପୂରା ନଛୋଡ଼୍‌ବନ୍ଧା । କହିଲେ, ମୁଁ ଏ ବେଡ୍‌ସିଟ୍ ରଖୁଛି । ତମେ ତେଣିକି ଯାହା ପଇସା ନେଉଛ ନିଅ । ହେଲେ ମୁଁ କହିଲି, ନାହିଁ ନାହିଁ । ତମେ ରଖିବ ହେଲେ ଅନ୍ୟ

କୋଉଟା ରଖ । ଏ ଦି'ଖଣ୍ଡ ସେ ମା' ବରାଦ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଆଣିଛି । ଆଉ ଯଦି ନିହାତି ତମର ଏଇ ଏକାଭଳି ଜିନିଷ ଦରକାର, ତେବେ ଆଉ ଥରକୁ ଆଣିଦେବି । ବହୁତ କଷ୍ଟରେ ତାଙ୍କଠୁ ମୁକୁଳି କରି ଆସିଛି ମା ! ହେଇ ନିଅନ୍ତୁ ।

ଯାଙ୍କ କାରବାର ଦେଖୁ ମୁଁ ଏକବାରେ ତାଟକା । ଭାବିଲି, ଆରେ ହେ ! ମୁଁ ଖାଲି ତୁଚ୍ଛାଟାରେ ଗରମ ହଉଛି ସିନା, ହେଲେ ଯାଙ୍କର ତ ଫେରିବାଲା ପେରେମ ଛାଡ଼ିନି ଏ ଯାଏଁ ! ସେଥର ଏମିତି ଗୋଟେ ଫେରିବାଲା ଶାଢ଼ି କିଣିଲେ ଯେ ଥରକରୁ ଦି'ଥର ପିନ୍ଧିନାହାନ୍ତି । କେବେକାର ପୁରୁଣା ଷ୍ଟକ୍ ଥିଲା କେଜାଣି, ଶାଢ଼ିଟା ପିନ୍ଧି ଯେମିତି ବସି ପଡ଼ିଚନ୍ତି, ପୁରା ଫରଫର କରି ଚିରିଗଲା । ଦୋକାନରୁ ଆଣିଥିଲେ ସିନା ଫେରାଇଦେ, ଏ ଫେରିବାଲା ଜିନିଷରେ କି ଗ୍ୟାରେଣ୍ଡି ? ତକେ ଗଲେ ବାରହାତ । ଆଉ କାଣିଆ କିଏ ନା କପିଳା କିଏ ?

ହେଲେ ଏ ମାଇପି ଲୋକଙ୍କୁ କିଏ ବୁଝେଇବ ? ଥରେ କ'ଣ, ପାଞ୍ଚଥର ଠିକିଲେ ବି ଇଏ ଶିଖିବେ ନାହିଁ ।

ମୋର ଝାଡ଼ାଟା ବନ୍ଦ ହେବାକୁ ଯାଉଥିଲା । ତେଣୁ ଏ ଫାଲ୍‌ରୁ ଧନ୍ଦାରେ ନ ମାତି ମୁଁ ଚାଲିଲି ପୁଣି ଦି'ଗୁରୁ ପାଣି ପିଇ ତାକୁ ଗତିଶୀଳ କରିବାକୁ । ଆଉ ଗଲାବେଳେ ଘରଣୀକୁ କହିଗଲି- ପାଉଖାନାରୁ ଫେରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏ କଲିଂ ବେଲ୍ ବାଧିବୁ ତମର ରହିଲା ।

ପାଉଖାନାରୁ ଫେରିଲା ବେଳକୁ ଫେରିବାଲା ଫେରି ଯାଇଥିଲା । ଆଉ ପୂର୍ବାକାଶକୁ ତାଙ୍କ ନିଜ ରଙ୍ଗରେ ରଙ୍ଗେଇ ଧାରେ ଧାରେ ଉପରକୁ ଉଠି ଆସୁଥିଲେ ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବତା । ଭାବିଲି, ଯାଉଛି ଏଇ ମଉକାରେ ଦାନ୍ତଘଷା କାମଟା ସାରିଦେବି । ନହେଲେ ପୁଣି ଯଦି କେହି ଆସିଯାଆନ୍ତି, ତେବେ ସବୁ ଗୋଳମାଳ ହେଇଯିବ ।

ସ୍ବଦେଶୀ ବ୍ରସ୍‌ରେ ଟିକେ ସ୍ବଦେଶୀ ପେଷ୍ ନେଇ ମୁଁ ପାଟିରେ ଦେଇଛି କି ନାହିଁ, ପୁଣି ଆସିଗଲା ତାକରା । ଫେଣ ପର୍‌ପର୍ ମୁହଁରେ ମୁଁ ଚାଲିଲି ଦୁଆରକୁ । ଦେଖିଲି ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ମୁହଁଟା ଦୋ ଦୋ ଚିହ୍ନା ଲାଗୁଛି । ପଚାରିଲି, ଆପଣଙ୍କୁ କୋଉଠି ଦେଖିଲା ଭଲ ଲାଗୁଛି.... କାହାକୁ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ଆପଣ ?

- ହଁ ଆଜ୍ଞା ଦେଖୁଥିବେ । ମୁଁ ଜଣେ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷକ..... ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ ଟିକେ କାମ ଥିଲା ।

- ଆପଣଙ୍କ ନାଁ ?

- ମୋହନ ଚନ୍ଦ୍ର ନାଏକ । ଘର ସର୍ଗିପାଲି । ଝୁରିମାଲ୍ ସ୍କୁଲରେ ଏବେ କାମ କରୁଛି ।

ନାଁଟା ଶୁଣିଲା ପରେ ମୋର ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ତାଙ୍କ କାମର କଥା । ଡି.ଆଇ. ଅଫିସ୍‌ରେ ମୋ' ପାଖରେ ଥିଲା ତାଙ୍କର ଗୋଟାଏ ଫାଇଲ୍ । ହେଲେ ଘରଟାକୁ ମୁଁ ଅଫିସ୍ କରିବାକୁ ଚାହୁଁନଥିଲି । କାମର ଭିତ୍ତ ଥିଲେ ଅଫିସ୍‌ରେ ଅଧିକ ସମୟ ଖଟୁଥିଲି ସିନା, ଘରକୁ କେବେ ଫାଇଲ୍ ପତ୍ର ଆଣୁ ନଥିଲି । ତେଣୁ ଘର ପାଖରେ ଅଫିସ୍ କଥା ଆଲୋଚନାକୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ପସନ୍ଦ କରୁନଥିଲି ।

ତେବେ ଯାହାହେଉ ଉଦ୍‌ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଶିକ୍ଷାଚାର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବସିବା ପାଇଁ ଡାକିଲି । କିନ୍ତୁ ସେ କହିଲେ - ହଁ ବସିବା ଯେ ! ତେବେ ଆପଣଙ୍କ ସାଇକେଲ୍ ଟିକେ ମୋତେ ଦେଇପାରିବେ ?

- ସାଇକେଲ୍ ! କାହିଁକି ? କ'ଣ କରିବେ ?
- ଟିକେ ଯିବି ବସ୍‌ଷାଣ୍ଡ, ଆଉ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଫେରିବି । ତା'ପରେ ବସିବା ।
- ଆଛା, ଆପଣ ବସ୍‌ଷାଣ୍ଡରୁ ଏଠିକି ଆସିଥିଲେ କେମିତି ?
- ଚାଲି ଚାଲି ।
- ଆଉ ଏବେ ସାଇକେଲ୍ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ଯେ ! ବସ୍‌ଷାଣ୍ଡ ତ ଏଇ ପାଖରେ ।
- ନାଉଁ ଆଜ୍ଞା ! ବସ୍‌ଷାଣ୍ଡରେ ଗୋଟାଏ ଚାଉଳବସ୍ତା ଅଛି । ସେଇଟା ଆଣିବାକୁ ସାଇକେଲ୍ ଖୋଜୁଥିଲି ।

ଚାଉଳବସ୍ତା କଥା ଶୁଣି ମୋ' ମଥାକୁ ପିତ୍ତ ଚଢ଼ୁଥିଲା । ତଥାପି ସମ୍ଭାଳି ନେଲି ନିଜକୁ । କହିଲି - ଚାଉଳ ପାଇଁ ତ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ କହି ନଥିଲି !

ମୋର ନକାରାତ୍ମକ କଥା ଶୁଣି ସେ ଯେମିତି ଟିକିଏ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲେ । ଆମ ଘରେ ଚାଉଳବସ୍ତା ତେରିଦେଇ ଗଡ଼ ଜିଣିବାର ସେ ଯେଉଁ ଆନନ୍ଦ ପାଇବେ ବୋଲି ଆଶା କରିଥିଲେ, ସେଥିରେ ହଠାତ୍ ଯେମିତି ଭଙ୍ଗା ପଡ଼ିଗଲା । ମୋ' ମୁହଁକୁ ଆଉ ସେ ସିଧାସଳଖ ଚାହିଁ ପାରିଲେନି ।

ତାଙ୍କ ଫାଇଲ୍‌ର ଚିତ୍ର ଆହୁରି ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ନାଟି ଉଠିଲା ମୋ' ଆଖିରେ । ଏକ ଦୂରସ୍ଥାନକୁ ତାଙ୍କର ବଦଳି ହୋଇଥିଲା । ସେହି ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସେ କୋର୍ଟର ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥିଲେ । ଏବଂ ମାନ୍ୟବର କୋର୍ଟଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଥିଲା - ଯଦି ସମ୍ଭବ ତେବେ ତାଙ୍କ ଦରଖାସ୍ତକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ନିକଟସ୍ଥ କୌଣସି ସ୍କୁଲରେ ତାଙ୍କୁ ଅବସ୍ଥାପିତ କରାଯାଉ । ଏବଂ ଯେହେତୁ ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ଘରପାଖ ସ୍କୁଲ ଝୁରିମାଲ୍‌ରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନ ଖାଲି ଥିଲା, ତାଙ୍କୁ ସେଠାରେ ଅବସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଥିଲା କୋର୍ଟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ । ଏହା ଥିଲା ଏକ ସ୍ବାଭାବିକ କାର୍ଯ୍ୟ । କାହାରି ଦୟା ବା ଅନୁଗ୍ରହର ପ୍ରଶ୍ନ ଏଠାରେ ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବିନା ଲାଞ୍ଜରେ ଯେ ଏଭଳି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ଭବ, ଏହା ବୋଧହୁଏ ଥିଲା

ଶିକ୍ଷକ ବନ୍ଧୁଙ୍କ କଟନାର ବାହାରେ । ସମ୍ଭବତଃ ସେଇଥି ପାଇଁ ସେ ଆଣି ଆସିଥିଲେ ସେହି ଚାଉଳ ବସ୍ତା, ତାଙ୍କ କୃତଜ୍ଞତାର ସନ୍ତକ ସଦୃଶ ।

ମୋ' ମନରେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଜାତ ହୋଇଥିବା କ୍ରୋଧ କ୍ରମଶଃ କରୁଣାରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହେଲା । ଭାବିଲି, ଏ ନିରାହ ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ଦୋଷ ଦେଇ ଲାଭ କ'ଣ ? ଏଥିପାଇଁ କ'ଣ ଏ ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦାୟୀ ନୁହେଁ ? ତଳୁ ଉପର ଯାଏ ଏ ବିଭାଗର ଅଧିକାରୀ ବୃନ୍ଦ କ'ଣ ଏଥିପାଇଁ ଦାୟୀ ନୁହନ୍ତି ? କ'ଣ ସେମାନେ କେତେବେଳେ ହେଲେ ତେଷା କରିଛନ୍ତି ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପର ଭାବରେ ତାଙ୍କର ଦୁଃଖମୋଚନ ପାଇଁ ? ଆନ୍ତରିକତାର ସହିତ କେତେଜଣ ବା ତାଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସଂପାଦନ କରିଛନ୍ତି ? ବରଂ ବଦଳି ରତ୍ନକୁ ସେମାନେ ରୋଜଗାରର ଏକ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସୁଯୋଗ ଭାବରେ ବିଚାର କରିଛନ୍ତି । ଜଣକୁ ଭଲ ବା ସୁବିଧା ଜାଗାରେ ରଖିବା ପାଇଁ ବରଂ ଆଉ ଜଣକୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟମୂଳକ ଭାବେ ସଫ୍ଟପେଣ୍ଡ କରି ସେଠାରୁ ହଟାଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ଏବଂ ପରେ ପୁଣି ସେହି ନିଲମ୍ବିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ପୁନଃଅବସ୍ଥାପିତ କରିବା ବେଳେ ଓ ସୁବିଧା ଜାଗାକୁ ଆଣିବା ବେଳେ ବାରମ୍ବାର ଶୋଷଣ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଅଭିନୟ କରିଛନ୍ତି ଦୟା ପ୍ରଦର୍ଶନର । ଏଇଭଳି ଅନ୍ୟାୟ ଉପାୟରେ ସଂଗୃହୀତ ଉଦ୍‌ବୃତ୍ତ ଚାଉଳକୁ ଅର୍ତ୍ତରାଜି ପିଅନ ମାଧ୍ୟମରେ ହାଟରେ ବିକ୍ରି କରିବାର ନଜିର ବି ଅଛି ଏ ଅକିଞ୍ଚନ ପାଖରେ ।

ଯାହାହେଉ କଥାଟାକୁ ସହଜ କରିବାକୁ ଯାଇ ମୁଁ ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି ଶିକ୍ଷକବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ।

- ଦେଖନ୍ତୁ, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ଅଧିକ କିଛି କରିନାହିଁ..... ଯାହା କରିବା କଥା ତାହା ହିଁ କରିଛି । ତା'ଛଡ଼ା ମୁଁ ଏ ପ୍ରକାର କାରବାରର ବିରୋଧୀ । ଆପଣ ମୋ' ପାଖରେ ଚିରଦିନ ରଣା ହୋଇ ରହିଯିବେ ବୋଲି ଭାବୁଛନ୍ତି କାହିଁକି ? ଆପଣମାନଙ୍କ କାମ କରିବା ପାଇଁ ତ ଆମର ନିଯୁକ୍ତି । ସେଇଥିପାଇଁ ତ ସରକାର ଆମକୁ ଦରମା ଦେଉଛନ୍ତି । ଆଉ ଏଇ ଦରମା ଟଙ୍କା କେଉଁଠୁ ଆସେ ଜାଣନ୍ତି, ଆପଣଙ୍କ ଭଲ ସାଧାରଣ କରଦାତାଙ୍କଠାରୁ । ତେଣୁ ମନଟାକୁ ଅଯଥା ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଚାଉଳ ବସ୍ତାଟି ଘରକୁ ଫେରାଇ ନିଅନ୍ତୁ । ଆଉ ଏଠିକି ଆଶନ୍ତୁ ନାହିଁ ।

ଏତେ ବୁଝାଇବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲି ଶିକ୍ଷକବନ୍ଧୁ ତାଙ୍କର ଚିରାଚରିତ ଅଭ୍ୟାସଗତ ବିଚାରରୁ ମୁକୁଳି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଏତେ କଷ୍ଟ କରି ପଢ଼ର କୋଡ଼ିଏ କି.ମି. ଦୂରରୁ ଆଣିଥିବା ଚାଉଳକୁ ପୁଣି ଘରକୁ ଫେରାଇନେବା କଥାଟାକୁ ସେ ଯେମିତି ସହଜରେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ତାଙ୍କ ମନ ବୁଝାଇବାକୁ ମୁଁ ଭିନ୍ନ ଉପାୟ ବାହାର କଲି । କହିଲି, ଆଜ୍ଞା ଏ ଚାଉଳବସ୍ତା ଆପଣ ମୋ' ପାଇଁ ଆଣିଥିଲେ ତ ?

- ହଁ ।

- ଏବେ ଧରିନିଅନ୍ତୁ, ମୁଁ ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କଲି । ଏବେ କାହାର ହେଲା, ମୋର କି ନୁହେଁ ?

- ହଁ, ଆପଣଙ୍କର ।

- ଆଜ୍ଞା, ମୋ ଜିନିଷ ଏବେ ମୁଁ ଯାହା ଇଚ୍ଛା ତାହା କରିପାରିବି କି ନାହିଁ ?

- ହଁ, ପାରିବେ ।

- ତେବେ ଯାଆନ୍ତୁ, ଏ ଚାଉଳତଳ ଆପଣଙ୍କ ଗାଁର ଯିଏ ସବୁଠୁ ଗରିବ, ତାକୁ ଦେଇଦେବେ । ହେଲା ତ ?

ବଡ଼ କୁହୁକୁହୁ ହୋଇ ଶିକ୍ଷକବନ୍ଧୁ ହୁଁଟିଏ ମାରିଲେ ସତ, କିନ୍ତୁ ପ୍ରସାବଟା ତାଙ୍କ ମନକୁ ପାଇଲା ପରି ଲାଗିଲା ନାହିଁ । କହିଲେ, ପୁଣି ଏତେ ବାଟ ଫେରାଇ କି ନେବି ?

ତାଙ୍କ ମନୋଭାବ ବୁଝିପାରି ମୁଁ କହିଲି - ତେବେ ଆପଣ ଆଉ ଗୋଟାଏ କାମ କରନ୍ତୁ । ଆଜି ରବିବାର..... ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ହାଟ..... ଚାଉଳତଳ ହାଟରେ ବିକି ଦେଇ ଟଙ୍କା ନେଇଯିବେ । ଆଉ ବୋହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

ଶିକ୍ଷକବନ୍ଧୁ ଚାଉଳକୁ ନେଇ କ'ଣ କଲେ, ସେ ଖବର ଜଣାନାହିଁ ସତ, କିନ୍ତୁ ସେଦିନ ଯେ ସେ ଏକ ବିଷମ ପରିସ୍ଥିତିରେ ମୋ'ଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇଥିଲେ, ଏକଥା ମୁଁ ମର୍ମେ ମର୍ମେ ଅନୁଭବ କଲି ।

ଏ ଭିତରେ ସମୟ ପ୍ରାୟ ଆଠଟା ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଦୁଆର ବନ୍ଦ କରି ମୁଁ ଭିତରକୁ ଗଲି ଦାନ୍ତଘଷା କାମଟା ସାରିଦେବାକୁ । ଏବଂ ଖୁବ୍ କମ୍ ସମୟ ଭିତରେ ପୁଣି ଫେରିଆସିଲି ଦାଣ୍ଡଦୁଆରକୁ ଖବରକାଗଜ ହକରର ବେଲ୍ ଶୁଣି । କାହାରିକୁ କିଛି ଗୋଲମାଲ ନକରି ଯିଏ ସବୁଦିନ କାଗଜ ପକେଇ ଦେଇଯାଏ, ଯାହାକୁ କୃତ୍ରିମ ଦେଖିବାକୁ ପାଆନ୍ତି ଆମ ଘରମଣିଷ, ସିଏ ବେଲ୍ ବଜାଇଥିଲା ତା' ମାସିକ ପାଉଣା ନେବା ପାଇଁ ।

ଭାବିଲି, ବାରମ୍ବାର ଏପଟ ସେପଟ ହେବା ଅପେକ୍ଷା ଖଣ୍ଡିଏ ଚଉକି ପକାଇ ଏବେ ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ ବସିଲେ ଠିକ୍ ହେବ । ଖବର କାଗଜ ତ ପଢ଼ା ହେବ, ତା'ଛଡ଼ା ଯେ କେହି କଲିଂ ବେଲ୍ ମାରିଲେ ବି କବାଟ ଖୋଲିବାରେ ଆଉ ତେରି ହେବନାହିଁ ।

ଖବରକାଗଜ ଧରି ବସିଲେ ମୋତେ ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ନିଶା ଲାଗିଯାଏ । ଖାଲି ଖବର ତ ନୁହେଁ, ମୋତେ କେମିତି ଗୋଟାଏ ସମ୍ବୋଧିତ କରିନିଏ ସେଥିରେ ବାହାରୁଥିବା ବହୁ ଜ୍ଞାନାଗୁଣୀ ଲୋକଙ୍କ ଲେଖା, ସାହିତ୍ୟ ପୃଷ୍ଠା । ଯାହା ପଢ଼ୁ ପଢ଼ୁ ବେଳେବେଳେ ମୋର ଦି'ଘଣ୍ଟା ଅଡ଼େଇ ଘଣ୍ଟା ସମୟ ଚାଲିଯାଏ । ହେଲେ ମୋର

ଧର୍ମପତ୍ନୀ ଯେମିତି ମୋଟେ ସହି ପାରନ୍ତିନି ମୋର ଏଇ ପଡ଼ିବାକୁ । ତାଙ୍କର ଭାରି ରାଗ ଏଇ କାଗଜ ଉପରେ । କହିଲି, କ'ଣ ଆଉ କିଛି କାମଦାମ ଅଛି ନା ଖାଲି ଏଇ ଖବରକାଗଜ ଧରି ଦିନରାତି ବସିଥିବ ?

ମୁଁ ବୁଝିପାରେନି ସେ କାହିଁକି ଏମିତି ଗରଗର ହୁଅନ୍ତି । ହାଟ ବଜାର ବା ଘରର ଆଉ ଯାହା କାମ ତ ମୁଁ କରୁଛି । ମୁଁ ଯଦି ନ କରୁଛି ତେବେ କରୁଛି କିଏ ? ସେଥିରେ.... !!!

ହଠାତ୍ ଆବିର୍ଭାବ ହେଲା ଧର୍ମପତ୍ନୀଙ୍କର । କହିଲେ, କ'ଣ ଆଜି ହାଟବାଟ ହବ କି ନାହିଁ ? ଦିନ ପରା ଦଶଟା ବାଜିଲାଣି, ଆଉ ହାଟକୁ କେତେବେଳେ ଯିବ ? ତେରିରେ ଗଲେ ଆଉ ଭଲ ପରିବା ପାଇବଟି ? ନା, ଥୋଡ଼େ ବୁଢ଼ା, ପୋକରା, ବାଛୁଆରୀ ପରିବା ଆଣି ଥୋଇଦବ ? ଆରେ ଏମିତି ଭେଲ୍‌କା ହେଇ କ'ଣ ଚାହିଁଛନ୍ତି ?

ସତକୁ ସତ ମୁଁ ଭେଲ୍‌କା ପାଇଟି ଯାଇଥିଲି ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି । କହିଲି, ଆଜି ପରା ମୋର କଲିଂ ବେଲ୍ ଡ୍ୟୁଟି..... ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ଯିବି ? ଆଜି ମୋର ସବୁଥିରୁ ଛୁଟି ।

- ଆଉ ଖାଇବ କ'ଣ ? ଯା ଯା ଜଳଦି ବାହାରି ପଡ଼ୁ ହାଟକୁ । ଅଗତ୍ୟା ମୁଁ ଚାଲିଲି ଗାଧୁଆ ଘରକୁ । ହେଲେ ପୁଣି ଫେରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ଅଧାବାଟରୁ କାହାର କଲିଂ ବେଲ୍ ଶୁଣି । ଦେଖିଲି, ଦୁଆର ସାମନାରେ ଯିଏ ଠିଆ ହୋଇଛି ସେ ଆଉ କେହି ନୁହେଁ, ଏଇ ବସଷାଣ୍ଡର ଜଣେ ଭିକାରୀ, ହଲେ ଫଟା ପ୍ୟାଣ୍ଟ୍‌ସ୍ ତା'ର ପରିଧାନ । ଅମନ୍ ବର୍ଷତ କେଶ ଓ ନିଶ- ଦାଢ଼ିରେ ତା'ର ଚେହେରା କେମିତି ଗୋଟାଏ ବିଚିକିଟିଆ ଦେଖାଯାଉଛି । ପଚାରିଲି, କ'ଣ ହେଲା ?

- କିଛି ମାଗୁଛି ଆଜ୍ଞା ! କାଲିଠାରୁ କିଛି ଖାଇନାହିଁ ।

- କାଲି ରାତିର ରୁଟି ଅଛି, ନବ ?

ମୁଣ୍ଡ ଟୁଙ୍ଗାରିଲା ଭିକାରି । ମୁଁ ତାଙ୍କ ପକାଇଲି ଧର୍ମ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ - ଆସେ ଶୁଣୁଛ ? ରୁଟି ଦି'ଖଣ୍ଡ ଆଣି ଦିଅ ତ ଏ ଲୋକଟିକୁ ।

ପତ୍ନୀ ରୁଟି ଆଣିଦେଲେ ତା' ଥାଳରେ । ସେ ଚାଲିଗଲା । କିନ୍ତୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲି ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଦେଖିଲି, ଟିକିଏ ଆଗକୁ ଯାଇ ଏପଟ ସପଟ ଚାହିଁ ସେ ରୁଟି ଦି'ଖଣ୍ଡ ଫିଙ୍ଗିଦେଲା ବାଡ଼ କଡ଼କୁ ।

ଭାବି ପାରିଲିନି, ଜଏ କି ପ୍ରକାର ଭିକାରି । ଖାଇବାକୁ ମାଗିଲା.... ଅଥଚ ଦେଲାକୁ ଫିଙ୍ଗିଦେଲା । ଭାବିଲି, ଭୁଲ୍ ହୋଇଗଲା । ଚେହେରା ଦେଖି ଲୋକ ଚିହ୍ନିବାଟା ପୂରା ଭୁଲ୍ ହୋଇଗଲା । ରାତିର ରୁଟି ବଳିଗଲେ ଆମେ ନିଜେ ଖାଉଛୁ..... ଆମ ପିଲାମାନେ ଖାଉଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏ ଭିକାରି ! ଜଣେ ଭୋକିଲା ଲୋକ କ'ଣ ସତରେ ଏମିତି ତା' ଖାଦ୍ୟକୁ ଫିଙ୍ଗିଦେଇ ପାରିବ ?

ସେ ସିନା ଚାଲିଗଲା, କିନ୍ତୁ ତା’ କଥା ଚିନ୍ତା କରି କରି ମୁଁ ଖୁଞ୍ଚି ପାଲଟିଗଲି । ଘଟଣା ପଛର କାରଣ ଖୋଜିବାକୁ ଯାଇ ମୁଁ ନିଜେ ହଜିଗଲି ଅଥଳ ସାଗରରେ..... ଭିକ୍ଷା ଏବେ ଆଉ ଏକ ଆବଶ୍ୟକତା ନୁହେଁ ଅଭାବୀ ମଣିଷ ପାଇଁ..... ଦିନ ଥିଲା ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ପଞ୍ଜୁ, ଅର୍ଥ ବା ଅକର୍ମଣ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଭିକ୍ଷାକୁ ସମ୍ବଳ କରି ବଞ୍ଚୁଥିଲା । “ମା ଭିକ ମୁଠିଏ ମିଳୁ”- ଶୁଣିଲା ମାତ୍ରେ ଗୃହଲକ୍ଷ୍ମୀ ଧାଇଁ ଆସୁଥିଲା ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରକୁ ମୁଠିଏ ଚାଉଳ ଧରି ଏବଂ ଭିକାରିର ଶୂନ୍ୟଥାଳଟି ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା ଦାତାର ସହାନୁଭୂତି ରୂପକ ଭିକ୍ଷାରେ । ଦାତାର ମଙ୍ଗଳ କାମନା କରି ବିଦାୟ ନେଉଥିଲା ଭିକ୍ଷାର୍ଥୀ । ଖାଲି ହାତରେ କେହି ଫେରୁ ନଥିଲେ ।

କିନ୍ତୁ ଏବେ ? ଏବେ ଭିକ୍ଷା ଏକ ବୃତ୍ତି ପାଲଟି ଯାଇଛି । ବିନା ଶ୍ରମରେ ଏବେ ଏହା ପାଲଟି ଯାଇଛି ଏକ ସହଜ ରୋଜଗାରର ପଦ୍ଧତି । ପାଲଟି ଯାଇଛି ବିନା ପୁଞ୍ଜିରେ ଏକ ଲାଭଜନକ ବ୍ୟବସାୟ । କିଛି ମଣିଷ ପର ପାଖରେ ହାତ ପାତିବାକୁ ଆଉ ଲଜାବୋଧ କରୁନାହାନ୍ତି । ମାନ ମହତ ସବୁ କିଛିକୁ ଜଳାଖିଲି ଦେଇ ମଣିଷ ଯେ ପଇସା ପାଇଁ ଏତେ ତଳକୁ ଖସିଯାଇପାରେ, ତାହା ନିଜ ଆଖିରେ ନ ଦେଖିଲେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ହେଉନାହିଁ । ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ, ଭିକାରୀମାନେ ଆଜିକାଲି ଆଉ କେବଳ ଭିକାରି ହୋଇ ନାହାନ୍ତି । ଏବେ ସେମାନଙ୍କର ବର୍ଗୀକରଣ ହୋଇସାରିଲାଣି । ଏଇ ଯେମିତି ଲକ୍ଷପତି ଭିକାରି.... କୋଟି ପତି ଭିକାରୀ ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି ।

ବର୍ଗୀକରଣ କଥା ମନେ ପଡ଼ିବାରୁ ଆଖି ଆଗରେ ପୁଣି ଝଲସି ଉଠିଲା ସେଇ ଭିକାରୀର ମୁହଁ । ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ପ୍ରାୟ ଛଅ ମାସ ତଳର ଏକ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଦୃଶ୍ୟ.... ଷ୍ଟେଟ୍ ବ୍ୟାଙ୍କ କାଉଣ୍ଟର ନିକଟରେ ତା’ ସହିତ ଭେଟାଭେଟିର ଏକ ବିରଳ ଘଟଣା.... ଯାହା ଆନ୍ଦୋଳିତ କରିଥିଲା ମୋର ଚେତନାକୁ ।

ସିଏ ଆସିଥିଲା ତା’ ଜମାଖାତାରେ କିଛି ଟଙ୍କା ଜମା କରିବାକୁ । ଆଉ ମୁଁ ଯାଇଥିଲି କିଛି ଟଙ୍କା ଉଠାଇବାକୁ । ଲେଖାପଢ଼ା ଜାଣି ନଥିବାରୁ ସେ ମୋତେ ତା’ର ଫର୍ମ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲା । ଆଉ ସେତିକିବେଳେ ତା’ ମୋଟ୍ ଜମାର ପରିମାଣ ଦେଖି ମୋ ଆଖି ଖୋସି ହୋଇଯାଇଥିଲା ବିସ୍ମୟରେ । ସେତେବେଳେ ତା’ର ଜମା ଥିଲା ପାଞ୍ଚ ଲକ୍ଷରୁ କିଛି ଅଧିକ ଏବଂ ମୋ’ର ଜମାଥିଲା ତିନି ହଜାରରୁ କିଛି କମ୍ । ତୁଳନା ଅନୁଚିତ୍ ହେଲେ ହେଁ ମୋ ଅଜାଣତରେ ଏକ ତୁଳନାତ୍ମକ ଚିତ୍ର ଆଙ୍କି ହୋଇଯାଇଥିଲା ମନ ଭିତରେ, ଆମ ଦୁହେଁଙ୍କର ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତିକୁ ନେଇ ।

ଏବେ ମୁଁ ପାଇଗଲି ଭିକାରିଟି ଖାଦ୍ୟ ଫିଙ୍ଗିଦେବାର କାରଣ । ରୂପ, ଭେକ ଓ ବୃତ୍ତିରେ ଭିକାରି ସାଜିଥିବା ଲୋକଟି ପ୍ରକୃତରେ ଦରିଦ୍ର ନଥିଲା । ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଥିଲା ତା’ର

ମନରେ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଥିଲା ତା'ର ଚେତନାରେ ଯେଉଁଥିପାଇଁ “ଲାଗି ଖାଇବାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ଛାଡ଼ି ସେ ମାଗି ଖାଇବାର” ହୀନ ବିଚାରକୁ ଆଦରି ନେଇଥିଲା ।

ମନେହେଲା ଯେମିତି ଭିକାରିର ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ବାଲାନ୍ସ ମୋ'ର ବଦାନ୍ୟତାକୁ ଅଜହାସ୍ୟ କରୁଛି । କହୁଛି, ଆରେ ମୂର୍ଖ ! ରଖ ତୋ'ର ବାସି ରୁଟି ତୋ' ପାଖରେ । ତୋ'ରି ପରି ପାଞ୍ଚ ପାଞ୍ଚଟା ସରକାରୀ ଚାକିରିଆକୁ ପୋଷିବାର କ୍ଷମତା ମୋ'ପାଖରେ ଅଛି । ତୁ କ'ଣ ଭାବୁଛୁ ଯେ ମୁଁ ତୋ' ଦୟାରେ ବଞ୍ଚୁଛି ?

ମୁଁ ତମକି ପଡ଼ିଲି । ଆଉ କାହାର କଲିଂ ବେଲ୍ ଶୁଣିବାର ଯୈର୍ଯ୍ୟ ମୋ'ର ନଥିଲା । ଘର ଭିତରକୁ ଧାଇଁ ଯାଇ ମୁଁ ନେଇଆସିଲି ଗୋଟାଏ ପ୍ଲ୍ଲାସ୍, କଲିଂ ବେଲ୍‌ର ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସଂଯୋଗ ଛିନ୍ନ କରିବା ପାଇଁ.... । ଚିନ୍ତା ନଥିଲା, ପିଲାମାନେ ଆସି କ'ଣ କହିବେ ବୋଲି ।

ପଢ଼ୀଙ୍କ ସହିତ ଲେଖକ

ପ୍ରତାପ କିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକ ବୃତ୍ତିରେ ସରକାରୀ ଚାକିରିଜୀବୀ ହେଲେହେଁ ପ୍ରବୃତ୍ତିରେ ସରଳ, ନିଷ୍ପପଟ ଉଚ୍ଚି ଭାବନାରେ ଦୀପ୍ତିମନ୍ତ । ଠାକୁର ଅଭିରାମ ପରମହଂସଙ୍କର ସେ ବିନୀତ ଭକ୍ତ । ଯାଜପୁରର ଐତିହାସିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ଭୂମିରୁ ତାଙ୍କର ଗତି ହୋଇଛି ସୁନ୍ଦରଗଡ଼କୁ । ସେଇଠି ସଂପ୍ରତି ସେ ବିତାଉଛନ୍ତି ନିଜର ଅବସରକାଳୀନ ଜୀବନ । କାହାରି ପ୍ରତି ଅଭିଯୋଗ ନାହିଁ, ଅନୁଯୋଗ ନାହିଁ; ସର୍ବତ୍ର ତାଙ୍କ ହୃଦୟକୁ ଅଭିଭୂତ କରି ଝରିଆସିଛି ଶ୍ରଦ୍ଧା । ଉଚ୍ଚି ଭାବରେ ସେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ । ଭଗବାନ ଅଭିରାମ ପରମହଂସଙ୍କ ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉତ୍ତୋଳନ ପଥରେ ଆଗେଇ ନେଇଛି । ସେହି ଅନୁଭୂତିକୁ ନେଇ ଲେଖୁଛନ୍ତି ‘ଅନୁଭବକୁ ସତ୍ୟ କହି’ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତିନୋଟି ପୁସ୍ତକର ସେ ପ୍ରଣେତା । ‘ଅନେକ ଆତ୍ମୀୟତା’ ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଗଳ୍ପ ପୁସ୍ତକ । ସ୍ନେହ, ଶ୍ରଦ୍ଧା, ମମତା ଓ ମାନବିକତାରେ ସେ ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ । ନିରଭିମାନ ଓ ନିରହଙ୍କାର ମଣିଷ । ଅଥଚ ଚାହିଁଛନ୍ତି ସମାଜ ଓ ମଣିଷ ଭିତରୁ ସକଳ କ୍ଷୁଦ୍ରତା ଓ ଆବିଳତାର ମୁକ୍ତି । ଆମେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କର ସାରସ୍ୱତ ପ୍ରତିଭାକୁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଉଅଛୁ ଓ ଆଶା କରୁଛୁ ତାଙ୍କର ଏହି ପ୍ରତିଭାର ହେଉ ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ବିକାଶ ।

-ପ୍ରକାଶିକା